

הַשְּׁבִיעִי אַתֶּם וּשְׁבִיכֶם: כ וְכַל־פֶּגֶד וְכַל־פְּלִי־
 עוֹר וְכַל־מַעֲשֵׂה עֵינַיִם וְכַל־פְּלִי־עֵץ תִּתְּחַטְּאוּ:
 ס כֹּא וַיֹּאמֶר אֱלֹעֶז הַכֹּהֵן אֶל־אֲנָשֵׁי הַצֵּבֵא
 הַבָּאִים לְמִלְחָמָה זֹאת חֲקַת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה
 יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: כב אַךְ אֶת־הַזֹּהֵב וְאֶת־הַכֶּסֶף
 אֶת־הַנְּחֹשֶׁת אֶת־הַבְּרֹזֶל אֶת־הַבְּדִיל וְאֶת־
 הָעֶפְרָת: כג כָּל־דָּבָר אֲשֶׁר־יָבֵא בְּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ
 בְּאֵשׁ וְטָהַר אֶךְ בְּמִי נִדְּהָ יִתְחַטֵּא וְכֹל אֲשֶׁר

וּשְׁבִיכוֹן: כ וְכַל לְבוּשׁ וְכֹל מִן דְּמִשְׁקָה
 וְכֹל עוֹבֵד מַעֲזֵי וְכֹל מִן דְּעָא תְּדוּן עֲלוּהֵי:
 כֹּא וַיֹּאמֶר אֱלֹעֶז פְּתָנָא לְגַבְרֵי חִילָא
 דְּאִתּוּ לְקָרְבָא דְּאִ גִּזְרַת אֹרְיִתָא דִּי פְקִיד
 יְיָ יִת מִשְׁהָ: כב בְּרָם יִת דְּהִקְבָא יִת
 בְּסָפָא יִת נְחֹשֶׁתָא יִת פְּרֹזְלָא יִת אֲבָצָא
 וְיִת אֲבָרָא: כג כָּל מְדַעֵם דְּמִתְעַל בְּגִזְרָא
 תַּעֲבִירָנָה בְּגִזְרָא וְיִדְפֵי בְרָם בְּמִי אֲדִיִּיתָא

תולדות אהרן

ובל בני שבע סג: מל: חולין סה: ויאמר אלעז ערוון סג:
 פקמים טו: אך את הזהב שבע טו: כל דבר שבע נח: ניר לו:
 מטהדרין לו: ט"ז עה: במי נדה ע"ז ע"ז סט:

בעל המורים

(כא) ויאמר אלעזר הכהן. משה דבר לראשי האלפים
 פרשת טהרה והם לא היו נכדים כלל ממונת אלא נכדים חסונים,
 אבל אלעזר הכהן דבר לאנשי הצבא וראה נידים כלים של משמשים המלאים בכמים לכן הורה להם דמי גיעול. אי נמי לפי שהיה ההוא על דיו לכן הורה להם גם כן דמי גיעול:

ד"ש"י

אתם ושבִיכֶם. לא שהנכדים מקבלין טומאה וצריכין הזאה אלא
 מה אהם בני ברית אף שביכם כשיבואו לברית ויטמאו ל צריכין
 הזאה: (כ) וכל מעשה עדים. (מ"ב) להביא מ כלי הקרנים
 והטלפים והענמות: (כג) ויאמר אלעזר הכהן וגו'. לפי שבא
 משה לכלל כעס בא לכלל טעות שנתעלמו ממנו הלכות גיעולי
 נכרים וכן אמה מוצא בשמיני למלואים שא"י (ויקרא י) ויקרף
 (משה) על אלעזר ועל אחמר בא לכלל כעס בא לכלל טעות וכן

והא גבי מנגע ג"כ כפי אדם בפרשת חקת דכתיב כל הטובע נמת בנפש האדם וע' בנבא
 קמא (דף לב) בתוספות ממלא ישוב על כל הסקוקים שהגויס גם כן נקראו אדם: ל ומקרא
 זה אף לדורות נאמר וכן כל הפרשה של גיעול כלים: מ ר"ל ל"ל וכל מעשה עדים הא
 כתיב וכל כלי עור: ג פ"י שלא הל"ל ששמע מרבו אלא הל"ל סתם שהרי כל המורה יתמה
 ע"י משה אלא למר דבר בשם אמרו כמו ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי: ס ר"ל וי
 נשבל שהאומן עשה הכלי באור הציורו ה"י להעביר אופו עוד נבא ל"פ לבשל בו והוא
 מקרא קצר דה"ל וכל אשר יבא בשם לבשל בו: ע ומלת נדה מגורם וידו אכן כי אכל
 לפי מדרשו הוא מ"ל נדה דושה מ"ס הראויין לטבילת נדה ומפני שכלל ימפסא אינו טפל
 אלא

שפתי חכמים

(במדבר כ) בשמעו נח המורים ויך את הקלע ע"י הכעס טעה: אשר צוה ה' וגו'. (ספרי) מלה ההוראה ג צרבו: (כז) אך
 את הזהב וגו'. אע"פ שלא הזהיר לכם משה אלא על הלכות טומאה עוד יש להזהיר לכם על הלכות גיעול. ואך לשון מיעוט כליו
 ממועטין אהם מלהשמש בכלים אפי' לאחר טהרתן מטומאת המת עד שיטהרו מצליעת אסור נבלות. ורבותינו אמרו אף את הזהב
 לומר שצריך להעביר חלודה שלו קודם שיגעילנו וזהו לשון אף שלא יהא שם חלודה אף המתכת יהיה כמות שהוא: (כג) כל דבר
 אשר יבא באש. לבשל בו ס כלום: תעבירו באש. כדרך ששמישו הגעלמו מה ששמישו ע"י חמין יגעילנו בחמין ומה ששמישו
 ע"י עלי כגון השפוד והאסקלה ילבנו באור: אך במי נדה יתחטא. לפי פשוטו חטוי זה לטהרו מטומאת מת ע א"ל צריכין
 הכלים גיעול לטהרם מן האיסור וטעו לטהרן מן הטומאה. ורבותינו דרשו מכאן שאף להכשירן מן האיסור הטעין טבילה לכלי

גור אריה

בין בעלי חיים ובין האדם, כי הבעלי חיים הם חומרים, והאדם, שיש
 בו נפש נבדלת, אינו חומרי כמו הבעלי חיים, ודבר זה מבורר. ועל זה
 אמרו (וינמוט סא.) אתם קרוים אדם, ואין האומות קרוים אדם, כי האומות,
 אף על גב שהם אדם, מכל מקום נפשם אינה נבדלת, רק מוטבע בחומר.
 ומן המדה שהכתוב מגנה את ישראל, שאומר עליהם כי עם קשה עורף
 אתה (דברים ט, ו), שעומרים במעשיהם, לא יקבלו שנוי, תבין זה. כי
 החומר הוא בעל השתנות, אבל דבר שאינו חומרי לא יקבל שנוי.
 ובאומות הוא להיפך זה, ששבחו אותם חכמים שהם קרובים לשוב
 בתשובה. אמרו ז"ל (ממונת שמי, ט) האומות קרובי תשובה הם, ולפיכך
 כאשר נשלח יונה להתנבאות על נינוה, אמר הגויים קרובי תשובה,
 ויחזרו בתשובה, ולא תבא הפורענות, ויאמרו כי אני משקר, ולכן לא
 רצה ללכת להתנבאות. וזה מפני כי הם חומריים, ובעל החומר מוכן
 לשינוי, לכך ישנה מעשיו, שמקבל שנוי. ומכל שכן מן המדות הטובות
 שיש לישראל, שהם גורמים בעריות, ועל האומות מעיד הכתוב כי הם
 פרוצים בעריות. שכל זה ראינו כי ישראל קדושים, נבדלים ביותר מן
 החומרי מכל האומות. וזה שאמרו אתם קרוים אדם, ואין האומות קרוים
 אדם,

מזרחי

טמאי מתים להודיע שאע"פ שמתו כנענים אינם מטמאים ה"מ בטומאת
 אהל דכתיב ביה אדם כי ימות באהל (וי' ד), אבל בטומאת מגע דכתיב בה
 וכל הטובע בעצם או בחלל או במת או בקבר (שם יח) ואין כמות זה אדם,
 הרי הם כשאר טמאי מתים והיינו דמסיים בה שאף לדברי האומר כו':
 כ וכל מעשה עדים להביא כלי הקרנים והטלפים והעצמות.
 כדתיבא בח"כ רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן זרוקא אומר כל מעשה
 עדים לרבות כל העשו מן העדים אפילו מן הקרנים ומן הטלפים, משאר
 נהמה ומיה מנין, מ"ל מעשה, אם כן למה נאמר עדים פרט לעוף:
 כא אשר צוה יי' וגו' תלה ההוראה ברבו. אינו רואה לומר צרבו
 ולא צעמנו שהרי כל המורה מפי משה רבינו נאמרה לישראל ואין
 אפשר שיתלה עתה צעמנו, אלא הכי פירושה שלא היה לו לפרש ששמע
 אותה מרבו אלא לומר סתם זאת חקת המורה אף את הזהב וגומר ומסתמא
 לא שמע אותה אלא מפי רבו שנמנה כל המורה כולה על ידו, אלא שלא
 ראה להזכיר ההוראה שקבל מרבו סתם מנלתי שזכיר אותה בשם רבו אף
 על

ש וְכָל מִן דְּמִשְׁקָה
דְּעָא תְּדוּן עֲלוּהֵי:
זָנָא לְגַבְרֵי חִילָא
ז אֲוִרְתָא דִּי פְקִיד
ם יֵת דְּהָבָא וְיֵת
פְּרֻלָא יֵת אֲבָצָא
גַם דְּמִתְעַל בְּגוּרָא
בְּרַם בְּמִי אֲדִוְתָא

והרן
דיאמר אלעזר טיזנין סג.
כל דבר שנתן לו: טו: טו:
מי נדה ע"ז טס.

דיים
משה דבר נלשתי האלפים
מפסוק אלף נגידים משויטם,
ל נלשם גם כן דמי גיעול:

וְרִיכִין הוּאֵה אֲלָא
ז וַיִּמְתְּאוּ לִ רִיכִין
יֵא מִ כְּלֵי הַקְּרִינִים
הַזֶּה רִגּוּ. לְפִי שְׂנָא
נִמְנו הַלְכוּת גִּיעוּלֵי
(יִקְרָא י) וַיִּקְרָף
זָא לְכַל טַעוּת וְכֵן
נִבְרָו: (כג) אַךְ
ךְ לְשׁוֹן מִיעוּט כְּלֵי
אֲמַרו אֵךְ אֵת הַזֶּה
א: (כג) כֹּל דְּבַר
מִן וְמַה שְׁמַשְׁמִשוּ
מַת ע אֲלֵל רִיכִין
טַעֲפִין טַעֲבִילָה לְכַלִּי
מַמְטָה

מרים, והאדם, שיש
זה מבואר. ועל זה
אדם, כי האומות,
רק מוטבע בחומר.
ם כי עם קשה עורף.
שנוי, תבין זה. כי
גרי לא יקבל שנוי.
שהם קדושים לשוב
תשובה הם, ולפיכך
רבים קרובי תשובה,
וני משקר, ולכן לא
ובעל החומר מוכן
מן המדות הטובות
מעיד הכתוב כי הם
נבדלים ביותר מן
ואין האומות קרובים
אדם,

גור אריה במדבר לא ממות מורחי תשמא

אדם, שההכרל שיש בין הבעל חיים והאדם נמצא כבם ביותר. ואין האומות אדם, לפי שנפשם מוטבעת בחומר, משתתף לבעלי חיים החומריים. ודבר מבואר הוא זה:
כא תולה ההוראה ברבו. פירוש, מה שהוצרך לומר אשר צוה ה' את משה, אף על גב שכל התורה מפי משה למדו (רש"י שמו"ג, לט), היינו משום הוראה שהיה מורה, והיה נראה כאילו הוא מורה לישראל, ולקח חשיבות לעצמו במקום משה, לכך אמר שהוא מפי משה, ואינו מורה במקום משה כלל:
כג [לבשל בו כלום] כל שתשמישו על ידי אש. לא שיבא באש בלא תשמיש, דבשביל זה אין הכשרו על ידי אש: ורז"ל דרשו שאף להכשירן מן האיסור טעון טבילה וכו'. ויראה, שהוקשה לרבותינו זכרונם לברכה (ע"ז ע"ה), דלא לכתוב רקאך יתחטא, כדכתיב ללעלה (פסוק ט) וכל כלי עץ תחטאו, שכל חיטוי הוא כמי חטאת (רש"י ט"ז סט), ואין צריך לומר מי נדה, לכך דרשו רז"ל שהוא טבילה שהגדה טובלת בהם, והיינו ארבעים סאה. אי נמי, דלמה צריך למכתב כלל שיתחטא במי נדה, וכי סלקא דעתך בשביל שבא באש יהיה טהור מטומאתו, אלא על

לפי פשוטו חטוי זה לטהרו מטומאת מת. ומלם נדה האמורה כאן היא מלשון ומה מי הנדה (יט כא) מגורם ודו אכן כי (איכה ג) דלא לכתוב רקאך יתחטא, כדכתיב ללעלה (פסוק ט) וכל כלי עץ תחטאו, שכל חיטוי הוא כמי חטאת (רש"י ט"ז סט), ואין צריך לומר מי נדה, לכך דרשו רז"ל שהוא טבילה שהגדה טובלת בהם, והיינו ארבעים סאה. אי נמי, דלמה צריך למכתב כלל שיתחטא במי נדה, וכי סלקא דעתך בשביל שבא באש יהיה טהור מטומאתו, אלא על

באר התורה
את ארצם רק לנקום נקמתם הרגו אותם ולקחו שללם לכך נהוג האיסור בכליהם וכן הדין הטומאה שהזוהרים עתה ואתם חנו מחוץ הגחנה שבעת

צדה הדרך
כא רש"י וכן אתה מוצא בשמיני למילואים שנאמר ויקצוף על אלעזר ועל איהמר וכו'. וקשה לי שהרי קודם ויקצוף על אלעזר ועל איהמר וגו' כמיז זאם שעיר הטמא דרש דרש משה והנה שורף וגו', ופרש"י

ספר הזכרון
דבר שיסבול הלבן באש ולא יפסד תעבירו באש יהיה שמושו באי זה אופן שהיה וא"כ כלי הבדיל והעופרת אין להם תקנה ולמה יזכרם הכתוב יאמר אך את הורב והכסף והנחשת והברזל תעבירו באש. לזה אמר שר"ל לכל דבר שבא באש לבשל בו כלום תעבירוהו באש להגעילו וכפי הדרך ההיא שעבר בה באש וכלע האסור כן תעבירוהו באש להפליט האסור ההוא:

אך במי נדה יתחטא לפי שדרשו חסוי זה לטהרו מטומאת המת וכו'. כלומר והוא החטוי הכתוב בפר' פרה לטומאת המת הא אם יהיו הכלים בלועים מאסור ולא יהיה בהם חשש טומאת מת לא בעי תטוי אלא הגעלה בלבד.

באר בשדה
(יט) אתם כו' אף שביכם כשיביאו לבריית וישמאו. אע"ג דנכלל התורה כפיט תורה אחת לנס ולגר הא קמ"ל דלע"ג דנא נצריה און לרין הוזה על מה שנעמא קודם שנכנס לנצריה אלף כשעמא אחר שנכנס לנצריה. ואין צריך למ"ש מוה"ר נפסי דני רב ע"ס:
(כא) אשר צוה בו' תלה ההוראה ברבו. דלמר צפי למשה זאם ולי לא זאם כדליתא נערונין פ' הדק, ואפ"ה נענש אלעזר כדליתא התם משום מורה הוזהר צפי רבו דלע"ג דנעלמה הלכה ממשה ור"ל להזכיר ההלכה למשה והוא יזכר אומה לנצרה. והל"ה פ' דני רש"י עפ"י ח"ג מ"ש:
(כג) אך במי נדה כו' ורבותינו כו'. כתב מוה"ר נמשלל לדוד דאלו כפשוטו נהויה

דמכ"ן
המת כאלו נגע במת עצמו. יכול אפילו זרק בו חץ והרגו, ת"ל וכל נוגע בחלל, הקיש הורג לנוגע מה נוגע ע"י חברו אף הורג על ידי חברו, לשון רש"י. ולא נתכונו דבריו אצלי, שאם הרג ברבר המקבל טומאה של כלי שטף, אין האדם מטמא טומאת שבעה ולא צריך הזאה לפי שהכלי אב לטומאה והאדם שנטמא ממנו ראשון, ואם בכלי ברזל כבר למדנו (פספ"ס ד): לחרב שהוא כחלל להטמא טומאת שבעה. ואם סבר הרב שכיון שנגע בכלי בעוד שהוא מחובר במת יטמא אותו כמת עצמו טומאת שבעה, טומאה בחבורין מרובין היא בחבורי כלים במת כמו שמפורש במסכת גזירות בפרק שלשה מינין (מנ"י):

ולשונם בספרי כך הוא, רבי מאיר אומר בהורגו דבר המקבל טומאה הכתוב מדבר שמטמא בהיסט, או יכול אפילו זרק בו חץ והרגו ת"ל וכו'. ופירושה, שבא רבי מאיר ללמד מכאן שהמת מטמא במשא, ואם הרגו במקל יד או ברומח אפילו אף בו ברזל ונשאר בהם כהם בשעה שמת מטמא אותו במשא טומאת שבעה, ולא נתכרין ב"דבר המקבל טומאה" לכלי קבול, אלא ברבר שהאדם מקבל בו טומאה מן המת עצמו

וכל

**לְאִיכָּא בְּאִשׁ תַּעֲבִירוּ בְּמַיִם: כֹּד וְכַפְסָתֶם
בְּגִרְיֶכֶם בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי וְטַהַרְתֶּם וְאַחַר תִּבְאוּ
אֶל־הַמַּחֲנֶה: ם רביעי כה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
לֵאמֹר: כו שָׂא אֶת רֹאשׁ מַלְקוֹחַ הַשְּׂבִי בְּאָדָם**

ותדי וכל די לא מתעל בגורא תעברנה
במאי: כד ותחרון לבושיכון ביומא
שביעאה ותרכון ובתר פן תעלון
למשירתא: כה ואמר יי למשה אלמור:
כו קבל ית חשפן דברת שבאי באנשא

בעל המורים

(כד) וטהרתם. צי במסורה. וכנסתם צדיכם ציוס השביעי וטהרתם. וחקתי עליכם מים טהורים וטהרתם (יחזקאל לו, כה). ששם הלכות גישול הורה להם גם כן טהרה הכלים שהיא בזהוה: (כז) מלקוח. צי במסורה. שא אח ראש מלקוח. היוקח מגבור מלקוח ואחם לקחם מגבור מלקוח לכן שא אח ראש מלקוח וזמן ממנו מכס לה:

שפתי חכמים

אלא על המטי קרא הפי הראשון לפי פשוטו ומפני שהמים הראשון לעבילה נדה דהיינו מ' שאין אותן מים ראשון לכל הטמאים והיה לו לומר בני טמא יתחטא אמר ורבותי דרשו מכאן וכו' פעבירו במים טובין ודיו. והא דנקט טבילה בלי העברה ולא אמר לי הבאה כמו במים יונא וטמא עד הערב י"ל מפני שאמר לעיל העבירו באש שאין פירושו מלי העברה אלא לי הבאה באש הי"ה מעבירו דהכא פירוש נמי לי הבאה והוא טבילה וזמן שצריך טבילי צריך להסיר ממנו כל דבר המדבק בו בכלי כדי שלא יהא בו דבר המוזהר בטבילה

מזרחי

גו, אבל לפי מדרשו היא מלשון כימי נדת דומה (ויקרא יב ב) מים הראשון לעבילה נדה שהן מ' טאה, ומפני שמלת יתחטא אינה נופלת רק על המטוי כמו הוא יתחטא בו ציוס השלישי וציוס השביעי יטהר (וי יב), קרא הפירוש הראשון לפי פשוטו, ומפני שהמים הראשון לעבילה נדה ראשון לכל הטמאים והיה לו לומר אך בני טמא יתחטא, הוצרך לומר ורבותי דרשו מכאן שאף מן האסור הטעון טבילה מפני שדבריהם הללו אינם אלא במדרגת הדרש בלבד דאם לא כן אך בני טמא יתחטא מיבעי ליה, ועוד שפסם מי נדה אינו אלא מי היה לא נדה ממש כמשמעה:

וכל אשר יבא באש כל דבר שאין תשמישו על ידי האור כלומר כוסות וצלוחיות שתשמישן בצונן ולא בלעו איסור תעבירו במים מטבילין ודיו. הרמב"ן ו"ל טען ואמר ואינו נכון צעני שאין לשון מעבירו טבילה, כי היה אומר תביאו במים שהוא לשון הטבילה כמו במים יונא וטמא עד הערב וטהור (ויקרא יא לב), ועוד שאף הכלים שתשמישן בצונן צריכין הכשר מן האיסור שבהן מלבד הטבילה הוא ואין לא יזכיר הכשר באשר עשה בבאים באש, וכשלמדו ר"ל (ע"י ע"ה) טבילה זו לא הזכירו בה המקרא הוא אלא דרשו אך בני נדה יתחטא מים שהנדה טובלת בהם, אבל פירוש מעבירו לכנסם ולשפספס אותם במים יפה עד שמקור התלודה שנדבקה בהם מן האסור שנתשמשו בהם שזהו הכשר מן האיסור, וכך אמרו ר"ל (ע"י ע"ה) מדיחין ומטבילין והן טהורים, ולשון ספרי מעבירו באש כגון הסמיים מפני (נחת כענינים) [גיעולי עכו"ם] וכל אשר לא יבא באש כגון הכוסות מעבירו במים מפני (נחת כענינים) [גיעולי עכו"ם כ"ד, ו"ל שאין מכל אלו טענה כלל, כי מה שטען שאין לשון מעבירו טבילה כי היה אומר תביאו במים שהוא לשון הטבילה כמו במים יונא וטמא עד הערב וטהר, יש לומר מפני שאמר למעלה ממנו מעבירו באש שאין פירושו מלשון העברה מלד אל זד, כמו לא ימלא כך מעביר בנו ובתו באש (דברים יח ב) שפירושו מלד אל זד, כמו משוררתא דפוריא שמדלגין על האש מלד זה ללד זה כדמפרש רבא (סנהדרין סד: ט) אלא מלשון הוצאה באש, ואמר מעבירו באש במקום תביאו באש אמר גם פה מעבירו במים במקום תביאו במים, ועוד שדרך הלשון בכמה מקומות לזווג המלות. ומה שטען עוד שאף הכלים שתשמישן בצונן צריכין הכשר מן האסור שבהן מלבד הטבילה הוא ואין לא הזכיר הכשר באשר עשה בבאים באש אינה טענה, כי הכתוב לא הוצרך להזכיר אופן ההכשר אלא באיסור הבלוע בכלי בלבד כדי להודיעו איסורו ואופן פליטתו, שלולא שהודיעו הכתוב זה היינו מושכים כיון שאין איסורו נראה לעין אין לחוש בו, גם לא היינו יודעים אופן פליטתו שאם בלע ע"י האש ילבנו באש ואם בלע ע"י תמין יגעילו בתמין דכבולטו כך פולטו, אבל באיסור העומד בעינו על שטת הכלים והיא התלודה שעליו כמו הכוסות והצלוחיות וכיוצא בהם, לא הצרך הכתוב לא להודיע איסורו ולא להודיע אופן הכשרו, כי מאחר שאיסורו עומד בעינו על שטת הכלי והיא התלודה הנשאת מהאיסור שהכרת הוא שסירטו ע"י שפשוף הדמה וכיוצא בו ואין צורך להודיעו בזה לא איסורו ולא אופן הכשרו כי מבווא הוא בעלמא, ומ"ש רש"י מטבילין דיו אינו ר"ל שדי טבילה וא"ל לא הדמה ולא שפשוף, אלא הי"ק אין צריך לעשות בהם שום אחד מהתקונים שהזכירו לעשות בכלים שתשמישן ע"י האור, ועוד מלשון רש"י הוא המשנה בעינו דקמני (ע"י ע"ה) את שדרכו להטביל יטביל, שפירושו כל הראוי לטהר בטבילה א"ל מיקון אחר כגון כלי שתשמישו ע"י צונן יטביל וכו' לא שזה שאמר יטביל יהיה פירוש כמשמעו יטבילנו ודיו, זהו מ"ש רש"י ו"ל בעינו מטבילין ודיו, ואם יהי פירושו הדמה שפירושו

תולדות אהרן

ובכסחם קמא סה:

רש"י

מתכות ומי נדה הכמוצין כאן דרשו מים הראויים לטבול בהם נדה. וכמה הם מ' טאה: וכל אשר לא יבא באש. כל דבר שאין תשמישו ע"י האור כגון כוסות וצלוחיות שתשמישן בצונן ולא בלעו איסור: תעבירו במים. מטבילו ודיו ודוקא כלי מתכות: (כד) אל המחנה. למחנה שכניה שאין טמא מת טעון טילות ממחנה ליה וממחנה ישראל: (כו) שא את ראש. קח

גור אריה

על כרחך האי קרא לטבילה אתא, שיטבול אותו לשם טבילה: מטבילין ודיו. הקשה הרמב"ן, דאין לשון תעבירו טבילה, רק הוא הכשר מן האיסור, כמו תעבירו באש, שהוא הכשר מן האיסור. ועוד, דאם כן אין אנו צריכין ללמוד דך טבילה מן מי נדה, דהא בהדיא כתיב בקרא תעבירו במים. ויראה שגם רש"י סבירא ליה דהך תעבירו הכשר מן האיסור, אלא מפני שסובר שכל שתשמישו בצונן אין צריך רק הדרה בלבד (ע"י ע"ה), אם כן כיון שעל כל פנים יטבול אותו כדורו, למה לו הדרה תחלה, הא הטבילה עולה לו במקום הדרה, וגם במקום טבילה. לכך כתב (רש"י) מטבילין ודיו. ומכל מקום אין נראה זה, דאף על גב דסגי בהדרה, מכל מקום צריך (שכשוך) [שפשוף] קצת, ולא סגי בטבילה:

כד שאין טמא מת משולח וכד'. דילפינן (פסחים סו.) מן ויקח משה את עצמות יוסף עמו (שמות יג, יט), רצה לומר מבחיצתו, ומשה במחנה לוויה הדיה:

קח

ובל אלא (כד) ממנה מן הכל במים טביל יובא בצונן יזכיר הזכיר שהבן ארתם

ידחנו וז
טבילה זו
שהנדה ט
מים שהם
אלא מקר
שפרש"י
שמונה ז
הנדה טו
מקרא ד
מזריחא
אשר לא
שהעבירו
להסירה
ומזה הו
הנוסחא
הסמיים
כענינם,
כד שאין
וכ"ש ט
ופרש"י
בלבד. ז
לא ר"י
והדר ד
ואצטרי
פשיטא
השמיע
מצד ה
דקאמר
מת, וז
ובל אלא
(כד) ז
ממנה
מן
ובל
במים
טביל
יובא
בצונן
יזכיר
הזכיר
שהבן
ארתם
בהם

בגודא תעבדנה
ב'ב'ש'ב'ו'ן ב'י'ו'מ'א
ת'ר ב'ן ת'ע'ל'ו'ן
ל'מ'ו'ש'ה ל'מ'י'ו'ר:
ז' ש'ב'י'א ב'א'נ'ש'א

ר'ח
ז'ז

ממנו מכס לה:

א'ר'ס ל'ט'ב'ו'ל כ'ס'
א' ב'א'ש' כ'ל ד'כ'ר
ז' ש'מ'ש'מ'י'ן כ'ל'ו'ן
ו'ד'ו' ו'ד'ו'ק'א כ'ל'י
ז'ן ט'מ'א מ'ת ט'ע'ו'ן
ז' א'ת ר'א'ש' ק'ת
ז'א

ט' ט'ב'י'ל'ה: מ'ט'ב'י'ל'ן
ק'ק ה'ו'א ה'כ'ש'ר מ'ן
י'ע'ו'ר, ד'א'ם כ'ן א'י'ן
ז'ד'י'א כ'ת'י'ב ב'ק'ר'א
ז'ת'ע'ב'י'רו ה'כ'ש'ר מ'ן
ז'י'ן צ'י'ר'ך ק'ק ה'ד'ח'ה
ז'ת'ו כ'ד'י'נו, ל'מ'ה ל'ו'
ז'ג'ו ב'מ'ק'ו'ם ט'ב'י'ל'ה.
ז'ה ז'ה, ד'א'ף ע'ל ג'ב'
ז'ז ק'צ'ת, ו'ל'א ס'ג'י'

מ'ן י'ק'ח מ'ש'ה א'ת
ר'ב'מ'ח'י'צ'תו, ו'מ'ש'ה

ק'ת

י'ח'ט'ט'א מ'י'ם ש'ה'נ'ד'ה
ז'ה'כ'ש'רן מ'ן ה'א'י'ס'ו'ר,
ז'א'ש'ר ל'א י'ב'א כ'א'ש'
ז'י'רו ט'ב'י'ל'ה כ'י ה'י'ם
ז'א'י'ן פ'י'רו'ש'ו מ'ל'ש'ו'ן
ז'ה'א'ש מ'ל'ד ז'ה ל'ג'ד'
ז'ת'י'ב'ו'ר ב'מ'י'ם, ו'ע'ו'ר
ז'ה'ו ו'א'י'ך ל'א ה'ו'כ'ר
ז'ו'רו ו'א'ו'פ'ן פ'ל'י'ט'ו'ו,
ז'י' ה'א'ש י'ל'ב'נו כ'א'ש'
ז'ו'ה'ל'ו'מ'י'ו'ם ו'כ'ו'ז'א'
ז'ה'ש'ל'ח'ת' מ'ה'א'י'ס'ו'ר
ז'ר'ש'י' מ'ט'ב'י'ל'ן ו'ד'ו'
ז'ש'מ'י'ש'ן ע'י' ה'א'ו'ר,
ז'כ'ו'ן כ'ל'י ש'מ'ש'מ'י'ש'ו
ז'ש'ו ה'ד'מ'ה ו'פ'י'רו'ש'ו
ז'ד'י'ע'ט'

מורחי

תשמג

ידחנו דיו, יפורש גם לשון רש"י כמוהו. ומה שטען עוד וכשלמדו רז"ל טבילה זו לא הזכירו בה מקרא הזה אלא דרשו אך נימי נדה יתחטף אצל שהגדה טבילה כזו אמתה, בשלמא מקרא דלך נימי נדה יתחטף יש ללמד מים שהגדה טבילה בהם שהם מ' אלה ששיערו חכמים ז"ל והיא הטבילה, אלא מקרא דתעבירו נמים היכי משמע טבילה דילמא רמייה בעלמא, ומה שפרש"י המקרא הזה על הטבילה אינו אלא מפסחות זי"ח נמים בלבד שמורה על המים האמורים לעיל אך נמי נדה יתחטף הרואה לטבול בהם הגדה שהם מ' אלה, וא"כ עיקר הטבילה לא למד אומה רש"י ז"ל רק מקרא דלך נמי נדה יתחטף כמו שלמדו אומה רז"ל. ומה שטען עוד מנרייתא דספרי ששנו תעבירו באש כגון הסכינים מפני ניהם כנענים, וכל אשר לא יבא באש כגון הכוסות תעבירו נמים מפני ניהם כנענים, דמשמע שהעברת המים והעברת האש שניהם יחד מפני ניהם כנענים הם זריך להסירה והטבילה אינה מסירה את האסור אלא מטרתה הטומאה בלבד, ומה הוכיח דפירוש תעבירו נמים הדחה, אין נוסחת ספרי שלפנינו כמו הטומאה של הרמב"ן, אצל הטומאה שלפנינו היא כל אשר יבא באש כגון הסכינים מפני ניהם כנענים, וכל אשר לא יבא באש כגון הכוסות מפני ניהם כנענים, לא כמ"ש בנוסחת הרמב"ן ז"ל תעבירו באש מפני ניהם כנענים

שאלמו בירושלמי (עיי' ה טו):
כד שאין טמא מת טעון שלוח ממחנה ליה וממחנה ישראל.
פירוש אפילו ממחנה ליה כדכתיב ואת עצמות יוסף לקח עמו (שמות יג טו) עמו במחנהו שהוא ממנה ליה וכ"ש טמא מת שהוא קל מעצמותיו של מת שהן אבי צבות וטמא מת הוא אב הטומאה, וא"כ ע"כ לומר שפי' ואחר תבואו אל המחנה הוא ממנה שכינה שהיה משולח ממנו: שא

באר היטב
כד שאין טמא מת טעון שלוח ממחנה ליה וממחנה ישראל. פי' אפי' ממחנה ליה כדכתיב ואת עצמות יוסף לקח עמו במחנהו שהוא ממנה ליה וכ"ש טמא מת שהוא קל מעצמותיו של מת, וא"כ עכ"ל ואחר תבואו אל המחנה הוא ממנה שכינה שהיה משולח ממנו.

לכפר
צרה לדרך
אלו וכו', וזאתה צ' דרשות הללו נעטות היו כאשר הודה לבסוף א"כ הטעם

ספר הזכרון
כתב רחמנא במי נדה ואי כתב רחמנא במי נדה הוה אמינא לבעו הערב שמש כנדה כת' רחמנא וטורד לאלתר. אמר רב נחמן אפי' בלוי הרשים במשמע ראי ישינים ולבגן בחדשים רמו ואפילו הכי בעי טבילה ע"ב. ואמרו מי נדה הכתובים בבאן וכו' בלומי' ולפי מה שלמדו ז"ל הווקרו לדרוש מי נדה

באר בשדה
שהיה מן הטומאה הרי מחנהו ומומין היו מפי משה ומה נזכר לחזור ולהזכיר ע"ש. ודבריו תמוהים היכן מלא נדבתי משה שהזכיר על כלי ממטות דהרי לא כתיב לעיל אלא נגד ועור ומעשה עזים, ובפי' פרה יליך בספרי לכלי ממטות מפי' אך אם הוהב ע"ש, והיינו מדכתיב הכא אך נמי יורה יתחטף ואמי שפיר לשון אך שעדיין ממועטין אפי' הכשיר אומם מנוגלי גרים כל זמן שלא יהיה אומם מעומתת

ממ, וכוונתו דרשו קרא עפ"י קבלתם ואין מקרא יוצא מדי פשוטו. ומ"ש רש"י שאף להכשרן מן האיסור הטעין טבילה: אך מן האיסור לאו דוקא שהרי אין זה איסור אלא להזיזו לאומו כלי מדי דוסיו ועומתו של נוי ולהכניסו בקדושת ישראל:

וכל אשר לא יבא וכו', כחג הרא"ם כנזר לשון רש"י כמוהו, ע"כ. ואחר המהילה אי אפשר לפי לשון רש"י כן שהרי קיים דוקא כלי ממטות ואם פי' הדחה לא שגא כלי ממטות לא שגא כל מיני כלים נעו הדחה: (כד) אל המחנה למחנה שכינה שאין טמא מת טעון שילוח ממחנה ישראל. יש לדקדק דלעיל נפי' ואחס חנו מחון פרש"י שלא יכנסו לפורה חסם הו"ל לרש"י לפי שאין טמא מת טעון שילוח וכו'. ומו קשה דהס' כתיב ואחס חנו מחון פרש"י שלא ממנה שכינה מהיכא מימי שיטתו נמחנה שכינה. לכן נ"ל דמ"ש רש"י לעיל שלא יכנסו לפורה הוא לתם טעם למ"ש שיטתו מחון למחנה דהיינו ממנה ישראל שהורחם שמה י"ש שיטתו מחון למחנה, שמתם שהיו רבים אם ימיר להם לטנות נמחנה אפי' שאינה מהם יכנסו לפורה, אצל הכא דכתיב ואחר יבואו אל המחנה בהכרח לפי דהיינו אפילו ממנה שכינה שהרי מן הדין אין טמא מת טעון שילוח וכו', קן נ"ל:

וכמו

רמב"ן

ובל אשר לא יבא באש. כל דבר שאין תשמישו ע"י האור כגון כוסות וצלוחיות וקיתונות שתשמישן בצונן ולא בלעז איסור, תעבירו במים, מטבילין דיו, לשון רש"י. ואינו נכון בעיני, שאין לשון "תעבירו" טבילה, כי היה אומר "תביאו במים" שהוא לשון הטבילה, כמו במים יובא וטמא עד הערב וטהר ויקרא יא לב). ועוד שאף הכלים שתשמישן בצונן צריכין הכשר מן האיסור שבהן מלבד הטבילה הזו, ואין לא יזכיר הכשר כאשר עשה בבאים באש. וכשלמדו חכמים טבילה זו לא הזכירו בה המקרא הזה, אלא דרשו (פ"ו טו) אך במי נדה יתחטף, מים שהגדה טבילת בהם. אבל פירוש "תעבירו במים", לכבסם ולשפשף אותם במים יפה עד שתסור חלודה שנדבקה מהם מן האיסור שנשתמש בהם, שזהו הכשר מן האיסור. יאמר הכתוב, דבר שתשמישו באש

תביאו מן הטומאה הרי מחנהו ומומין היו מפי משה ומה נזכר לחזור ולהזכיר ע"ש. ודבריו תמוהים היכן מלא נדבתי משה שהזכיר על כלי ממטות דהרי לא כתיב לעיל אלא נגד ועור ומעשה עזים, ובפי' פרה יליך בספרי לכלי ממטות מפי' אך אם הוהב ע"ש, והיינו מדכתיב הכא אך נמי יורה יתחטף ואמי שפיר לשון אך שעדיין ממועטין אפי' הכשיר אומם מנוגלי גרים כל זמן שלא יהיה אומם מעומתת

בַּחֲצֵר אֹהֶל מוֹעֵד: כ פֶּל אֲשֶׁר יִגַּע בְּבִשְׂרָה יִקְדָּשׁ וְאִשֶּׁר יִזֶה מִדְּמָה עַל־הַבְּגָד אֲשֶׁר יִזֶה עָלֶיהָ תִּכְבַּס בְּמָקוֹם קָדָשׁ: כא וּכְלֵי־חָרָשׁ אֲשֶׁר תִּבְשְׁלֵבוּ יִשְׁבֵּר וְאִם־בְּכֵלִי נִחַשְׁתָּ בִּשְׁלָה וּמִרְק וְשִׁטָּף בְּמַיִם: כב כָּל־זָכָר בְּבִהְיֹתָם יֹאכְלוּ

בַּדְרַת מִשְׁבֵּן וּמִנָּא: כ פֶּל דִּיקְרַב בְּכִסְרָא וּתְקַדָּשׁ וּדְרֵי מִדְּמָה עַל לְבוּשָׁא דִּיקְרַב עֲלֵהָ תְחִנּוּר פְּאִתֵּר קְרִישׁ: כא וּמִן דְּחִסְפָּא דְתַתְּכַשְׁל בֵּיהּ יִתְבַּר וְאִם בְּמִנָּא דְנִחָשָׁא תַחְבְּשָׁל וְתִמְרִיק וְשִׁטָּיִף בְּמַיִם: כב כָּל דְּכִוְרָא בְּכַהֲנֵיָא יִיכּוֹל יִתֵּה קוֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין

תולדות אהרן

כל אשר נזר לו: זכמים 15. חולין 15. ואשר יזה זכמים 15: 15. אשר זכמים 15. מדמה זכמים 15: 15. על הבגד זכמים 15: 15. אשר יזה זכמים 15: 15. חבבם זכמים 15: 15. וכלי חרש זכמים 15: 15. אשר זכמים 15: 15. כל זכר זכמים 15: 15. זכר זכמים 15: 15. קב.

רש"י

שהרי נאמר למטה כל זכר זכמים יאכל אותה: (כ) כל אשר יגע בבשרה. (שס 15) כל דבר אוכל אשר יגע ק ויכלע ממנה: יקדש. להיות כמוה אם פסול' תפסל ואם היא כשרה תאכל כמותה שנה: ואשר יזה מדמה על הבגד. ואם הוזה מדמה על הבגד (ת"כ) אותו מקום דם (הבגד ר אשר יזה עליה) תכבס במוקד השנה: אשר יזה. היא נזה כמו (איזו טו) ולא יטה לארץ מנלם היא נטווי: (כא) ישבר. לפי שהבליעה שנבלעת בו נעשה נותר ת והוא הדין לכל הקדשים: וּמִרְק. ל' תמרוק הנשים (אסתר ב) אשקורי"ר בלעז: וּמִרְק וּשִׁטָּף. לפלוט את בליעמו

גור אריה

ב ואם הוזה כו'. פירש דאין מדון בכונה על הבגד רק שבא מעצמו שלא בכונה ולא נקרא זה פועל ולכך צריך לפרש ואם הוזה גם כתב אם הוזה במקום אשר דאשר משמע לשון ודאי. ואין כאן ודאי רק ספק לכך צריך לפרש אשר

ממש א"כ משמרה כולם דאין מתטאין לא ליכול והתורה אמרה כל זכר זכמים יאכל אותה, אלמא בין אותם שהתעסקו בעבודתה בין אותם שלא התעסקו בעבודתה כוונן אוכלין, אלמא ע"כ לומר דהאי המתטא הראוי לחטוי קאמר.

ומה שכתב רש"י פה יא טמא בשעת זריקה דמים, ולא קאמר יא טמא בשעת עבודה כדכתב גבי המתטא אותה יאכלנה הראוי לעבודה, וכדמשמע מקרא דהמתטא שפירשו העובד עבודתוהי שהיא נעשית טמא על ידו כדפירש הוא עצמו, הוא מדמתן נכסיפא דמתני' לטבול יום (ובאים צח): אפילו טמא בשעת זריקה דמים וטהור בשעת הקטר חלבים אינו חולק בבשר, א"ע דברישא דמתני' קתני כל שאינו ראוי לעבודה אינו חולק בבשר, ולפיכך נקט גם רש"י ו"ל כלישנא דמתני' ברישא לעבודה ובכסיפא בשעת זריקה דמים, ו"ל כלישנא דמתני' ברישא לעבודה ובכסיפא דמים ו"ל שהטעם בזה משום דחלל העבודות היא הזריקה ומה שהיה טמא בשעת זריקה דמים הוא טמא בכל עבודותיה, וכן כתב הרמב"ם ו"ל בפירושו המשנה הזאת והעיקר צידו אינו חולק עד שיהא טהור משעת זריקה דמים עד שעת הקטר חלבים, והיינו טעמא דאנלקוט שחרגם המתטא דמכפר בזה דהיינו זריקה

באר בשדה

הבינו הנח"י והמוע"ר כינת הרא"ם והקשו עליו ע"ש והשתא מ"ש הרא"ם דתחילת העבודות היא הזריקה הדבר פשוט דה"ק תחילת העבודות הפסולות לטמא מלחלק לערב היא הזריקה ולא שהזריקה היא תחילת העבודות שהרי איכא שאר עבודות קודם זריקה:

(כא) ישבר לפי שהבליע רבו. כתב הסו"ר שהקשה הרב לשון למודים דזה היה הפך הסוגיא דזכמים ד' ז"ה דשם בעי רמי בר חמא לבישול בלא בליעה ולא איפשט ומדברי רש"י משמע דהכל חליי בליעה ע"ש דמיק' ב' תרז"א זה קשה מזה ולענ"ד גברי חזינא חיובתא לא קחוינא כלל דשם בש"ס קאמר בלוע בלא בישל לא קמייעיא לן ופי' רבינו דכיון דהוי נותר והתורה עדיה על כל חסם שאינו יו"א מידי דופיו נעולם ובעי שבירה ע"כ והנה הא דפשיטא ליה בלוע בלא בישול הוא מדמתי חסם ח"ר אשר תבשל בו אך לי אלא שבישל בו עירה לתבו ריחמ מנין ח"ל ואשר תבשל בו ישבר ופי' רבינו מדסמיקן בו ליסגר למדרש אם נכלה בו מ"מ ישבר ע"ש הרי שהכתוב כאן אוסר גם הבלוע וע"ז כתב רבינו שהבלועה שנבלעת בו נעשת נותר והיינו טעמא דכלי מרס ישבר וכלי נמושת סגי בנמיקה וכו' וכ"ע מדוד בזה אבל בנישול בלא בלוע שהוא ספק בזה לא איירי רבינו כלל ו"ל דאם תמא לומר דגם זה אסרה תורה היינו טעמא דכלי מרס ישבר וכלי

שפתי חכמים

שהוא באכילה לאלתר לאסוקי טבול יום אינו באכילה עד הערב שמש: ק (נחלת יעקב) בחזרת כהנים יטול אף על פי שלא בלע תלמוד לומר בבשרה עד שיכלע כו' וברייתא זו הובאה בזכמים דף 117: ד דמשמעות הקרא דלרין להוות על הבגד וזה חי אפשר לכן פירש ואם שפירשו ואשר היא נזה כמו שפירש רש"י בסמוך (בחזרת כהנים) יכול היא בגד טבול טעון ככנס תלמוד לומר אשר יזה עליה תכבס מקום הדם טעון ככנס ואין הבגד כולו טעון ככנס: ש דכתיב במקום קדוש בחצר אהל מועד שמע מינה דתער אהל מועד מקום קדוש הוא: ת לאחר יום ולילה הבא אחריו. וא"ת ולשהיה לאחר עמוד השמר דלמחר דלחוי טמן טעם לפגם ולא ליהוי בשבירה ומריקה ו"ל כיון שנעמד השמר דלמחר מיד

נעשה נותר ת והוא הדין לכל הקדשים: וּמִרְק. ל' תמרוק הנשים (אסתר ב) אשקורי"ר בלעז: וּמִרְק וּשִׁטָּף. לפלוט את בליעמו

מורחי

במנחות (עג) ובקידושין (נג) ובח"כ איש כאחיו איש חולק ואפילו בעל מוס ואין קטן חולק אפילו חס, ומדמשיע ליה מחלוקה מכלל דאכיל, ועוד כל זכר זכמים יאכל אותה כתיב אף הקטנים במשמע, אלמא ע"כ לומר דפירוש יאכלנה יתקנה, וכן ע"כ לומר דהמתטא הראוי לחטוי קאמר דאי מתטא

ממש א"כ משמרה כולם דאין מתטאין לא ליכול והתורה אמרה כל זכר זכמים יאכל אותה, אלמא בין אותם שהתעסקו בעבודתה בין אותם שלא התעסקו בעבודתה כוונן אוכלין, אלמא ע"כ לומר דהאי המתטא הראוי לחטוי קאמר.

ומה שכתב רש"י פה יא טמא בשעת זריקה דמים, ולא קאמר יא טמא בשעת עבודה כדכתב גבי המתטא אותה יאכלנה הראוי לעבודה, וכדמשמע מקרא דהמתטא שפירשו העובד עבודתוהי שהיא נעשית טמא על ידו כדפירש הוא עצמו, הוא מדמתן נכסיפא דמתני' לטבול יום (ובאים צח): אפילו טמא בשעת זריקה דמים וטהור בשעת הקטר חלבים אינו חולק בבשר, א"ע דברישא דמתני' קתני כל שאינו ראוי לעבודה אינו חולק בבשר, ולפיכך נקט גם רש"י ו"ל כלישנא דמתני' ברישא לעבודה ובכסיפא בשעת זריקה דמים, ו"ל כלישנא דמתני' ברישא לעבודה ובכסיפא דמים ו"ל שהטעם בזה משום דחלל העבודות היא הזריקה ומה שהיה טמא בשעת זריקה דמים הוא טמא בכל עבודותיה, וכן כתב הרמב"ם ו"ל בפירושו המשנה הזאת והעיקר צידו אינו חולק עד שיהא טהור משעת זריקה דמים עד שעת הקטר חלבים, והיינו טעמא דאנלקוט שחרגם המתטא דמכפר בזה דהיינו זריקה

לבוש האזרה

בא ישבר לפי שהבליעה שנבלעת ברוגעשית נותר כו' פי' שהרי מה שנבלע בכלי ישאר עד הנקר וכתיב לא יניח ממנו עד בקר כתב הרא"ם וא"ת מפי מה הזריחה מורה שבירה ומריקה והרי לא נעשית בליעתן נותר אלמא בבוקר כדכתיב לא יניח ממנו עד בקר ובבוקר כבר עברה עליהן הלילה ולמ"ד לית לילה פוגמת הלא נותן טעם לפגם ומותר י"ל דלמ"ד לית לילה פוגמת כל זמן שלא עברה כל הלילה נותן טעם לפגם הוא ואין הטעם נפגם אלמא בעלות עמוד השמר וכיון דנעמד השמר דלמחר פגימה ונותר באין כאחד ולא קדמה בהן פגימה לאיסור נותר ולא איסור נותר קדמה לפגימה הוי להו כמו נוחים טעם לפגם וזריחין שבירה ומריקה וא"ת שהלנו לאחר עמוד השמר דלמחר דלחוי נוחים טעם לפגם ולא ליהוי בשבירה ומריקה ו"ל כיון דנעמד השמר דלמחר מיד מל עליהם שבירי ומריקה הו לא פקע אפי' לאחר מכאן עכ"ל ובתנ"ל עליו הרנ"א ו"ל הרא"ם חירך כיון דלא נעשה פגום אלמא בעמוד השמר ולא קדמה פגימה לנוחר הוי כמו נותן טעם לפגם ואין זה טעם וסברא דלמה יהיה זה נותן טעם לפגם

עה: השוכר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה

דכיתנא

אין צריך לישכן מלמא דמלמא קאמר כל כלי פשטן קמא אלא הני כלים שמונו כמכסין (א) שהיו צבאי דוקא צבליטון ואין לחלק בין מין נכח שהוא זון ובין שאר איסור רומח שפול על המסות הכל יס להמיר כצדוק כלי שני כי ודאי ידוע שע"י כצדוק גדול שמוצטין כמה וכמה פעמים אי אפשר שלא ילא האיסור ושמה יס לחלק בין איסור שדבוק לשאינו דבוק כל כך כמו שמתלק צדק המעורבת (ומכאן דף ע"ט:) **הסכין** שפה והיא שוורה. בגמרא מוקי לה לחתוך בה זון ולא דמי לסקין ששטח בה טרפה דסקין בקיטום אבלייתא פרק קמא דחולין (דף ק"ז וע"פ ד"ה והלכתא) דשאיני סקין של עובדי כוכבים שצלוט שמונית טובה אבל סקין ששטח בה טרפה מתמת הדס דמיקין אין השמונית נבלע: **מיום** שהגדה מובלת. **אע"פ** דרביעיית סגו להטביל מתטין וצטירות מלבושיתא היינו טבילת טומאה אבל טבילה כלי מתין **מידות** הוא זביל מ' קאה:

והלכתא כסופו. היינו כלים שמופין כצדק מצפנים אבל אם ממופין מנחון וכן כלי עץ הממוסקין סביב צדק מנחון אפילו למ"ד "הכל הולך אחר המעמיד אין צריכין טבילה כיון דלן משתמשין בהן דרך המתכת דלן סעודה האמורים צפרסה היינו שמשמשין בהן:

אבר שאולין **א**. אומר רבנו שמואל ישראל ששאל כלי מיראל תצירו שקנה מעובד כוכבים טבילה כיון שכל לדי חיוב טבילה ביד ישראל ראשון: **אי** משום דקפבר משכנתא כוביני. וכיון דלא איפטיטא מעטבילין למשכנתא בלא צרכה ואם יש לו כלי שקנה מן העובד כוכבים הממויב טבילה יטביל זה עמו ויכרך על שניהם והנותן כלי לאומן עובד כוכבים לתקן ואפילו למאן דאמר אומן קונה צבנת כלי אין צריך טבילה כיון דלן שמו עליו דלא הו' כמעשה שהיה שחיו הכלים של מדין והמוכר כלי לעובד כוכבים וחור ולקח ממנו צריך טבילה כיון שקרא על שם עובד כוכבים אבל הממשקן כלי לעובד כוכבים וחור ופדה אין צריך טבילה אע"פ דמסקא ליה לתגמולא אי משכנתא כוביני. לענין הא ודאי פטיטא דלא הו' כוביני:

מועילין ומטבילין והן מהורין.

לאו דוקא מגעילין ואח"כ יטביל אלא אפילו מטביל צרישא דהך טבילה אינה צביל טומאה ליהיו כעובל ושרך צידו לאפילו חדשים צריכין טבילה ותנן גמי סקין שפה והיא טהורה אע"פ דלא טהרה לגמרי שהרי צריכה גיעול לחתוך בה זון והא דמני מטביל לחתוך בה זון והא דמני צביתא מגעילין צרישא כדמסי' דממירא מפני האיסור:

ובלתי שנשתמש בהן.

מותר נקט שפיר עד שלא יטביל אבל מאן דמני אסור אין לאסור אם שנשתמש בו קודם טבילה מיהו איכא למימר דזוור אטו קודם הגעלה וליבין:

דצבתא. מין גמי לסק"א: שרי דהו' מתיכן ואח"כ מנגנן שהין נבלע נקשרים: ונגע באשכולות. והן מוטלות בזין: ברחים. שטוחין בהם וזמם קודם נתימתן לבד ואח"כ נותנן צבד וטוען צקורה: לא מפסיק מידי. שהמסקה ממנכן וצויתמן אין אשכולות: **מתני'** את שדרכו דהמביא.

לומר כלי הראוי לטהר צבילה אין צריך מיקון אחר כגון כלי שמשמשו ע"י זון יטביל ומו לא צריך: **אע"פ** צבדים רוחמין כגון כלי שמשמשו צבך דהיינו יצרות וקדירות של מתכת יגעיל וצממלא מפרש דצבי נמי טבילה: **אע"פ** באור. דמפרש ואולי: השפיר והאפכלא. שמשמשין ע"י עלי אפכלא גירדל"א: שפה. לוטשה בלגן של נפחים מול"א בלע"ז: שפה. לשון שפיטא לימ"ר בלע"ז: **גמ'** תנא ובזין. אף הגעלים והמלונכים: כ"ד דבר אשר יבא באשו. שמשמשו צו בני מדין על ידי האור תעבירו צאט כעין צולעו לאסור יפליטו דלמתיך כעולעו כך פולטו: **וזהו**. קרא ימירא הוא האי וטהר: במי גדה יתחמא. בלוי מדין כתיב: **בכ"ד** דהו'. ופלוטו צבולו חסר: **וזהו** דרביא. מספרים שחזים בהן צבדי אמר הואיל וגזירת הכתוב היא ולא משום פולטו איסור דהא חדשים ולא צלעי מידי מלכדת לה טבילה: **כ"ד** שפדה אמרין בפרשה. להמכיו כל דבר אשר יבא באשו. כדן ממשו העולעו מה שמשמשו ע"י מתין יגעילו חמין ומה שמשמשו ע"י עלי כגון השפיר והאפכלא יצבטו בלוי. וצביות דכמו מלך שפך להכשין מן האיסור העטין טבילה לכלי המתכות ומי מה הכתובין פלן דכמו מים הראים לעטול בהם גדה וזמנה הם מ' קאה (מבדיר לא. כו.) יש צ"הן תקנה. להקטין ולהטוין ולעשותן כלים ושב"ס. קוניא. כלי מרס מופסו כצדק וקוין פולטין דלעיל לכו. מיקון אכר כעין שפועין לכרי כל מרס שקוין פולטין (מבדיר). קומקומוס. ירה קענה (שבה לח.) קירות קענות של מתכת (לעיל מכו.) דיבדו בישבתה צ"ה. וכל געילי עובדי כוכבים עומן עטס לפנס שהרי תכשיל החיסור חתמול וצבד הופג עטמו ופסל לביה (לעיל לח.) דלותם צביעה משתמשה צבופטו של כלי ליה אמת הופג עטמו ומתקלקל ומו לא משכנתא לאולי סחא פלנתו לחוס (מבדיר לח.) כל כשיל שן ליה אחר נפגם עטמו ועבר אורמו (לעיל

הנהרות הב"ח
(א) גמי וטהר כלל דהו':
(ב) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ג) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ד) גמי וטהר כלל דהו':
(ה) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ו) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ז) גמי וטהר כלל דהו':
(ח) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ט) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(י) גמי וטהר כלל דהו':

הנהרות הב"ח
(א) גמי וטהר כלל דהו':
(ב) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ג) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ד) גמי וטהר כלל דהו':
(ה) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ו) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ז) גמי וטהר כלל דהו':
(ח) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ט) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(י) גמי וטהר כלל דהו':

הנהרות הב"ח

הנהרות הב"ח
(א) גמי וטהר כלל דהו':
(ב) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ג) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ד) גמי וטהר כלל דהו':
(ה) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ו) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ז) גמי וטהר כלל דהו':
(ח) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ט) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(י) גמי וטהר כלל דהו':

הנהרות הב"ח

הנהרות הב"ח
(א) גמי וטהר כלל דהו':
(ב) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ג) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ד) גמי וטהר כלל דהו':
(ה) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ו) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ז) גמי וטהר כלל דהו':
(ח) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ט) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(י) גמי וטהר כלל דהו':

הנהרות הב"ח

הנהרות הב"ח
(א) גמי וטהר כלל דהו':
(ב) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ג) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ד) גמי וטהר כלל דהו':
(ה) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ו) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ז) גמי וטהר כלל דהו':
(ח) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ט) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(י) גמי וטהר כלל דהו':

הנהרות הב"ח

הנהרות הב"ח
(א) גמי וטהר כלל דהו':
(ב) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ג) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ד) גמי וטהר כלל דהו':
(ה) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ו) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ז) גמי וטהר כלל דהו':
(ח) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ט) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(י) גמי וטהר כלל דהו':

הנהרות הב"ח

הנהרות הב"ח
(א) גמי וטהר כלל דהו':
(ב) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ג) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ד) גמי וטהר כלל דהו':
(ה) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ו) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ז) גמי וטהר כלל דהו':
(ח) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ט) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(י) גמי וטהר כלל דהו':

הנהרות הב"ח

הנהרות הב"ח
(א) גמי וטהר כלל דהו':
(ב) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ג) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ד) גמי וטהר כלל דהו':
(ה) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ו) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ז) גמי וטהר כלל דהו':
(ח) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ט) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(י) גמי וטהר כלל דהו':

הנהרות הב"ח

הנהרות הב"ח
(א) גמי וטהר כלל דהו':
(ב) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ג) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ד) גמי וטהר כלל דהו':
(ה) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ו) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ז) גמי וטהר כלל דהו':
(ח) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ט) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(י) גמי וטהר כלל דהו':

הנהרות הב"ח

הנהרות הב"ח
(א) גמי וטהר כלל דהו':
(ב) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ג) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ד) גמי וטהר כלל דהו':
(ה) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ו) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ז) גמי וטהר כלל דהו':
(ח) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ט) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(י) גמי וטהר כלל דהו':

הנהרות הב"ח
(א) גמי וטהר כלל דהו':
(ב) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ג) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ד) גמי וטהר כלל דהו':
(ה) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ו) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ז) גמי וטהר כלל דהו':
(ח) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ט) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(י) גמי וטהר כלל דהו':

הנהרות הב"ח
(א) גמי וטהר כלל דהו':
(ב) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ג) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ד) גמי וטהר כלל דהו':
(ה) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ו) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ז) גמי וטהר כלל דהו':
(ח) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ט) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(י) גמי וטהר כלל דהו':

הנהרות הב"ח
(א) גמי וטהר כלל דהו':
(ב) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ג) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ד) גמי וטהר כלל דהו':
(ה) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ו) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ז) גמי וטהר כלל דהו':
(ח) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ט) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(י) גמי וטהר כלל דהו':

הנהרות הב"ח
(א) גמי וטהר כלל דהו':
(ב) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ג) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ד) גמי וטהר כלל דהו':
(ה) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ו) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ז) גמי וטהר כלל דהו':
(ח) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ט) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(י) גמי וטהר כלל דהו':

הנהרות הב"ח
(א) גמי וטהר כלל דהו':
(ב) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ג) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ד) גמי וטהר כלל דהו':
(ה) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ו) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ז) גמי וטהר כלל דהו':
(ח) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ט) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(י) גמי וטהר כלל דהו':

הנהרות הב"ח
(א) גמי וטהר כלל דהו':
(ב) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ג) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ד) גמי וטהר כלל דהו':
(ה) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ו) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ז) גמי וטהר כלל דהו':
(ח) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ט) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(י) גמי וטהר כלל דהו':

הנהרות הב"ח
(א) גמי וטהר כלל דהו':
(ב) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ג) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ד) גמי וטהר כלל דהו':
(ה) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ו) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ז) גמי וטהר כלל דהו':
(ח) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ט) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(י) גמי וטהר כלל דהו':

הנהרות הב"ח
(א) גמי וטהר כלל דהו':
(ב) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ג) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ד) גמי וטהר כלל דהו':
(ה) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ו) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ז) גמי וטהר כלל דהו':
(ח) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ט) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(י) גמי וטהר כלל דהו':

הנהרות הב"ח
(א) גמי וטהר כלל דהו':
(ב) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ג) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ד) גמי וטהר כלל דהו':
(ה) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ו) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ז) גמי וטהר כלל דהו':
(ח) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ט) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(י) גמי וטהר כלל דהו':

הנהרות הב"ח
(א) גמי וטהר כלל דהו':
(ב) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ג) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ד) גמי וטהר כלל דהו':
(ה) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ו) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ז) גמי וטהר כלל דהו':
(ח) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ט) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(י) גמי וטהר כלל דהו':

הנהרות הב"ח
(א) גמי וטהר כלל דהו':
(ב) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ג) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ד) גמי וטהר כלל דהו':
(ה) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ו) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ז) גמי וטהר כלל דהו':
(ח) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ט) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(י) גמי וטהר כלל דהו':

הנהרות הב"ח
(א) גמי וטהר כלל דהו':
(ב) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ג) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ד) גמי וטהר כלל דהו':
(ה) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ו) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(ז) גמי וטהר כלל דהו':
(ח) רש"י ד"ה בלקוין ד"ה והמסכה נ"ל קודם ד"ה מלך המלכה:
(ט) תוס' ד"ה דלמחא וכו' שמו כמכסין דוקא שהיו בקוין בלעילין:
(י) גמי וטהר כלל דהו':

השובר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה עו.

עין משפט
גד מצוה

קפס א מ"י פ"ו מהל' מכלות אסורות
הלכה ב סגמ לאין קט
טו"ש"ע י"ד ק"י קנב ספיק
ב:
קפס ב מ"י פ"ח מהל' מעשה הקדושות
הלכה ב:
קפס ג מ"י פ"ו מהל' מכלות אסורות
הלכה ג סגמ לאין קתמ
טו"ש"ע י"ד ק"י קנב ספיק
ג טו"ש"ע ח"ה ק"י חת
ספיק ד ע"ש:
קפס ד מ"י פ"ח מהל' מעשה הקדושות
הלכה ד סגמ לאין קתמ
טו"ש"ע י"ד ק"י קנב ספיק
ה טו"ש"ע ח"ה ק"י חת
ספיק ה ע"ש:
קפס ו מ"י פ"ח מהל' מעשה הקדושות
הלכה ו סגמ לאין קתמ
טו"ש"ע י"ד ק"י קנב ספיק
ז טו"ש"ע ח"ה ק"י חת
ספיק ז ע"ש:
קפס ח מ"י פ"ח מהל' מעשה הקדושות
הלכה ח סגמ לאין קתמ
טו"ש"ע י"ד ק"י קנב ספיק
ט טו"ש"ע ח"ה ק"י חת
ספיק ט ע"ש:
קפס י מ"י פ"ח מהל' מעשה הקדושות
הלכה י סגמ לאין קתמ
טו"ש"ע י"ד ק"י קנב ספיק
יא טו"ש"ע ח"ה ק"י חת
ספיק יא ע"ש:

ליקוטי רש"י

בת יומא. שנישל זה עובד כוכבים היום אכל את
זישל זה אהמול כזר הופג טעמו בלינה לילה משמע לפירושו
לילנה לילה פוגמת ולא בעינין מעת לעת וכן פ"ח לילנה
פוגמת כי לא היה דרך צימס קדמונים לזשל בלינה דמשמע שב"ק
דכרכות (דף ב:) צומסו שב"ק
לקריאת שמע צומן שכינה בכהנים
ועניס וכל אדם חזר לדבר לילנה
לילה מיקרי עבוד זורה והוה דברים
ק"ו אס אוכל שהוא בעינין מעבד
זורמו בלינה כ"ש איסור הנבלע
בקדירה ולישנה דנת יומא משמע
שישל זה היום מנלה קאמר לא
אסרה אלא קדירה מעת לעת ודוקא
שמעמה כל הלילה בלא זישול שאין
ידוע מה גורם להפיג הטעם תחלת
הלילה או סופו או כולו אבל מעת לעת
לא בעינין והמחמיר מצא עליו בזכה
ויש לתמוה לדבר ר"ח שמצינו זכר
לדבר מעבד זורה דמשמע ליה
סמוך לילה גורם הפגס דהיינו עמוד
השחר דמשוי ליה נותר להטעינו
שריפה ובפ"ב דזכיס (דף טו:) גבי
קדוש ידים משמע דצעמוד השחר
רשיה גמורה אלא זכר לדבר כי
שלא לפשוט זה ממש ויש לדקדק
דסוף לילה לנד אינו גורם אלא כולו
מדאצ"ח הכתוב שזירה בכלי חרס
מריקה ושטיפה בכלי נחשמ אחרי
זישול טחאת למ"ד נ"ט לפגס נותר
זחמאי הלא מחמיר לזשל זו לכתחלה
אחר עמוד השחר וה"ר צ"ח כז
בספר התרומה של"ח בתוך שלא
היה בכלי אפילו מים חמין לנד בתוך
מעט לעת דמיס חשני' כמו האיסור
לפי שנעשו נצילה כיון שלא היה כהן
ק' לזשל פליטת הכלי דנדקדיה
משערין וחזרו ונבלשו ודוקא בכלי
של איסור אבל בכלי של הישר כגון
בשר בכלי של חלב או איפכא אף
על פי שהיו זו מים חמין בתוך מעט
לעת אץ לחוש שהרי הן הישר דלא
חמין חמיכה עצמה נעשית נצילה
אלא דוקא באיסור ועוד דליכא נ"ט
בזר נ"ט דאפי' לפי המפרש ג"כ
דגיס שעלו בקערה אבל נכבשלו לא
הכא איכא ג' נותני טעם של הישר
הראשון שנבלע בכלי וממנו למיס
ומן המיס חזר ונבלע בכלי:

מכאן ואילך פ"ח דבר

המבוסס בכלי שאינו בן

יומא מותר ויש לתת טעם מה ראו
להחיר המאכל ולאסור הקדירה לפי שהקדירה היה זה איסור
גמור תחלה אבל המאכל לא נבלע זו איסור מעולם והגעלת כלי
בן יומא אץ להגעיל אלא כפי' דשמנונית הנפלט בחמין טעם לשבח
הוא דלא שריץ לעיל בפרק ב' (דף נח:) חמין של עובדי כוכבים
אלא משום דסחם כליהם אינן בני יומא אבל כשמגעילין כלי חמין
עבדו הפסק בד' שעות דשעת הישר היא יוכל להגעיל אפילו
כלי בן יומא בפחות מס' דהרי נ"ט בר נ"ט של הישר החמין
בקערה וממנו למיס ומן המיס חזר ונבלע בקערה ועדיין הכל
הישר ועוד כי יותר מתקלקל טעם חמין בכלי שאין ראי לאכילה
ממה שמתקלקל טעם בשר דגיס שנכבשלו אחריו לפי שהדגיס
רואץ לאכילה והבשר נותן בהן טעם לשבח ומה שנהגו לעשות
למת כלי המוגבל צמיס צוננין מיד אחר הגעלה אץ לידע למה
כגון כן דאין לומר משום דתנן בפרק דם תטאת (ומאס דף טז.)
קאמר החס ליתא ויש מפרש הא דקאמר שטיפה ימירחא היינו
שמי שטיפות צונן ובתרומה ליתא דסגי בשטיפה אחת ולשון ימירחא משמע כן ועל זה נהגו בשטיפת צונן בכל הגעלות מיהו
בקונטרס פירש שם שטיפה היא שטיפת צונן ובתרומה ליתא כלל ולפיכך נרץ טעם למנהג:

בת יומא. פירש בקונטרס שנישל זה עובד כוכבים היום אכל את
זישל זה אהמול כזר הופג טעמו בלינה לילה משמע לפירושו
לילנה לילה פוגמת ולא בעינין מעת לעת וכן פ"ח לילנה
פוגמת כי לא היה דרך צימס קדמונים לזשל בלינה דמשמע שב"ק
דכרכות (דף ב:) צומסו שב"ק
לקריאת שמע צומן שכינה בכהנים
ועניס וכל אדם חזר לדבר לילנה
לילה מיקרי עבוד זורה והוה דברים
ק"ו אס אוכל שהוא בעינין מעבד
זורמו בלינה כ"ש איסור הנבלע
בקדירה ולישנה דנת יומא משמע
שישל זה היום מנלה קאמר לא
אסרה אלא קדירה מעת לעת ודוקא
שמעמה כל הלילה בלא זישול שאין
ידוע מה גורם להפיג הטעם תחלת
הלילה או סופו או כולו אבל מעת לעת
לא בעינין והמחמיר מצא עליו בזכה
ויש לתמוה לדבר ר"ח שמצינו זכר
לדבר מעבד זורה דמשמע ליה
סמוך לילה גורם הפגס דהיינו עמוד
השחר דמשוי ליה נותר להטעינו
שריפה ובפ"ב דזכיס (דף טו:) גבי
קדוש ידים משמע דצעמוד השחר
רשיה גמורה אלא זכר לדבר כי
שלא לפשוט זה ממש ויש לדקדק
דסוף לילה לנד אינו גורם אלא כולו
מדאצ"ח הכתוב שזירה בכלי חרס
מריקה ושטיפה בכלי נחשמ אחרי
זישול טחאת למ"ד נ"ט לפגס נותר
זחמאי הלא מחמיר לזשל זו לכתחלה
אחר עמוד השחר וה"ר צ"ח כז
בספר התרומה של"ח בתוך שלא
היה בכלי אפילו מים חמין לנד בתוך
מעט לעת דמיס חשני' כמו האיסור
לפי שנעשו נצילה כיון שלא היה כהן
ק' לזשל פליטת הכלי דנדקדיה
משערין וחזרו ונבלשו ודוקא בכלי
של איסור אבל בכלי של הישר כגון
בשר בכלי של חלב או איפכא אף
על פי שהיו זו מים חמין בתוך מעט
לעת אץ לחוש שהרי הן הישר דלא
חמין חמיכה עצמה נעשית נצילה
אלא דוקא באיסור ועוד דליכא נ"ט
בזר נ"ט דאפי' לפי המפרש ג"כ
דגיס שעלו בקערה אבל נכבשלו לא
הכא איכא ג' נותני טעם של הישר
הראשון שנבלע בכלי וממנו למיס
ומן המיס חזר ונבלע בכלי:

בת יומא דלאו נותן טעם לפגם הוא מכאן
ואילך לישתרי גזירה קדירה שאינה בת
יומא משום קדירה בת יומא ואילך קדירה
בת יומא נמי מפגם פגמה רמי ליה רב
עמרם לרב ששת תנן השפורין והאסכלא
מלבנן באור (והתנא) גבי קדשים = השפור
והאסכלא מגעילין בחמין א"ל עמרם ברי
מה ענין קדשים אצל גיעולי עובדי כוכבים
הכא היתירא בלע התם איסורא בלע אמר
רבא סוף סוף כי קא פליט איסורא קא
פליט אלא אמר רבא מאי הגעלה נמי
שטיפה ומריקה א"ל אבוי מו דמי מריקה
ושטיפה בצונן הגעלה בחמין א"ל אמר
אבוי יגיד עליו רעו תנא הכא ליבון והוא
הדיון להגעלה תנא התם הגעלה וה"ה לליבון
א"ל רבא אי הכי לתנינה לכולהו בחרא
וליתני חרא באילך אחריתי ולימא יגיד
עליו רעו אלא אמר רבא קדשים היינו
טעמיהו כדרב נחמן אמר רבה בר אבוח
דאמר כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו
תינה שלמים דכיון דלשני ימים מיתאכלי
מקמי דניהויו נותר קא הוי גיעול אלא הטאת
כיון דליום ולילה מיתאכלא כי מבשל בה
האידינא הטאת הוי נותר כי הדר מבשל בה
למחר או שלמים או הטאת קא פליט נותר
דחטאת דהאידינא בחטאת ושלמים דלמחר
אמרי לא צריכא דכי מבשל בה הטאת
האידינא הדר מבשל בה האידינא שלמים
דחטאת דלמחר ושלמים דאתמול בהרי
הדדי קא שלים זמניהו והדר מבשל שלמים
דלמחר א"ה הגעלה נמי לא ליבעי קשיא
רב פפא אמר האי קריד האי לא קריד רב
אשי אמר לעולם כדאמרן מעיקרא הכא
התירא בלע הכא איסורא בלע ודקא קשיא
לך דבעידנא דקא פליט איסורא קא פליט
בעיניה ועוד כמה מלבנן א"ר מני יעד שתשייר
קליפתן וכיצד מגעילין א"ר הונא יורה קטנה
דורא דהואי בי רב עקביה אהדר ליה

גדנפא

כדאמרין כל פעם מבשל שלמים לאחר חטאת זו ביום כי היכי דלא
יהוה נותר למחר: ה"ו אי הכי הגעלה נמי לא ליבעי קשיא: רב פפא
אמר דהוי קריד האי א קריד. לעולם בקדשים איסורא פליט ודקא
קשיא לך ניבעי ליבון כי מתני' לא דמי דגיעול עובדי כוכבים אידי
דלא מבשלי להו כל שעתא ומתקשה הכליעה בתוכו ונדבקת זו כזו
טרשתרי"ש בלע"ו ואין נוח לפלוט בהגעלה עד שבלגנו בצור אבל
בקדשים דכל שעתא מבשלי בהו לא קריד ונח לפלוט הלכך (סג)
בהגעלה קא פלט: פ"ש"ם כדאמרין מעיקרא. דהיינו משום
דבקדשים הימירא בלע ודקשיא לך כי פליט איסורא פליט לא
חמיר איסורו שכשנעשה נותר לא הוי איסור בעיניה שבחין
דופני הכלי היה בלוע ומעולם לא הוכר איסורו: בתוך
יורה גדליה. שהיו רומחין עובדין על כולה: דודא. קלחח:
גדנפא
וחכ"א מריקה בחמין ושטיפה צונן דהיינו בקדשים אבל בתרומה
שמי שטיפות צונן ובתרומה ליתא דסגי בשטיפה אחת ולשון ימירחא משמע כן ועל זה נהגו בשטיפת צונן בכל הגעלות מיהו
בקונטרס פירש שם שטיפה היא שטיפת צונן ובתרומה ליתא כלל ולפיכך נרץ טעם למנהג:

בת יומא. שנישל זה עובד כוכבים היום אכל את
זישל זה אהמול כזר הופג טעמו בלינה לילה משמע לפירושו
לילנה לילה פוגמת ולא בעינין מעת לעת וכן פ"ח לילנה
פוגמת כי לא היה דרך צימס קדמונים לזשל בלינה דמשמע שב"ק
דכרכות (דף ב:) צומסו שב"ק
לקריאת שמע צומן שכינה בכהנים
ועניס וכל אדם חזר לדבר לילנה
לילה מיקרי עבוד זורה והוה דברים
ק"ו אס אוכל שהוא בעינין מעבד
זורמו בלינה כ"ש איסור הנבלע
בקדירה ולישנה דנת יומא משמע
שישל זה היום מנלה קאמר לא
אסרה אלא קדירה מעת לעת ודוקא
שמעמה כל הלילה בלא זישול שאין
ידוע מה גורם להפיג הטעם תחלת
הלילה או סופו או כולו אבל מעת לעת
לא בעינין והמחמיר מצא עליו בזכה
ויש לתמוה לדבר ר"ח שמצינו זכר
לדבר מעבד זורה דמשמע ליה
סמוך לילה גורם הפגס דהיינו עמוד
השחר דמשוי ליה נותר להטעינו
שריפה ובפ"ב דזכיס (דף טו:) גבי
קדוש ידים משמע דצעמוד השחר
רשיה גמורה אלא זכר לדבר כי
שלא לפשוט זה ממש ויש לדקדק
דסוף לילה לנד אינו גורם אלא כולו
מדאצ"ח הכתוב שזירה בכלי חרס
מריקה ושטיפה בכלי נחשמ אחרי
זישול טחאת למ"ד נ"ט לפגס נותר
זחמאי הלא מחמיר לזשל זו לכתחלה
אחר עמוד השחר וה"ר צ"ח כז
בספר התרומה של"ח בתוך שלא
היה בכלי אפילו מים חמין לנד בתוך
מעט לעת דמיס חשני' כמו האיסור
לפי שנעשו נצילה כיון שלא היה כהן
ק' לזשל פליטת הכלי דנדקדיה
משערין וחזרו ונבלשו ודוקא בכלי
של איסור אבל בכלי של הישר כגון
בשר בכלי של חלב או איפכא אף
על פי שהיו זו מים חמין בתוך מעט
לעת אץ לחוש שהרי הן הישר דלא
חמין חמיכה עצמה נעשית נצילה
אלא דוקא באיסור ועוד דליכא נ"ט
בזר נ"ט דאפי' לפי המפרש ג"כ
דגיס שעלו בקערה אבל נכבשלו לא
הכא איכא ג' נותני טעם של הישר
הראשון שנבלע בכלי וממנו למיס
ומן המיס חזר ונבלע בכלי:

הגהות הב"ח

(ב) רש"י ד"ה גבי
קדשים י"ל קולס ד"ה
מגעילין:

תורה אור תשלם

א) גיד עליו רעו קאמר
אף על עקרה: (אבות, כז)

(6) [ג"ל דהתנן]. (ג) זכיס
10. ג) [ע"י חוס' זכיס 10.
ד"ה השפור]. (ד) [ג"ל
רביה]. (ה) [ג"ל רביה וביא
כחוס' דזכיס 10. ד"ה
השפור]. (ו) [נכמות לא:
ו"ש"ע]. (ז) [זכיס 10.
(ח) [נשורין ענין דה' א"י
רב עוקבא וכן נוסח
שאלות מ"י קולס חוס'
פסחים מ: ד"ה האלפס
העיקר מר עוקבא אבל
כחוס' שבת מ: ד"ה אכל
העיקר רב עקביה].
(ט) לכל פסם כ"ל רש"א.
(י) [פסחים ל: זכיס 10].
(כ) [חולין ק"ח: ג' ע"ש
חוס' זכיס 10: ד"ה לא].

קמח א ב ג ד ה ז ט י
י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו
י"ז י"ח י"ט כ א ב ג ד
ה ו ז ח ט י י"א י"ב י"ג
י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט
כ א ב ג ד ה ו ז ח ט י

ליקוטי רש"י
שבור מלכא. מלך מלך
היה וסוכה ג.

עו:

השובר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה

מפורט הש"ס

הסכין שפה. ונעלה עשר פעמים בקרקע צירושלמי קאלמר שלם פעמים משמע דהכא לאו דוקא עשר פעמים מיהו מדקאמרין לתמן דלא עשר פעמים בקרקע משמע דדוקא קאלמר ויש להחמיר: **אמר** רב הונא בריה דרב יהושע ולאבול בה ציגון.

פרש"י אבל לאכול זה רוחם בני הגעלה וכן משמע בפסחים (דף ז'): דקאלמר גבי סמיני דפסחא והלכמא אדרי ואדרי צרוחמין פירוש קמייחו ופחליהו אבל קשה דכפ"ק דחולין (דף ט: ע"ש²) קאלמר גבי סכין של עובדי כוכבים מלגנה באור משמע דלריכה ליעון וכן בתוספתא (פ"ט) תניא הסכין והשפתיים ואסכלא ילגנן באור לכן נראה נדלף לחמוך זה רוחם לריכה ליעון והא דפסחים דמשמע דסגי צרוחמין היינו לפי שכלל הימירא אבל בסמינים של עובדי כוכבים דלגני איסורא בעו ליעון וכן משמע קמא דיש חילוק בין כלל הימירא לכלל איסורא ואומר ר"ת דהא דק"ל דסכין בני ליעון היכא לאיסורא כלל היינו דוקא באיסור דסכין גדולה שדרך לללות בה בשר דיקא נמי דקמני בתוספתא הסמיני והשפתיים כ"י סמיני דומיא דשפתיים ואסכלא אבל סמינים קטנים שאין דרך לללות בהם בשר ודאי סגי להו בהגעלה אף בשל עובדי כוכבים וריב"ז מנריך ליעון גם בסמיני קטנים לפי שפעמים דרך להפוך בהם בשר על גבי גחלים ור"ת אומר דזה אינו קריי משמשו על ידי האור

גדנפא דלישא. שפה של עיסה קצונית פיה כדי שתקבל מים הרבה ויעזרו הרוחמין על שפתה: כבולעו. כענין שכלעו שפת הדוד אה האיסור יפליעו: מה בולעו בניצוצות. לאו בולעו אלא ע"י ניליות שנימו הרמימות שם ולא הוכנסה לחוך יורה אחרת בשעת בליעת האיסור: כך בשעת שפייה. אע"פ שלא הכניסה לחוך יורה אחרת הואיל ונתמלאת יפה יפה ומעלה ניליות על שפתה ופולט ומיהו גדנפא בעינן משום דאי לא הכי דלמא לא היה מסקא ניליות על השפה בזה וימנא אבל איסור הנתבשל בה פעמים הרבה אם לא העלה ניליות כל שעה העלה פעם אחת: ונעצה. אע"פ ששפה ו"א משפשה בגבד אמר שאינה חלק ומעביר שמנוניות: שאין בה גומות. בעובי רחבה שלא תהא שמנונית בגומא: ולאבול בה ציגון. אבל דבר רוחם איסור לחמוך זה עד שיגעילנה צרוחמין וכלי ראשון דלאמרין בכל שעה (פסחים ז'): לענין חמץ בפסח: דעה. נעלה: שבור מלכא. עובד כוכבים היה: מר קים י"י בגייה. רב יהודה מוכר אמי זו שהיא פרוש ולא יאכל דבר איסור אבל כך אינו מוחזק שמהא פרוש כל כך: מאי עבדת באורתא. דרך פרסיים למסור נשים לאכסנאים וכששיגרון להם בלילה שעבר קיבל בלטי ורבי יהודה לא קיבל:

גדנפא דלישא אפומא ומליוה מיה וארתחה אמר רבא מאן חכים למעבר כי הא מילתא אי לאו רב עקיבא דנברא רבא הוא קסבר כבולעו כך פולטו מה בולעו בניצוצות אף פולטו בניצוצות: "הסכין שפה והיא טהורה: אמר רב עוקבא בר המא² ונעצה עשרה פעמים בקרקע אמר⁶ רב הונא בריה דרב יהושע וברקע שאינה עבודה א"ר כהנא דבסכין יפה שאין בה גומות תניא נמי הכי סכין יפה שאין בה גומות נעצה עשרה פעמים בקרקע אמר רב הונא בריה דרב יהושע לאכול בה ציגון כי הא דמר יהודה ובאמי בר טובי הווי יתבי קמיה דשבור מלכא אייתו לקמיהו אתרוגא פסק אכל פסק והב ליה לבאמי בר טובי הדר דעה עשרה זימני בארעא פסק הב ליה למר יהודה א"ל באמי בר טובי וההוא גברא לאו בר ישראל הוא א"ל מר קים לי בגייה ומר לא קים לי בגייה איכא דאמרי א"ל אדכר מאי עבדת באורתא:

הדרן עלך השובר את הפועל וסליקא לה מסכת עבודה זרה

כיון דאין תשמיש קבוע ע"י האור סגי בהגעלה וכן צירושלמי דאמר דהא דמימא בסכין קטן אבל בגדול בני ליעון ויש לדחות אותה ראייה⁴ דקאלמר הכא מהא דקאלמר הסכין שפה והיא טהורה כ"י אלמא משמע דאיידי בלון ובלון ליכא חילוק בין תשמישו ע"י האור בין אין תשמישו ע"י האור ומפרש הר"ר אלחנן הירושלמי כן הוא דהא דמימא בסכין קטן שאין רגילות להיות בה גומות ואין בלוע בגומות וסגי בנעילת קרקע אבל סכין גדול שדרך להיות בה גומות לריכה ליעון דנעולה בקרקע אינו מועיל לשפוף ולהעביר האיסור הנדבק בגומות הלכך אפילו לחמוך זה כיון לריכה ליעון ולא סגי בהגעלה אפילו לזון משום דלא מהניא הגעלה אלא להפליט האיסור הבלוע בחמך הסכין אבל לא מהני להעביר איסור הנדבק והשפוף בקרקע מהני להעביר איסור הנדבק וכיון שיש גומות אין תקנה להעביר איסור הנדבק רק ע"י ליעון ומ"מ נדחית הראייה דר"ח מן הירושלמי דלא מיידי כלל בתשמישו על ידי האור ורבינו ברוך מיישב הראייה והכי פירושו דהא דמימא בסכין קטן שאין תשמישו ע"י האור וסגי בנעילת קרקע אפילו לחמוך זה רוחם ויש ליתן טעם משום דסתם סכין קטן אין תשמישו רק בלון ואינו בלוע כלל בתוכו רק נדבק זו מנחוך אבל גדול תשמישו צרוחמין וגם תשמישו ע"י האור הלכך בני ליעון לחמוך זה רוחם ק"י נראה למורי ליישב פירוש רבינו ברוך ואומר מורי דהא דקאלמר הכא נעלה עשר פעמים בקרקע היינו דוקא בקרקע קשה שהיא מעצרת השומן וספה אבל לא רכה שאינה מעצרת השומן וגם לא קרקע קשה יותר מדאי ודוקא נקט קרקע ולא אבן ולא אפר ולא קרקע רכה⁷: **אידכר** מה דעבדת באורתא. פ"ה ששיגר להם שמי שפחות רב יהודה לא קבלה ובאמי קבלה ונראה דלא חטא בזה שעדיין היה עבד קלח (ה) שמעוכב גט שמרור דלאמרין פרק עשרה יוחסין (קידושין דף ט: ע): באמי בר טובי צרמות רוחיה לא שקיל גיטא דמירומא⁸:

הדרן עלך השובר את הפועל וסליקא לה מסכת עבודה זרה

(א) גר"י ר"ק ור"א ש"אמר רבא ובסקוים קשה], (ב) [תוס': ר"ה והלכתא], (ג) [בדפ"י דק"ל, ד] [וע"ע חופשות חולין ת. ד"ה שלגיה], (ה) [וע"פ תוספות מדה ממ. ד"ה ממר להן].

הנהרות הב"ה
(א) תוס' ר"ה אדכר וכו' עבד קלח. י"ג ועבד מותר בעובדה כוכבים מלכא פ' י"א דיין כ"ד ע"ג

ה. שם נכרייהא וכדמפרש שם נכרייהא: ו. לשון הרחמים שם [הכלה כן] טור [עמוד כמ] בשם הרשב"א שכתב הזכיר [הארץ כ"ד שער א טו, א; הקלר בית ג שער ד ט, ט] בשם הגאונים ובשם ר"מ [שפר הישר חלק המדועים סימן משל; תוספות פסחים נו, ג ד"ה אפרה] כרז וכדמני רז כהנא וכו' וכעודא [דרכא [מפרזיקיא] שם בפסחים דף ע"ו [ע"ג, ר"ף מולין ג, ג; ר"ן שם ג, א ד"ה והא דמני]:

ז. טור [עמוד רמז] וכן כתב בסמ"ג [מולין קמ ג, ג] בשם רבינו יעקב [רבינו שם טז] וסמ"ק [סוף סימן רצב] והגהות מיימוניות [דפוס קושטא] צפרק ט' מהלכות מנבלות אקורום [הכלה כ; מרדכי מולין רמז מרסן]:

ציונים לרמ"א עם ציונים מהש"ך

א. ב"י [שם ד"ה וכמו ע"ן] בשם הגהה שערי דורה [סימן לא שם ט]:

ד"ה שם:

ג ודגים שצלאן בו. לא איירי כאן אלא מדין איסור, אבל מסכתא לא מיירי, וזה יתבאר ברש"י סימן ק"י [משע"ב ד נהגה: ע"ך סי"ק א] כפימעה דשמיל, ע"ש: ד אסור לאכלם בחלב. ואע"ג דלקמן ריש סימן ק"ח אש לנו כשרה עם כשר נבילה בתנור אחד, אפילו קטן, מותר בדיעבד, הכא כיון דאפשר לאכלו בלא חלב, הוי כלכתמלה. ועיין לקמן סימן ק"ח שם יתבאר על נכון דיני ריחא מילתא, כי שם מקומם:

ב. התנור (י) שטחו באליה אין אופיין בו פת (ד) עד שיסיקנו (ז) מבפנים עד שיתלבן (ח) ואפילו אם הוא של בוכיא (פירוש כלי חרס שמיסקין תחתיו ואופיין עליו עוגות, ערך ערך בבאי (י)) אין לו היתר על ידי היסק מבחוץ:

ג. פת שאפאה עם הצלי ג ודגים שצלאן בתנור אחד עם הבשר ד אסור לאכלם (ה) בחלב (ו) והני מילי בתנור קטן אבל בתנור גדול

לכתמלה דוקא: (ד) עד שיסיקנו מבפנים. הא ללא כגי בקינות, (ז) מפני שאי אפשר לתנור להתקנה יפה, והוה השמנונית בעין עד שיוסק, כן כתבו בתוספות [מולין ק"ב, א דבור ראשון], וכן כתב הר"ן צפרק כל שעה [פסחים מ, א ד"ה מפני] וצפרק כל הכשר [מולין מה, א דבור ראשון]. ואין להקשות מזה על מה שכתבתי קודם לזה [סי"ק ג] דקרקע של תנור הוה ככליעה נקדרה, וכאן משמע דהוה איסור בעיקר, דשאני כאן שהשמנונית עלמה מטיח ממנה בתנור, ואומו לחות אינו מתקנה יפה בתנור, מה שאין כן בפלאדיין דלעיל שאין שם שומן בעין כלל בתנור, אלא בליעה מן הפלאדיין. וסברא זאת כמנה כהנא בהגהת אשר"י פ"ק כל הכשר [שם פ"ח סימן כה] בהג"ה המתמלת טלה או תרנגולת כו' ח"ל, אבל בפשטידי"א או רואין שאינו פולט כלל, אלא מקומו יבש כו', עכ"ל. ואין להקשות ממה שכתב רמ"א סעיף א' שמה יוצר תחתיו, דמשמע שיש איסור בעין תחת הפלאדיין, לא קשיא, דודאי לא נכחש חוש הראות שרואין שמקומו יבש, ומה דהא מרובהו הך דיניס הס של הגהת אשר"י בשם אור זרוע. אלא פשוט דתחת הפלאדיין אין זכ תחתיו, כמו שאנו רואין תמיד, אלא דלפעמים אירע שזכ. וכן כתב בהגהת אשר"י [ענדה וזה פ"ח סימן ט] שמעתיק בית יוסף כאן [עמוד רמז ד"ה וכמו בהגהות] ח"ל, טוב לזהר דלמא זכ וכו'. משמע דאינו דלמי זכ: (ה) ואפילו אם הוא של בוכיא. פירוש, הוא חלל כמין שפיתות קדירה ואופיין בו כפנים, וקאמר דבזה אפילו היסק לא מהני אם מסיקו בחוץ:

ביאור הגר"א

[ג] [משע"ב ב] ואפילו כו'. גמרא פרק כל שעה [פסחים ל, ב]. [ד] [משע"ב ג] פת בו. עיין ש"ך [סי"ק ד] כיון שאפשר בעינין אחר, הוי לכתמלה. ועיין סימן ק"ח [סי"ק ט]. [ליקוט] פת כו'. רמזי רב כהנא כו' [פסחים ע, ב]. ואפילו לוי [שם] מורה,

ג"ליון מהרש"א

[ד] [מ"ז סי"ק ב] חיישינן שמא ה"לכה. עיין סימן ל"ה צ"ח [שם ס"ד ד] מפני שאי אפשר לתנור להתקנה. דוקא תנור, אבל קערה וקדירה מתקנה יפה, ט"ז ל"ה ס"ק א':

אוצר מפרשים

ה (הנה שם) ואין לאפות שום פת עם פלאדיין או פשטידי"א בתנור החיישינן שמא יוצר מן השומן על הפת וכו'. וכתב הב"ח [עמוד רמז דבור ראשון] דהרמ"א לא דק, דמבואר בהגהת אשר"י [ענדה וזה פ"ח סימן ח] שסמני מקור דין זה, דאף דוב רק תחת הפשטידי"א ג"כ אסור הפת, וכן הסכימו הט"ו [סי"ק ב] והש"ך [סי"ק ב]. ולי נראה פשוט דהרמ"א יפה דק. ובכונה שינה לשון הגהות אשר"י הג"ל, דהנה הגהות אשר"י כתב כן בשם אור זרוע [מ"ז סי"ק ענדה וזה סימן רמז] ומרדכי [מולין רמז תיטח]. גם הגהת שערי דורה [סימן לא שם ט] ואיסור והיתר הארוך [כלל לו ר"ן ט] כתבו כן בשם אור זרוע, והאור זרוע והמרדכי לשיטתיהו אזלי, דסבירא להו [אור זרוע ח"א הלכות בשר בחלב סימן טס; מרדכי מולין רמז תשין דג"ט בר ג"ט אסור בבישול וצליה אפילו בדיעבד, הביאר הרמ"א ריש סימן צ"ה [סעיף ב]. לכן כיון שבלע השומן בתנור, הולך ומפעפע עד תחת הפת ונבלע בו. אבל הרמ"א גם כן לשיטתו אפילו, דפסק שם בסימן צ"ה דאפילו בבישול וצליה שרי בדיעבד בר ג"ט בר ג"ט, הלכך אם זכ רק תחת הפשטידי"א, אף שמפעפע דרך התנור אל הפת, הוי ג"ט בר ג"ט, דהיינו מן השומן לתנור טעם אחר, ומתנתר לפת טעם שני, והכל דהתייר, דשרי לאכול הפת אפילו בחלב, דהרי הרשב"א כתב בתשובה כבירור בלא חקטון הובא בב"י [עמוד רמז ר"ה בחוב] ובשו"ע [סעיף ב] ריש סימן צ"ה, שהיה רוצה להתיר ביצה שנתכשלה עם הבשר לאוכלה עם חלב, משום דטעם הבשר נכנס לתחתיה דרך קליפתה הוי ג"ט בר ג"ט, אף דאסרה כיון דהביצה כבירור היא מנוקבת, ע"ש, על כל פנים מוכח דאי לאו האי טעמא רמנוקבת הוי שרי לה, אם כן הכי נמי אף דמפעפע טעם השומן ללהם דרך התנור אפילו הכי שרי [עכ"ל]:

ז (שם) ואין לאפות שום פת בו. עיין ש"ך [סי"ק ב] שרוצה לאסור אם ודאי זב, דאינו אלא חרא ספיא. וארמ"ו דינו מוכרח, דהא הוי ג"ט בר ג"ט דהתייר, דהא אין זכ תחת הלחם ממש, רק שהתנור קבל טעם מן הבשר, והלחם מן התנור, ואע"פ שבבשר היה בעינין במקום שזכ, מכל מקום במקום לחם לא הוי בעינין, ולכאן אלא טעם שנתפס מן המקום שזכ, אי"כ הוי ג"ט בר ג"ט. ובהגהת אשר"י [ענדה וזה פ"ח סימן ח] שאסור כהנא גונא, היינו משום דסבירא ליה ג"ט בר ג"ט ע"י בישול וצלי אסור. אבל לדירן דקיימא לן, [סימן זה סעיף ב] בהג"ה בדיעבד ג"ט בר ג"ט אפילו ע"י בישול וצלי מותר, הוא הדין הבא נמי מותר, ודוק:

ח (שם) ואם יבש תחתיו. ג"כ, עיין בזה בכרתי [סי"ק ה] ופלתו [סי"ק ב]. והעלה לנכון שאין לזו ממשכנות הפשוט, דלא כש"ך [סי"ק ב]. (בית מאיר)

(ב) ואם זכ תחתיו. לא נעוין שיהא נראה השומן תחת הפת ממש, אלא כל שמתפשט מוך לפשטידי"א ונבלע בתנור [ו] חיישינן שמא הלכה הנלעיה עד הפת, כן משמע בהגהת אשר"י [ענדה וזה פ"ח סימן ט]: (ג) ואפילו הוא במחבת. נשאלתי בזה שאלמה פלאדיין של גבינה בתנור על קרקע שלו בלא כלל, ואחר כך שמה שם קדרה של כשר רוחסת על אומו המקום שהיה הפלאדיין. [ו] והשכתי שאין כאן איסור, דמחסי של תנור שנלעו מן החלב לא גרע מקדירה שמבשלין בתוכה חלב ונענה נקדירה של כשר, דאין שם איסור, כמו שכתבו הפוסקים כשמי קדרות שנוגעות זו בזו, ורמ"א מניחו סימן ל"ב סעיף ח'. וכאן שהחמיר במחבת, היינו

לכתמלה דוקא: (ד) עד שיסיקנו מבפנים. הא ללא כגי בקינות, (ז) מפני שאי אפשר לתנור להתקנה יפה, והוה השמנונית בעין עד שיוסק, כן כתבו בתוספות [מולין ק"ב, א דבור ראשון], וכן כתב הר"ן צפרק כל שעה [פסחים מ, א ד"ה מפני] וצפרק כל הכשר [מולין מה, א דבור ראשון]. ואין להקשות מזה על מה שכתבתי קודם לזה [סי"ק ג] דקרקע של תנור הוה ככליעה נקדרה, וכאן משמע דהוה איסור בעיקר, דשאני כאן שהשמנונית עלמה מטיח ממנה בתנור, ואומו לחות אינו מתקנה יפה בתנור, מה שאין כן בפלאדיין דלעיל שאין שם שומן בעין כלל בתנור, אלא בליעה מן הפלאדיין. וסברא זאת כמנה כהנא בהגהת אשר"י פ"ק כל הכשר [שם פ"ח סימן כה] בהג"ה המתמלת טלה או תרנגולת כו' ח"ל, אבל בפשטידי"א או רואין שאינו פולט כלל, אלא מקומו יבש כו', עכ"ל. ואין להקשות ממה שכתב רמ"א סעיף א' שמה יוצר תחתיו, דמשמע שיש איסור בעין תחת הפלאדיין, לא קשיא, דודאי לא נכחש חוש הראות שרואין שמקומו יבש, ומה דהא מרובהו הך דיניס הס של הגהת אשר"י בשם אור זרוע. אלא פשוט דתחת הפלאדיין אין זכ תחתיו, כמו שאנו רואין תמיד, אלא דלפעמים אירע שזכ. וכן כתב בהגהת אשר"י [ענדה וזה פ"ח סימן ט] שמעתיק בית יוסף כאן [עמוד רמז ד"ה וכמו בהגהות] ח"ל, טוב לזהר דלמא זכ וכו'. משמע דאינו דלמי זכ: (ה) ואפילו אם הוא של בוכיא. פירוש, הוא חלל כמין שפיתות קדירה ואופיין בו כפנים, וקאמר דבזה אפילו היסק לא מהני אם מסיקו בחוץ:

דלוי לא קאמר אלא דיעבד, דהא שצלאו קאמר, ר"ף בפרק גיד הנשה [מולין לב, ב]. ועיין סימן ק"ח [שם]: [ד] והני מילי כו'. תוספות דעבורה וזה סי"ו ב' [ד"ה רבא], ואפילו לרב, עיין שם:

נקודות הכסף

צי אן [פ"ח סי"ק א] והשכתי שאין כאן איסור וכו'. ולי ל"ע בזה, דלא דמי למי קדרות, דהתם האיסור נלע בלע נקדירה, אבל הכא האיסור מנתון על התנור: [שם סי"ק ח] השאני כאן שהשמנונית כו'. לא היה נרץ לזה, דהא הכא אין אופיין לכתמלה תמי. ועוד, דשאני פת שהוא מאלל עגמ, מקדירה וק"ל:

באר הגולה
עם ציונים מהש"ך
 *1. סמ"ק שם, הגהות מיימוניות שם:
 **2. מוספות עבודה זרה טו, ז ד"ה רנ"א אמר; רל"ש שם פ"ה סימן ח:
 פ. כן כתבו המוספות שם והגהות אשכ"ז בפרק נמר"א דעבודה זרה פ"ה סימן טו והמגלה [טולן רמז פרק] והגהות מיימוניות פרק ט"ו מהלכות מאכלות אסורות [אח ט]:

קפ שפתי כהן

יורה דעה צו בשר בחלב

ה עשרונים. וכל עשרון הוא ⁽¹⁾ ⁽²⁾ המחזיק שנים עשר ה ⁽³⁾ עשרונים ויפיו פתוח מותר ⁽⁴⁾ ואם הצלי מבוסה שיעור חלה, ארבעים ושלש זיליס וכן פשטידא שמבוסה הנקב שבו מותר אפילו בתנור צר: [הנהגה] ועיין לקמן סימן ותומש זיל"ה:
 ק"ח י"י כ"לד נוהגין:

ערך לחם למהרי"ק ש

צו (פ"ה סעיף א) [אפילו בתנור צר]. ועיין סימן ק"ח [סעיף ב]:

ביאור הגר"א

[7] ואם הצלי כ"ו. כמו שכתוב בפרק כיצור צולין (פסחים ע"ו ז') כעין שתי קדרות. ובעבודה זרה שם, בחבית שתומה דמותר אפילו בפת חמה לרבי יהודה, וכן לרבי יוסי בחטים (ער כאן):

באר היטב

(7) עשרונים. ושיעור עשרון הוא שיעור מלה, והוא ארבעים ושלש זיליס ותומש זיל"ה, [ש"ך ס"ק ה]. כמנין חל"ה, וחומש נרמו בה'. ושיעור חלה הוא לערך שלשה קוואר"ט, בית הילל [פ"ק ב]. ועיין סימן שכ"ד [סעיף ב]:

פתחי תשובה

(7) המחזיק שנים עשר עשרונים. עיין בתשובת יד אליהו סימן כ"ה שכתב אין צריך שיהא קרקעיתו של תנור מחזיק כל כך, אלא שיהא כל חלל התנור מחזיק כל כך, ע"ש באריכות. ועיין פרי מגדים [שפתי דעת אות ה] שאין דעתו כן, רק דבעינן שיהא קרקעית התנור מחזיק י"ב עשרונים מפת עבה טפח:

מהצית השק"ל

הרמ"א ונוהגין לשום הטפילה וכו'. והש"ך שכתב אפילו רחב ואינו משופע. היינו זו המעליותא לחוד איכא, ואירך מעליותא ליכא, אלא שהן מעורבין יחד הפת עם העוגות, או שהפת למטה [ולאו מכוון הוא]. וגם מה שכתב הש"ך אח"כ אבל בדיעבד אם התנור אינו משופע, נמי כוונתם הוא בחדא למעליותא וחדא רעותא, בנוכר לעיל. ומה שכתב או שהפת שהתנור משופע, דכזה לכתחילה אסור ובריעבד מותר. אכל אם יש חרתי למעליותא, כמנהגינו שהתנורים שלנו אינן משופעים, וגם הניחן הפת למעלה, אפילו לכתחילה מותר, כן נראה לי לישב המנהג. אבל דיעבד אם זב, וחדא אף למנהגינו אסור אף בלא זב תחת הפת, כמו שכתב הש"ך, דזיל בתר טעמא מה שכתב הש"ך דבזב ליכא אלא חד ספיקא, שמה מפעפע בכל הכלי, אף אם אין התנור משופע, כיון דחזינן דזב, או אפילו לא חזינן דזב אם התנור משופע, כמו שכתב הש"ך בס"ק הנ"ל. א"כ אף ליריד דהתנור אין משופע וגם הפת למעלה הוא, אפילו הכי אי חזינן דזב מעוגות, אסור, דכיון דליכא אלא חד ספיקא שמה מפעפע ככל הכלי:]

גליון מהרש"א

[7] [שו"ע סעיף ג] המחזיק שנים עשר עשרונים. היינו קרקעית התנור יחזיק פת עבה טפח מעיטה של י"ב עשרונים. ועיין משונות יד אליהו סימן כ"ה, כתב דדי אט כל המלל נאזק וזומז וגוזה ממוזק כל ק':

פרי מגדים שפתי דעת

עיינן פרי חרש [סימן] ק"ח אות ג'. ועיין [סימן] שכ"ד אות ג' בש"ך ובסימן (ת"ג) [תנו] אורח חיים במגן אברהם [ס"ק ב] שהם ג' קוואר"ט שיעור חלה, והם לערך ששה ושלשים קוואר"ט, ועיין חק יעקב שם [ס"ק ג], ובהלכות פסח [סימן תנו משכנח והב אות א] יבואר. אם אפה פת בתנור קטן עם בשר במזיד, לדעת הצמח צדק בסימן פ' זה הוה כמבטל איסור דרבנן לכתחלה. ועיין סימן צ"ט אות ט' בט"ז מהו הנקרא שוגג. וכבר כתבנו [משכנח] והב אות א] מזה דהוא הדין הלש עיטה במעט חלב ויש ששים בעיטה לכתחילה אסור, כמו ביין שאסור ליתן מעט חלב בתוכן. ואי"ה בסימן ק"ח [שפתי דעת אות יח] אבאר עוד בדיני ריחא מלחא. בריך רחמנא דסייענן עד כאן:
 סליק הלכות בשר בחלב

ה עשרונים. עיין ש"ך. והנה לא נתבאר אי לומר שיהא חלל התנור מחזיק י"ב עשרונים, זה קולא גדולה, או קרקעית התנור מחזיק כך. וכמה היא עבה הפת, או שידבק הפת בדופני התנור כמו שהיו עושין בימי התלמוד, עיין כרתי [ס"ק ד] ופלתי אות ג' בסימן ק"ח כן דעתו. ובתשובת יד אליהו [סימן כה] מיקל אם כל חלל התנור מחזיק י"ב עשרונים. ואנו אין לנו אלא כמו שכתב הפרי חרש בקונטרס אחרון בסימן צ"ו והמנחת יעקב כלל ל"ה בסולת [למנחת] בלולה [בשמן] [וכן א ס"ק ח] שקרקעית התנור מחזיק י"ב עשרונים, שיעור פת עבה טפח, שבסמ"ק [סיף סימן יג] כתב שיעור מצה היינו טפח, וכן כתב תורת האשם [כלל לה דין א ד"ה המחזיק]. וכן עיקר. ושל נחתומין מסתמא הוה גדול, ולא של בעל הבית בסתם, כי צריך להחזיק תקי"ח ביצים ובי' חומשים,

ציונים לרמ"א
עם ציונים מהש"ך
 *1. סעיף א בהגה:

הגהות והערות
 [7] קטע זה נמצא בשולי גליון הכפ"י, מהמפתח שלמדו כ"ו יוסף שמואל כ"ך ו"ל:

באר הגולה עם ציונים מהשי"ך

טו. כיצ"ש סימן שמי"ט
כ"ס הרלב"ד ט"א
וכדברים האלו כתב הטור
בסימן קכ"ג [עמוד ע"ג]
כ"ס הרשב"א [פורם
היה הארוך פ"ד שער ד
ל, א וקבל ל, ב, וכתב
המחבר גם כן שם
[פסק"ד ח]:

הגהות הפס"ע

פסק"ד ו. ב"ק. שהרי נתבאר
בסי"ב. כן כתב בתורת
חסתא סימן פ"ה סעיף י"א:
פסק"ד ו. א"ת נב"ע. ע"ן
בתורת חסתא כלל הסימן
פ"ה דין י"ב ולקמן סימן
קכ"ב סעיף ה':

הגהות והערות

[ח] ודפוס"א הגיהו "קנקנים
שערים טמן למוקן י"ן
ו"י:
[ט] לפיט בגמרא א"ת
"רבינא שרי ליה לרב מיא
ב"ה דרב ימק"י, וכן הוא
ב"ה פ"ב ע"ב, א ונב"ע"ש שם
פ"ב סימן ט:
[ס] מוקן ע"פ לשון הרשב"א
שם:
[טא] ה"ר"ן בענינה וזה י"ב,
ב ד"ה איבע"ל הביא כן בשם
הרלב"ד באיסור משהו,
ובאיסור משהו שלפניו
לכתא:

כב ואחר כך נפ"ל מן המים כ"ו. וזמורת חטאת כלל פ"ה
דין י"א כתב דאפילו לכתחלה מותר ליתן המים לקדרה של
בשר כיון דכבר נבטלו. ואין להקשות אגוף הדין פשיטא דהא
כל איסור בטל בששים, יש לומר י"ב משום דלקמן סימן רצ"ט
ס"ק א' נתבאר דהימר דהימר
לא שייך ציטול, קא משמע לן
דהכא לא אמרינן הכי, וע"ש.
וכן הוא באיסור והימר הארוך
כלל כ"ד דין ח', שמעינן
דהימר דהימר מיהא בטל, ואם
נפל חלב למים כ"ו: כג א"ת נב"ע כ"ו. כל הסעיף זה הוא
כפול לקמן סימן קכ"ב סעיף ה', ושם [פ"ק ג] יתבאר
בפיעתא דשמיא:

ז (טו) כג (י"ד) [מ"ד ע"ג ח] א"ת נב"ע איסור מועט
ז"ה תמרה, ואפילו הכי לא תש למיתליה לאסור לו שכן משום
י"ן, אמר אקראי בעלמא הוא. וטעמא דהא מילתא דין הבלוע
בכלי דבר מועט הוא, דכל שמשמשין בו צלופן אין נבלע אלא
מועט, וכיון שכן וכלי זה משמשין בו הימר בשפע אי אפשר
לבוז ליהי נותן טעם ולפיכך אפילו לכתחלה מותר. ולפיכך איסור משהו שנבלע בתוך הקדירה או צמון הקנקנים וכו"ל בזה,
מותר להשתמש בהם לכתחלה ואפילו צנן יומא לפי שאי אפשר לעולם לנצל ליהי נותן טעם, אבל אם נבלע בכלי שדרבו
להשתמש בו לעמים נדבר מועט כמו קערה וכו"ל, אסור להשתמש בו אפילו בשפע, גזירה שמא ישתמש בו נדבר מועט
ויבוא ליהי נותן טעם, עכ"ל. יש להקשות בזה מנא ליה ללמוד מזה כן, דילמא שאני הכא דמותר לתת שם שאר משקין משום
דהם פוגמין ביה, מדפירש רש"י בפרק אין מעמידין [שם] דף ל"ג ג"ג [ד"ה לא תש] דשיכרא מצטל ליה לטעמא דתמרה, ובתבוא
התוספות שם [ד"ה שלא] בשם ר"י דמים וכל המשקים מותרים כמו שיכרא. ולכאורה יש לומר דסנידא ליה לרשב"א דאין
המשקין פוגמין היין, ותולק על רש"י ותוספות, וכן כתב בספר הפרשה [דרישא סימן קכ"ב אות ב], ואין נכון זה, דהרשב"א עצמו
בזמרת הביא הארוך דף (קמ"ה) [קנה בית ה שער ו סוף פ"ג] כתב ח"ל, כל הכלים אם צא להשתמש בהם בשאר משקים קודם
שהוכשרו מותר, ובלבד שידים מחילה ללבוז היין שעל [פניו] [פניו] הכלים דתניא קנקנים כ"ו, עכ"ל. "וכאן אין ההימר משום
דהיין הוא דבר מועט ותשמיש הכלי הוא בשפע דוקא, דהא כל הכלים השוה להימר, משמע אפילו קטנים, אלא דהא משום
דהם פוגמין היין הוה ההימר, א"כ הדרא קושיא לדוכתא מנא ליה לומר דהטעם משום דהבלוע הוא מועט. והר"ה צדק
הביא [בית ד שער ד לו, ב דבור ראשון] הקשה על הרשב"א בזה דאם כן י"ן נמי לישתמש בו הישראל, ואין לומר דין צ"ן אוסר
בכל שהוא, דהא אמרינן שם בגמרא [שם פ"ג, ב] דהקנקנים אינן אסורים בהנאה, וכל שאינו אסור בהנאה אינו אסור במשהו.
ואין זה קושיא על הרשב"א, דכבר מוכח מדבריו בזמרת הביא הארוך דף קמ"ט [בית ה שער ה נט, ב] דאפילו במקום שאין
אסור בהנאה אוסר במשהו. והר"ן בפרק אין מעמידין [ענינה וזה י"ב, ב ד"ה איבע"ל] הביא דברי רשב"א אלו שכן כתב בשם

הגהות רעק"א
י"ב) [שם פ"ק ב] משום דלקמן סימן רצ"ט ס"ק א', זה תמוה, דהא לרוב
ההס' אישא [פסק"ד ח] דלמך גמלים וזמר רחלים שערין זה בזה, אם הרוכ גמלים
נעל דלמך רחלים ומותר לתפשו בשפתן, אבל נאמת בשפתו לא קשה מיד, ודלמך
היו מדוש דין, דהא למה שכתב ה"ר"ן [מדרש דף ק"ב ע"א ד"ה וקשה] דכבר שם
לו מתיקין מיד אפילו מין נשאינו מינו לא בטל, ואם כן אם נמערב חלב במים אסור
לערוכ עם בשר, לזה הולך האיסור והימר הארוך להשיענו דבטל. וכן נראה ליתא
דעת המפרש [יש סימן י"ה]. אבל על כל פנים להר"ף [מוקף לג, ב] [שם]
היין דלמך לערוכ עם בשר. ולהר"ף קשה ל' אין ימין ממתיקין דלמל"ה נפיש
משום אן דלמך גמלים וזמר רחלים, והא ההס' הוה גם כן הימר דהימר דלמך לטפח
שלא בשפתן, ואף על פי כן בטל, וע"ש:

לרובא אי סבירא ליה לרב נותן טעם לפגם אסור או מותר, ועיין שם בהוספות שדחק. והוה שכתב [בשר"ע] ואפילו בכין יומו. וכן שלא כחירוק השני שם בשם
ר"י משום דחשיב דיעבד כיון שאי אפשר בהגעלה, דהא קנקנים אפשר בהגעלה ועירוי. והוה שכתב בקדירה או בתוך קנקנים. אלא שחוספות סבירא ליה דהו
דקנקנים משום דפוגם, וכחירוק ה"ר יוסף, אלא שהזכרו לחירוק הריי משום קושיא הג"ל ולרוב ספוקי מספקא כנוכר לעיל. אבל הרשב"א סובר דנותן טעם
לשבת, וכמו שכתוב [בענינה וזה] ע"ג א' י"ן במים בנותן טעם: [ליקוט] א"ת נב"ע כ"ו. וראיה מפרק י"א דתורתו דאין איסור בעין במועט מותר, המפרש מבין
לכר כ"ו [שם משנה ח], חבית שנשפכה אין מחייבין להית יושב ומטפח כ"ו [משנה ז], וכן מגורה כ"ו [משנה ו]. דלא כהרמב"ם [ש"ח פ"א הדר סימן ל"ק שטוהו
דמקולי תרומה היא. ועיין סימן קכ"ב [פ"ק ט"ו] [ע"ב]:

מחצית השקל

צמנו אע"פ שאין דרך להשתמש בו דבר מועט יש לנו לגזור אטו שבו
ישתמש בו כדבר מועט, עכ"ל הטור. וכן הביא יוסף [שם ד"ה וי"ן
הסכים עם הרשב"א, ותיקן קושית הטור הוה לשונו, אלא כאן קושיא בלל
דלא דמי להדיד, דער באן לא שרי הרשב"א אלא לפי שאינו מזה
להשתמש באותו כלי כדבר מועט, וכל דבר שאינו מצוי אין חוששין לו
ומה ענין זה לקדרה בת יומא או אינה בת יומא שאדם עשיר לבשל בה
וזכו, ועיין עיין שם. אכן ה"ט"ז אין ס"ק ט"ו תולק, דעיקר דבין דין
הרשב"א נובע מגמרא בפרק אין מעמידין [ענינה וזה לג, א] דאמרין
קנקנים של גוי, ישראל נותן לחובם מים או שכר, וטעמא דהא מילתא דין
הבלוע בקנקנים דבר מועט הוא, וכלי זה משמשין בו הימר בשפע
מסתמא נותן לחובו מים או שכר הרבה, אי אפשר לרובא ליהי נותן טעם
בשפע דבר מותר, כיון דאי אפשר לרובא ליהי נתינת טעם, עכ"ל הרשב"א
אין ה"ט"ז הארוך וחלק עליו, דבשלמא התם בקנקנים דמים ושכר שם
היין פוגם בהן, לכן ליכא לימחש בהן, דגרות טעם לפגם דהוה מותר
וליכא לימחש למיוד. דאף אם ישתמש בהו מועט ג"כ מותר כיון שטוהו

ביאור הגר"א

[ז] [פסק"ד ח] א"ת נב"ע כ"ו. כמו שכתוב בעבודה זרה ל"ג ב' איבעיא להו כ"ו,
ועיין תוספות ד"ה שרא כ"ו. וכתב הרשב"א [תורת הכות הארוך בית ד שער ד לו,
א וקשה לו. ב] משום דהכלי תשמישו צמון, ואין בלוע כ"ו אלא דבר מועט,
ומשתמשין בכלי בשפע ואי אפשר לרובא ליהי נתינת טעם. אבל י"ן אסור,
דבמשהו. ועיין שם ע"ג א' במתניתין, ובהו מתוך קושית תוספות דפסחים ל'
א ד"ה לישניהו, [תימא] [תימא] כ"ו, דאע"ג דשימוש החמץ הוא כל שהוא,
מכל מקום השימוש בו בשפע, אלא שהחמץ בתוכו מעט ואין אומרים שחלב
נעשה בבלע כיון דחתירא, כמו שכתבו תוספות סוף עבודה זרה [ע"ג א ר"ה בת],
וכמו שנבאר לעיל סימן צ"ד סעיף ו'. והוה שכתב [בשר"ע] בקדירה, כי ההיא
דפסחים, או קנקנים כנוכר לעיל [בענינה וזה לג, ב], דלא כחירוק תוספות
בפסחים שם ומפרש ה"ר יוסף כ"ו, דהא בפרק ה' דעבודה זרה [פ"ס ב] מספקא
לרובא אי סבירא ליה לרב נותן טעם לפגם אסור או מותר, ועיין שם בהוספות שדחק. והוה שכתב [בשר"ע] ואפילו בכין יומו. וכן שלא כחירוק השני שם בשם
ר"י משום דחשיב דיעבד כיון שאי אפשר בהגעלה, דהא קנקנים אפשר בהגעלה ועירוי. והוה שכתב בקדירה או בתוך קנקנים. אלא שחוספות סבירא ליה דהו
דקנקנים משום דפוגם, וכחירוק ה"ר יוסף, אלא שהזכרו לחירוק הריי משום קושיא הג"ל ולרוב ספוקי מספקא כנוכר לעיל. אבל הרשב"א סובר דנותן טעם
לשבת, וכמו שכתוב [בענינה וזה] ע"ג א' י"ן במים בנותן טעם: [ליקוט] א"ת נב"ע כ"ו. וראיה מפרק י"א דתורתו דאין איסור בעין במועט מותר, המפרש מבין
לכר כ"ו [שם משנה ח], חבית שנשפכה אין מחייבין להית יושב ומטפח כ"ו [משנה ז], וכן מגורה כ"ו [משנה ו]. דלא כהרמב"ם [ש"ח פ"א הדר סימן ל"ק שטוהו
דמקולי תרומה היא. ועיין סימן קכ"ב [פ"ק ט"ו] [ע"ב]:

מחצית השקל

פ"ק ב) ואחר כך כ"ו. דאפילו לכתחלה וכו' דכבר נתבאר. וכתב בצמח
צדק [סימן ט] דלכתחלה לערב המים עם חלב להיות המים ששים נגר
החלב על דעת ליתן לתוך הקדרה של בשר, זה דאי אסור, וזה דאי אין
מבטלין איסור לכתחלה, עיין שם: דלקמן סימן רצ"ט ס"ק א' נתבאר וכו'.
דאמרין התם צמר רחלים וצמר גמלים שטרפן זה בזה, אם היה הרוב
מגמלים מותר לערוכ עם הפשתן, שהרי בטלי במעוטן. ולא שייך בהו
ביטול אלא קודם שיפשו חוטין, אבל לאחר שנעשו חוטין אין לכלא חוט
שיעור, אפילו חוט אחד של פשתן בבגד צמר אסור, אפילו נאכר החוט
האחר ולא ידענו מקומו לא שייך ביה ביטול. וכתב שם הש"ך, דכיון
שהוא היתר שנזעק עם היתר ועל ידי תערובתו זה נאסר, לא שייך ביה
ביטול. והא דקיימא לן דבשר בחלב בטל בששים, מבואר בדברי הרא"ש
[גנה סוף פ"ק ט, הלכות בלאי בגדים סימן ח] דלא דמי לבשר בחלב, לפי שבבשר
בחלב אין האיסור אלא מחמת שיתן טעם, והלכך שייך שיש ששים דאו
בטל הטעם ליכא כאן איסור כלל, מה שאין כן התם, עכ"ר עיין שם:
[פ"ק ב] א"ת כ"ו. יתבאר בפיעתא דשמיא. דין זה מקורו ברשב"א [תורת
התם שכתב רוב ג שער ג ל' א] והוה נתינת טעם בהו חלוק על הרשב"א

זו פירו' פ"ח האריך מאלו, וכבר כתבתי בן בקלרה לקמן סימן קכ"ב ס"ק (כ"ב) [א]:

הגהות והערות

- [כא] עין לעיל בהערה סא:
- [כב] ט"ף על פי לשון הר"ן:
- [כג] ט"ף ע"פ לשון הב"י שם:
- [כד] ט"ף ע"פ הגהות הע"י והב מווקף:
- [כה] עין פמ"ג כאן סוף ד"ה ומה שכתב הב"י, מה שהעיר דעת הלבוש בזה:

הר"ר יונה והראב"ד וז"ל, ומיהו שמעינן שהמים של מילוי ועירוי מותרים בשתייה, והקשה הרשב"א אם כן מנינו שמצטלן איסור לכתחלה, שהרי נותנין מים או שחר בכלי זה כדי לנטל טעם היין, והמים והכלים מותרים, ומירך לו ה"ר יונה שצליעת היין אינו אלא משהו, וכיון שאי אפשר לבוא לידי נותן טעם מצטלן אותו לכתחלה, ומכאן ראיה למה שהתירו ק"ת רבני זרפת כלי עץ שנשתמש בו יין נסך שצריך עירוי, צקליפה צעלמא, כדין כל איסור משהו דקני ליה צקליפה, וכן כתב הראב"ד [כא] דמהא שמעינן דמצטלן איסור משהו [הצלוע] [כב] לכתחלה ואפילו בשאר איסורין כגון חלב ודס שגפול לקדירה, ודוקא כשאיסור שגפול שם הוא משהו שאי אפשר לבוא לידי נותן טעם, או שגפול בכלי שאין

לתוך כלי כשר אם דרכו של אותו כלי [כא] להשתמש בו בשפע היתר מותר [כב] להשתמש בו לכתחלה ביון שהאיסור מועט ואי אפשר לבא לידי נתינת טעם ולפיכך איסור משהו שנבלע בקדרה או בתוך קנקנים וביוצא בהם מותר [כג] להשתמש בו לכתחלה ואפילו בבן יומן לפי שאי אפשר לבא לידי נתינת טעם [כד] אבל אם נבלע בכלי שדרכו להשתמש לעתים ברבך מועט בקערה וביוצא בה אסור להשתמש אפילו בשפע גזרה שמא ישתמש בה בדבר מועט ויבא לידי נתינת טעם:

אינו פוגם כגון חלב ודס מותר בזה, כיון שאי אפשר לבוא לידי נותן טעם כיון שהוא כלי גדול, ואין אנו צריכים למירוץ דפוגם אלא אם הוא בכלי קטן דיש לגזור בו שמא ישתמש בהיתר מועט, בזה מהני מירוץ דפוגם. ועל כן כתב הרשב"א כל הכלים שנמנן גרי לתוכן יין מותרים בשאר משקים, דהיינו אפילו קטנים, מטעם שהם פוגמים, ושם אין שייך לגזור משום שמא ישתמש במועט ויצטל איסור לכתחלה, דאין שום גזירה מנד איסור זה דאין מצטלן, אלא הגזירה היא משום שמא יבוא לידי איסור של נותן טעם, וזה מהני מירוץ דפוגם. ועל כן כתב הרשב"א בזה ועעמא דהא מילתא דיין הצלוע בכלי הוא דבר מועט, וסיים בזה ולפיכך מותר אפילו לכתחלה. כונתו בזה, דלענין טעם ההיתר היה לנו אפשר

מצטלן בו אלא ציטול מרובה כו'. ואיני רואה לדינם ראייה מכאן, לפי שהכשר של מילוי ועירוי אינו מטעם שיפליטו את הכלי מהיין, שהרי לא מנינו בשום מקום שהזון פולט, אלא ודאי שאין המים מכשירין אלא מפני שהמים מפיגים היין הנבלע בתוך הכלי ומצטלן טעמא, ולא שמערבין אותו עם ההיתר, אלא הרי הוא כאלו שורפין אותו במקומו. ועוד, שאפילו תאמר שכן מוסיפין אותו ומערבין אותו עם היתר, לא נאסר לנטל איסור לכתחלה אלא למי שנתכוון לנטלו כדי להנות ממנו כו', אבל במתכוון להכשיר הכלי [כא] ואינו נהנה מהאיסור שרי, ולפיכך אין ראיה מכאן שצליעת היין לא תהא אלא משהו, ושיספיק זה קליפה, עכ"ל. והנה מזה נמשך לי קושיא על הטור שכתב בסימן קכ"ב [עמוד פד] על דברי הרשב"א, ואינו נראה להחיר מקל ותומר, דאפילו קדירה שאינה צמ יומא שהיא מותרת אסורה משום גזירה אטו צמ יומא, כל שכן באופו כלי עצמו אע"פ שאין דרך להשתמש בו בדבר מועט יש לנו לגזור אטו שמא ישתמש בו בדבר מועט, עכ"ל, כיון שהוא חולק על הרשב"א, ממילא קבירא ליה כהר"ן דאין כאן איסור משהו לחוד, ממילא לא קני לכלי של גוי קליפה, [כב] ואמאי הציא בסימן קל"ה [עמוד רנ] דברי הרשב"א דקני צקליפה, הא הני מילי סתרי אהדדי, דאי קיימא הא דקני צקליפה ממילא לא הו"י רק איסור משהו, לא קיימא הא דחולק עליו צמה שהחיר איסור מועט בכלי שמשמשין בו בשפע. והנראה לענ"ד לתרץ הכל על נכון, גם מה שהקשה צ"י על הטור בסימן קכ"ב [עמוד פה ד"ה ומ"ש] דאין קושייתו קושיא כלל על הרשב"א, דעל כרחק לא שרי אלא לפי שאינו מצי דבדר מועט, ומה ענין זה לקדירה בן יומן [ושאינו בן יומן] [כג] כו' שמצי לנטל בזה וכו', עכ"ל. ובדאי ראו לתרץ דברי הטור מקושיא של צ"י בזה, דהאיך דימה אותם רבינו הטור להדדי וההפרש הוא לפנינו בתחילת העיון. על כן נראה לי דשיטת הרשב"א שיש לפנינו שני קושיות, האחד למה התירו לתת שאר משקים צקנקנים של גוי, וזהו יש לתרץ מפני שהם נותן טעם לפגם, אלא דקשה קושיא אחרת, הא על כל פנים אין מצטלן איסור לכתחלה, ובהך שאתה מערב האיסור בהיתר ופוגמו אתה מצטלו לאיסור, ודבר זה אסור הוא, ועל זה תירץ דכאן לא היה אלא איסור משהו, ואי אפשר לבוא לידי נותן טעם, על כן מצטלן אותו. וכיון שבאנו למירוץ זה קבירא ליה לרשב"א ורבותיו דאין צריך למירוץ שזכרנו צמה שהוא פוגם, אלא אפילו

לומר מטעם שהם פוגמים, אלא דאם כן היה על כל פנים אסור לכתחלה כיון דאין מצטלן איסור לכתחלה, על כן אני מפרש הטעם דאינו אלא איסור מועט, משום הכי מהני אפילו לכתחלה בזה שהוא כלי גדול. ועל זה הקשה הטור בדרכך זה, דודאי קושיא דאין מצטלן יפה אמרת כיון שהכלי גדול דבזה אין שייך שום גזירה דהא על כל פנים פוגם הוא, אלא דאתה צא לתרץ גם קושיא הראשונה בזה לענין היתר, ונפקא מינה לשאר איסורין כגון חלב ודס מהני סברא זאת, וזה אינו, דכיון דאין לך ראייה מן הגמרא על זה, דהגמרא איירי מדבר שפוגם, מנא לך לומר באינו פוגם דמהני כלי גדול, דילמא התם גזרינן גם כן משום היתר מועט, כדגזרינן צקדירה שאינה צמ יומא. ואע"ג שיש לחלק בין גזרות אלו מצי כמו שכתב צ"י, מכל מקום קשה מנא לך לחלק, בשלמא אם היה מוכח מן הגמרא הייתי מוכרח [לחלק צייניהם] [כד], מה שאין כן עכשיו דודאי נימא כי היכי דגזרינן באינה בן יומן גזירה רחוקה קל ותומר לגזירה רחוקה באת, ומנא לך לחלק צייניהם. נמנא לפי זה גם הטור קבירא ליה התירוץ של רשב"א דמהני כלי גדול לענין שאין מצטלן איסור לכתחלה כיון דאינו אלא משהו, והיינו במידי דפוגם, אבל במידי דאינו פוגם לא מהני כיון דאיכא על כל פנים למיגזור, משום הכי שפיר כתב בסימן קל"ה דמהני קליפה כיון שאינו אלא משהו, וקליפה על כל פנים צעין דשמא ישתמש במועט, דהא שם קאי אין ציין דאינו פוגם. וכיון שהטור והר"ן חולקים על הרשב"א והם בתראי, ראו להחמיר כמותם דלא מהני כלי גדול אלא במקום שהוא פוגם, דבזה שום הטור והר"ן. גם הרמב"ן [עצרה זה נב, ב ד"ה ובעל ספר התרומות] קבירא ליה כהר"ן, כדמיימי בתורת הבית הארוך דף (קמ"ה) [קנה בית ה שער ה ס' ג] דאין קליפה מתרת, אלא שמתרת הבית הארוך כתב עליו ובעל דבריהם שומעין להקל. וזה אין שייך כאן לענין איסור תורה כגון חלב ודס שאין שם פגם, דגם בזה התיר רשב"א ורבותיו, ולהרמב"ן והר"ן והטור אסור בזה, ושומעין להם כיון שהוא של תורה. ובאמת סברת הטור שזכרנו היא נכונה מאד, דאין מן הגמרא שום ראיה להחיר אפילו בכלי גדול באיסור שאינו פוגם, דבגמרא לא מהני כלי גדול אלא לענין פוגם ושלם תקשה הא אין מצטלן לכתחלה. [כד] והכי קיימא לך לתומר דלא מהני כלי גדול במקום שאין פוגם, כרמב"ן ור"ן והטור והרא"ה צדק הבית, וכן פסקו מו"מ ז"ל [ב"מ סימן קכב עמוד פד] ובעל הלבוש [כד] :

ציונים לרמב"א עם ציונים מהש"ך

ג) איסור היתר הארוך כלל לים [דן דה] ובחשובה ר"י מינץ [סימן טו] ומהר"א בהנהגות שערי דורא [סימן לה אות ב] ואגור [סימן אלף קכג] בשם מהרי"ל [ש"ת] המלכות סימן סג] וטור [פמ"ד ר"ז] בשם רשב"א [מורה נבוכים הארוך סי' ד ע"ב טו, כ; קל"ג י"ב] שכן הסכמת רוב המור"ט, והוא שיסת רש"י [פסחים ע"ג, ג ד"ה אמר לך רב] והלכות גדולות [סימן סה עמוד ממ"ז] ורי"ף [שולחן לב, כ] ורמב"ם [מאכלות אסורות טו, ג]:

ד) האיסור הימני הארוך שם [דן ד] וסוף סימן צ"ז [שפי"ג, ג; רי"ף ע"ג; ומ"ב ע"ג ט, ג]:

ה) אגור [ע"ס] בשם ר"י מולין [ש"ת מהר"ל ע"ס]: וכן משמע בפור שם [עמוד רמ"ז] ובית יוסף [עמוד רמ"ד ד"ה כמ"ה הארוך] ופוסקים: ו) שם באיסור והיתר הארוך [דן ד]:

ז) כי בן גואה מהפוסקים וכן פסק בית יוסף [עמוד רמ"ד ד"ה ולענין מלטה]: ט) מדברי פרק גיד הנשה [שולחן רמ"ז מ"ט] ואיסור והיתר הארוך [שם דין כ"ה]: ו) תוספות [פמ"ד ו"ה טו, ג ד"ה רמ"ז]:

י) שם באיסור והיתר הארוך [דן ד]: י"ב) שערי דורא [סימן ט] ומהר"א [תוספות שערי דורא ע"ס אות ב]:

הגהות הרמב"ם

קח סי' א' מהגהות רמב"ם וכן אמר ר"י אשה פת זכר דכל זה מקרי לכתחלה וכו'. ...כתב רכל דבר [הנעשה בידיו] גוי ולא מקרי [לכתחלה ומותר] לקנות ממנו, [וטוב להחמיר אם אין צורך י"ב]:

ה ואם אשה פת עם בשר. אפילו בתנור גדול ופיו פתוח מעט למעלה אסור לאוכלו עם חלב כו', כן משמע בסמיני מורה מטאח ריש כלל ל"ה [דן ט]: ו אסור לקנות אותה פת. עיין במורה מטאח ריש כלל ל"ה מה שכתב עוד מזה, ועיין לקמן סימן קכ"ב סעיף ו' בהג"ה: ז או למעלה במקום שהעשן יוצא. עיין באיסור והיתר של מהרש"ל [מטעם ועטרת שלמה] ריש סימן ל"ה [אות ד]: ח ובמקום הפסד כו'. היינו הפסד מרובה, כמו שכתב במורה מטאח ע"ס דין ד'. וכן אפילו בנישול כתב בסעיף ב' הפסד מרובה: ט אם האיסור דבר חריף כו'. או שנעשה לריח, ונאפה אפילו עם הפת ובתנורים גדולים, והוא אמרינן ריחא מילתא היא אפילו נדיענד, אפילו פי התנור פתוח נזידו, עכ"ל איסור והיתר הארוך כלל ל"ט דין כ': י אפילו בבצק בעצמו כו'. וכמו באיסור והיתר הארוך [שם דין ג] מיהו לכתחלה טוב להחמיר, עכ"ל מורה מטאח ע"ס דין ב': יא אסור לאכול

ה ואם אשה פת עם בשר. אפילו בתנור גדול ופיו פתוח מעט למעלה אסור לאוכלו עם חלב כו', כן משמע בסמיני מורה מטאח ריש כלל ל"ה [דן ט]: ו אסור לקנות אותה פת. עיין במורה מטאח ריש כלל ל"ה מה שכתב עוד מזה, ועיין לקמן סימן קכ"ב סעיף ו' בהג"ה: ז או למעלה במקום שהעשן יוצא. עיין באיסור והיתר של מהרש"ל [מטעם ועטרת שלמה] ריש סימן ל"ה [אות ד]: ח ובמקום הפסד כו'. היינו הפסד מרובה, כמו שכתב במורה מטאח ע"ס דין ד'. וכן אפילו בנישול כתב בסעיף ב' הפסד מרובה: ט אם האיסור דבר חריף כו'. או שנעשה לריח, ונאפה אפילו עם הפת ובתנורים גדולים, והוא אמרינן ריחא מילתא היא אפילו נדיענד, אפילו פי התנור פתוח נזידו, עכ"ל איסור והיתר הארוך כלל ל"ט דין כ': י אפילו בבצק בעצמו כו'. וכמו באיסור והיתר הארוך [שם דין ג] מיהו לכתחלה טוב להחמיר, עכ"ל מורה מטאח ע"ס דין ב': יא אסור לאכול

גדול (ג) ונדיענד להקל אפילו בתנור (ה) קטן ד' ו' ואם אשה פת עם בשר אסור (ו) לאכלו עם חלב אס יט לו פת אחר (ז) וכן אס גוי אשה פת עם איסור ו אסור (ח) לקנות אותה פת אס יט פת אחר דכל זה מקרי לכתחלה (ט) אבל אס אין לו פת אחר נריוח (ט) מותר בשניהם (ד) דזה מקרי לענין זה דיענד: (ז) יש אומרים דאין מתירין ריחא אפילו נדיענד אלא אס כן התנור פתוח קלת מן הל"ז ז או למעלה במקום שהעשן יוצא ח [ט"ז] ובמקום הפסד אין להחמיר נדיענד אפילו פתוח לגמרי (י) אס האיסור דבר חריף (י"ב) וכל שכן אס ההיתר דבר חריף ריחא מילתא היא (ד) ואפילו נדיענד אסור אס שניהם מגולים (י"ג) אבל אס אחד מהם מכוסה י"א אפילו נצנץ בעלמא (ט) מותר: (ט"ד) אס אפו או לנו איסור והיתר פתוח מכתב אחת מגולין אסור (ט"ה) אפילו נדיענד (ט"ו) והוא הדין אס אפו כפי האזי גוונא פת עם בשר י"א אסור לאכלו (י) נחלץ שרי י, ולזה הסכים מו"מ ז"ל [צ"ח עמוד רמ"ד ו' וכתב המדרי"ן]. ולי נראה כפסק רמ"א, דהא במדרי"ן שמה מומי לה לפת חמה וחצית פתוחה, דהוא אסור אפילו נדיענד, כמו שכתב השו"ע בסעיף ד':

בה"ב. היינו צפת מועט או שיש היכר צפת. אבל צפת מרובה ואין היכר אסור אפילו לאכלו לבדו, גזירה שמה יבא לאכלו נחלב, דלעיל ריש סימן ל"ו. וכן משמע להדיא במורה מטאח ע"ס דין ה', ע"ש:

הגהות רמב"ם

קח (א) (והנה סי' א) אפילו בבצק בעצמו מותר. ל"ה דאס האיסור חריף והיתר מכוסה נצנץ, הא הנצנץ עלמנו הוי מגולה ונאסר ממנו הרמ"ב, וממילא אס יט פגשיל בלוחה קדירה סימא, כיון דהנצנץ נלעט מריח איסור יאסר הפגשיל על ידי רוחט שמואל הנלעט מהנצנץ: (ב) (ש"ך סי' י) מיהו לכתחלה טוב להחמיר. היינו נכסיו נצנץ ונדנר חריף:

מח במינו במשהו, ולהכי לא קיימא לן כור דקיימא לן בששים, אבל ככהאי גוונא מדה לרב. אבל הקשו עליו דכהאי גוונא לא מקרי דבר שיש לו מתירין, כמו שכתוב ביבמות פ"ב א'. ועוד, דדבר שיש לו מתירין בשאינו מינו בטיל [סימן קב סי' א]. ועוד, רא"כ דגיס שעלו בקערה למה מותר [חולין ק"א, ב]. ועוד, דהא אף בפני עצמו מותר רבא [עבודה זרה טו, ב] בבת תיחא. ואף שיש ליישב כל הקושיות, ב' קושיות הראשונות עיין ברי"ן פרק ו' דנדרים (נ"ג א' ד"ה קשיא), ומדגיס אין קשיא דשם אף משהו ליכא, ומבת תיחא לא קשיא כמו שכתוב בשערי דורא כנוכר לעיל [סי' א], מכל מקום העיקר כתיבתו הראשון של הר"ף כנוכר לעיל [שם]. אבל בעיקר דינא השיג בדרכי משה [אות ב] ובתורת חטאת [כלל לה דין א] דהא שמן ודבש של גרים מותר לכתחלה לקנותם משום נוהן טעם לפגם, כמו שכתוב בפרק ב' דעבודה זרה [לו, א; לט, ב], ולא אמרנן שהיא לכתחלה. וגם מה שהתיר הרב גם בבשר בחלב צריך עיין, כיון דאפשר לאכלו בלא חלב הוי לכתחלה כמו שכתב הר"ף [שם ע"ב]. וכן פסק הרמב"ם [מאכלות אסורות] בפרק ט' [הלכה כג] ראסור, ולא חילק, אף שפסק כליו בפרק ט"ו [שם הלכה לג]. וכן בגמרא [פסחים שם] נתמנו אסור לאכלו בכוחות: [י' יש אומרים דאין כו'. דדמי לפת חמה וחצית פתוחה דאסור, כמו שכתוב בסעיף ד', דאף לוי מדה [ועיין לקמן סי' ל'): [יא] ובפסוק כו'. כסברת כל הפוסקים שהולקים עליו: [יב] אם האיסור כו'. בזה מתורין דריש לקיש [פסחים שם; עבודה זרה טו, ב] לא פליג אלו ורבא, דלא כר"ף [שם ע"א] ורמב"ם [תרומוט טו, יג], וכמו שכתבו תוספות בעבודה זרה שם [טו, ב ר"ה רבא] דבפת חמה וחצית פתוחה אף רבא מודה, וכמו שכתבו הטור [עמוד רמ"ז] ושו"ע בסעיף ד': [יג] וכל שכן אם כו'. עיין סימן קכ"ב סעיף ג' בהג"ה יש אומרים דבדברים כו' אבל כו': [ליקוט] וכל שכן אם כו'. כן למר מדברי איסור והיתר הארוך [כלל לה דין טא], כמו שכתוב בסיומן קכ"ב סעיף ג' בהג"ה יש אומרים דבדברים כו' אבל אם כו'. ודבריו תמוהין מהא דפרק י' דתרומוט [פסחה ז' חסית כו', ועל כרחך צריך לחלק בין בעין ובין איסור הבלות. ועיין מה שכתבתי שם [סי' א] (ע"כ): [יד] אבל אם אחד כו'. כנוכר לעיל בשו"ע, וכמו פת חמה וחצית מוכסה [פסחים שם; עבודה זרה טו, ב] (ליקוט) אבל אם אחד מהם כו'. מחבית סתומה דמותר אף בפת חמה, ואף לרבי יוסי אין אסור אלא בשעוריהם שהם שאבות, אבל בלאו הכי כמו בחטים מותר, וכן קיימא לן בסעיף ד' (ע"כ): [טז] אם אפו או כו'. כן כתב באיסור והיתר הארוך [כלל לה דין ז]. והוא אויל לשיטתו [שם] ואפילו בתנור סתום אוסר נדיענד, משום דהוי כי חצית פתוחה ופת חמה. וכן כתב שערי דורא [סימן לה] בשם ראב"ן [מסכת פסחים, מהוהת אבן שלמה עמוד קס"ז]. והוא שכתב [רמ"א] מגולין, כנוכר לעיל [סי' י]. אבל מרבירי תוספות בעבודה זרה שם [ד"ה רבא] משמע דדוקא לרב, שכתבו ולענין ריחא דהתם כו' הני מילי כו' והוא הרין כו', דהוה שכתב לעיל ובמקום הפסד כו', ואף על פי כן לא רצה להקל כאן: [טז] והוא הרין אם כו'. שדן אחד להם, כנוכר לעיל [סי' י]:

מחצית השקל

(סי' ט) אם האיסור זכר. ודאי אמרינן זכר. ר"ל, אף בתנורים גדולים (ופת) [ופתוחים] ג"כ אמרינן ריחא מילתא, כיון שהוא דבר חריף או נעשה לריח: (סי' י) אפילו בבצק זכר. טוב להחמיר זכר. והיינו שלא נמשח הכיסור בשומן, דבנמשח בשומן דינו כמגולה, ואסור מדינא אפילו נדיענד, ועיין

ביאור הגר"א

[ז] ואם אשה כו'. כנוכר לעיל [סי' א] מהא דתני רב כהנא, ועבד רבא כו': [ח] וכן אם כו'. דמה שהתיר לוי בשל ישראל, דהוי נדיענד: [ט] מותר בשניהם. ר"ל, אפילו בבשר בחלב, שלא כדעת הר"ף [חולין לב, ב] שכתב עוד טעם אחר על הא דרב כהנא, משום רכיון דאפשר לאכלו בלא כוחה הוי רב שיש לו מתירין ואפילו באלף לא בטיל, וככהאי גוונא מודה לוי, וכשיטתו [שם ע"א] שכתב דרב דאוסר אויל לטעמיה דסבירא ליה [חולין ק, א].

מח במינו במשהו, ולהכי לא קיימא לן כור דקיימא לן בששים, אבל ככהאי גוונא מדה לרב. אבל הקשו עליו דכהאי גוונא לא מקרי דבר שיש לו מתירין, כמו שכתוב ביבמות פ"ב א'. ועוד, דדבר שיש לו מתירין בשאינו מינו בטיל [סימן קב סי' א]. ועוד, רא"כ דגיס שעלו בקערה למה מותר [חולין ק"א, ב]. ועוד, דהא אף בפני עצמו מותר רבא [עבודה זרה טו, ב] בבת תיחא. ואף שיש ליישב כל הקושיות, ב' קושיות הראשונות עיין ברי"ן פרק ו' דנדרים (נ"ג א' ד"ה קשיא), ומדגיס אין קשיא דשם אף משהו ליכא, ומבת תיחא לא קשיא כמו שכתוב בשערי דורא כנוכר לעיל [סי' א], מכל מקום העיקר כתיבתו הראשון של הר"ף כנוכר לעיל [שם]. אבל בעיקר דינא השיג בדרכי משה [אות ב] ובתורת חטאת [כלל לה דין א] דהא שמן ודבש של גרים מותר לכתחלה לקנותם משום נוהן טעם לפגם, כמו שכתוב בפרק ב' דעבודה זרה [לו, א; לט, ב], ולא אמרנן שהיא לכתחלה. וגם מה שהתיר הרב גם בבשר בחלב צריך עיין, כיון דאפשר לאכלו בלא חלב הוי לכתחלה כמו שכתב הר"ף [שם ע"ב]. וכן פסק הרמב"ם [מאכלות אסורות] בפרק ט' [הלכה כג] ראסור, ולא חילק, אף שפסק כליו בפרק ט"ו [שם הלכה לג]. וכן בגמרא [פסחים שם] נתמנו אסור לאכלו בכוחות: [י' יש אומרים דאין כו'. דדמי לפת חמה וחצית פתוחה דאסור, כמו שכתוב בסעיף ד', דאף לוי מדה [ועיין לקמן סי' ל'): [יא] ובפסוק כו'. כסברת כל הפוסקים שהולקים עליו: [יב] אם האיסור כו'. בזה מתורין דריש לקיש [פסחים שם; עבודה זרה טו, ב] לא פליג אלו ורבא, דלא כר"ף [שם ע"א] ורמב"ם [תרומוט טו, יג], וכמו שכתבו תוספות בעבודה זרה שם [טו, ב ר"ה רבא] דבפת חמה וחצית פתוחה אף רבא מודה, וכמו שכתבו הטור [עמוד רמ"ז] ושו"ע בסעיף ד': [יג] וכל שכן אם כו'. עיין סימן קכ"ב סעיף ג' בהג"ה יש אומרים דבדברים כו' אבל כו': [ליקוט] וכל שכן אם כו'. כן למר מדברי איסור והיתר הארוך [כלל לה דין טא], כמו שכתוב בסיומן קכ"ב סעיף ג' בהג"ה יש אומרים דבדברים כו' אבל אם כו'. ודבריו תמוהין מהא דפרק י' דתרומוט [פסחה ז' חסית כו', ועל כרחך צריך לחלק בין בעין ובין איסור הבלות. ועיין מה שכתבתי שם [סי' א] (ע"כ): [יד] אבל אם אחד כו'. כנוכר לעיל בשו"ע, וכמו פת חמה וחצית מוכסה [פסחים שם; עבודה זרה טו, ב] (ליקוט) אבל אם אחד מהם כו'. מחבית סתומה דמותר אף בפת חמה, ואף לרבי יוסי אין אסור אלא בשעוריהם שהם שאבות, אבל בלאו הכי כמו בחטים מותר, וכן קיימא לן בסעיף ד' (ע"כ): [טז] אם אפו או כו'. כן כתב באיסור והיתר הארוך [כלל לה דין ז]. והוא אויל לשיטתו [שם] ואפילו בתנור סתום אוסר נדיענד, משום דהוי כי חצית פתוחה ופת חמה. וכן כתב שערי דורא [סימן לה] בשם ראב"ן [מסכת פסחים, מהוהת אבן שלמה עמוד קס"ז]. והוא שכתב [רמ"א] מגולין, כנוכר לעיל [סי' י]. אבל מרבירי תוספות בעבודה זרה שם [ד"ה רבא] משמע דדוקא לרב, שכתבו ולענין ריחא דהתם כו' הני מילי כו' והוא הרין כו', דהוה שכתב לעיל ובמקום הפסד כו', ואף על פי כן לא רצה להקל כאן: [טז] והוא הרין אם כו'. שדן אחד להם, כנוכר לעיל [סי' י]:

מחצית השקל

(סי' ט) אם האיסור זכר. ודאי אמרינן זכר. ר"ל, אף בתנורים גדולים (ופת) [ופתוחים] ג"כ אמרינן ריחא מילתא, כיון שהוא דבר חריף או נעשה לריח: (סי' י) אפילו בבצק זכר. טוב להחמיר זכר. והיינו שלא נמשח הכיסור בשומן, דבנמשח בשומן דינו כמגולה, ואסור מדינא אפילו נדיענד, ועיין

ג'יון מהרש"א

[ז] [הנה שם] ואם אשה פת עם בשר אסור לאכול [שם] אכל עם דג טעם, ואין לו משום סכנה, סימן קי"ו נט"ו סי' ג'. ועיין ע"ס נש"ך ריש [הסימן] דיש אומרים לכתחלה, יש אף נדיענד [ט]: [ה] [שם] וכל שכן אם והיתר דבר

ג'יון מהרש"א

חריף ריחא מילתא היא. עיין נחמק יעקב הלכות פסח סימן מ"ו סי' ק"ה, הטלה דדוקא אס הסימך דבר חריף חוסר, ובמפרו מנחת יעקב כלל ל"ה [אות ט] כמזע הטעם דלו (שולחן) [שולחן] במרשפוט:

(א) תשובת מייסודיות סוף הלכות האכלות אסורות [מפר קדושה סימן ה, נטס] תשובת ר"י, ואיסור היתור הארוך [שם דין טו]:
(י) דבר עצמו נזכר משה אומן ממשמעות הרא"ש סוף סימן צ"ג י"ז;
(י"א) סעיף א בהגה:
(ט) הגיה בגליון איסור והיתר הארוך ככל ל"ט דין י"ח:
(פ) דבר משה [אם כן] בשם הגהת סמ"ק [סימן אות א] כן ובשם חוספות עבודה זרה דף ס"ו ע"ב [סוף ד"ה רמ"א]:

יב אב"ז בזה אחר זה אין לחוש. כי לא נמלא ריחא ופיטוס לכלי (א) שיחזור ויפלוט לאוכל, ואפילו כלי בן יומו, רק שלא יגע ממש, עכ"ל תשובת מיימוני [מפר קדושה סימן ה]. ונראה דאפילו דבר שנעשה להריח ועדיין ריחו בתנור אין לחוש לבזה אחר זה, והכי מוכח בש"ס פרק בתרא דעבודה זרה (דף ס"ו ע"ב) "נמלא דקאמר המס גבי ריחא דכמו, שאני המס דמקלי קלי איסורא, ע"ש ודו"ק: יג יש אומרים דב"ז מקום דאמרינן בו, עיין נדרכי משה [סוף אות ב] ובמורת מטאת שם דין ז', ונאסור והיתר הארוך כלל ל"ט

(ו) אפילו בב"ז מה שבתנור בו, דיש לנו לומר שאין להטריף אותם, דהא אפילו נזליה אמרינן [סימן קה סעיף ז] אין איסור בלוע יוצא ממחיתה למחיתה בלא רוטב, מכל מקום נריחא יש להקל מטעם דכל הנכנס בספק מסייע לנטל [סימן ק"א סעיף ז]:

יב (י"ז) א"י (א"י) אכל (ב) בזה אחר זה אין לחוש (י"ח) חלל אם כן (י"א) היע המחבת משייחא דלא אסור אפילו בזה אחר זה אם היו שניהם מגולין דהוי כתיבו של קדרה דלעיל סימן צ"ג ע"י: יג י"ב יש אומרים דכל מקום דאמרינן ריחא מלחא ואוסר דיעבד היינו דוקא דליכא ששים מן ההיתר נגד האיסור אבל דליכא ששים מן ההיתר (ו) אפילו בכל מה שבתנור מצטל האיסור [י"ט] ולצורך (י"ב) הפסד יש לנהוג כן: (כ) י"ג יש אומרים דאיסור האוסר נמשהו כגון חמץ בפסח ריחא מלחא ואוסר אפילו דיעבד י"ד [כ"א] אם התנור (א"י) קטן והוא סמום והאיסור

והיתר הארוך שם, ובסוף תשובת הרב [שו"ת הרמ"א סימן קלז אות יג], ודוק בכל המקומות האלו ותמלא שדעת הרב שדין ריחא שוה לשאר איסורים לענין צירוף ששים, וכמו דקיימא לן לקמן סוף סימן קי"א [סעיף ז בהגה] דנמקום שאין הפסד אין הכל נכנס בספק לזרף, ה"ו הוא הדין נריחא דנמקום שאין הפסד זריך בכל מחיתה ומחיתה פני עזמה ששים לנטל אפילו כל

המחיתות נוגעות זו אל זו, וכדכתב באיסור והיתר הארוך [שם] טעמא דלא עדיף מזבליעת איסור עזמו דקיימא לן לעיל סימן ק"ה סעיף ז' שאין הולך ממחיתה למחיתה בלא רוטב. אבל נמקום הפסד יש לזרף כל המחיתות, אפילו אין נוגעות, לנטל בששים, דכונן נכנסו בספק, זו היא דעת הרב, ודוק. ומקום הפסד כתב הרב בתשובה [שם] ובסימני תורת מטאת שם דהיינו הפסד מרובה, ולפי זה מה שכתב הרב לקמן סוף סימן קי"א [סעיף ז] ולצורך הפסד יש להמיר, היינו נמי הפסד מרובה, וכל שכן הוא: יד אם התנור קטן בו, זריך עיין, דנמקום דעבודה זרה [סוף ד"ה רמ"א] משמע להדיא דאפילו בתנורים גדולים אסור, ע"ש [ובסמ"ק נהגות סימן י"ט אות ב אין הכרע]. וזריך לומר דסביבא ליה להרב דהמקומות אולי לטעמיהו [שם] דסביבא להו ריחא מלחא בתנורים קטנים, הלכך מתמרי טפי, אבל לדין דקיימא לן ריחא לאו מילחא היא, אין לאסור כלל בתנורים גדולים, ודוק, וז"ע:

עזמה ששים לנטל אפילו כל המחיתות נוגעות זו אל זו, וכדכתב באיסור והיתר הארוך [שם] טעמא דלא עדיף מזבליעת איסור עזמו דקיימא לן לעיל סימן ק"ה סעיף ז' שאין הולך ממחיתה למחיתה בלא רוטב. אבל נמקום הפסד יש לזרף כל המחיתות, אפילו אין נוגעות, לנטל בששים, דכונן נכנסו בספק, זו היא דעת הרב, ודוק. ומקום הפסד כתב הרב בתשובה [שם] ובסימני תורת מטאת שם דהיינו הפסד מרובה, ולפי זה מה שכתב הרב לקמן סוף סימן קי"א [סעיף ז] ולצורך הפסד יש להמיר, היינו נמי הפסד מרובה, וכל שכן הוא: יד אם התנור קטן בו, זריך עיין, דנמקום דעבודה זרה [סוף ד"ה רמ"א] משמע להדיא דאפילו בתנורים גדולים אסור, ע"ש [ובסמ"ק נהגות סימן י"ט אות ב אין הכרע]. וזריך לומר דסביבא ליה להרב דהמקומות אולי לטעמיהו [שם] דסביבא להו ריחא מלחא בתנורים קטנים, הלכך מתמרי טפי, אבל לדין דקיימא לן ריחא לאו מילחא היא, אין לאסור כלל בתנורים גדולים, ודוק, וז"ע:

הגהות רמב"א

(א) שם סי' יב) שיחזור ויפלוט לאוכל, משמע דיש ריחא ופיטוס לכלי, רק דאין חוק כל ק' לחזור ולהפלוט לאוכל, וקשה לי נמה שכתב הרמ"א חלל אם כן היע המחבת משייחא, אם אפי' מחלה האיסור ממה המחבת ולא היע המחבת ממנו, ואמר ק' אפי' האיסור ממה המחבת והיע המחבת, גם כן ליפטר מיון דנמלחא נכנס הרמ"א להמחבת, כשאלה אחר ק' היסור ממחית ומייע, היע מולח הנבל איסור שנמחבת, וז"ע:

ביאור הגר"א

[י"ז] אב"ז בזה אחר זה כו. כמו שכתוב בעבודה זרה שם, שאני התם דמקליא כו, ואע"י שנשאר הריח בתנור. ואף אביי מודה: [יח] א"א אם כן כו. כנודר לעיל [סימן צב סי' ט] מהא דמכשירין [ג"כ משנה ב"ג: פ"ה משנה יא]: [ט] ולצורך הפסד כו. אבל בלאו הכי צריך בכל החתיכה ששים, ולא ידעין לאיזה צד הלך הריח, אלא כיון דהכל בספק כולם מצטרפין, כמו שכתוב בסימן קי"א סעיף ד', והרב הולך לשטתו שכתב שם ג"כ ולצורך הפסד. ואע"י שכתב שם ומיהו אין לאכול בו, בריחא יש להקל כמו שכתב באיסור והיתר הארוך [כלל לט דין י"ח בהגה]: [כ] יש אומרים דאיסור כו. כן כתבו תוספות בעבודה זרה שם [סוף ד"ה רמ"א]. וכן דעת הר"ף שכתב [שם] דלכך לא קיימא לן כרב לפי דאזיל לטעמיה, כנודר לעיל [סי' ט]. וכן הא דאסור למיכל כותחא משום דהוי דבר שיש לו מתירין [ר"ף שם ע"ב]: (ליקוט) יש אומרים דאיסור האוסר בו, פלוגתא זו תליא בפלוגתא דר"ף ותוספות, דר"ף [שם לב, א] מכיבא ראייה דהלכה כליי מהא פלוגתא זרה [שם] בכח תיבא, ושם איתא לאיסורא בעינא ואפילו הכי מותר, כל שכן בתערובת כיון דבעיניה לא אסור כלל, וכמו שהקשה הר"ף על הר"ף בפרק גיד הנשה [נחלין שם ע"א ד"ה והא] על מה שכתב דרב אזיל לטעמיה כו, וכן כותחא דאסור משום דבר שיש לו מתירין הוא, ע"ש. אבל לתוספות דסביבא להו דלא תליא בהא דעבודה זרה, דאף למאן דאמר לאו מילחא היא, שם אסור, דבעיניה הוא, ורבא דמתיר משום דמזיק, וכמו שכתבו תוספות [עבודה זרה] שם ד"ה אביי וד"ה רבא, ע"ש, ולהכי אסדי תוספות ביולוף שם, ולדברי ר"ף היה מותר, אבל לפירושה אסור משום דנהגה, וכן בתערובת. ובה תליא פלוגתא אם הלכה כרב או כליי. וכן היתה דעת ר"י ד' אחיא כותחא שם, אבל לר"ף ליתא דריש לקיש כלל, ואפילו בחתיכת פתוחה ופת חמה מותר, ואפילו בעיניה מותר וכמו שכתב הר"ף שם, וכן פסק הרמב"ם [תרחומי טו, יג]. וגם מה שכתוב בסעיף ה' בהג"ה ואסור לולוף כו, כנ"ל. ומה שכתוב בסעיף ו' שק כו, ועיין באר הגולה שם [אות יב], ולאורה תמהו דא"כ גם באכילה היא מותר, ועוד, מה בכך שאינו מכוי, פסיק רישא הוא, ועיין תוספות בפרק כל שעה [פסחים] כ"ה ב' ד"ה לא אפשר כו, ומיירי כו. אלא דרשב"א [שו"ת ח"י סימן רלז] אזיל לשיטתו [שם] שכתב בהא דרש"ף ז' בשמים כו, דאסור, ומחלק בין ורוד והדס דעיקר לדית דאסור, מה שאין כן בין דאין עיקרו לריח להכי לאו מילחא, וכשיטת הר"ף דמרמי להא דפרק כיצד צולין [פסחים ע, ב] דשם ג"כ הכשר עיקרו לאו לריח. אבל תוספות לא סביבא להו האי חילוק אלא בכח תיבא משום דמזיק, וכמו שכתבו תוספות [עבודה זרה] שם ושם י"ב ב' ד"ה אלא כו, וכמו שכתבתי בסעיף ד' [סי' לז], ולפי זה אסור כאן [ע"ב]: [כא] אם כו. דלא כתוספות שם [סוף ד"ה רבא], ועיין ש"ך [סי' יד]:

הגהות והערות

[י] עיין נהגות אמרי גיור [בליקוט מפרשים] שאין לזכר ה"ש"ש בששים כלל כ"י כן, לענין מחבת של חלב שנעשה חמץ קדושה של שם, והוא נטור ושו"ע סימן כ"ט סעיף ז ובדברי משה כאן אות ב, ולפי"ז נראה לצריך להביא כאן סוף סימן כ"ב. אולם מה שכתב מאן טענה "דעו כתיבו של קדרה", הוא מנציח הנהגת עשירי דולח, והוא נזכר בדברי משה כאן אות ב ובסימן כ"ט אות ב ע"ש:
סוף מוקן ע"פ ז' השמש:
[טז] ע"ש בר"י שחלק על הר"ף, ופניחא ליה דהו לא היו דבר שיש לו מתירין:

פתחי תשובה

(ב) בזה אחר זה. עיין ש"ך [סי' יב]. ועיין בתשובת חינוך בית יהודה סימן ס"ב דדוקא אם גם בפעם שאחר זה הוא ע"י ריח, אבל אם פעם שני הוא ע"י נגיעה אסור, כן משמע שם:

באר היטב

(יא) הו"ע, ואפילו אם נעשה להם ועדיין ריחו בתנור, אין לחוש בזה אחר זה אם אין המחבת מויע ממה שניהם, ש"ך [סי' יב]: (יב) הפסד. היינו הפסד מרובה, ש"ך [סי' יג]. וכתב הט"ו [סי' יג] א"ע"י דגם נזלי אמרינן דאין איסור בלוע יוצא ממחיתה למחיתה בלא רוטב, מכל מקום נריחא יש להקל, מטעם דכל הנכנס בספק מסייע לנטל: (יג) קטן. כתב הש"ך [סי' יד] לריך עיין, דנמקומות דעבודה זרה משמע להדיא דאפילו בתנורים גדולים אסור, ע"ש. וזריך לומר דסביבא ליה להרב דהמקומות אולי לטעמיהו דקפולא להו ריחא מלחא בתנורים קטנים, הלכך מתמרינן טפי, אבל לדין דקיימא לן ריחא לאו מילחא היא, אין לאסור כלל בתנורים גדולים, ודוק, וז"ע: עכ"ל:

מחצית השקל

(פ"ק יג) יש אומרים דב"ז מקום וכו'. סוף סימן קי"א וכו'. גבי שתי קדרות וספק לאיזה מהן נפל, עיין שם: החתיכות נוגעות זו אצל זו וכו'. ר"ל, שהחתיכות היתר נוגעות זו בזו, אין מצטרפין: (פ"ק יד) אם התנור קטן וכו'. דע, דדיעה הראשונה בזה דאיסור דאסור במשהו אמרינן ריחא מלחא, הוא דעת הר"ף [נחלין לב, א] דסביבא ליה דהא דפליגי רב ולוי בפסחים כף ע"ו ע"ב]. דרב סביבא ליה כשר שמן שחוטה שצלאו עם כשר נכילה כחוש אסור משום דמפסטי מהדר, ולוי אמר מותר מאי טעמא ריחא לאו מילחא היא, וכתב הר"ף [בפרק גיד הנשה שם שהביא שם סוגיא זו] דהא דפליגי רב ולוי היינו משום דריחא מלחא משהו הוא, ורב לשיטתו דסביבא ליה [נחלין ק, א] דמן במינו משהו הוא, לכן אסור כאן ריחא, אבל לוי לא סביבא ליה רמן במינו במשהו, לכן מתיר. וא"כ בחמץ בפסח דכולי עלמא במשהו, לכן אסור ביה ריחא, ודדאי ריחא מילחא בחמץ בפסח, וזהו דעת הר"ף, ודו"ק: הלכך מחמיר פסי. אף בתנורים גדולים:

מחצית השקל

(פ"ק יג) אב"ז בזה אחר זה וכו'. שנעשה להריח וכו'. דחמיר טפי, אפילו הכי אין לחוש לבזה אחר זה: והכי מוכח בש"ס וכו' במאי דקאמר התם וכו'. דאמרינן התם, האי כח תיבא, שנוקב נקבים במגופת חבית להריח את היין לבודקו אם יכול להתקיים, ישראל בדנכרי אביי אמר אסור דריחא מילחא היא, ורבא אמר מותר דריחא לאו מילחא היא. אמר רבא מנא אמינא לה דריחא ולא כלום, דתנן תגור שהסיקו בכמון של תרומה ואפה בו את הפת, הפת מותרת, לפי שאין טעם כמון אלא דריחא כמון, הרי דריחא לאו מילחא היא. ופריך הגמרא לאביי, ומשני שאני התם דמקלי קלי איסוריה, ער כאן תוכן דברי הגמרא. ומסתמא כיון דהסיקו בכמון מסתמא היה דעתו לתת ריח בפת, דאי לאו הכי למה לא הסיקו בעצים, אלא ודאי הסיקו בכמון לתת ריח, ואפילו הכי משני אביי שאני התם דמקלי איסורו, והרי כמון אחר זה דכשעת האפיה אין האיסור כאן. ומה בכך, הא לריחא עבידא ואף בזה אחר זה יהיה אסור, אלא ודאי דאף מילחא דלריח עבידי, בזה אחר זה מותרין:

באר הגולה עם ציונים מהש"ך

ג. סוד (עמוד לו) בשם הרשב"א כמורה הכי... (כ"ד ד שטר א טו. א) מהא דלא הלכת מימך לנור וכו' עבודה ורה דף י"א פ"י ומהא דפסיק פו. ב: ר"ן עבודה ורה ג. א: ז. כן כמנ כמורה הכי הקל"ר [ס' א: ב:]

ציונים דרמ"א עם ציונים מהש"ך

י"ט דרכי משה [ס'ט] בשם מרדכי [פסחים רמז קס"ט] דלא כנרשם בשרע' חוספות דעבודה ורה י"י: י"ט סעיף יא: ט' מהר"י וי"ל [שו"ת] סימן מ"ד ואיטור והיתר הארוך [מ"ל טו דין טו] והגהת שער דורא י"י בשם מהר"ם: מ"ל כן משמע בבגהת שער דורא ס"ט: י"ט נגמז חטע"ף א' וכן פסק בית יוסף [עמוד רמז ד"ה ולענין הלכה]:

הוא ויש אומרים שאין לה"ק. משמע דלהמרדכי [פסחים רמז קמ"ט] אין חילוק בין איסור האוסר במשאו לשאר איסורים, כן משמע דכרכי משה [א"ח א] ובהג"ה ב"ח"ס סימן תמ"ז סעיף א'. ונר"ך עיון, דכרכי משה פרק כל שעה [ס'ט] לימא אלא דלא שייך ריחא כפמ חמץ שנאפה עם מנה מטעם דלא מצינו ריח פת כפמ, וכדליתא כמשנת מיימוני [ספר קדושה סימן ו] ושערי דורא סימן ל"ו ורוקח סימן רנ"ב, אבל כהן סברא דמשהו מיהא איכא לא אשכחן דפליגי לתוספות [ס'ט] וסמ"ק [ס'ט], ואין הכי נמי דסבירא ליה אלו היה חשיל שמן כמנור שנאסר ממחן שזן מטעם ואוסר כמשהו, ודוק, וז"ע. ומיהו כמשנת מהר"ל סימן רי"ד [קפ"ו] מנלתי דלמאן דלמך ריחא לאו מילתא היא אין חילוק בין חמץ דלאוסר כמשאו לשאר איסורים, ע"ש: **הוא אבל אם בא בשרים כו'.**

הטור [עמוד ר"ט] בשם הרשב"א [מורה הכי הקל"ר בית ד שטר א א] אין חילוק בין חמץ דלאוסר כמשאו לשאר איסורים, ע"ש: **הוא אבל אם בא בשרים כו'.**

והיהת מגולין תוך המנור הו"ו [כ"ב] ויש אומרים שאין להלך [י"ד] ובמקום הפסד יש למנוח דכרכי המקילין: ועיין לקמן סוף סימן קי"ח י"ט א"ס יש להחמיר לכתמלה לשפות שמי קדירות ואמת מהן של איסור על המרה או לללוט איסור אלא הימך:

ב [כ"ג] במה דברים אמורים בצלי י' הו"ו אבל אם בא לבשלם בקדרה זה לעצמו וזה לעצמו אפילו בתנור קמון ומיו סתום מותר ואף על פי שמי הקדירות [י"ט] מגולה: הגה י"ז [כ"ד] ודוקא שהמנור פתוח קצת אבל אם הוא סתום מכל הנדדים כדרך שמטמינים החמין לנורך שנת אסור [י"ז] ואפילו דיעבד יש ממירין ואוסרין אם האיסור והיהת מגולה י"ח [כ"ה] ובמקום הפסד [י"ט] מרובה יש להקל:

לכשל כו', א"אפשר דלורחא דמלתא נקט, דכל עלי דרך לללוטו כשפוד, וללי קדר חשיב ציטול. ובז"ח ס"ט [עמוד רמז ד"ה כמנ הרשב"א דל"ט] לנה לסמור הוכחות צ"י, ע"ש. ובאמת דברי צ"י נכונים וברורים, ונר"ך לדחוק ולישעז דברי הטור בשם הרשב"א דגם הוא לא מלי מידי ציטול, אלא הכי קאמר, שאין ריח המתבשלים כיון שהוא נקדרה המפסקת כל כך אוסר. ובאיסור והיתר הארוך כלל ל"ט [ד"ן כ"ג] הדין דברי הטור כפשוטו: י"ז ודוקא שהתנור פתוח קצת. וזו אפילו לכתמלה מותר, ועל כמנ כמורה מטעם ס"ט דין י' על שם הרשב"א [ס'ט], וכן כמנ צמימי מותר מטעם ס"ט, מה המילוק בין ציטול לללי. והעטרת זהו [לגוף סעיף ב] הדין שדעת הרב דלענין ריחא אין איסור ציטול אפילו כמנור קטן וסתום ופי הקדרות מגולים, אלא דהמנהג שציטול שזה לללי בכל מיני בין לענין לכתמלה בין לענין דיעבד. ולא כיון יפה, עיין בתורת חטאת ס"ט: י"ח ובמקום הפסד מרובה יש להקל. ומרש"ל צאיסור והיתר שלו [מכונת ופטרט שלמה סימן לה אות ב] ובספרו [ג' של שלמה] פרק גיד הנשה [מולין פ"ו, סוף] סימן י"ד לא חילק, ואוסר לעולם כמנור סתום אפילו גדול. ומשמע דאוסר אף במקום הפסד מרובה, ע"ש טעמו. והצ"ח [עמוד רמז ד"ה כמנ] פסק כהר"ב:

לענין לכתמלה בין לענין דיעבד. ולא כיון יפה, עיין בתורת חטאת ס"ט: י"ח ובמקום הפסד מרובה יש להקל. ומרש"ל צאיסור והיתר שלו [מכונת ופטרט שלמה סימן לה אות ב] ובספרו [ג' של שלמה] פרק גיד הנשה [מולין פ"ו, סוף] סימן י"ד לא חילק, ואוסר לעולם כמנור סתום אפילו גדול. ומשמע דאוסר אף במקום הפסד מרובה, ע"ש טעמו. והצ"ח [עמוד רמז ד"ה כמנ] פסק כהר"ב:

ביאור הגר"א

שכתוב שם מה לי גדי וגדי ומה לי כו', ודלא כר"ף [מחילין לב. א]. וכן דקאמר שם לרב נימא כו', הא בכחאי גזונא אף רב מודה. וכן בעבודה זרה [שם] פריך מכמון של תרומה, ומדפריך בפשיטות שמע מינה דאין לחלק: [כ"ג] [פסחים ב] במה דברים אמורים כו'. כמו שכתוב בפסחים שם הכא במאי עסקינן כגון כו', ולא פריך אלא דהא אסור לצלות פסח בקריה. ועיין בגולה [א"ח ו:] [כ"ד] [נהגה] ודוקא כו'. דבכחאי גזונא בצלי מותר בדיעבד, דבכחאי גזונא פליגי רב לרי, ובכחאי גזונא הוא דקאמר דבקודות מותר. ועיין לעיל סעיף א' [נהגה] יש אומרים דאין מתידין כו', ונפקא מינה דכאן מותר לתחלה: [כ"ה] ובמקום כו'. כמו שכתב בסעיף א' בצלי ג"כ, ובמקום כו':

[כ"ב] ויש אומרים כו'. וראייתו מלחמי תודה שהיו כולן נאפות בתנור אחד, ולא מצינו נאפות בפני עצמן אלא שתי הלחם ולחם הפנים, כמו שכתוב בירוש פ"ק י"א דמנחות [צד, א], וסבירא ליה דאין לחלק בין תנור גדול לקטן, דאם לא כן הא מחויק עשרים עשרתים היה [שם סוף עו, ב]. וגם לפי מה שכתב הראש"א [נדרת הבית בית ד שטר א סוף יד, ג] דפלוגמיהו דדוקא באחד מהן שמן, כמו שמשמע בבמרא [פסחים ס"ט], וכן כתבו תוספות שם ד"ה נימא, אין ראייה משם. ונראה לי ראייה מדפריך שם לרב מאן צולין כו', דלמא רב לא אסר אלא מין במינו, וגדי וטלה מין בשאינו מינו הוא, כמו שכתב ב"י סימן צ"ח ועמוד רמז דבר ראשון] בשם האגוד [סימן אף רס"ח], אלא על כרחך דאין חילוק. וזהו

הגהות והערות

י"ז כמנהגות הראשונות של כמנ"ל עם ציונים, ל"ו נטעם על יש אומרים וכו', "תוספות דעבודה זרה", והש"ך מוחק, משום דהתוספות עם כמנו כדעה כוללת: י"ח הנהג צערי מינה סימן לה אות ב, כמנ הגהות שמי דלמא מ"י: י"ט סוף פ"פ מגד שמים ומשמע שם:

מחצית השקל

בקרדה ליכא ריח, מטעם דרפנות הקריה מעכבים הדיח, ולכן מותר: ומה שכתב במה דברים אמורים בצלי כו' אבל צב"ש וכו', משמע אבל נצלה בקדרה אסור, והא להבית יוסף לשיטתו או בנצלה בקריה מותר. על זה כתב הש"ך אפשר דאורחא וכו', ובאמת הוא הדין נצלה בקדרה מותר כב"ל: וצריך לדחוק וליישב וכו', ר"ל, דמה שהטור הביא בשם הרשב"א דחלה דוקא בכישול, צריך לדחוק וכו'. אכן המגן אברהם סימן תמ"ז ס"ק ד' יישב ראייתו וקושית הבית יוסף, דזה לשונו, ואף שהבית יוסף סימן צ"ו חולק על הרשב"א וכו', וכל מקום נראה לי דברי רשב"א נכונים, דהא על הרשב"א אינו יוצא מהצדדים מכל מקום יוצא מלמעלה וכו', והא דמשיני בגמרא כעין שתי קדירות (דמשמע דהפסק קריה מהני להריח, על זה כתב המגן אברהם) פירש רש"י שפור מכאן ושפור מכאן ותל גדול של גחלים או אפר באמצע, עכ"ל, משמע דוקא תל גדול שאי אפשר לריח לעלות מעל גביו (אבל בקדירות בעלמא הוי ריח מלמעלה). והא דמשיני מעיקרא בשתי קדרות (דמקשה עלה בשתי קדרות סלקא דעתך), הבין המקשה דאיירי בכישול, וכישול אין לו ריח, לכן מקשה סלקא דעתך, עיין שם (ר"ל, דבשתי קדרות ודאי אסור לבשל הפסח), עכ"ל המגן אברהם. והפליתי בין הוסיף עוד וז"ל, דבפסח אמרינן שחל גדול הלך מקצה תחתון של תנור עד הקצה מלמעלה, וא"כ אין יכול הריח להתפשט עד הגיע לאויר העולם חוץ לתנור, ושוב נתבלבל מאורד העולם ואין אוסר (אבל בקדירות דעלמא ודאי דאוסר, דלמעלה איכא ריחא), ולכן יש להחמיר בצלי קדר, עכ"ל הפלתי: (פ"ק י"ז) ודוקא שהתנור וכו', וזה החילוק בין בישול צלי וכו'. דבצלי אסור אפילו בפתוח מעט, וכל שכן כסתום לגמרי, ובכישול מותר בפתוח מעט: (פ"ק י"ח) ובמקום הפסד וכו'. פסק כהר"ב וכו', ר"ל, ובהפסד מרובה יש להקל:

(פ"ק טו) ויש אומרים שאין לה"ק כו'. דמאן דסבירא ליה ריחא לאו מילתא היא, אפילו משהו נמי ליכא, ולכן אף בחמץ מותר לדידן: ומיהו בתשובת מהר"ל וכו' לשאר איסורים ע"ש. ד"ל, דבכל ענין מותר. והמגן אברהם באורח חיים סימן תמ"ז ס"ק ד' הקשה על דברי הרמ"א שהכריע כאן ובמקום הפסד יש לסמוך אמקילין, דקאי לפי פשוטו גם אאם הוא תנור קטן וסתום, א"כ מה חילוק יש בין שאר איסורים לחמץ בפסח, דהא גם בשאר איסורים כתב לעיל הדיב דבסתום לגמרי אין להקל כי אם במקום הפסד כנוצר לעיל. לכן העלה המגן אברהם דמיייר כאן בפחות קצת, הוא דיש להקל בחמץ במקום הפסד, עד כאן תוכן דבריו ע"ש: (פ"ק טו) אבל אם וכו'. והוכיח מש"ם דאפילו נצלה וכו'. מהא דאמרינן התם דמקשה הש"ס על הא דרב אסור דמפסמי מהדי, ופריך מהא דהניא אין צולין שני פסחים כאחד כמנ התערוכות ואפילו גדי וטלה, אי אמרת בשלמא מפני תערוכות גופין היינו דקתני אפילו גדי וטלה, אלא אי אמרת תערוכות טעמים מה לי גדי וטלה או גדי וגדי, אלא מאי על כרחך מפני תערוכות גופים הוא דאסור, אבל תערוכות טעמים שרי, לימא תהוי תיובתא דרב, אמר רבי ירמיה הכא במאי עסקינן כגון שצלאו בשתי קדירות. בשתי קדרות סלקא דעתך (וכי צולין פסח בקריה), אלא אימא כעין שתי קדרות (ופירש רש"י כעין שתי קדרות, שפור מכאן ושפור מכאן, ותל גדול של גחלים או אפר באמצע), עד כאן תוכן דברי הגמרא. ומדיע רבי ירמיה לאוקמי בשתי קדרות אלא והגמרא מחמה בשתי קדרות סלקא דעתך כלומר וכי פסח נצלה בקריה, משמע דאי לאו הכי הוי ניוח לן משום דכל שהוא נצלה בשתי קדרות אין הריח מתפשט להתערב עם מה שבקדרה אחת. וכן למאי דאיסקנא כעין שתי קדרות, בצלי אסיקנא הכי, ולא במבושול דוקא, עד כאן תוכן דברי הבית יוסף, ע"ש. הרי מוכח דאפילו בנצלה

ג"רין מהרש"א

[י"ז] [נהגה] סעיף ב' ואפילו בדיעבד יש מחמירין ואוסרין. כמנן אכרסם סימן תמ"ז ס"ק ד' כ"ה וכל זה נללו, מפרש דברי ההג"ה כעטמנת שנת דוקא, מסון שהול לענין מרובה ריחו חזק כמו נלי:

ומצינו שנוהגין הם מנהגים טובים שהנהיגו אח"כ בכל דור ודור של הגאונים וגם מנהגים אלו הוזכרו בחבורי הראשונים. והדברים שהזכיר כתר"ה בסדר הנענועים דלולב וסדר התפלות יש בזה חלוקי מנהגים כידוע ואיך חשב זה כתר"ה לדברים מקובלים בכל בית ישראל באותו דרך ומצב. וצבע הטלית של מצוה ודאי אין לחשוב. גם לשון כתר"ה שאשה לאו בת מצוה הוא לשון מוטעה דאשה חייבת בכל הלאוין חוץ מג' וברוב העשין וכוונת הגמ' ב"ק דאינה כאיש וכתר"ה לא דק בלשונו.

והנני ידו מוקירו.

משה פיינשטיין

סימן מו

בענין כלים יקרים מפארצעליין שלא נשתמשו בהם יב"ח אם יש מקום להתיר בהפ"מ וצורך גדול

כ"ב מנ"א תשכ"ו.

מע"כ ידידי הנכבד מוהר"ר שמואל וועלער שליט"א דב בפארט וויין.

בדבר המשפחה שהשפיע כתר"ה עליה שיאכלו כשר, ויש להם כלים יקרים מפארצעלאיין שלא שמשו בהם משך שנה והוא הפסד גדול, הנה מצד הפ"מ ויותר מזה בשביל תקנת השבים שמצינו שכמה דברים הקלו חכמים עיינתי ונראה לע"ד שיש להקל להתיר בהגעלה ג' פעמים.

דהנה החכ"צ הא סובר דאחר י"ב חדש ליכא טעם כלל כמו בכלי יין, ומטעם זה מתיר בפסח אף בבשלו דבר חריף בכלי חמץ שעברו יב"ח. ורק בכלי איסור אוסר כדי שלא יתירו להשתמש לכתחלה באינו בן יומו אף שלא עברו יב"ח כדבובא בפ"ת סימן קכ"ב סק"ג עיי"ש, ולכאורה הוא כעין גזירה לגזירה שתמוה קצת, וגם לטעם הנ"ב במה שלא גזרו בכלי היין אחרי יב"ח אטו תוך יב"ח משום דכיון דכלה כל הלחלוזית דומה להגעלה ולא שייך לגזור אלא כשיש עדיין טעם האיסור אלא שנפגם הובא בגליון טיהרש"א סוף סימן קל"ה, והוא טעם

המסתבר לא שייך לאסור לסברת החכ"צ שגם בכל איסורין סובר שכלה כל הטעם, ויקשה איך אוסר בזה החכ"צ. ולכן צריך לומר דהאיסור שאחר יב"ח להחכ"צ הוא איסור אחר שקיל מהאיסור דאינו בן יומו תוך יב"ח, אף שבתרווייהו הוא רק איסור לכתחלה להשתמש בהכלי דהאוכל שנתבשל בהקדרה מותר אף בתוך יב"ח כשהוא אינו בן יומו, אך צריך באור חלוק שני האיסורים.

ונראה לומר שבתוך יב"ח גזרו לכתחלה מדין איסור אכילה מאחר שיש שם טעם האיסור אף שהוא פגום, ואחר יב"ח שכבר כלה הטעם לא שייך לאסור אף לכתחלה מדין איסור אכילה, אלא הוא איסור בעלמא להשתמש בכלים אלו כדי שלא יבא לטעות להשתמש אף בתוך יב"ח שלא ידע לחלק, שזה שייך לאסור. כדמצינו במג"א סימן תקט"ט ס"ק י"א בטעם שנוהגין איסור להגעיל כלי חלב לאכול בו בשר או איפכא ואף ע"י ליבון אוסרין מהטעם שכתב בשם הר' בנימין מפוזנא ששמע ממהר"ם יפה שאם יעשה כן לעולם לא יהיה לו רק כלי אחד ויגעילנו כל פעם שישתמש בו וזה אסור דלמא אתי למטעי כדאיתא בחולין דף ח', וכוונתו על הא דמצריך ר' יהודה אמר רב שני סכינים לטבח אחד לבשר ואחד לחלבים משום שמא ישתמש אחר חלבים לחתוך בו בשר בלא קנוח, הרי חזינן דשייך לאסור אף שאין שום איסור בהכלי דאחר הגעלה וליבון הא ליכא שום בליעה, בשביל חשש שיבא למטעי.

אבל א"כ חזינן מלשון הגמ' דאינו איסור ממש דהא לא אר"י אמר רב בלשון איסור דסכין שמחתך בו חלבים אסור לחתוך בו בשר אף ע"י נקות, אלא אמר בלשון צריך שלשון זה משמע שלא אסרו ממש דבר זה אלא שהצריכוהו לכתחלה שיהיו לו שני סכינים ולא יסמוך על עצמו שיקנח אחר חתיכת החלבים, שלכן משמע שאם נאבד סכינו שמחתך בו בשר ובא לשאול אם יכול לקנח סכינו דחלבים ולחתוך בו בשר שמוכרח ליתן להקונים שיהיה מותר, וכמעט שהוא מוכרח שהא לא מצינו שאסרו לסכין שהיה מיוחד אצל טבח לחלבים שיהיה אסור להכשירו שיהיה מעתה סכין כשר, וכמו שמותר לאחרים אין שייך שיהיה אסור לדידיה, ואחר שיהיה כשר לא שייך שיאסרו מלחתוך בו חלבים ולאסרו. הרי נמצא בהכרח שלא אסרו ממש אלא שאסרו את הטבח מלסמוך על זהירותו וזריזותו לקנח אחר חתיכת החלבים, שלכן בהזדמנות בשעת הדחק יהיה מותר. וא"כ גם בכלי איסור אחר יב"ח להחכ"צ שאין ש

שום בליעת איסור, והוא דק איסור שלא יבא למטעי אינו איסור ממש אלא איסור שלא יסמכו על שידעו לחלק בין אחר יב"ח לקודם יב"ח משום שהרבה לא ידעו ולא יחלקו, שלכן בשעת הדחק כשנודמנו לו אורחים ואין לו כלים להאכילם להם מסתבר להתיר אליבא דהחכ"צ וכן יש להתיר בהפסד מרובה.

וזה נראה בטעם הר"ר מיכל השואל שבתשובת רעק"א סימן מ"ג שרצה להקל בהפ"מ אליבא דהחכ"צ, אף שהחכ"צ בעצמו אוסר בכלי איסור אף לאחר יב"ח, דהוא משום שבהכרח מה שאוסר הוא רק שלא במקום צורך גדול והפ"מ, ועיין בלשון התשובה שרעק"א השיב לו בניחותא בלשון לע"ד אין בזה היתר, ולא רתח עליו להשיב בלשון איך אתה מתיר אליבא דהחכ"צ הא החכ"צ בעצמו אוסר שם, (ועיין בזבחים דף ל' ובחולין דף נ"ב דמביאין מזה ראייה להלכה), וא"כ משמע שגם רעק"א סובר שאלבא דהחכ"צ מסתבר להתיר בהפ"מ ולצורך גדול, אך מ"מ נראה לו דאין בזה היתר אף להחכ"צ וטעם שניהם כדאבאר.

ונחזי אנן דלכאורה איכא ראייה מהחכ"צ כהר"ר מ"מ השואל, דאם כוננת החכ"צ שהוא איסור אחד גם לאחר יב"ח מאותו האיסור עצמו שבאינו בן יומו תוך יב"ח, והוא מצד לא פלוג אחרי שיש טעם לאיסור גם אחר יב"ח משום דלא ידעו לחלק כל כך ולכן לא נחשב שהוא גזירה לגזירה, אלא נחשב כולה חדא גזירה היא דאי לא הא לא קיימא הא, וגם אינו סובר טעם הנו"ב דלא שייך למיגזר אחר יב"ח שכלה כל הטעם, וביי"נ שלא אסרו הוא משום דמוכחא מלתא כיון דתוך יב"ח אסור אפילו בדיעבד לא אסרו אחר יב"ח, ומטעם זה מתיר בפסח שנו"ט לפגם אסור שלכן היה אסור אף בדיעבד תוך יב"ח שג"כ מוכחא מלתא ולא אסרו אחר יב"ח, יקשה הא דין שבתמץ אסור אף אם הוא נ"ט לפגם אינו אצלינו המחמירין דין ברור דהא הוא מחלוקת הראשונים, ורק שמספקא כמאן הלכתא נהגו במדינותינו להחמיר, ומכיון שלהסוברין נ"ט לפגם מותר גם בפסח איכא חומרא דגם אחר יב"ח הוא בכלל אותו האיסור, איך נתיר אחר יב"ח דלמא הלכה כהסוברין דנו"ט לפגם מותר שלכן אסור גם אחר יב"ח, והיה לן להחמיר לאסור מספקא כחומרות שניהם לאסור נ"ט לפגם כשיטת האוסרין ולאסור אחר יב"ח כשיטת המתירין נ"ט לפגם, ולכן צריך לומר דלהחכ"צ לא נאסר אחר יב"ח מאותו האיסור עצמו דאינו בן יומו קודם יב"ח מטעם לא פלוג, אלא שהוא איסור חדש דלא ליתי

למטעי, שלכן הוא אסור רק כששייך חשש זה ומכיון שאחרי שאנו מחמירין לאסור נ"ט לפגם ליכא החשש דאתו למטעי ליכא ממילא האיסור, ולכן כיון שהוא איסור חדש שמקורו הוא מהא דצריך הטבח שני סכינים יש להתיר בהפ"מ ולצורך גדול כדבארתי לעיל.

אבל רעק"א הביא דהוסיף החכ"צ לבאר מה שיקשה לדבריו מהא דלא פשיט דרב סובר דנו"ט לפגם מותר מדאמר בפסחים דף ל' קדרות בפסח ישברו ולא מתיר ביישון יב"ח דלסברת החכ"צ הא תלוי דאם נ"ט לפגם מותר אסורין אף אחר יב"ח ואם נ"ט לפגם אסור מותר ביישון יב"ח, ותיריך דאם נ"ט לפגם אסור מדינא שהאיסור בדיעבד תוך יב"ח אף שאינו בן יומו הוא מדאורייתא יש לאסור אחר יב"ח אטו תוך יב"ח, ורק אם האיסור הוא מדרבנן כמו לדין סמכינן אסברא זו דמוכחא מלתא שלא לאסור אחר יב"ח, ומה ראייה שאינו סובר סברת הנו"ב שלא שייך לאסור כשכלה כל הטעם, ואה"נ ששייך לאסור גם אחר יב"ח אטו תוך יב"ח כמו שאסרו אחר בן יומו אטו בן יומו, וא"כ שייך לאסור גם מטעם לא פלוג אחר יב"ח באותו האיסור עצמו דאחר מעל"ע, שלכן יש לאסור גם בהפ"מ כמו שאסור באינו בן יומו אף בהפ"מ, אך שסובר החכ"צ דאסרו משום לא פלוג רק כשיש איזה חשש שהרבה לא ידעו החלוק, משום דהא בעצם שייך למיפלג ובלא טעם לא היה אחרי יב"ח בכלל הגזירה אבל כיון שיש חשש דלא ידע לחלק אסרו גם אחר יב"ח בכלל אותו איסור עצמו משום דהוא כחדא גזירה דאי לא הא לא קיימא הא, ולכן כיון שהיה אסור אף בדיעבד תוך יב"ח שיש טעם דמוכחא מלתא שלא לאסור אחר יב"ח, אף שאינו טעם ברור שהרי אוסר אם היה איסורו דנו"ט לפגם מדאורייתא, סגי שלא לאסור מצד לא פלוג ולא להחשיב חדא גזירה כיון דיש חלוק ביניהם, ונצטרך לומר דמה שמותרין כלי היין אחר יב"ח איירי דוקא בכלים מסתם יינם שאיסורו הוא רק מדרבנן, אבל אם היו כלים של יי"נ ממש שעד יב"ח אסורין מדאורייתא משום דבין אינו לפגם אחר יב"ח יהיו אסורים להחכ"צ גזירה אטו תוך יב"ח, ולהנו"ב יהיו מותרין גם כלי יי"נ ממש וכדמשמע כן מהא דלא מצינו חלוק זה בכלי היין.

ונראה פשוט דלכן הביא רעק"א זה שהוסיף החכ"צ לבאר דאם תוך יב"ח אסור מדאורייתא אסורין אחר יב"ח אטו תוך יב"ח, דלכאורה לא היה צריך להוספה דכבר הביא שאוסר בכלי איסור, אבל הוא

ואף שבפמ"ג סימן ק"ג בשפתי דעת ס"ק י"ז מפורש שכלי פארצעליין הם ככלי חרס, וגם אוסר אף שהם כלים חשובים שהוא הפ"מ דלא כמנחת יעקב שמתיר בכ"ח שא"א בהגעלה, עכ"פ איכא שיטה דריעב"ץ בשם אביו החכ"צ שלא בלעי.

וגם בכלים אלו הם ברוב הפעמים רק בתשימיש כלי שני ועכ"פ הוא רק ספק שמא השתמשו בעירווי ובדבר גוש חם שנמצא שאיכא עוד ספק, ולכן יש לסמוך בכה"ג על בעל העיטור שהביא הטור בסימן קכ"א להגעיל ג"פ כיון שהוא הפ"מ וגם צורך תקנת השבים ויהיו כשרים להשתמש בהם אח"כ ולקובעם או לבשר או לחלב.

ומצד הכסוי דזוכיית אין זה ציפוי ממש שלכן אין להם דין כלי זוכיית. אבל יש להכשירם בהגעלה דג' פעמים כדבארתי.

ידידו,

משה פיינשטיין

סימן מז

בדבר חלב של מחלל שבת בצנעא ובפרהסיא

א' דחוהמ"ס תש"כ.

מע"כ ידידי הנכבד הרה"ג מזהר"ר אייוק אובאנר שליט"א.

הנה בדבר מחלל שבת בפרהסיא אם יש לאסור חלב שלו כבר כתבתי לרב אחד זה כעשר שנים שאם אך יש לחוש ממש לחלב טמא, הרי אין להאמינו כיון שהוא חשוד לכל התורה כולה כדאיתא ביו"ד סימן קי"ט סעיף ז', א"כ הוא חשוד ג"כ לערב חלב טמא. והא גם לשלח על ידו חלב ישראל בעי ב' חותמות לר"ת בע"ז דף ל"א וגרע מעכו"ם משום שסובד שיאמינוהו ולא מידתת והביאו הרמ"א בסימן קי"ח סעיף א' וא"כ כ"ש שבחלב שלו יש לאסור. ואף אם הוא מחלל שבת רק בצנעא יש לעיין דהא חשוד לחמור חשוד לקל, ורק שהש"ך בסימן קי"ט ס"ק י"ב מצריך שיהיו שניהם מין איסור אחד כגון שתרויהו איסורי הם בדבר מאכל עיי"ש. ודין חשוד

משום שמעצם דבריו שאוסר בכלי איסור ומתיר בכלי חמץ בפסח אדרבה היה מסתבר לומר שמתיר בהפ"מ כהר"מ השואל ודק מהוספה זו שאוסר באם היה איסור דאורייתא אחר יב"ח אטו תוך יב"ח איכא ראייה שיש לאסור להחכ"צ בכלי איסור אחר יב"ח אף בהפ"מ כמו בקודם יב"ח. ולתרץ מה שהקשתי שנו"ט לפגם הא רק מחומרא נהגו לאסור בפסח מצד ספקא דדינא, נצטרך לומר שכיון שהוא באיסור דרבנן אין להחמיר שני החומרות ונידון כמו שמדין ודאי אסרינן נו"ט לפגם בפסח, דלכן אין להחמיר לאסור אחר יב"ח.

וכיון שחזינן מרעק"א עצמו שבעצם היה משמע אדרבה מהחכ"צ כהר"מ השואל שאחר יב"ח הוא איסור חדש, ורק מחמת שאוסר באיסור דאורייתא אחר יב"ח אטו תוך יב"ח שהוא דלא כסברת הנו"ב מוכיח שסובר שהאיסור להחכ"צ הוא משום לא פלוג וחדא גזירה היא, שבזה תלוי דין הפ"מ, אפשר לומר דאין ראייה מזה דאולי רק באיסור דאורייתא עד יב"ח סובר דלא כהנו"ב אלא דמצד הגזירה יש לאסור כמו שהיה שם עדיין בליעה, אבל באיסור דרבנן עד יב"ח מודה דלא אסרו להחשיב כישנה הבליעה אחר יב"ח שבעצם כבר כלה הטעם כסברת הנו"ב, שלכן בכלי איסור שאחר מעל"ע הוא רק דרבנן אין לאסור אחר יב"ח מאותו האיסור בשביל לא פלוג, ולא נצטרך לדחוק שלא רצו להחמיר תרי חומרי אף שכמה חומרות החמירו בפסח, אלא הוא מאיסור חדש שלכן יש להתיר אחר יב"ח כסברת הר"מ השואל.

וגם יש לפרש כוונת החכ"צ דאם היה עד יב"ח דאורייתא לא היינו סומכין על היתר זה דמדמה כלי איסור לכלי היין לומר שגם בכלי איסור כלה הטעם ביב"ח, דאולי יש לחלק כדמחלקי החולקים עליו, ורק באיסור דרבנן יש לסמוך על סברא זו דגם בכל כלי איסור כלה הטעם ביב"ח. ולפ"ז ביי"נ אף כשאסור מדאורייתא כמו כלים מיי"נ ממש מודה להנו"ב שלא אסרו אחר יב"ח ולהכי לא מצינו תלוק בהפוסקים לומר שיישון יב"ח שמתור הוא דק בכלים דסתם יינם ולא בכלים מיי"נ ממש, וזה יותר נכון בכוונת החכ"צ, וא"כ מוכרח שבכלי איסור שאסור הוא מאיסור חדש שלכן יש להתיר בהפ"מ.

נמצא שאיכא שיטה שהיא נכונה שלשיטת החכ"צ יש להתיר אחר יב"ח. וגם בכלי פארצעליין איכא שיטה בתשובת יעב"ץ בשם אביו דלא בלעי כלל משום דשיע, הובא ביד אפרים ריש סימן ק"כ,

לפניה תשי"ו.
דודו הרב הנאון המפורסם מהר"ר
אברהם לייב שור שלישיא.
בזכר מה שרצה כתר"ה ליד דודו העניה י"ה דעה מ"ב אטור
בפעקטארי עשיתי גליצין מ"ב אטור

לפניה תשי"ו.
דודו הרב הנאון המפורסם מהר"ר
אברהם לייב שור שלישיא.
בזכר מה שרצה כתר"ה ליד דודו העניה י"ה דעה מ"ב אטור
בפעקטארי עשיתי גליצין מ"ב אטור

לפניה תשי"ו.
דודו הרב הנאון המפורסם מהר"ר
אברהם לייב שור שלישיא.
בזכר מה שרצה כתר"ה ליד דודו העניה י"ה דעה מ"ב אטור
בפעקטארי עשיתי גליצין מ"ב אטור

הזנים לובשי את הכנרת ואו הצעירות כדי
לכזות אהר"ו גליצין משומן כשר דרכו תמיד
לנחש בידע מים של ר"ם פלוח בשביל שלא
יהללו וסרעונים וסרעונים שלא יאשרו אפילו
משה וכשיכריכו כי לעשות אהר"ו משומן כשר
יבטלו לנקות ע"י חם שיותר גדול אף ער תקני
מגמת וכל השמשים היה רק ע"י חם של ק"ע
מגמת ונה אמ היה זה ע"י חם פרוחיו לא היה
מה שום חכרון דכין ספקיים לנקות ברוחיו
מזר עצם המלאכה שלא יתקלקל יש לסמוך שניק
היה אף אם יש חם מקומה שאר לעין חם
ולחזה אם הם מטיקים כדון. ויש להצריך שיותר
רוחיו להקנות רוחות אף שהשתמשו בהם רק
בהם של יד פלוח שהיה רק בק"ע פלוח דוא
כן התיק לכתולה של רב שהשתמשו בו בחיני
להתילו ברוחיו. אף שמעצם הדין מגי כפי דרך
ההי"ט.

הוא שראו כתר"ה שמבחיך ניכר שופו החולב
סכ"ה. הנה הגעלה להפלים הבלוע שבמנים לא
נגר מה נבאר רק סיביליע אהר"ו מהשומן שבחזק
וה יד לשער שאם הוא פוחת משמים נגר שופן
הכשר שיתחיל שם אחר ההכשר היה מותר. אבל
הוא רק באם אי אפשר לנקות מה שבחזק אבל
לכתולה צריך לנקות כל האפשרי שלא יהיה כלום
מבחיך משום כיש חלוקין על תשכ"א שפסק המחבר
בסוף סימן צ"ט שמוחזר בגבלע איסור מרעם כבלי
שורב להשתכס בו בשפע הייה עיין במ"ז שם
ובמה סימן קכ"ב אבל באי אפשר יש להחזיר
דמכבר שגם הסור יורה דבמכנה אין שייך למיגור
כלל סמא יתחשבו בו בפעם דבשבל מרעם לא
יעקב כלל כיוצא וגם בידעבד וא יש לחזרה
כמכ"ב שגם דר"מ לא השיג עלי.

אבל משכר לי מנכבת כתר"ה שהגעלה היא
רק ב"ס"ם. וה סמק גדול אם פני דבמכנה אין
יסלקו לומר כשהיה בלא ראה הכשר איתו מלפ"ס.
דאי חסם סוכה יתור מוחזקם אשכר איתו מלפ"ס.
הוא כ ליכח כשפסק שאיתו פלוח אלא שדרך ולכן
מכ"ב גם בבלי חסם אף ואיתו יבא מידו דר"מ
משום דשורב כ"ב.

ל"ה לא התברר שיהיה הליכח כדרך התשמש אלא
סמם שהליכח הוא ער שיהיו ניצוצות ניהוין משפע
בכל תשמיש שהיה בלא מים צריך ליכח מה דוקא
הוא משום דליכח איתו סולס אלא שדרך. ולשון
הכ"ב בס"ק כ"ו שכתב למיכח איתו נפלט מים
דבבולעו כן פלוח עירש איתו מדייק והנהו היא
רק דלקו איתו נפלט ברוחיו משום שע"י המים
איתו כבליעתו אבל מה שנכבש ע"י אש איתו מבר
שפולס משום שהוא כבליעתו דאש. איתו פלוח אלא
שהוא משום שגורף הבלוע הוא רק כשהניצוצות
ניהוין. הוא דאיתו בבלים מ"ם מ"ה והוא בגוה
דן ס"ב שחז"טין שבלעו משקין נפלו לאויר התור
והסך והנהו התור סמם שוף משקה לצאת ותרשי
דרך משקין לצאת ע"י ליכח חסם צריך לומר
שאין יוצאין כולם ולכן לא היה מתבשרין אף לא
דנשרף הבליעה. וכמצינו כעין זה בשבת דף ע"ד
בשרא סיכמא לאתנא חיוב משום מכלל משום
דמרא רפי חזר למים שתרשי דע"י חם האור
רפי והמים שבתוכו יוצאין ולאחר שיצא מימיו
קמים מתקשה עירש שמוכריון לומר דלא יצאו
כל"ה. דוא שם איירי בשרא לאתנא שאין שם אש
אלא שהוא חם דתרשי לעיל מה שהשליך יוד
לח להתור חם לייבשו שיתקשה וגם בלא זה הא
אי"א להשליך ע"י לאש כשרוצים שלא ישרוף. וא"כ
הא ברור שאין יוצאין כל המים שבחזק בגוה חם
בלא מים דהגעלה שפולס מכלי ע"י הוא דוקא במים
אלא כוונה רש"י שיצא מימיו אבל לא כולם דהרבה
מים מתבלעין בתוך העץ. ואין שאירי שם בלא מבר
עצמו לא מבליעת מים אבל דאי לא נרעי מרעם
שובלעו בו שאין יוצאין כולם שלא בהגעלה דמים
רוחיו. וכן נרשם גם בחסין שבלעו משקין בתור
שהגם כשר שנתן סוף משקה לצאת כאין הכנה
שכל המשקה יבא אלא שאין אם רק מעט יצאו
גם מני לפסק התורה. וא"כ אין חם אף היורה
גודל שלא במים רווחיו מרעיל להגעיל.

ועיין במ"ז מי צ"ב ס"ק כ"א שכתב על נפל כוב
האס מותר שהאש שורף ומיבשו, אבל לאחר שסילק
א"כ שהוא רוחו עדיין מ"ם איתו שורך ומיבשו
הרי פורש רוחו רוחה איתו מרעיל בלא מ"ם.
לכן פיר חם המסים אף היורה גדול שכתב כתר"ה
שיש לעשות אף תקני פלוח איתו כלום להגעיל.

אבל אם ע"י חם הגודל נעשה דעה גדולה
שנתנה מה שם חם תרבה מחיפה משום שמעיל
להגעלה דמים הבאים מחיפה הם כמים ועדיין
אבל אם ע"י חם הגודל נעשה דעה גדולה
שנתנה מה שם חם תרבה מחיפה משום שמעיל
להגעלה דמים הבאים מחיפה הם כמים ועדיין

אבל אם ע"י חם הגודל נעשה דעה גדולה
שנתנה מה שם חם תרבה מחיפה משום שמעיל
להגעלה דמים הבאים מחיפה הם כמים ועדיין
אבל אם ע"י חם הגודל נעשה דעה גדולה
שנתנה מה שם חם תרבה מחיפה משום שמעיל
להגעלה דמים הבאים מחיפה הם כמים ועדיין

אבל אם ע"י חם הגודל נעשה דעה גדולה
שנתנה מה שם חם תרבה מחיפה משום שמעיל
להגעלה דמים הבאים מחיפה הם כמים ועדיין
אבל אם ע"י חם הגודל נעשה דעה גדולה
שנתנה מה שם חם תרבה מחיפה משום שמעיל
להגעלה דמים הבאים מחיפה הם כמים ועדיין

אבל לייבא הירש בלענדע אסר י"ס חשש
שפא מקרבין בה חלק אחר מארבעים י"ד מותר
בשהיה דוא נפסק במ"י קל"ד סעי' ה' דין במל
בשה הלועם ואף שבמ"י קכ"ג סעי' ה' הובא דר"מ
ב' שיסות מ"ם הלה כוונתו כדאיתו בידן שם
ס"ק מ"ז וה"י ק"ל ע"י. ואף שכתב הש"ך במ"י
ל"ד ס"ק כ"א דכתבשיל סמכיהו אסר. ע"י שיש.
אין בייש חסרת תשיל אדרבה חסר מצוי סיסת
הרשב"ך שבשמיים חריפים שכבר הודמה מתבטל
עוד בשותח אם רק הרוב הוא שבר לענין ברב
וגמק אין באר"ה ס"ר ר"ב סעי' א' בסמ"א ואף
שאלי א"ן ראה מכנה מ"ם לא במים גם לענין
ברכה בעי ששה דוקא שלא לברך במ"ג וא"כ אין
שום מעט לומר שהיה מים ושאר משקין הנוכחים
ולענין כסול איסור היה במים אף בשעה ובמשקם
דוא בשמים ולענין ברכה יהיה במשמים ברובא

אבל לייבא הירש בלענדע אסר י"ס חשש
שפא מקרבין בה חלק אחר מארבעים י"ד מותר
בשהיה דוא נפסק במ"י קל"ד סעי' ה' דין במל
בשה הלועם ואף שבמ"י קכ"ג סעי' ה' הובא דר"מ
ב' שיסות מ"ם הלה כוונתו כדאיתו בידן שם
ס"ק מ"ז וה"י ק"ל ע"י. ואף שכתב הש"ך במ"י
ל"ד ס"ק כ"א דכתבשיל סמכיהו אסר. ע"י שיש.
אין בייש חסרת תשיל אדרבה חסר מצוי סיסת
הרשב"ך שבשמיים חריפים שכבר הודמה מתבטל
עוד בשותח אם רק הרוב הוא שבר לענין ברב
וגמק אין באר"ה ס"ר ר"ב סעי' א' בסמ"א ואף
שאלי א"ן ראה מכנה מ"ם לא במים גם לענין
ברכה בעי ששה דוקא שלא לברך במ"ג וא"כ אין
שום מעט לומר שהיה מים ושאר משקין הנוכחים
ולענין כסול איסור היה במים אף בשעה ובמשקם
דוא בשמים ולענין ברכה יהיה במשמים ברובא

אבל לייבא הירש בלענדע אסר י"ס חשש
שפא מקרבין בה חלק אחר מארבעים י"ד מותר
בשהיה דוא נפסק במ"י קל"ד סעי' ה' דין במל
בשה הלועם ואף שבמ"י קכ"ג סעי' ה' הובא דר"מ
ב' שיסות מ"ם הלה כוונתו כדאיתו בידן שם
ס"ק מ"ז וה"י ק"ל ע"י. ואף שכתב הש"ך במ"י
ל"ד ס"ק כ"א דכתבשיל סמכיהו אסר. ע"י שיש.
אין בייש חסרת תשיל אדרבה חסר מצוי סיסת
הרשב"ך שבשמיים חריפים שכבר הודמה מתבטל
עוד בשותח אם רק הרוב הוא שבר לענין ברב
וגמק אין באר"ה ס"ר ר"ב סעי' א' בסמ"א ואף
שאלי א"ן ראה מכנה מ"ם לא במים גם לענין
ברכה בעי ששה דוקא שלא לברך במ"ג וא"כ אין
שום מעט לומר שהיה מים ושאר משקין הנוכחים
ולענין כסול איסור היה במים אף בשעה ובמשקם
דוא בשמים ולענין ברכה יהיה במשמים ברובא

אבל לייבא הירש בלענדע אסר י"ס חשש
שפא מקרבין בה חלק אחר מארבעים י"ד מותר
בשהיה דוא נפסק במ"י קל"ד סעי' ה' דין במל
בשה הלועם ואף שבמ"י קכ"ג סעי' ה' הובא דר"מ
ב' שיסות מ"ם הלה כוונתו כדאיתו בידן שם
ס"ק מ"ז וה"י ק"ל ע"י. ואף שכתב הש"ך במ"י
ל"ד ס"ק כ"א דכתבשיל סמכיהו אסר. ע"י שיש.
אין בייש חסרת תשיל אדרבה חסר מצוי סיסת
הרשב"ך שבשמיים חריפים שכבר הודמה מתבטל
עוד בשותח אם רק הרוב הוא שבר לענין ברב
וגמק אין באר"ה ס"ר ר"ב סעי' א' בסמ"א ואף
שאלי א"ן ראה מכנה מ"ם לא במים גם לענין
ברכה בעי ששה דוקא שלא לברך במ"ג וא"כ אין
שום מעט לומר שהיה מים ושאר משקין הנוכחים
ולענין כסול איסור היה במים אף בשעה ובמשקם
דוא בשמים ולענין ברכה יהיה במשמים ברובא

לפניה תשי"ו.
דודו הרב הנאון המפורסם מהר"ר
אברהם לייב שור שלישיא.
בזכר מה שרצה כתר"ה ליד דודו העניה י"ה דעה מ"ב אטור
בפעקטארי עשיתי גליצין מ"ב אטור

לפניה תשי"ו.
דודו הרב הנאון המפורסם מהר"ר
אברהם לייב שור שלישיא.
בזכר מה שרצה כתר"ה ליד דודו העניה י"ה דעה מ"ב אטור
בפעקטארי עשיתי גליצין מ"ב אטור

לפניה תשי"ו.
דודו הרב הנאון המפורסם מהר"ר
אברהם לייב שור שלישיא.
בזכר מה שרצה כתר"ה ליד דודו העניה י"ה דעה מ"ב אטור
בפעקטארי עשיתי גליצין מ"ב אטור

לפניה תשי"ו.
דודו הרב הנאון המפורסם מהר"ר
אברהם לייב שור שלישיא.
בזכר מה שרצה כתר"ה ליד דודו העניה י"ה דעה מ"ב אטור
בפעקטארי עשיתי גליצין מ"ב אטור

לפניה תשי"ו.
דודו הרב הנאון המפורסם מהר"ר
אברהם לייב שור שלישיא.
בזכר מה שרצה כתר"ה ליד דודו העניה י"ה דעה מ"ב אטור
בפעקטארי עשיתי גליצין מ"ב אטור

לפניה תשי"ו.
דודו הרב הנאון המפורסם מהר"ר
אברהם לייב שור שלישיא.
בזכר מה שרצה כתר"ה ליד דודו העניה י"ה דעה מ"ב אטור
בפעקטארי עשיתי גליצין מ"ב אטור

לפניה תשי"ו.
דודו הרב הנאון המפורסם מהר"ר
אברהם לייב שור שלישיא.
בזכר מה שרצה כתר"ה ליד דודו העניה י"ה דעה מ"ב אטור
בפעקטארי עשיתי גליצין מ"ב אטור

לפניה תשי"ו.
דודו הרב הנאון המפורסם מהר"ר
אברהם לייב שור שלישיא.
בזכר מה שרצה כתר"ה ליד דודו העניה י"ה דעה מ"ב אטור
בפעקטארי עשיתי גליצין מ"ב אטור

לפניה תשי"ו.
דודו הרב הנאון המפורסם מהר"ר
אברהם לייב שור שלישיא.
בזכר מה שרצה כתר"ה ליד דודו העניה י"ה דעה מ"ב אטור
בפעקטארי עשיתי גליצין מ"ב אטור

לפניה תשי"ו.
דודו הרב הנאון המפורסם מהר"ר
אברהם לייב שור שלישיא.
בזכר מה שרצה כתר"ה ליד דודו העניה י"ה דעה מ"ב אטור
בפעקטארי עשיתי גליצין מ"ב אטור

לפניה תשי"ו.
דודו הרב הנאון המפורסם מהר"ר
אברהם לייב שור שלישיא.
בזכר מה שרצה כתר"ה ליד דודו העניה י"ה דעה מ"ב אטור
בפעקטארי עשיתי גליצין מ"ב אטור

לפניה תשי"ו.
דודו הרב הנאון המפורסם מהר"ר
אברהם לייב שור שלישיא.
בזכר מה שרצה כתר"ה ליד דודו העניה י"ה דעה מ"ב אטור
בפעקטארי עשיתי גליצין מ"ב אטור

5

התרוי משום דאי דישתן יבייש לא מצינו שמחני אלא בכלי היין, וברין חולין דף קי"א ד"ה ספן בסופו משמע שאף ביין לא התירו אלא להכביר מאסורין וכן שכתב החכשו"ל של י"ג ר"ב משונה משאר אסורין משמע בשאר אסורין כוון י"ן של עולה תלח"כ ואיסור תרומה אינו גיזינן בישתן יבייש, ובאב"מ חלק א' ד"ד"ד סימן ס"ג ענף ג' ד"ה הגה הר"ן בארזי חטעם עיי"ש, אבל הא כתבתי שם דאיכא עכ"פ מזה וכתבה שם בשאר אסורין וקל"ט הטעם ולא רק ביין אלא גם בכל דבר אך שמי"א אסור דגם טעם קלוד אסור, וגם בהגלה אף שבכ"ח לא מהני להוציא להגלה מה שבלע בשנתו ודאי מקל"ט הטעם דהא מהני הגלה בכלי היין ודאי כמפורש בסימן קל"ח סעי' ט"ז ובסימן קל"ח סעי' א', ועי' בהג"א בסימן קל"ח סעי' ט"ז שהנביא מטימ' ע"ג סעי' ט"ז שמצונו הגעלה בכ"ח ג"כ באיסור בשולי ערס ומחנות שמה חו"מ דאף שאינו מצוין לגמרי מקל"ט הטעם שזה מני לכלי היין דמגני בה עירוי ואפילו הגעלה דפטם אחת וגם פסבא כתב כלא גרע מעירוי, ועי' גם בסימן סימן קל"ח סעי' ז' שכתב דהגעלה ערפא מעירוי ורק להצטב"ן גרע ואנו עיי"ל דלא כרמב"ן שנוצא שנקל"ט ביותר ופרס' ג"כ שכלן אין לאסור בריש אשכנז שאינו לבשול אלא להחיות הכלים ויש לסמוך ע"ז בקנה בית שוה"מ הפסד דלא יזילו לו הבית כשלא יקח את הדיש והאשכנז.

והעיר בזה בני הנה"ג ר' דוד שלי"ט"א דהא יש להחיות חיפה אחר מעלי"ג, דהא חו"מ דרש"אין להגביל לבחולה כלי איסור שלקח מבי"ט בכלי איסור שאינו בן יומם כמפורש בסור תבוא' וה"ו י"ד סימן קכ"א מק"ב ואם מנע"ל בכלי של איסור צריך שלא יהא בן יומם, וא"כ כיון שעבר מעלי"ג מעת שבה ליד הישראל ואם הער"ס יצא מבי"ט עוד קודם שקנה ממנו הישראל דידוע שלא נשתמש בו משעה שיצא מן הבי"ט מי"ט לא יוכל הישראל להחיות שם כלים שנשתמש בהם דהא נחשב כלי"ט שם איסור לל ופסחיתו לומר דאף שאסור לבשל לאכילה בכלי איסור שאינו בן יומם התירו כשהיה התשמש בבשול מים שלא לאכילה כהא

שהיה להצטב"ל הכלי וא"כ גם בבשול מים להחיות הכלים נמי יש להחיות כיון שאינו לאכילה, שא"כ כיון דדי"ס ואשכנז הוא רק להחיות כלים הוא יש להחיות חיפה אחר מעלי"ג מתשמש האיסור וגם בלא הגעלה כלה, ומד שקשה לגקונו מהשמוע"ת בעין הי"ג כיון שאין צורך הניקוי כדי להנעיל הוא אין צורך להנעילה, אלא שהוא מצד בליעת הבשר דלא נפגם בהכח"ל"ע ה"י כשפיכת פטם אחר ורחוקים הרבה יספ' כל הכמוע"ת הדבק על הרעננת ויצא עם המים ואף אם נחית לשמא נשאר מעט בעין ה"י פחות מכדי"ס שא"כ אף שהוא מכסה בריס ואפילו אם היה כילה פטרס, אבל נראה

בדבר מה שכתב"ה רצה להחיות להנעיל בחנור כל קיטור (סו"ס) הנה מצד הכבד היה מסתובב להחיות אבל כיון שהוא ענין דש' שלא היה לפני רוחותיו הראשונות לכן למעשה יש להקל רק בהגעלה אחר מעלי"ג ובכלים שאין להשתמש בהם בדברים חריפים וכן אין להקל בהגעלה לשהא אסור גריד' לפגם.

ידוע, משעה פיינשטיין

שיעור בישרל י"ן להחיות במגע עכ"כ

בשי"ה כ"ז אהל תשי"ג, גשאלתי מרב"ה ג"כ שותכ"ן שמא הגע והשמרת בהי"ן או שלפנטס איכא בבי"ט אר"כ שאינו שומר שבת בין המסובין כדי לחוש שיעז בין רוח"ה לבל"ל כמה צריך יהיה החפ" לפי הכמות של חטום שמדחין במצותו, הנה' ענפ"ס ה"וין כהנהכל חטום שה"י מלוח' בו הוא בדין בכל דבן הא מצונו אף כשהוא להקל בשבת הוא אינא מבי"ט סימן קל"ח סעי' כ

אך כשלא היה לו בית לשכור בית דירה אלא בית הנכרי והאשה תלושה או שלא מספיק לה תומן להחיות הכלים בידיה מפני ספול התעוקות, אולי יש מקום להקל אף בתוך יבייש כמכרת כתר"ה אבל כשאינו צורך גדול מן הראוי להתחמך.

ובסימן צ"ט סעי' ז' כמו כן יהיה מותר להשתמש במדיח כלים משום דתרי' לעולם יהיה בנרי"ט לענ"ב לא נראה כן לעי' דהא תודע דין רק בדבר והכל שאיכא טעם הוא לביא הדב' השלם שאחר שנבטל אבל לא בנותן טעם לפגם ולפיכך איכא טעם בשלם אלא שהופטם ור"מ סמו עליו שזה אין לחיות, וגם לדינא הא ה"מ"ו סי"ג מ"ו הרבה עמו חולקין ופגנו מורי ונראה להחיות בשפע הי"ו דאף לאתר מעלי"ג ובנכח"משי' לפגם לא יצו"ל והמתנה מצו"ע דלא יתסוף כוון כלום אבל תאמת דאף להשי"ע דמתי' בשפע הי"ו אפילו בו כיום לא יחיי' בנרי"ט לפגם טעמ"ס שכתבתי. ולדברי כתר"ה ה"י היה נמצא להחיות אין צורך כלל בהגעלה ופטרס אף לבחולה להחיות כלים כשרים במדיח כלים שהדיוח בו כלים אסורים, וגם יותר מזה

להחיות גם ביחד כלים אסורים וכלים כשרים וכלי בשר עם כלי חלב ביחד כיון דהרחה בכלי זה הוא לעולם כשם לפגם וזה דה"א לא ניתן להצטרף, ואף שיש לחלק דבית"ד יש לאסור אסור שדיח אותם יחד בלא דבר הפגום ואף אם במדיח כלים אין הור"ד להחיות בלא בורית יש לגזור אסור דידוע בכלי אחר בלא דבר הפגום, אבל כיון כשכלי זו במדיח כלים אין הור"ד בלא בורית וה"י שייך להחיות גם לבחולה ולכן לדינא ליכא אף להשי"ע והיחוד שכתב בשפע הי"ו ולדינא הוא לא שייך זה כלל, אבל עכ"פ צדק כתר"ה להקל אף בתוך יבייש בהגעלה ג' פעמים בשעת צורך גדול, ובלא זה יש להחיות כן ודאף אחר יבייש מלע"ל.

הגני דידו, משעה פיינשטיין

הגני דידו, משעה פיינשטיין

הגני דידו, משעה פיינשטיין

הגני דידו, משעה פיינשטיין

אך כשלא היה לו בית לשכור בית דירה אלא בית הנכרי והאשה תלושה או שלא מספיק לה תומן להחיות הכלים בידיה מפני ספול התעוקות, אולי יש מקום להקל אף בתוך יבייש כמכרת כתר"ה אבל כשאינו צורך גדול מן הראוי להתחמך.

ובסימן צ"ט סעי' ז' כמו כן יהיה מותר להשתמש במדיח כלים משום דתרי' לעולם יהיה בנרי"ט לענ"ב לא נראה כן לעי' דהא תודע דין רק בדבר והכל שאיכא טעם הוא לביא הדב' השלם שאחר שנבטל אבל לא בנותן טעם לפגם ולפיכך איכא טעם בשלם אלא שהופטם ור"מ סמו עליו שזה אין לחיות, וגם לדינא הא ה"מ"ו סי"ג מ"ו הרבה עמו חולקין ופגנו מורי ונראה להחיות בשפע הי"ו דאף לאתר מעלי"ג ובנכח"משי' לפגם לא יצו"ל והמתנה מצו"ע דלא יתסוף כוון כלום אבל תאמת דאף להשי"ע דמתי' בשפע הי"ו אפילו בו כיום לא יחיי' בנרי"ט לפגם טעמ"ס שכתבתי. ולדברי כתר"ה ה"י היה נמצא להחיות אין צורך כלל בהגעלה ופטרס אף לבחולה להחיות כלים כשרים במדיח כלים שהדיוח בו כלים אסורים, וגם יותר מזה

להחיות גם ביחד כלים אסורים וכלים כשרים וכלי בשר עם כלי חלב ביחד כיון דהרחה בכלי זה הוא לעולם כשם לפגם וזה דה"א לא ניתן להצטרף, ואף שיש לחלק דבית"ד יש לאסור אסור שדיח אותם יחד בלא דבר הפגום ואף אם במדיח כלים אין הור"ד להחיות בלא בורית יש לגזור אסור דידוע בכלי אחר בלא דבר הפגום, אבל כיון כשכלי זו במדיח כלים אין הור"ד בלא בורית וה"י שייך להחיות גם לבחולה ולכן לדינא ליכא אף להשי"ע והיחוד שכתב בשפע הי"ו ולדינא הוא לא שייך זה כלל, אבל עכ"פ צדק כתר"ה להקל אף בתוך יבייש בהגעלה ג' פעמים בשעת צורך גדול, ובלא זה יש להחיות כן ודאף אחר יבייש מלע"ל.

הגני דידו, משעה פיינשטיין

הגני דידו, משעה פיינשטיין

הגני דידו, משעה פיינשטיין

הגני דידו, משעה פיינשטיין

אך כשלא היה לו בית לשכור בית דירה אלא בית הנכרי והאשה תלושה או שלא מספיק לה תומן להחיות הכלים בידיה מפני ספול התעוקות, אולי יש מקום להקל אף בתוך יבייש כמכרת כתר"ה אבל כשאינו צורך גדול מן הראוי להתחמך.

ובסימן צ"ט סעי' ז' כמו כן יהיה מותר להשתמש במדיח כלים משום דתרי' לעולם יהיה בנרי"ט לענ"ב לא נראה כן לעי' דהא תודע דין רק בדבר והכל שאיכא טעם הוא לביא הדב' השלם שאחר שנבטל אבל לא בנותן טעם לפגם ולפיכך איכא טעם בשלם אלא שהופטם ור"מ סמו עליו שזה אין לחיות, וגם לדינא הא ה"מ"ו סי"ג מ"ו הרבה עמו חולקין ופגנו מורי ונראה להחיות בשפע הי"ו דאף לאתר מעלי"ג ובנכח"משי' לפגם לא יצו"ל והמתנה מצו"ע דלא יתסוף כוון כלום אבל תאמת דאף להשי"ע דמתי' בשפע הי"ו אפילו בו כיום לא יחיי' בנרי"ט לפגם טעמ"ס שכתבתי. ולדברי כתר"ה ה"י היה נמצא להחיות אין צורך כלל בהגעלה ופטרס אף לבחולה להחיות כלים כשרים במדיח כלים שהדיוח בו כלים אסורים, וגם יותר מזה

להחיות גם ביחד כלים אסורים וכלים כשרים וכלי בשר עם כלי חלב ביחד כיון דהרחה בכלי זה הוא לעולם כשם לפגם וזה דה"א לא ניתן להצטרף, ואף שיש לחלק דבית"ד יש לאסור אסור שדיח אותם יחד בלא דבר הפגום ואף אם במדיח כלים אין הור"ד להחיות בלא בורית יש לגזור אסור דידוע בכלי אחר בלא דבר הפגום, אבל כיון כשכלי זו במדיח כלים אין הור"ד בלא בורית וה"י שייך להחיות גם לבחולה ולכן לדינא ליכא אף להשי"ע והיחוד שכתב בשפע הי"ו ולדינא הוא לא שייך זה כלל, אבל עכ"פ צדק כתר"ה להקל אף בתוך יבייש בהגעלה ג' פעמים בשעת צורך גדול, ובלא זה יש להחיות כן ודאף אחר יבייש מלע"ל.

הגני דידו, משעה פיינשטיין

הגני דידו, משעה פיינשטיין

הגני דידו, משעה פיינשטיין

הגני דידו, משעה פיינשטיין

אך כשלא היה לו בית לשכור בית דירה אלא בית הנכרי והאשה תלושה או שלא מספיק לה תומן להחיות הכלים בידיה מפני ספול התעוקות, אולי יש מקום להקל אף בתוך יבייש כמכרת כתר"ה אבל כשאינו צורך גדול מן הראוי להתחמך.

ובסימן צ"ט סעי' ז' כמו כן יהיה מותר להשתמש במדיח כלים משום דתרי' לעולם יהיה בנרי"ט לענ"ב לא נראה כן לעי' דהא תודע דין רק בדבר והכל שאיכא טעם הוא לביא הדב' השלם שאחר שנבטל אבל לא בנותן טעם לפגם ולפיכך איכא טעם בשלם אלא שהופטם ור"מ סמו עליו שזה אין לחיות, וגם לדינא הא ה"מ"ו סי"ג מ"ו הרבה עמו חולקין ופגנו מורי ונראה להחיות בשפע הי"ו דאף לאתר מעלי"ג ובנכח"משי' לפגם לא יצו"ל והמתנה מצו"ע דלא יתסוף כוון כלום אבל תאמת דאף להשי"ע דמתי' בשפע הי"ו אפילו בו כיום לא יחיי' בנרי"ט לפגם טעמ"ס שכתבתי. ולדברי כתר"ה ה"י היה נמצא להחיות אין צורך כלל בהגעלה ופטרס אף לבחולה להחיות כלים כשרים במדיח כלים שהדיוח בו כלים אסורים, וגם יותר מזה

להחיות גם ביחד כלים אסורים וכלים כשרים וכלי בשר עם כלי חלב ביחד כיון דהרחה בכלי זה הוא לעולם כשם לפגם וזה דה"א לא ניתן להצטרף, ואף שיש לחלק דבית"ד יש לאסור אסור שדיח אותם יחד בלא דבר הפגום ואף אם במדיח כלים אין הור"ד להחיות בלא בורית יש לגזור אסור דידוע בכלי אחר בלא דבר הפגום, אבל כיון כשכלי זו במדיח כלים אין הור"ד בלא בורית וה"י שייך להחיות גם לבחולה ולכן לדינא ליכא אף להשי"ע והיחוד שכתב בשפע הי"ו ולדינא הוא לא שייך זה כלל, אבל עכ"פ צדק כתר"ה להקל אף בתוך יבייש בהגעלה ג' פעמים בשעת צורך גדול, ובלא זה יש להחיות כן ודאף אחר יבייש מלע"ל.

הגני דידו, משעה פיינשטיין

הגני דידו, משעה פיינשטיין

הגני דידו, משעה פיינשטיין

הגני דידו, משעה פיינשטיין

אך כשלא היה לו בית לשכור בית דירה אלא בית הנכרי והאשה תלושה או שלא מספיק לה תומן להחיות הכלים בידיה מפני ספול התעוקות, אולי יש מקום להקל אף בתוך יבייש כמכרת כתר"ה אבל כשאינו צורך גדול מן הראוי להתחמך.

ובסימן צ"ט סעי' ז' כמו כן יהיה מותר להשתמש במדיח כלים משום דתרי' לעולם יהיה בנרי"ט לענ"ב לא נראה כן לעי' דהא תודע דין רק בדבר והכל שאיכא טעם הוא לביא הדב' השלם שאחר שנבטל אבל לא בנותן טעם לפגם ולפיכך איכא טעם בשלם אלא שהופטם ור"מ סמו עליו שזה אין לחיות, וגם לדינא הא ה"מ"ו סי"ג מ"ו הרבה עמו חולקין ופגנו מורי ונראה להחיות בשפע הי"ו דאף לאתר מעלי"ג ובנכח"משי' לפגם לא יצו"ל והמתנה מצו"ע דלא יתסוף כוון כלום אבל תאמת דאף להשי"ע דמתי' בשפע הי"ו אפילו בו כיום לא יחיי' בנרי"ט לפגם טעמ"ס שכתבתי. ולדברי כתר"ה ה"י היה נמצא להחיות אין צורך כלל בהגעלה ופטרס אף לבחולה להחיות כלים כשרים במדיח כלים שהדיוח בו כלים אסורים, וגם יותר מזה

להחיות גם ביחד כלים אסורים וכלים כשרים וכלי בשר עם כלי חלב ביחד כיון דהרחה בכלי זה הוא לעולם כשם לפגם וזה דה"א לא ניתן להצטרף, ואף שיש לחלק דבית"ד יש לאסור אסור שדיח אותם יחד בלא דבר הפגום ואף אם במדיח כלים אין הור"ד להחיות בלא בורית יש לגזור אסור דידוע בכלי אחר בלא דבר הפגום, אבל כיון כשכלי זו במדיח כלים אין הור"ד בלא בורית וה"י שייך להחיות גם לבחולה ולכן לדינא ליכא אף להשי"ע והיחוד שכתב בשפע הי"ו ולדינא הוא לא שייך זה כלל, אבל עכ"פ צדק כתר"ה להקל אף בתוך יבייש בהגעלה ג' פעמים בשעת צורך גדול, ובלא זה יש להחיות כן ודאף אחר יבייש מלע"ל.

הגני דידו, משעה פיינשטיין

הגני דידו, משעה פיינשטיין

הגני דידו, משעה פיינשטיין

הגני דידו, משעה פיינשטיין

שאלה עה

מעשה בקדרה ברזל שבישלו בה חמץ שנתיים ימים קודם פסח והיכה נקיה ואחר עבור שתי שנים בישלו בה בפסח ויש מן החלמידים שבקשו לאסור המכבשל בפסח מטעם דק"ל נוחן טעם לפגם בפסח אסור. ואמרתו להם טועים אהם דלא כדבריכם אף אם בישלו בקדרה א' זה אלף שנים חמץ ואחר כך בישלו בה בפסח יאסר הסביל וזה דבר שאין הדעה סובלתו אלא ודאי יש שיטור לדבר ומליונו שכחו ז"ל חבית יין שדבקו נסריה בלגן ב' חדשים קודם פסח כבר כתייבש הבגד וחינו נוחן טעם ואף דק"ל כגוה כמבשל והיין עומד טעמה ימים בחבית עכ"ל אין כח בבלגן ליחן טעם לאסורו ואם כך הוא בחמץ בעין כ"ס בבלוע בקדירה ועד"ל לא מלאני לבי להחיר בשני חדשים דאף דק"ל כגוה כמבוסל אינו מבוסל ממש וראיה מהני מאני דקוריא דמסלגין בין יין נסך דהשמישו בליון אף שהיין טובה שם ימים ושנים אין בו כח לבלוע כמו חיילו נחבשל בהם חמץ. ואף שהרב בש"ך זי"ר כתב דהא דמקילינן ביין נסך משום דהשמישו בליון היינו בדלא אישעהי כגו חמרא מעת לעת אבל באישעהי מעת לעת דינו כמבוסל ממש. במחילת כבודו לא דק דמוכח בגמ' דקנקנים של עכו"ם וחביתו דחמרא מכניסים בהם יין לקיום ימים ושנים ואעפ"כ אין דין כמבוסל ממש. אבל הא מיהא יש לי ראיות ברורות ללאחר י"ב חודש מותר והפסח דאפילו לכתחילה מותר לבשל בהן לאחר י"ב חדש כי הרי"א דק"ל דחמץ שחרכו קודם זמנו מותר לאחר זמנו ובאכילה אינו אלא כיון שמחכוין לאכול אסור שהרי אחשביה ועוד דדוקא בחרכו ולא שרפו לגמרי אבל בשרפו לגמרי עד שאינו ראוי לבלב לכ"ע מותר ובקנקנים של עכו"ם קי"ל מיישכין י"ב חדש. ואל תשיבני מאוחה ששינו בכלים פ"ט משנה ה' חרסין שנשתמש בהן משקין עמאין ונשלו לאויר התנור הוסק התנור עמא סמוך משקה ללאח וכן בגפת חדשה אבל בישינה עהור ש"מ דחרסין בלועים גרועי טפי מגפת זגין שהרי בגפת חילק בין חדשה לישנה דהיינו אחר י"ב חודש שבישנה עהור התנור משום שאין בה משקין ואילו בחרסין לא חילק משמע אף שהם ישיניים דהיינו שבערו עליהן יב"ח לאחר שמישן נמי עמא התנור משום משקין היואלין מהן אף לאחר יב"ח ונהי דאקדרת ברזל ליכא למיפרך מהתם דפשיט' דבליעתה מועטת מבליעת זגין וגפת הא מיהא אקדרות של חרס ינמא תיכוי חיובתא ודאי לא רכד דייקת אשכח' דאדרבא מסייעא לן דך מהני' דלטעמין אמאי מהני יישון בקנקנים של חרס אף שחשמישן לוק הא הכך חרסין דמהני' מסתמא נמי שחשמישן בליון ואפ"ה אמרינן דאפילו לאחר יב"ח משקין בלועין בהן וא"כ היאך משתרו. בישון יב"ח כיון שעדיין משקין בלועין בהן אלא פ"כ אף שהמשקין עדיין בלועין בהם ריחם פג וטעמם נמר ואין בהם טעם כלל ודוק וכן חרלנים וזגים ודורדיי' דיין נסך לכתב יב"ח שרי וכתבו ז"ל דאפילו באכילה מותרים ואף שר"ח ז"ל חולק על רביונו אפרים ואוסר שמרי עכו"ם. לאחר י"ב חודש מטעם דס"ל ז"ל שלא מיקרי דורדיי' אלא בשנתן עליהם מים אבל בלא מים לא מיקרי דורדיי'. אני כבר הקשיחי עליו מפרק קמא דמגילה דף י"ב ע"ב דאמרי ליה לאחשורוש זיל לגבי עמון ומואב דיטבי כחמרא דיתיב על דורדייה דכתיב שאן מואב מנעוריו ושקט הוא על שמריו ולא הורק מכלי אל כלי וכו' הרי בפירוש דנקראים דורדייא אף שעדיין לא נמשך מעל גביהם היין ושלא כדעת ר"ח ז"ל ואף בש"ע שפסק כר"ח כבר הביא להלכה דעה החומרים שחמלית היין הנקרא ע"פ חבית לאחר יב"ח מותר שכבר כלה כל לחלוות היין שבו וכעפרא בעלמא הוא ובכל כלים שמכניסים בהם לקיום אמרינן מיישן יב"ח ושוב מותר לכתחילה להשתמש בהן. ובכריה שאין בה עלם ארז"ל שאין מהקיים יב"ח ופי' כרשב"א בהשוכה לא חי ולא מת דהוה כעפרא בעלמא והכי מוכח מהביא דחמרי דכלא בתר י"ב חודש שרו. ואם באיסורין שכו' 31

שבליעתו בליון שהרי אף הזגים וחרלנים אנו מחירים לאחר יב"ח וכן דורדיי' וחמלית היין הנדבק בדופני הקנקנים לאחר י"ב חודש מחירין אוסו :

כתב

כרשב"א ביח ה' סוף שער ג' הגח להט לישראל אם אינן נביאים כו' הרי דאף דליכא טעמא דבליעת לוק אעפ"כ שרי לאחר יב"ח מטעם נוחן טעם לפגם לל לחלוות שבו דהא אפי' לכתחלה שרי ואי ס"ד מטעם נוחן טעם לפגם לא הוה שרינן לכתחלה אלא ודאי דליכא טעמא כלל וכמ"ס כרשב"א ז"ל ואם כן ממילא משמע דאף שמתבטל בו דבר חריף נמי מותר דהא ליכא טעמא כלל ועד כאן לא קאמרינן אגב חורסיה מחלי' ליה ומשוי ליה לשבח אלא היכא דליכא טעמא אלא שהוא לפגם אבל היכא דליכא טעמא כלל הדבר נדון כשם דאף בדבר חריף שרי ולא בטעם הבלוע בלבד אלא בתמטו של איסור נמי שרי היכא דהוי כעפרא דאמרינן בחמץ שחרכו ודורדיי' וחמלית היין פאמוד ומוחריה לאוכלס' אפילו בעין ומוחנס בחומץ ובכל הדברים החריפים וכן בכרי' שאין בה עלם לאחר יב"ח מותר' אפילו בחור דברים חריפים ואין לדחות מטעם שכתבו ז"ל דפליעה החולטים מועטת דהא לאו לענין פליעתו קיימיק אלא לענין גופם ומשמן דשרי לאחר יב"ח. וא"ת מאי טעמא גבי יין נסך דפשיטא לן דמותר לכתחלה לאחר יב"ח ובשאר איסורין לא אשכחן דשרי לכתחלה לאחר יב"ח. וי"ל דגבי יין נסך דאפילו בדיעבד לא שרינן חוץ יב"ח ואין שם שום היסור אלא לאחר יב"ח להכי שרינן אף לכתחלה דמיכרא מילתא טובא בין חוץ יב"ח לבין אחר יב"ח וקלא הוה ליה וליכא למיגזר הא אטו הא אבל בשאר איסורין דכל שאינה בה יומא שריא בדיעבד ואם חוזר יב"ח אחס מתירו לכתחלה ואף חוץ יב"ח מותר הוא בדיעבד נקל הוא לטעום בכחירין ואסו למיתר דאף חוץ יב"ח מותר הוא לכתחלה כיון דשניהם כיחרא נינהו אלא שזה לכתחלה וזה דיעבד לא אחי לאיסוגי בין הכחירין ובין בה יומא לאינה בה יומא הטעום מליה דלא מינכרא מילתא וליה לה קלא ולא שייך למיפר' דהוה לה גזרה לגזרה דבדבר המאוי ורגיל גזרינן גזרה לגזרה כדמוכח מהכחא דנחנו בראש הקנה או בראש הקינדס דאף רבי מודה בו ועוד מוכח זה בכנוה דוכחי בתלמוד. וא"כ לפי חילוק זה בחמץ בפסח לבני אשכנז הנוהגים איסור כל יב"ח אף שהוא לפגם יש לומר דבלאחר יב"ח מותר אפילו לכתחלה כיון שכבר כלה כל לחלוות שבו ואין בו טעם כלל ועיקר ובין חוץ יב"ח לאחר יב"ח ליכא למיגזר כדכתיבנא דקלא אית ליה ואף לכתחלה לא מלאני לבי להחיר לבשל חמץ בקדרה שבערו עליה יב"ח אבל בדיעבד עמני יולאה הוראה הלכה למעשה להחיר הסביל שנכתב בה בפסח אף לדין דאמרינן נוחן טעם לפגם משום דאחר יב"ח ליכא טעם כלל והנלע"ד כחבתי הצבי אשכנזי ס"ט :

טבלת סיכום לאופני ההכשר

סוג ההכשר	אופן ההכשר *	סוג הכלי **
ליבון באש	עד שיהיו ניצוצות ניתזים ממנו או עד שתסור קליפתו העליונה עד שקש שיגע בצידו השני — או חוט שיוקף מסביבו — ישרף	כלי ששימושו באש ללא רוטב כגון שפוד, סיר אפייה כלי שיש בו לכלוך או חלורה; כלי הטעון הגעלה ומכשירו בליבון
הגעלה ברותחין כלי ראשון	הכנסת הכלי לרותחין בכלי ראשון העומד על האש הרתחת מים בתוכו, והכנסת אבן או ברזל מלובנים המרתחים ומגלישים את המים הכנסת הכלי לרותחין שאינם על האש	כלי ששימושו ברותחין על האש, או בכבישה, דבר חריף, דבר גוש חם כלי ראשון שאין אפשרות להכניסו לרותחין כלי ששימושו בכלי ראשון אחר שהוסר מהאש
עירוי מכלי ראשון	עירו מכלי ראשון רותח על הכלי המוכשר	כלי שעירו עליו מכלי ראשון
כלי שני	לאחר שרתחו המים ועירם לכלי שני מכניס לתוכו את הכלי המוכשר	כלי שהכניסו לכלי שני
עירוי מכלי שני	לאחר שרתחו המים ועירם לכלי שני מערה ממנו על הכלי המוכשר	כלי שעירו עליו מכלי שני
כלי שלישי	לאחר שרתחו המים ועירם לכלי שני וממנו לכלי שלישי מכניס לתוכם את הכלי המוכשר	כלי שהכניסו לכלי שלישי
צונן	מדיחו היטב בצונן ושוטפו	כלי ששימושו בצונן
מחמא	עירו ע"י מים	כוסית לזכוכית אפס

9001
1
ע"ג
אמא

* הטבלה מסדרת את אופני ההכשר מהחמור לקל; אם רוצה יכול להכשיר בהכשר חמור מהדרוש לו.
** כלי ששימשו שונים והוא אינו בן יומו לדעת מרן בית יוסף די להכשירו כרוב שימוש אע"פ שהוא שימוש קל יותר ולדעת רמ"א צריך להכשיר כפי השימוש החמור אע"פ שהוא מיעוט שימוש.

ליבון ק"ה	ק"ה נשף	מזוכה; בית שאר

ר' יונה גירונדי (תלמידי האל תרומה רב) דיין הגעלה ומבילת כלים והיתר

קג וכתב הרח"ש וא"י (הגה"ה) שיש לבקש חקב"ו על עבול כלי מחכות ולא כלי סחם דהא יש כלים שאין לריכין עבילה עכ"ל :

קד ומה שמברכין על הטבילה ולא על הגעלה היינו משום שהטבילה היא מלוח עשה והגעלה מלוח לא תעשה שלא לחכול כבילות והוי כמקור גיד וחלב שאין מברכין עליו . מלבד לאו דעריות שמברכין עליו אגב עשה דקדושין . וכלי ישן הנקח מן הכנעני ולריך הגעלה וטבילה . יגעילנו מקודם ואח"כ יטבילנו :

קה וכתב עוד שם במרדכי פרק בתרא דעבודה זרה בשם ר"י שאם בדיעבד עבד ואח"כ הגעיל א"ל להטבילו פעם אחרת דאין זה כטובל ושרץ בידו דהא אין הטבילה עוממת פליטת איסור עכ"ל . והרח"ש מחיר שם שילתי פרק בתרא דעבודה זרה להטביל לכתחילה קודם הגעלה מפעם דהא כל זמן שיראה להשתמש בו בזמן לא בעי הגעלה עכ"ל . אמנם לכתחילה טוב להגעיל קודם :

קו ומה"ט ח"ע"פ שנשתמש בכלי איסור בן יומן שלא נגעל אסור המאכל אפילו בדיעבד . מ"מ אם בישל בדיעבד ביורה חדשק שלא

נטבילה או ביסנה שאין צ"י שלא נגעלה ולא נטבילה המאכל מותר ויטבול הכלי אח"כ בצרכה ואפילו אם בישל בו כבר מאה פעמים בלתי ברכה וכן בכל מלוח עשה יצרך כשזכר כדאמר מי שאכל שום וריחו נודף וכו' . אבל המאכל מותר אפילו בפעם ראשון כדפרישית לעיל שהטבילה הינה מחמת פליטת איסור דהא לריכין לטבול אפילו כלי חדש אלא רק לסעביר מומנו הטומאה ולהכניסו בקדושה של ישראל לפי שבחרנו השם אלהים לגחלהו . והבדילנו מן התועים . וקדשנו בקדושתו שנאמר ואבדיג אחכם מן העמים להיות לי . וכתוב וההקדשה והיייהם קדושים כי קדוש אני . אני ה' אלהיכם :

שאלה רנז כלי מחכות סלקוח מן הנכרי שצריך טבילה שרי לשולחו פ"ג קטן לטבילה או לאו :

תשובה יראה ללא שרי למועבד הכי כיון דטבילה כלים סלקוחים מן הנכרים דאורייתא היא לא מהימנין עליה לקטן ח"ע"ג דבידו הוא ומילתא דלית ביה טורח כדמוכח בהוס' ח"ק דפסחים אהא דקאמר סימנא רבנן בדרבנן דדוקא נשים ועבדים נקטו בהוס' דנאמנים באיסור דאורייתא אבל לא קמיים אכן אין נראה לאסור מטעם דפסק בהנה"ס דאשירי פ"ב דחולין דאשה לבעלה ח"ע"ג דבעלה חולין הוא בעי כוונה לטבילה כר' יוחנן לגבי רב וא"כ ימא דקטן לאו בר כוונה הוא לטבילה דהא ליחא שברי סהוס' פ"ק דחולין כוכיחו דקטן בר כוונה הוא אם שומדין על גביו ומלמדין אוהו אפי' לכהוב את הגט ונראה דלענין כך טבילה יכולין ללמדו שיטין לטהר אפי' אם לא יעמדו פ"ג וחו מאן לימא לן דהך טבילה דאינם מטומאה לטהרם ואינם אוסרת מה שבא להוכיח קודם הטבילה כדמסקין בגאונים אלא מגזרת סכנוב ומלן דבעי כוונה . כנראה לע"ד כנחתי :

ש"ס
תרומה
ידען

אמאי לא מכני בעטלכ עיי ערוי, ודברא קיל לדוכחא
אמאי נלרכנו לסברא דמכ בולעו בנילוות כו. ולמשכ
מנואר יפכ דנשלמא לריח מנואר דמכני בעטלכ עיי
ערוי מכא דקומקוס, ואיכ שפיר קשכ מכא דמיט, אבל
לרשבי"ם א"ל לומר כלל דפרוי
מכניו לכנעלכ אפוי בלי טעס
דארמיקר לי בלט, אלא משום
שאינו ככל"ר מנש, וכא
דקומקוס כוא משום מעוט
חשמיש צני בעטלכ כיוויח
ומחמי חמין. פ"כ יישצנו
ובארנו שיטת רשבי"ם, אכן
כוכח ריח מכירו דבנת
דקסנר חסור לערות ענ חגלין
בצנת מנואר כריח זיל ועי
לוח י"ט שיטה כריף ורמזים
כזכ פנוק מאוד, ויחנאר
בס"ד דודאי הלמוד דילן
ותלמוד ירוש' חלוקים בשיטה
ריח ורשבי"ם ז"ל. (ט) כי נטיף
מדודא כו. ולא ביהר רכינו
כלי שני משם אלא עיי פרוי

דמשמיהון בכלי שני ט) כי נטיל מדודא
ושדי עלייהו שפיר דמי. ואע"ג דפליט להו
צריך לאטבלינהו בארבעים סאה דתניא. כולן
צריכין טבילי במ' סאה והדר שרי לאישתמושי
בהו מנה"מ אמר רבא אמר קרא. וכבס במים
וטהר הוסיף עליו הכתוב טהרה אחרת תני
בר קפרא ממשמע שנאמר אך במי נדה יתחטא
שומע אני שצריך הזאה שלישי ושביעי (י) ת"ל
וטהר אם כן מה ת"ל במי נדה מים שהנדה
טובלת בהן וכמה הם ארבעים סאה. אמר רב
נחמן אמר רבה בר אבוה הלוקח כלים חדשים
מן הכותי צריכין טבילי דהא ישנים וליבנן
הוו להו כחדשים ואפי' הכי צריכין טבילה
מתקיף לה רב ששת א"כ יא) אפילו זוגא
וסרבלא אמר רבא יב) כלי סעודה אמורין
בפרשה דכתיב אשר יבא באש וגו' רב יצחק
בר

טבילכ כדעת כטיז וכגרי"א ולא כטיז סיק י"א, ומכ ראשון לציון
שזכ כטיז ראיכ זו דנקט זוגא דסרבלא דעדיפא פרוי
אינו מובן, דלמאי כהריך כדו, וכרי בזוגא נכלל ככל,
אלא דייק שפיר דוקא זוגא דסרבלא, כא דייק ודאי
צמי טבילכ, אבל לנוסחא
רבינו זוגי וסרבלא, מקשכ
מחרי מילי, מכלי זבג, ועדיין
לא ידע ר"ש דכלי מחכוכ פ"ג ט"ה
א"ר עד דלחי ככוא מרכנן
ואמר משמיי דריי ככי וא"כ
אין לאי לדגה. יב) כלי
סעודה אמורין בפרשה
דכתיב אשר יבא באש.
נגמרא ליחא כאי דכתיב כו,
ופרשיי ג"כ כפי רבינו, ולא
הולרכנו לזכ אלא לפרשיי
בחורכ דכא דכתיב וכל אשר
לא יבא צנא תעצירו צמים
שכוא טבילכ, וא"כ עיקר
טבילכ כחוצכ בחורה, וכי
מסחנר דקאי צכלי סעודכ
שנשחמט צמחכל חסור ומשי"כ

וככשרה בימי, ומוכח דלא צני בעטלכ כלל לכלי"ם, ודלא
ככרשבי"א וכבר כשיג כגרי"א חו"ס ס"י חנ"א סק"כ על
כש"ע ס"כ שסחס ככרשבי"א, וכן דעת הטיטור.
צריך לאטבלינכו צמי סאה, ובכתיי איחא לאטבלינכו
בנכרל וכיונו כך. (י) ת"ל וטהר. ככי הוא גם בכתיי
ובהנחומא, ובגתי איחא ת"ל אך חלק, ומכ"מ א"ל להגיב
בספרו ש"ר, אלא כך כנוס' שלו בגמ'. והכך בגמ' עבד
לריכותא חי כ"ר וטכר ס"ד אפוי כ"ד ח"ל צמי נדכ ואי
כ"ר צמי נדכ הי"א ערב שמש כנדכ הי"ל וטכר לאלתר,
ולנוס' רבינו דלא גרים ח"ל אך, א"כ צעיון דרשב
דוטכר דלא נימא כזאת גויז, וע"כ יש להגיב כלריכותא
מעט, וכל"ל ואי כחצ אך כנדכ והסטא הי"א צמי כערצ
שמש הי"ל וטכר, וכי"פ דקשכ לא לכתוב צמי נדכ ולא
וטכר, אלא אך כנדכ ותו לא, ומשני דאי כ"ר אך כנדכ
ס"ד דצמי כערצ שמש כנדכ משי"ה כתיב צמי נדכ ואינו
צמשמט כטי"ש ומטהר צעיון וטכר דלא נימא דצעיון
כזאת גויז צמי אפר פרכ. יא) אפוי זוגא וסרבלא.
בכתיי איחא אפוי זוגא וסרבלא, וכיונו כך דזוגא
משמעו ג"כ מספרים כדליהא צמגילכ די טיז ואיחוי
זוגא מביתוי קא שקיל ציב מציא ופרשיי זוג של מכפרים,
ולנוסחא רבינו כקושיא משני דצמים ממכפרים וסרבנ
דכוא נגד ג"כ ליצעי טבילכ, אבל בגמרא איחא זוגא
דסרבלא, ובגריף איחא זוגא דסרבלא, וכיונו כך, וכ"כ
בלשון גמ' צ"מ דף קט"ז ע"ש, ופרשיי מכפרים שגוזזין
צו נגד למר, אבל מצד פלמו לא עלב עכ"ד דכלי
מחכוכ כחי' צפי. וי"ט לדינא צין שנוי כנוס', ולנוס'
כש"ס לפינוי יש לכוכיח דנקוט זוגא דסרבלא ולא נקט
סיהם זוגא, אלא משום דיש מכפרים שגוזזין ורק ואינכו
צחמא צמי טבילכ וככרמי"א יו"ד ס"י קכ"ח דסכין של
שחיטת צמי טבילכ אפי"ג שפדין צמי כמחכל צישול,
מכ"מ מקני כלי חילכ וכ"כ מספרים שגוזזין ורק צמי

אך חלק ט"ט
ע"ג ט"ה
תעבירו בא"י
יכן איחא כ"י

לכורכ כגמרא לדרוש מוטכר ומדכתיב אך צמי נדכ
לכלים כטעוין ליצון דכחדשים דמי, ומכ"ל כוא דניל
חדשים ג"כ ושפיר מקשכ כש"ס כיון דלפני חדשים שלא
נשחמט צכו לריך טבילכ, וכוא ג"כ צכלל וכל אשר לא
יבא צנא תעצירו צמים, א"כ נימא דלפני אינן עומדים
לשחמט צכו צמחכל נמי, ומשני דלא אפשר לרבות
חדשים שלא נשחמט צמחכל אלא דומיי דישנין וטעוין
ליצון וכיונו אשר יבא צנא, דכיונו כלי מחכל, ורשי
לטעמי ורבינו כדעת רשיי ס"ל, ומש"כ דיוקי פי' אמורין
צפרשכ כיונו דכתיב אשר יבא צנא, אבל לפי רמזין
סס דתעצירו צמים כיונו כדחכ צכלי לונן וכן פי'
כסמ"ג מליח קמ"ס, אלא שכי שחצירו צמים כיונו
כנעלכ צכלי חמין, וכל אשר לא יבא צנא, פי' צנא
לצדו אלא עיי מוס, וע"כ צכלי סעודה מיורי, א"כ
מחפרש כלי סעודה אמורין צפרשכ, כל צפרשכ כיונו
ענין ככשר כלים. וכרמזין עכ"ת כשיג על פרשיי ז"ל
שאין לשון תעצירו טבילכ כי כ"י אומר תציר צמים
שכוא לשון טבילכ כו ואינו אומר שגם לפירושו ז"ל קשכ
ליכתוב חטפו כלשון ומק ושיטף צמים שכוא כדסכ
כדאי' צנחים די ל"ז א' דשיטפכ לכ"ע כשטיפח ככום
בלונן, ולכסמ"ג יקשכ לכתוב חמרוקו צמים אלא דרך
כמקרא למינקט לשון כאמור כרישא דקרא ומשום
דכתיב תעצירו צנא כתיב ג"כ תעצירו צמים. ומכ
שקשכ על כא שלא כחוצ שטיפח בתורכ יל צפשיטות
דכיון דצמי טבילכ ממילא ישטיפח חסילכ משום חליכ
וכבר נכלל בתעצירו צמים ככשר זכ, ומשי"כ לא חכרכ
צמככ שטיפח דאי"ל לטבילכ צלא שטיפח וככשר כנעלכ
נכלל ככא דאשר יבא צנא כפרשיי זמס"ס דל"ז א' די"כ
מודי דכוי אג"י דחמין צמי דכתיב אשר יבא צנא. ומכ
שכ"י כרמזין מכא דלא חכרכ בגמרא טבילכ אלא
מככרוב אך צמי נדכ יחטא, כבר נתישב בדברינו,
שלא

ראשון לציון של הולך הגמי' אלא ללמדנו דאפי' מידי דנטי לזון דכוו' כחדשים לריך טבילכ ומשי"כ לא נקוט בגמרא מנכ"מ אלא על הא דתניא וכולן לריכין טבילכ בארבעים סאה, ולא על המשנה דתנן אה שדרכו יכבציל יטבול דודאי משוגע כדן טבילה כלים מטומאה, ומכ"מ לא קאמר פנכ"מ אלא משום דזכ פשוט דכתיב תעבירו נמים וזיל קרי כי רב הוא ולא הולכנו אלא על וכולן דאפי' חדשים צעי טבילה. ומשכ"ק עוד מכספרי תלוי' ננוסי' ברייתא דספרי ובניאר עכ"ס צמיד כוכחתי דנוסי' רמזין ז"ל לא אתו אלא לטעמי' דדון חרב כ"כ כחלל אצל נוס' רשי' שם צל"א ואכ"מ. כיוצא מכ"ז דדעת רבינו כפרשי' ור"כ ודאי עיקר טבילה כלים מכ"ח שכרי נקרא מלא הוא העבירו נמים אצל לפי רמזין וסוגי' יש להסתפק בדבר אי דרשת חז"ל אינה אלא אסתמכתא או לא, וכבר מבואר בפסיקים מחוקקין של הראשונים ז"ל. וברשב"א נחכ"צ שער ד' ציה ד' כי לענין משכחה דטבילכ דאורייתא הי' ולטעמי' קאי שפי' שם ג"כ כפרשי' ודעת כרמזים אינכ מבוארת יפכ דהרמזין כי דס"ל שכוא מדרגתן וכ"כ ברשב"א נחכ"צ שם גרפת כרמזים ז"ל וכ"כ הגר"א סי' קכ"ח ס"ק כ"ג, וככ"מ כי צבס חשונה כרשב"א דהרמזים ס"ל שיהוא

בר יוסף זבן יג) מגא דפחרא חדתא מכותי סבר לאטבולי' א"ל ההוא מרבנן ור' יעקב שמיה הכי א"ר יוחנן כלי מתכות אמורין בפרשה דכתיב אך את הזהב ואת הכסף אבל הני מאני דפחרא אי חדשים נינהו לא צריכי טבילה ישנים לא מיפלטין דאשכחנן גבי חטאת דכתיב וכלי חרש אשר תבושל בו ישבר: ברם צריך למימר הני קערות דקוניא דאישתמשו בהו רותחין אית להו פליטה אי לא משום דמעיקרא כלי חרס נינהו ושעינהו בקוניא מי מגין שייע דקוניא עליהון ולא בלע חרש יד) משום דקוניא מתכת הוא וסגי ליה בפליטה או דילמא לא מגין ובלע חרש ולית להו תקנתא ת"ש • דבעו מיניה ממרימר לענין חמץ בפסח הני מאני דקוניא מאי מי אית להו פליטה ושרי לאישתמושי בהו • בדיבחא אי לא דאית בהו קרטופני לא קא מיבעיא לן דהא בלעי מקום קרטופני כי תיבעי לן היכי דשיעי ירוקא נמי לא קא מיבעי לן דמצרפי ובלעי אלא כי קא מיבעיא לן בחיוורי ואוכמי מאי אמר להו חזינן דכי רמי בהו חמימי מידייתי גבייהו ש"מ דבלעי והילכך ככלי חרס דמיין והנ"מ לענין חמץ בפסח ולענין בשולי כותים דתשמישהון ברותחין אבל לענין יין נסך דתשמישהון בצונן ירוקא אסיר משום דמצרף חיוורי ואוכמי אי אית בהו קרטופני אסירי ואי לית בהו קרטופני בשיכשוך בעלמא סגי' להון אלמא ככלי מתכות דמו דקיימא לן הלכתא כרב זביד בקוניא • דאמר רב זביד הני מאני דקוניא

מבואר דעת רבינו כפרשי' ז"ל דקוניא הוא שליפה באחר וכיינו מהכוח, ומכ שכקו צחוס' פיג' שם פי גרוע חפוי אבר משאס כי' כולו ממנו אינו מובן. ופי' כמכרש"א שאס' כי' כולו אבר לא צלפ, הוא תמוכ כרנכ שכרי הוא מין מהכות, וכיכ נראכ דעת החוס' דכשאלכ היכ אי לריך כגטלכ ואז לא מכני ככלית, או לא צטין כלל משום דקוני' מונע כבלופכ לגמרי ולפי זכ שפיר כקשו אמאי ס"ד דלא צלפ כלל ומי גרפ מכולו אבר וככי כנין מכרימ לובלין כוונה בתוס', ולגדו זכ כפי' מדקאמר סזינן דמידיותי אלמא בלעי ואסירי וכתורכ כעידכ על כלימ שא"י כו', ואי איחא דכשאלכ אי מכני כגטלכ קשכ ממ"נ אי קודס כגטלכ מיירי פשיטא דמידיותי ככלי מתכות ומאי ראוי שגכנס לחוך כהרס דלא ליכני לכו כגטלכ ואי לאתה כגטלכ אמאי ז"ל וכתורכ כעידכ כו' כא קחזינן דמידיותי ולא מכני כגטלכ וכיינו קושי' כחוס' פסחים שם וכוא לפי פרשי' ומשי"כ פי' ר"ח כשאלכ אי צעי כגטלכ, ומעכה כקשכ שפיך מי גרע כו', וכאוך אפשר לומר דלא צעי כגטלכ כלל, מש"כ פי' ר"ח דקוניא היינו זכוכית, ומעכה כיתכ כשאלכ אי צעי כגטלכ וקאמר דסוי לפני כגטלכ דמידיותי וממילא לא מכני כגטלכ משום דכתורכ כעידכ כו', אצל דעת רשי' באמת פשיטא דצעי כגטלכ ככלי אבר, וכשאלכ כיתכ אי מכני כגטלכ, ופי' סזינן דמידיותי היינו לפני כגטלכ ומנסון הוא דקחזי כמו שכביאו כחוס' פסחים שם, וככי פי' רבינו לכן חזינן דכי רמי צכו חמימי מודיותי גבייהו, פי' מנתוך. וככח"י אית? דכי רמי צכו מיא מידיותי, וג"כ כפי' זכ מנתוך. עוד כקשכ ר"ח מכא דאיחא בזבחים ד' ג"ד ומניא זפת וקוניא ולא קאמר אבר, אצל גם שם פרשי' יתך אבר כעין שפושין נלפוי כלית, ובאמת אינו אבר מזוקק אלא גולמא של אבר, ומשוי"כ נקרא קוניא וכפי' ר"ח בזכוכית שלא נחבבל היטב כמבואר בתוס'. כל זכ פירשתי קושית החוכי צע"ג

משיג כדן טבילה כלים מטומאה, ומכ"מ לא קאמר פנכ"מ אלא משום דזכ פשוט דכתיב תעבירו נמים וזיל קרי כי רב הוא ולא הולכנו אלא על וכולן דאפי' חדשים צעי טבילה. ומשכ"ק עוד מכספרי תלוי' ננוסי' ברייתא דספרי ובניאר עכ"ס צמיד כוכחתי דנוסי' רמזין ז"ל לא אתו אלא לטעמי' דדון חרב כ"כ כחלל אצל נוס' רשי' שם צל"א ואכ"מ. כיוצא מכ"ז דדעת רבינו כפרשי' ור"כ ודאי עיקר טבילה כלים מכ"ח שכרי נקרא מלא הוא העבירו נמים אצל לפי רמזין וסוגי' יש להסתפק בדבר אי דרשת חז"ל אינה אלא אסתמכתא או לא, וכבר מבואר בפסיקים מחוקקין של הראשונים ז"ל. וברשב"א נחכ"צ שער ד' ציה ד' כי לענין משכחה דטבילכ דאורייתא הי' ולטעמי' קאי שפי' שם ג"כ כפרשי' ודעת כרמזים אינכ מבוארת יפכ דהרמזין כי דס"ל שכוא מדרגתן וכ"כ ברשב"א נחכ"צ שם גרפת כרמזים ז"ל וכ"כ הגר"א סי' קכ"ח ס"ק כ"ג, וככ"מ כי צבס חשונה כרשב"א דהרמזים ס"ל שיהוא

פסחים ל: ע"ג ל: פי' נפחה [וכי' כח"י]

כתובות ק: פי' ל: וככ"מ כי צבס חשונה כרשב"א דהרמזים ס"ל שיהוא

מכ"ח וכמומכ שיש כאן טעות הדפוס וקאי בלאוהו חשיבכ על איזכ פוסק אחר ז"ל וכנה"ג הגיכ שז"ל כרצנ"ד וכביאו מכרלים צטי"ד סי' קכ"א. יג) מגא דפחרא חדתא. כלי חרס חדשים דישינס אין לכס חקכ להשתמש לסעודכ, וכשרולכ להשתמש לדיא שלא לסעודכ אי"ל טבילכ אפי' צכלי מחכת וכמבואר בש"ס שם סי"ח שאס לקס כלי אכילה לחוך קלפים אי"ל טבילכ, ובגמ' אי' מגא דמרדא ופרשי' אדמכ ולפי' נקר מעורבין ועושין מהם כלים, וגראכ דכיינו חלמא וגללים דתנן פי"ח דכלים ופי"ש צפי' כר"ש, וכי' אפשר לומר שידוע שאינו בולע כלל ואפי' ישונים, אצל ככ"ג שם אי' מגא סדחא דמרדא, וכ"כ צכח"י מגא דמרדא סדחא וא"כ מרדא הוא מין חרס דלא מהני ככשר, ומשי"כ דוקא חדחא הוא דס"ד דצעי טבילכ כמש"כ וכיינו מש"כ כחוס' שנת דס"ו צ' ד"ה אלמא לענין כלי זכוכית בזכ"ל וליכא למימר דככוא טבילכ בכלים חדשים טיירי כשקונים מן כחוסים כו' וכן לכן דט"ז צ' ד"כ ר"ח כו' ומיכ"ב

בני שליחותא נינהו יעשה בנמי. וגם דומה למועותיו של ישראל מופקדות ביד גוי והלוה אותם לישראל היו רבית קלוה כמ"ש הריב"ש (סי' ש"ה) והבוא בט"ז (סי' קס"ט סי' ל"ב). ואינו דומה לנדון הס"ס שניה לגוי לנחור כלל וק"ל:

בא גמ' בענין איסור החורה שחפסו האחרונים שהוא דאורייתא כפשוטו הסוגיא דפסחים. אך החוות יאיר (סי' קמ"ב) חידש דוקא בעמאים דמייירי קרא חבל בניבולות וטריפות הוא דרבנן דלין ללמוד מטמאים דמה לעמאים שכן לא ה"ל שעת הכושר. ומ"ס הסכים עמו. לא נראה לי. ומפורש בחולין (דף ק"ב) דנבילה חשיב לה ה"ל שעת הכושר וע"ש בחוד"ה מה. ולכאורה יש לחלק לפנ"ש ההוב' שם בתי' הב' משום שחיי' היחה אסורה משום אבר מן החי ומשום עשה שליחה וזוה"ל. והרי אבר מן החי דאית בו גמ' עשה שליחה וזוה"ל מותר בסמורה מדהיתקש לדם ודם למים. אך ו"ל דהא בחולין קאי לענין נבילה עוף טהור לשמא בבית הכליעה. ואבר מן החי אינו מטמא בבית הכליעה רק נבילה כמבואר בהרמב"ם (פ"ג מה"ל אה"ט הלכה ע"ו). ומ"מ מהני איסור אבר מן החי לנבילה להחשב לא ה"ל לו שעת הכושר ולטמא בבית הכליעה. הי"ג מהני אבר מן החי לנבילה לאיסור סמורה:

בב רב"ש שם בחוות יאיר מזה דאסור לכחוב סת"ס על גבי עור בהמה טמאה ומותר לכחוב על גבי עור נבילות וטריפות משום דנבילה ה"ל לה שעת הכושר. ליחא כ"ל. רק הטעם דעור עלמו אין בו איסור כלל רק דבענין מין המותר בפ"ק ועור עלמו לא שייך בו א"י שאינו מאכל ובבהמה טהורה חשוב מין המותר שהבשר מותר באכילה. וע"כ עיר נבילה כשר דהוי נזין המותר. וע"י חוס' שבת (דף ק"ח) ד"ה ח"זה. וע"כ יזהרו מאלד שלא יהי' בו הערמה ח"ו כיון דאיסורי תורה הם. וכל אופן היתיר יכריזו צב"הכ"ג:

בג אשר הוקשה לו דברי הריב"ז (פ"ב דסוכה) דר"א ס"ל דון מינה ואוקי באחרה והא בחולין (דף ק"ב) ס"ל לר"א דון מינה ומינה. כבר הקשינו כן ממה שנים. אך בס' שו"ת העמקים (כלל י"ד) מבואר דבני"ש ק"ל דון מינה ואוקי ב"הרהר ובדיקש דון מינה ומינה. והביא כמה ראיות לזה ע"ש וע"כ לק"מ דהא דסוכה גו"ש ט"ז ט"ו ובחולין הק"ס תרומה נביטורים:

הרו"ש הק' אברהם.

סימן קו

הלכות הבשר בל"ם

א במ"ם ע"ז (דף ע"ה:) אמר רבה בר אבהו אפי' בל"ם חדשים לריבין עבילה דהא ישיגים וליבין חדשים דמי ואפי"ה לריבין עבילה. ולריבין להבין למה הביא הרא"י מליבין דוקא ולא מהגטיילן בכלים שנשתמשו בתמין ומהדיחן בכלים שנשתמשו בלונן. ואין לומר דבליבין פשיטא ל"י דמוליא לגמרי ואינו משאיר קיומא. דליחא דהא בנמי (ע"ו). בני לומיד דבטי ליבון יבגעלה אלמא דאינו דבר פשוט דליבון מוליא לגמרי. והנראה

שכונתו על מלאכה שלהם. ומה שזקקה הגמ"י על הגמ"ר אינו קושיא. כי מה שלחב מותר להניח עבדו ושפחתו. להניח הוא מעתיק דברי ס' התרומה ה"ה באות כמו שהעתיק בהגמ"ר. והרי ויתורם בהגמ"י דרבינו שמחה פליג על ספר התרומה. ונ"ל כמה פעמים בפוסקים פעם מעתיק דברי האוסר פעם דברי המותר:

יו וגם בהגמ"ר מפורש דבמלאכה גוי איירי וקילורו של הט"ז דברי הגמ"ר גרס לו לאלי רבא לחשוב כן. וז"ל הגמ"ר שהביא הט"ז ועוד משמע בירושלמי שאין מטריחין לנכרי לומר לא מבייתו ועשה "לרביך" מכלל דנכרי העושה מלאכה בביתו של ישראל חייב לגרשו מבייתו ויש ללמוד שהשפחות אין רשאות לעשות מלאכה בביתו של ישראל עכ"ל רבינו שמחה ז"ל. עכ"ל הגמ"ר. ובפ"י בגדי ישע להגאון בעל סל"ה (אות י"ט) ז"ל שאין מטריחין פ"י שאסור לגרוס טירחא לנכרי דהיינו שאסור לומר לו לא ועשה מלאכתך רק יאמר לו סתם לא מבייתו ולא יאמר לו עשה מלאכתך. וע"ז קאמר ס"מ שאם ה"י עושה מלאכה בביתו של ישראל שיאמר לו לא וגרשו מבייתו. הנה מפורש בהגמ"ר לרביך וכן בגמ"ר ישע מלאכתך דבמלאכה גוי קאי. ונז"ש ב"ר בשם הגמ"ר פ"ד גבי מדרה ולא מלאכים בודאי ג"כ הם דברי ס' התרומה. ובענין שאסור לומר לגוי עשה מלאכתך בסוף פ' כמה טומנין מעתיק דברי הפוסקים דמותר לומר לגוי עשה מלאכתך. והנה מדברי הגמ"ר אלו בשם רבינו שמחה מבואר דלאו דוקא בעבדים ושפחות אוסר רק אפי' בגוי דעלמא דלא כושבלות וכו'. שהרי כתב מכלל דנכרי העושה מלאכה בביתו של ישראל חייב לגרשו מבייתו:

יח ב"ב לענין הלכה נראה דלא ק"ל כהא דרבינו שמחה. שהרי יסוד האיסור מוסס שאסור לומר לגוי עשה מלאכתך. וזה כדעת ר"י בהוס' ב"מ (דף 5). ואין ק"ל (בס"י ש"ז סעיף כ"א) דמותר לומר לגוי עשה מלאכתך. וגם מ"ש הט"ז דטעם הגמ"ר מוסס שהרואים יתקשו ששל ישראל ה"ל. אין נראה שיהי' זה כוונת הגמ"ר. דא"כ למה תלה האיסור משום שאסור לומר לגוי עשה מלאכתך. אפי' אם ה"י מותר. מ"מ הרואים יתקשו ששל ישראל הוא. אינו טעם הגמ"ר דאף שידעו שהוא של גוי. מ"מ יתקשו שהישראל אומר לו לעשות דאסור לפי שיטתו:

יט ודנה לפ"ז אין ענין לג"ד. שאין האיסור תלוי בשליחות רק אם העסק של גוי והריוח לגוי מותר אפי' זהו ישראל לעשות. והט"ז לא העתיק האיסור רק בשפחות. ע"כ מסכים אני לדינא להפ"ר. רק באופן שיכתבו על הכותל ועל השלתן שזה טריפה לזעזע לא יבא ליד מוכסול. ומה טוב אם יהי' קלח מתילה שקורין גיגאטיר מפסיק:

כ ובענין מ"ש מפתחו אפי' אם באמת של ישראל אינו רק אמירה לגוי שבות ליחא. שאם לקח הגוי במעותיו של ישראל או שקנה הגוי במעותיו בליווי ישראל דחשיב כמו מעות ישראל דכחאן דאופיניהו דמי. לדעת רש"י וסיעתו דישאל מנוי קונה בכסף. וכן להרמב"ם ובה"ג דקונה בין בכסף בין במשיכה. כיון שחל הקנין והמוכרה עבור הישראל חשיב כאילו עשה סמורה הישראל בעלמו. ודומה להא דמעילה (כ"א) שילת ביד חש"י אם עשו שליחה בעה"ב מעל אף דחש"י לאו

אבני הלכות שו"ת סימן קן הכשר בל"ם נזר

מינה טעם כעיקר. ומהרה דגיעול וליבון הוא רק לענין לכתחילה והיא עבילה:

ז) ובזה יחא הא דקאמור הס"ס הכא ואידך קדימה בת יומא גמי מיפנס פגמה ובכל מקום קאמור הלישנא בת יומא גמי פגמה פורחא. ולהג"ל יש לומר משום דמ"ד נטלי"פ מותר ס"ל גמי דפגמה פורחא. ואף דבת יומא ק"ל דאסור. היינו דילפינן מההא דפנס פורחא אסור. ומ"מ קרי חידוש כיון דאי לאו דגלי קרא הוה אמונא דאף פנס פורחא מותר. כמ"ש הסוס' בשמעתא דנותן טעם לפנס. ע"כ קאמור דאידך ס"ל דמיפנס פגמה היינו דאיהו ס"ל דפנס פורחא חשיב גמי פנס ואין הפרש בין בת יומא לאינה בת יומא. ונוכח מההא דכל נטלי"פ אסור ולאו חידוש הוא. וטעם כעיקר דאורייתא ודיעול וליבון מעכב מה"מ בדיעבד. ה"ה טהרה אחרת דעבילה כג"ל ודו"ק היטב:

ח) ולפיכך יחא הא דלא תני הדין בנשתמש עד שלא הדיח כ"ע מודים דאסור ללא נטלי"פ הוא. ובברייתא דתני אסור גמי לא תני ל"י דפשיטא דאסור דכיון דלא הדיח הוה ל"י חילול כמבואר בהרא"ש. ואסור משום שלא העביל כיון דברייתא זו ס"ל דעד שלא העביל אסור. ואין להקשות להרשב"ם דהעביל עד שלא הגביל וליבון לא מהני למה ל"י דתני נשתמש עד שלא הגביל אסור תיפוק ל"י משום דעבילה לא מהני. דליחא דאי הוה אמרינן דהגעלה לא מעכבא בדיעבד משום דנטלי"פ מותר רק לכתחילה גזרו. אי"כ ה"ה דלא מעכב הגעלה לעבילה לענין א"ס כבר נשתמש ודו"ק. אבל עד שלא הדיח אפי"ו א"ס נאמר דההיא לא מעכבא דיעבד הוי חילול כיון דלכתחילה לריך להסירו וק"ל:

סימן קן

בדין טבילת בלי תשמיש

א) בשל"ה ע"ז (ע"ה): אבטיח להו משכנתא כובני דמיא או לאו כובני דמיא. אמר מר בר רב אשי אבא משכן ל"י נכרי כסא דכספא ואבטיחא ואישי ב"י ולא ידענא אי משום דסבר משכנתא כובני דמיא אי משום דחוי לנכרי דדעת"י לשקוע"י. והרי"ף כתב משכנתא אבטיח ולא איפשיטא. ולא ביאר דהיכא דחוי ל"י דדעת"י לשקוע"י פשיטא דחייב להטבילו. וכן הרמב"ם נקט כבטיח לקולא משום דס"ל טבילת כלים דרבנן. ולא ביאר דדעת"ו לשקוע"י חייב להטבילו:

ב) והנראה ל"י בדעת"ו ז"ל עפ"מ"ש הריטב"א בהא דירושלמי דהעבילה הוה ללא מוטומאהו של גוי וליכנס לקדושתו של ישראל. וביאר הריטב"א דהטומאה הוה משום שסופו של גוי להשתמש בו באיסור ע"ש. ועל כן כשדעת הגוי לשקוע"י ושוב אין סופו של גוי להשתמש בו יועיל הטבילה שכאשר ישקענו הגוי בפועל לא יצטרך עוד להטבילו. ולא יחשב טבילה ראשונה כעובל ושרץ בירו. על כן טבילו רב אשי קודם וטוב לו שלא ישנה בטום עמא. ועיין בכנה"ג (ס"י ק"ב) בהגהה הב"י (סעיף א') אבל חיוב להטביל ליכא:

ג) עוד י"ל דס"ל דדעת הגוי לשקוע"י הוי כמו יאוש ויאוש לא מהני עד דאחי לרשות זוכה וכש"כ ישראל

ב) והנראה לפי"מ"ש התוס' בכלי עץ שי"ש להם חסוקים של ברזל מכתוך דא"ל טבילה כיון שהיו משתמש בחקים היוצאות וא"כ א"ס נאמר דא"ל טבילה רק מכת שגשתמוס בו הנכרי. והרי ליבון הוא שהסיר קליפתו החימונה כדאמור בגמרא שם והרי סר מוקס שגשתמוס הנכרי ולמה לריך טבילה. אלא ודאי דאפי"ו לא נשתמש הנכרי לריך טבילה. והא דכלי טעודה כתיב בפסחה היינו שיקתמוס בה ישראל בעורכי טעודה. וכן משמע מהדברי הפוסקים דסבין שגשתמוס בו הנכרי בחיתוך קלפים וקלאו ישראל לנורכי טעודה לריך טבילה. דהא כתב הב"י דכלי שקתמוס ישראל מנכרי לסחורה ונכרס לישראל אחר לסעודה לריך טבילה. דלא כתב הגהה אש"י אלא דא"ס ישראל ראשון קלאו לחתוך קלפים והשחילס לאחר דא"ל טבילה. אבל א"ס מנכרס לישראל אחר לריך לטובלן. וזו"כ דקתמוס לסחורה קתמוס לחתוך קלפים. וא"כ מדטובלן כל הכלים שהיו עומדים ביד עכו"ם לסחורה. מוכח דאפי"ו ה"י ביד עכו"ם לחתוך קלפים ובה"י גוונא לריך טבילה. ואין טעם דחדשים לריכין טבילה משום דה"י עומדין להשתמש ביד הנכרי:

ג) שם וכו' שגשתמוס כהן עד שלא הטביל כו' תני מדה אסור תני מדה מותר הא כמ"ד נותן טעם לפנס אסור הא כמ"ד מותר. והיו מובין דה"ה שיטתו להיכור ל"ט גבי טבילה. ועיין בתוס' ור"א"ש ועיין בהגהה אש"י שדעתו להיכור א"ס נשתמש קודם טבילהו:

ד) והנראה ל"י בזה דהנה לריך להבין בחמה אמתי שדין קודם טבילה. דאין לומר דאין האיסור רק להניח בו המאכל ומכ"י הניח בו המאכל עבדי' לאיסורי' ואין סרך איסור באבילה דזה אינו דהא כתב הרמב"ם ואח"כ יהי' מותר לאכול ולשתות בו. משמע דהאיסור על האבילה. גם לשון הגמ' הוסיף טהרה אחרת משמע דהאיסור על האבילה. וי"ל דמ"מ אין האיסור רק לכתחילה להניח בו המאכל לאכול אח"כ. אבל בדיעבד לא אסרינן משום הכי המאכל. ובמ"ש הרא"ש בפ"ק דחולין לענין סבין של ע"ו שחתך בו בשר. אולם הרמב"ם שם סובר דהבשר בדיעבד אסור. וא"כ לריך להבין מאי טעמא הכא מותר:

ה) ונראה משום דאמרינן הוסיף לך הכתוב טהרה אחרת. היינו מלבד הטהרה של גיעול וליבון. ולדעת הרמב"ם דטעם כעיקר לאו דאורייתא ז"ל דגיעולי נכרים חידוש הוא כבש"ס פ"ח"ס. ואף דמבואר בהרמב"ם (פ"טו) מהלכות מאכלות אסורות) דמה"מ אסור לבשל בקדירה בת יומא שבישל בה ישראל נבילה. ז"ל הא דגיעולי נכרים חידוש הוא. לאו דחידוש הוא והוי רק הוראת שעה. רק דגלי רתמנא דלכתחילה אסור. וכן כתב הפרמ"ג (ביו"ד ס"י ז"ג בש"ד אות ג'). וכיון דטהרה דגיעול וליבון הוא רק לכתחילה מדאורייתא. ה"ה טהרה אחרת דעבילה אינו רק לענין לכתחילה:

ו) והשתא יחא הא דתלי אי נטלי"פ אסור או מותר. דלמ"ד נטלי"פ אסור גיעולי נכרי' לאו חידוש הוא וילפינן מינה טעם כעיקר דאורייתא. וא"כ הא דאלטריך העברה באש היינו אף בדיעבד מעכב. ה"ה טהרה אחרת דאלריך היינו טבילה מעכב בדיעבד. אבל למ"ד נטלי"פ מותר גיעולי נכרים חידוש הוא ואף דלא אסרה אלא בת יומא. מ"מ אי אפשר ללא פגמה פורחא. וכיון דחידוש הוא אי אפשר למילף

ישראל הנה לזכות זו. עוד לא ילא מרשות הגוי ואינו חייב להטבילו. ור' אשי רלה לזכות זו וטבלה. אבל אין חיוב לזכות:

איכור מותר להשתמש בו היתר ולא חיישין שמה ישתמש בו היתר מועט. ועיין ברשב"א בה"ט ובמשה"כ דלא חשיב מוטל איכור כיון שאי אפשר לבוא לידי נתינת טעם כמו שדרכו להשתמש חשיב כאלו כבר נהבטל יע"ש היטב. וה"נ כיון שדרכו להשתמש בו מים והוא עשוי לכך וכשישתמש בו מים לטוב יח"י טעם ג' חשיב כאלו כבר הוא טעם ג' ומותר ודוק:

ד) ואם היינו אומרים דדעתה לשקושי' הוי סילוק גמור ונפקע רשות הגוי לגמרי. אי"כ לדעת המחרי' בשמ"ק ז"ק (ומ"ט:) במשנתה של גר ביד ישראל ומה הגר ובה אחר והחזיק בה זה קנה כנגד משותפו. ופירש המחרי' קנין ממש ואינו יכול הוכחה לבלקו בזה. וכיון שקנה בעל המשכון אפי' אינו שומד בחזירו וש"ס ה"י בחזירו ה"י קונה סולתן נראה דח"ל דעת בעל המשכון כיון דקונה מומילה כמו ירושה. וכיון שקנה כנגד משותפו שוב חייב להטבילו. דבשותפין ישראל גוי כתב בא"ח שאין חייב להטבילו דאינו מושיל כיון שהגוי שותף הוי כמורא שטובל ושרן בידו. אבל זה שרשות גוי נפקע לגמרי שוב מחזיר ממש חלקו של ישראל. אך לדעת הר"ף והרמב"ם י"ל דכ"ל דהוי רק כמו ירוש:

ג) ואף העור שחולק על הרשב"א דגזרינן שמה ישתמש בו דבר מועט. אבל מ"מ מוטל איכור לא חשיב כג"ל. וה"ה דאכור להעלות דגים על הקערה משום דדרך גמרי להעלות דגים שנהבשלו כבר בתמיה. וע"כ חשיב כמו מוטל איכור לכתחילה דעדיין אפשר לטעם הנבלע בקערה לבוא לידי איכור ועיין:

ה) כתב הר"ח (פרק כל שעה) שם בעל העיבור משכון של גוי ביד ישראל בריבית מותר ישראל לחשבו לישראל אחר בארצו הריבית הע"י בלא העמידו אלא הנכרי ולא אמרינן אשתכח ישראל הוא דסקיל ריבית דה"ל לא קי"ח ל"י ה"ל היכא דאמר לו מעשבו דלו הוי דעתו לשקושי'. וכלי ספק שבעל העיבור למד זה ומשמעתין. ולפע"ד נראה דדין זה דדעתה לשקושי' מהני אינו רק במשכון כלים שהיו להשתמש בו. וכיון שהמלוה יכול להשתמש בו. ועל מנת כן השכנו בידו. דה"ל לא ה"י רב אשי משתמש בו וישראל מיישראל אכור להשתמש ממש ריבית. וש"כ לא השכנו להשתמש. אבל משכון דגוי ודאי על מנת כן השכנו וא"כ יש לתלוה בו קנין פירות. ובסוף פרק השולח דבזבל ראשון לבלי ענוא קנין פירות כקנין הגוף דלא סמכה דעתו שחזור אליו. והכא גמרי כיון שבדעתו לשקושי'. ולא סמכה דעתו של נכרי שחזור אליו. הקנין פירות שיש לישראל בה. חשיב כקנין הגוף. ואין לומר דלא חשיב קנין פירות כיון שיכול לפדותו. והלה הנוכח שדכו בזמן שהיזבל טובג ג"כ יכול לפדותו לאחר שתי שנים והע"כ חשיב קנין הגוף ואף שיש לחלק בזה דנראה דבתוך הזמן אינו יכול לפדותו כיון שהזמן גם לשיבח המלוה שיכול להשתמש במשכון. וכל זה במשכון כלי אבל במשכון אוכל וכה"ל נווגא שאינו דבר שמיש יש לומר דלא מהני דעתה לשקושי':

ד) אך יש לשקק לפנ"ש הפרמ"ג (סי' ל"ה) דטעם ראשון בלובל וטעם שני בכלי אכור דחשיב טעם ראשון. וה"כ הכא חשיב טעם ראשון. אולם שפתי השובה כרז שכתבו פני אר"י הור"ק לחלוק ואין עוף החביבה בידו ועיין בר"ן (פי' כל הבשר) מ"ט שם החרי"ם. ולדידו ודאי אף טעם הנבלע בלובל חשיב טעם יע"ש:

ה) אולם בחו"ד העלה להחזיר דגים שגלו בקערה שביטלו בה בשר לאוכלם בטהח אף להוסרין גללי. דהכא חשיב גמרי טעמי טעמים מן הבשר הל' הנוכח ומתווכח אל הקדירה כו' יע"ש. משמע דטעם ראשון בלובל כו' חשיב גמרי כו' יע"ש. אולם הר"ח שפ"ה מ"הא"ס שכתבו אה"ל דמי מוטל בה בלמים אהמול מוטל בה חשיב האדונה דלא מוטעם בחיבת חשיב דטעם בלמים הבלוע בה נעשה יותר בליה וד"ק לאוכלו ביום מים דהוי גמרי כו' יע"ש דהרי"א וה"י ג' טעמי טעמים מהקדירה אל הנוכח כו' והק"ה דמ"מ מוטעם בחיבת הנוכח. אלא ידאי כיון שבעל הקדירה ע"י הנוכח חשיב ג' טעמי טעמים יע"ש. ולפע"ד יש לדחות לפנ"ש הס"ך (סי' ל"ב) כק"דו בה"ל דלא בלא לא אמרינן ח"כ דאין חילוק אפי' היתר האחר שגבל להוכיח לא או יב"ש. מיהו זה לפרש"י ביימ"ה בה"ל דפרוש מקלתיכו. אך להלכה לא קי"ל כפי' סו"ב. וא"כ אין להקל (חסד הכי"ס):

סימן קט

שאלה הקונה כלי שמיש מן המומר לריכין טבילה או לא. וכן אם מותר לשאול כלים אצל המומר שקנאם המומר מגוי ולא הטבילם. מי גומא דמומר דינו כגוי והקונה ממנו לריכין טבילה. מנילא השואל ממנו דינו כד"ן השואל מן הגוי שח"ל טבילה. או דילמא שדינו כיש"רל והקונה ממנו אי"ל טבילה. וכלים שקנאם מומר זונכרי נחתיבו בידו טבילה והשואל ממנו אכור להשתמש בהם בלא טבילה:

א) תשובה הנה המומר קי"ל דיש בו שני הדינים דינו כיש"רל דאי קדישן בת ישראל קידושו קידושין. וכן כמנה דברים אע"פ שחטא ישראל הוא. ודינו כגוי דהב"ה על המומרת קנאים פוגעים בו וכן לכמה דברים. כללו של דבר דנין אותו לכל הדברים להתמיר ולא מפעם ספק אלא שהוא גוי מחמה מעשיו וישראל מתולדתו ע"כ יש בו חומרי זה ח"כ. נ"נ

סימן קח

שאלה יורה העמונה וקבוצ בתוך העור שמתמזין בה מים תמיד ונפל רוטב בשר על דופנה מנחוק אם לריך הטעלה. ויח"ל לדרך אם מהני:

א) תשובה יעין בש"ך וסי' ל"ד ס"ק ע"ו דבש"ס ג' טעמי טעמים מותר אפי' לכתחילה. וה"נ י"ל דהוי ג' טעמי טעמים מן הבשר אל הנוכח ומן הנוכח אל דופן הקדירה ומהקדירה אל המים ועדיין היתר. אך יש לעיין כיון דבשעה שמתמזן המים הוא טעם שני בתוך הקדירה. ומה למה שהמרו שאכור להעלות דגים בקערה על מנת לאוכלו בטהח:

ב) אך לפי"ש הרשב"א והוב"ה במוש"ע (י"ד סימן קכ"ז) בכלי שדרכו להשתמש בשפע שגבלע בו

דבר זה נ"ל

אבני הרכות שורת סימן קט קיא הכשר כלים נזר

מועיל היסק חוץ. אבל בכלי מחכות מותר משום כבולעו כך פולטו. יע"י בש"ע הרב מולאדי (סי' הני"א) בה"א דכלי חרס אינו מועיל היסק חוץ הטעם משום דהאיסור נבלע בפנימיות הכלי לריך להפליטו ג"כ דרך פנימיות הכלי דכבולעו כך פולטו. ומה שהשגח מעלתו ע"ס להיחר. הוא טעם לאיסור:

ב) ומ"מ אם מתלבן מעבר לעבר נראה דמהני. דהנה בזבחים (דף ל"ז) דמקשה מואחר שמועיל היסק בחרס קדירות של מקדש אמאי ישכרו להדרינהו לכבשונות ע"ש. והנה בע"ז (דף ל"ג:) הלוקח קנקנים של גוים ישנים נוהג לחובו ליר ומווריים לכחילה. בעי מיני' ר"י נשיאה מרבי החזירן לכ"שן אש ונחלבו מהו א"ל ליר שורף אור לא כ"ש. איחמר נמי קנקנים של עכו"ם שהחזירן לכבשן כיון שכשרו זיפתו מותרין. קינסא [פרש"י הכנים קסמין דולקין לתוך הקנקן עד שגשרה זפתו פליגי בה והלכחא כמאן דאשר. פרש"י ולא דמי להחזירן בכבשן דהתם כיון שהסיקן מבחוץ עד שגשרה זיפתו כבר נתלבן החרס אבל הכא כיון שהכנים האור מיד זפתו נושר עכ"ל. ומבואר מדבריו דהחזרה הכבשן ההיסק רק מבחוץ. דאי גם מבפנים מה ראי' מהשגחה הופח הלא ע"י היסק מבפנים מיד זפתו נושר. א"ו בהחזרת כבשונות ההיסק רק מבחוץ. ומ"מ מקשה בזבחים ולהדרינהו לכבשונות מוכח דכיון שנתלבן גם בעבר פנימי חשיב כהיסק מבפנים:

ג) דין אמת דלפ"ז קשה מה לריך. בע"ז לקו"ח ליר שורף אור לא כ"ש נוקו"ח זה שייך רק ביי"ג ליר שורףן הא בכל איסורים מועיל החזרת כבשונות כהא דזבחים. וי"ל בדוחק דקו"ח לריך לליק דרב מוקי לה בתנור של מתכת אבל בכ"ת לא מהני היסק בשאר איסורין:

ד) אף ראיתי להרא"ש (פ' כל שעה ס"ז) שכתב דבהחזרת כבשונות מתלבן מבפנים ומבחוץ כי השלהבת עולה לו בכל הדרין ע"ש משמע קלת מדבריו כי השלהבת גם מבפנים. וא"כ אין רא"י מש"ס. אך מהא דע"ז מוכח להדיא דבהחזרת כבשן ההיסק רק מבחוץ:

ה) ואף לפי משמעות הרא"ש הרי מתכת שמתלבן מעבר לעבר. כולו אש כהא דפסחים (ע"ה). למסקנא לחי' רבינא. משמע גם גחלת של מתכת אש הוא. וע"כ בת כהן כי תחל לזנות פתילה של אבר עושין לה. וכן לענין שבת חייב על גחלת של מתכת משום מצעיר רק משום מכבה דפטור פרש"י משום שאינו נעשה פחם. ומ"מ אש הוא. והראב"ד דס"ל (פ"ב מה' שבת הלכה ה') ע"ש בלח"מ דגחלת של מתכת לאו אש הוא יחדאה נגד רש"י והרמב"ם. וא"כ כיון שהוא עליון אש שורף כבולעו שכתובו:

דברי הר"ש הק' אברהם.

כ"כ הקונה כלים ממנו חייבים בטבילה. ומ"מ כלים שקנה הוא מגוי א"ל טבילה ואף שדינו כשארל ג"כ. מ"מ לא שייך בהם טבילה דהוי כטובל ושרץ בידו כיון שעדיין הם ביד גוי. דומה לזה כתב הסמ"ק בכלים שקנו ישראל ועכו"ם בשותפות דא"ל טבילה מטעם דהוי כטובל ושרץ בידו. וכן פסק הרמ"א (סי' ק"ב סעיף י"א):

ב) איברא דלכאורה יש לשרות נרגא בהוראה זו דהנה (כפי החולץ) גר שחל ולא טבל ר"א אומר ה"ו גר שכן מלינו באבותינו שחלו ולא טבלו. וק"ל דמשמע דדוקא בדיעבד הוי גר. אבל לכחילה לריך לטובל ולמה. הא ככס כאבותיכם כתיב. וכיון שהם לא טבלו למה יטבול עכ"ל. וא"ת דכיון דהטבילה פועל גירות בנשים דא"כ במה נכנסו תחת כנפי השכינה ע"כ מחויב לכחילה לעשות הכל. א"כ מהאי טעמא ודאי אבותינו טבלו ג"כ. ושבו אין ללמוד מאבותינו דמילה לחוד מהני. שהרי הם טבלו ג"כ. ע"כ נ"ל דלפי' לה מהלוקח כלי סעודה מן הגוי דלריכין טבילה משום שילאו מטומאתו של גוי כ"ש הוא עלמו דמחויב בטבילה מטעם זה. וע' בהרשב"א דמדמי טבילת גר לטבילת כלי תשמיש. אבל אבותינו עדיין לא נלטו על טבילת כלי תשמיש ע"כ לא טבלו:

ג) ולפי"ז יש ללמוד מהא דכתב הגמק"י דמומר שחור בתשובה מן הדין א"ל טבילה. רק מדרבנן טובל משום מעלה. ואם איתא גילף מהלוקח כלי תשמיש מן המומר לריך טבילה כ"ש הוא עלמו שחור להיות יהודי. א"ו הלוקח כלי תשמיש ממומר א"ל טבילה. וא"כ כלים שקנאו מומר מגוי לריכין טבילה. והשואל ממנו אסור להשתמש בהם בלא טבילה:

ד) איברא דכד מעיינין הא לאו ראי' דדומה למ"ש החוס' שלהי עכו"ם. כהא דפליגי אמוראי אי משכנתא כזביני כתבו החוס' דלפי' למ"ד משכנתא כזביני. אש משכן ישראל כלי לגוי וחזר ופדאו א"ל טבילה. דלענין זה לא הוי כזביני. והיינו דלא בעי אלא בקנין מחדש לא בפדאו שרק חוזר לקנינו ומסלק קנין גוי ממנו. כן במומר ששב לדת יהודית שמשלך מעשיו הרעים וחוזר ליהודותו ואינו יהודיית מחדש. ע"כ נ"ל הדין כאשר כתבתי מתחילה דמומר דינו כגוי לדינים אלו:

ה) שוב ראיתי להט"ו ופר"ת (סי' ק"ב) שכתבו טעם חזר ופדאו א"ל טבילה משום דגוי מישארל לא קנה משכון. ולי נראה טעם אחר דכיון דבידו לפדותו בע"כ של מלוה. כי פדאו אינלא מילתא דנתבעלה זביני למפרע. כמו דאמר' בערכין בתי ערי חומה רביה גמורה כו'. והיינו דכשפדאו נתבעלה המכירה לזופרע ונעשה הלואה. ונתבאר בתי' לה' רביה באריכות. וא"כ אין רא"י מהחוס'. ע"כ דין הג"ל ל"ע כעת:

סימן קיא

כ"ה יום ג' ט' אדר שפע רב יס"ק מה סאכאמ"ש אב שוכ"ס לכבוד חתן גיסי הרב החוב"ב משיב"ז ומפואר מו"ה יעקב נ"י אבר"ק מאזימין.

סימן קי

ב"ה אור ליום ד' תצא תרנ"ב מה סאכאמ"ש אב שוכ"ס לכבוד אהיבי הרב החר"ף החסיד מו"ה משה נ"י מר"צ בק"ק צאדן. [הנקרא ר' משה'לוי וואז'יערן].

א) דבר אשר נסתפק בכלי מתכות אש מועיל לו

א) דבר אשר נסתפק בכלי מתכות אש מועיל לו

לחוש לזיוף דמ"מ לא נאסר אם לא היה כדי שישתום ויגוב, וה"נ ממש כן הוא דכיון דלא יוכל לעשות כמו שהיה הרי ברור שלא נגע ולא החליף ואין מקום לחוש כלל.

ועוד יש להתיר אף להאוסרים בשני חותמות כשהוא של העכו"ם למה דמבואר בסוף סימן קל"א דעכו"ם הקונים יין מישראל ומחתימין אותם חב"ח ומוליכין כמה ימים בספינה שמותר והוא מתוס' דף ס"א בשם ר"ת שכתב דאין לחוש פן יטרח ויזייף פן יפסיד טרחו והוא ממש כד"ן זה, דודאי אין הכוונה שהם טרחו בגופן לעשות החותמות דהא החותמות עושין היהודים אלא הכוונה שבעד זה משלמים והרי גם כאן משלמים בעד ההשגחה והחותמות שמתעם זה שילם ביוקר מכפי בשר אחר שבלא החותמות וא"כ לא יפסיד טרחו שרוצה להרויח בזה ויירא מלזייף אף אם היו כסתם חותם בתוך חותם שאפשר לזייף בטירחא וכ"ש זה שא"א לזייף כלל, ולכן לע"ד אין מקום לחוש בזה ומותר בפשיטות מכל הטעמים שכתבתי.

ובדבר אם נכון לעשות זה צדק כתר"ה שיהיה מזה תועלת לערי השדה, וגם כיון שאין שום טעם לאסור זה הרי אם ימנעו רבנים מובהקים ימצאו אינם דאויים לכך שיכשירו כמו שכתב כתר"ה ולכן טוב שישגיחו ע"ז רבנים מובהקים בהשגחה רבה ויתירה כמו שכתב כתר"ה.

ידידו.

משה פיינשטיין

סימן נו

**בכ"ז' שמוכרין בעלעקטרי שבשוליהם
יש מכונת עלעקטרי שא"א לטבול
מקום העלעקטרי שתתקלקל**

ער"ח אייר תשט"ו.

מע"כ ידידי הנכבד מהר"ר אהרן דויקאבס
שליט"א.

ובדבר הכלים שמבשלים בעלעקטרי שאי אפשר לטבולם משום שמקום העלעקטרי אין להביא במים שיתקלקל, הנה אם הם כלים שאין נותנים עליהם המאכל עצמו אלא נותנין שם קדרה אחרת שיש בו המאכל להתבשל א"צ טבילה אלא אותה

ולכן כיון שבשל עכו"ם אפשר דטרח ואין ראייה מהחותמות אסור אבל בבשר שאת הכשר א"א לאסור והחשש הוא רק שמא החליף שזה הא לא שייך במוכר שמוכר את הכל ואם רק ליכא חשש שנותן לו מן הנבלה משום רוב כשר או שידוע ששחטו אצל העכו"ם בהמה ועדין יש לו הבשר למכור שהוא ממילא כרוב כשר אין לאסור ומצד איסור דרבנן שסברי הרמב"ם והמחבר לא יגרע מבמפקיד. אך הוצרך השבו"י לחלוקו מין כשלא היה העכו"ם עצמו מוכר הבשר אלא מישראל קצב שחט אצל העכו"ם בהמה ועדין לא שילם לו שהוא כמפקיד לענין זה שלא שייך סברת הש"ך והוא כבעלים שהי"ל לחוש שיטרח אף בשני חותמות לכן הוצרך לחלוקו שגם בזה אין לחוש בבשר שהוא רק לחשש חילוף שאין לו ריוח וביין הוא משום חיבת נסך ורק בזה אולי פליג בזקן אהרן וגם בזה מסתבר כהשבו"י כדכתבתי. אבל בעובדא זו שהעכו"ם הוא מוכר הבשר אין לחוש כלל כדבארתי להש"ך ולא מצאתי שיפלגו עליו.

ועוד נראה דכל הנידון דאפשר לזייף אך שמפני הטורח תולין שלא יזייף כמפורש ברש"י דף ל"א שכתב גבי חותם בתוך חותם דדיקולא ומיהדק שהוי חב"ח משום דלא טרח לזיופי כולי האי וכן פי' אח"כ בנוד בדיסקיא ופיו של נוד למטה דכולי האי לא טרח והוא כמו בדברים שהתירו בחותם אחד שהוא מפני שלא טרח ומזייף כמפורש בדף כ"ט ובדף ל"ט ורק שיש דברים כבשר יין ותכלת שטרח יותר מפני שרצונו לנסך ביותר ובבשר ותכלת משום שדמיהן יקרים כפרש"י ותוס' החמידו לעשות בשני חותמות ואמדו שבוה לא יטרח אף בהן ולהמחבר החלוק הוא בין דאורייתא לאיסור דרבנן בר"ס קי"ח שבדאורייתא החמירו שלא לסמוך על טירחא קלה אלא על טירחא גדולה דשני חותמות, ולכן כיון שאפשר לזייף רק שסומכין שלא יזייף מפני הטירחא בזה סברי רוב הראשונים דביינו של עכו"ם ברשות העכו"ם יש לחוש שיטרח ויזייף אף בשני חותמות כיון דלא מירתת לשהות ולטרוח אף זמן גדול, אבל בחותם אף אם הוא אחד אם הוא כזה שא"א לזייף שלא יוכל העכו"ם לעשות כמותו אין לחוש כלל ומותר ודאי אף כשהוא של העכו"ם ואף בליכא טירחא כלל לשבור החותם דכיון דהזנין שאיכא החותם הרי ברור שלא החליף, ואף ביין יהיה מותר כה"ג בחותם כזה אף שיהיה רק אחד, אבל צריך שיתפרסם החותם שרק כשאיכא חותם זה ידעו שהוא כשר, וכמפורש בע"ז דף ס"ט דבהניח להיין עם העכו"ם והודיעו שהוא מפליג ולא היו 64 מות שיש

הר"ש והרא"ש במקואות פ"י מ"ה וכן כתב הרא"ש בהלכות מקואות סימן ל' משום דבבית הסתרים של כלים לא חיישינן להציצה הא נחשב מקום גלוי. היא לכאורה קושיא גדולה. ומה שרצה כתר"ה להוכיח מזה דהטעם הוא משום דאינו מקפיד בביה"ס של כלים, לא נכון כלל דהא מפורש בתוס' חולין שם דהוא מקפיד ולא מסתבר כלל שבזה יפלגו מתני' והתוספתא כדרכה לומר כתר"ה והתוס' הקשו אליבא דמתני' דלא שייך כ"כ לפלוגי בזה.

ואף שמצינו מחלוקת ר"א ורבנן בבית הסתרים בפ"ט ממקואות מ"ג שת"ק מחלק בין איש לאשה ור"א לא מחלק, הוא משום דטעם מחלקותם אם אזלינן בתר איש זה ואשה זו ולא אמרינן בטלה דעתם וכן סובר ר"א דלכן בין איש ובין אשה תליא רק בהקפדתו לבד דאם מקפיד אף באיש חוצץ אף דדרך סתם אנשים שלא להקפיד ואם אינה מקפדת אף באשה אינו חוצץ אף דדרך סתם נשים להקפיד ורבנן סברי דבטלה דעתם לדרך סתם אנשים ונשים דלכן באיש אינו חוצץ אף במקפיד ובאשה חוצץ אף באינה מקפדת.

ועיין בשבת דף קמ"ד שפליגי ר"א ורבנן במקיים קוצים בכרם שלר"א קדש שלא בטלה דעתו משום שכן בערביא מקיימין קוצים לגמליהם ולרבנן אינו מקדש אלא בערביא ובשאר מקומות בטלה דעתו, אלמא דלרבנן אמרינן יותר בטלה דעתו מלר"א כשיש אתרא שעושיין כהיחיד שבפה. וא"כ אפשר גם בכאן פליגי אם אמרינן בטלה דעתו משום דאיכא מיעוט גדול שמקפידין גם באיש ומיעוט גדול שאין מקפידות גם בנשים שהוא לפי האומדנא כעין יחיד שיש אתרא כמותו. ואף אם לא דמי לעין הא דערביא והם משני טעמים עכ"פ הוא משום שלר"א לא אמרינן בטלה דעתו כשיש טעם ולרבנן אמרינן בטלה דעתו אף כשיש טעם. אבל הכא שאין שייך זה לא מסתבר שיפלגו אם מקפיד או לא.

ומה שפליגי באוכף שלת"ק הוא חוצץ אף במשהו ולדשב"ג דוקא בכאיסר וכן בבגדים מצד אחד שלת"ק אינו חוצץ ולר' יהודה משום ר' ישמעאל חוצץ ולר' יוסי בת"ח אף מצד אחד ובשל בוד משני צדדין שם במ"ה ובמ"ו ובשבת דף קי"ד, צריך לומר שהוא משום שיש הרבה מקפידין ויש הרבה שאין מקפידין והוי כספק השקול שלכן כיון שהוא מדרבנן יש להיות ספק לקולא בעצם אבל הא יש לו חזקת טומאה, לכן פליגי אם יש בזה דין ספק לקולא או כיון שיש חזקת טומאה אף שהוא מדרבנן אזלינן לחומרא. ומצינו כיוצא בזה בטומאה מדרבנן וספק טבל בפ"ב ממקואות מ"ב ובעירובין דף ל"ה

הקדרה שבה המאכל משום שהוא כמו הטריפידש שביר"ד סי' ק"כ סעי' ד' ואם הוא כזה שנותנים בו המאכל עצמו צריך טבילה. אבל כיון שכלי כזה עושה שני דברים למטה הוא מקום שמונח המאכל להתבשל ולמעלה חוטי העלעקטרי שהוא האש המבשל צריך טבילה רק חצי הכלי התחתון שמשמין שם המאכל, ומקום העליון ששם חוטי העלעקטרי א"צ טבילה וצריך לטבול רק חצי התחתון ולא העליון. ואף שכלי אחד הוא א"צ לטבול כולו דלא נבטל העליון להתחתון להחשיב גם העליון לכלי סעודה כיון דמשתמש הוא למקום האש שהוא תשמיש אחר והן לענין התשמישין כשני כלים המחוברין, ונשאר רק מה שמקום החבור לא יוטבל במים, הוא בדין בית הסתרים שאינו חוצץ בכלים כמפורש ברא"ש נדה בהלכות מקואות סי' ל' וכן מסיק הר"ש ופי' הרא"ש במקואות פ"י מ"ה מתוספתא דמגיל וכן נפסק בש"ע סי' ד"ב סעי' ה' וסעי' ט' ועיין בט"ז שם. ולכן אף שהתוס' חולין דף ע"ג ד"ה מטביל סברי דגם בכלים חוצץ ביה"ס יש להורות כרוב הראשונים וכהש"ע דאינו חוצץ. ובהא דידן אפילו לתוס' אינו חוצץ דהא אינו עתיד לקוצצן והוי מעוט שאינו מקפיד או אולי עוד עדיפא משום דהיינו כרביתיה.

יידו,

משה פיינשטיין

סימן נח

בענין ידות ארוכות, וקדרה שבשוליה יש מכונת עלעקטערי שא"א לטבול מקום העלעקטערי שתקלקל

ו' מנ"א השי"ו.

מע"כ ידידי הרב הגאון המפורסם מוהר"ר אברהם מתתיה הכהן קאגאן שליט"א.

בדבר קושיית כתר"ה דכיון דהטעם דבעתיד לקוצצן מטביל עד מקום מדה מפורש בחולין דף ע"ג שהוא משום דעומד להתוך כחתוך דמי ואינו מן הכלי א"כ יש להיות למקום ההוא שיתגלה אחר שיקצו דין מקום גלוי ולא דין בית הסתרים וכדאמר דבינא כן בטעם שנטמא בשר העובר מהיד שיצא דלא נחשב בית הסתרים כיון דעובר לחתיכה קאי וכחתוך דמי ומטמא כנגע במקום גלוי איך מתרצי

הם פחות מספק השקול ולת"ק נצטרך לומר שהוא ספק השקול וא"כ נמצא שהוא מחלוקת בקפידא. אבל מ"מ בבית הסתרים לא מסתבר שיפלטו בזה. וגם הא מיניה וביה מוכרח להחשיב שהוא מקפיד לחותכו דאם אינו מקפיד להניחו ארוך כמו שהוא איך אומר שהוא עומד ליחתך ולכן לא נכון כלל תירוץ זה.

והנכון לע"ד למה שמפורשו בקידושין דף כ"ה בלשון שנחשב כגלוי לענין קבלת טומאה משום שתלוי בנגיעה ונחשב טמון לענין חציצה משום שצריך שיהיה דומיא דבשרו מאבראי, לכן גם בעומד ליחתך שייך חלוק זה דנחשב בר נגיעה כיון דלאחר שיחתך יכול ליגע בטומאה, ונחשב טמון לענין חציצה משום דעכ"פ אינו דומיא דבשרו דהוא מאבראי ממש.

ומה שבירות ארוכות צריך שיעמוד ליקצץ ובכלי זו שהוריתי הרי מקום העלעקטערי אינו עומד ליקצץ. הוא פשוט דבידות אם אין עומד ליקצץ נחשב כולו מכלי זה והוא יד ארוך אבל הכא הם שני כלים אחד מקום הנחת הדברים להתבשל ואחד מקום הנחת העלעקטערי לבשל ויש להם דין ב' כלים כדאשכחן בכלי חרס בפ"ב מכלים מ"ז וכן בשל עץ שם וכן בכירות בפ"ו מ"ג, לכן גם בכאן הם שני כלים וטבילה צריך רק אחד מהם מקום המתבשל ולא כלי השני שהוא מקום העלעקטערי ולכן סגי שיטביל רק מקום שמתבשל עד אחר המחיצה שביניהם. ולא קשה לפ"ז גם מה שלא נכנס כולו במים דזה נחשב כולו במים כיון דאם היה חותך היותר היו המים מכסים שם ולטעם כתר"ה שהוא אינו מקפיד הוא קשה אבל לטעם דידי ל"ק כלום ומה שהעיר דבפיו צר א"א לטבול שלא יכנסו בו המים הוא נכון אך יש עצה גם לזה.

ידידו.

משה פיינשטיין

סימן נט

בענין הכשר חצובה ותנורי הגעז במדינותנו

י"ב תשרי תשי"ב.

מ"כ ידידי מהר"ר בנימין זאב צוקער שליט"א היושב בישיבת בית מדרש עליון בספרינגוואלי.

בדבר הכשר חצובה שמצריך החכ"א ליבון גם בשאר איסורין ובשר בחלב. ודאי תמוה

שפליגי בזה ר"מ ור' יוסי. ואף שבטומאה דרבנן וספק טבל פסק הרמב"ם בפ"י ממקואות ה"ו לקולא ובאוכף פסק בפ"ג ה"ג לחומרא שחוצץ אף במשהו וכבגד ע"ה פסק בה"ד שאינו חוצץ מצד אחד לקולא שלפ"ז הם כסותרין פסקי הדינים. הוא משום דבטעם שמיקל בטומאה דרבנן בספק טבל כתב הואיל ועיקר דכרים אלו מדבריהן הרי ספיקו טהור, ולכן בחציצה שעיקרו מדאורייתא מהמיר. ומה שבעידובין דף ל"ו אמר לר' יוסי שמחמיר משום דטומאה יש לה עיקר מן התורה. סובר הרמב"ם שר"מ דמיקל הוא משום דלא מהשיב זה עיקר מן התורה כיון שאינו ענין הטומאה דאיכא מדאורייתא אבל בחציצה ודאי יש להחשיבו עיקרו מה"ת ומחמיר כת"ק ורשב"ג אף בזה מקיל.

ומה שמיקל בבגד של ע"ה דלא כר' יהודה משום ר' ישמעאל, הוא משום דמפרש כרש"י שר' יוסי לא אמר סברא דנפשיה אלא שאמר לר' יהודה דמה ששמעת בשם ר' ישמעאל שחוצץ מצד אחד הוא רק בשל ת"ח שצריכין להקפיד לכן לא מהני מה שהרבה אין מקפידין שהצורך להקפיד מכריע להחשיב כרוב מקפידין או לכל הפחות כספק השקול שיש להחמיר, וכן משמע מפ' הרמב"ם במתני' שכתב ומן החיוב הזה נהיה שת"ח יקפידו על לכלוך בגדיהם אפילו מצד אחד, ולא כתב ומן החיוב הזה מקפידין ת"ח אלא כתב נהיה שת"ח יקפידו שמשמע שיש להם להקפיד ומטעם זה חוצץ אף שהוא פחות מספק השקול דהחיוב שיש להקפיד מכריע שיתחשב כהרוב או כספק השקול שחוצץ. וכוונת ר' יוסי שטעה ר' יהודה במה ששמע משמיה דר' ישמעאל, וכיון שר' יהודה לא מדעתיה אמר זה היה סבור שר' ישמעאל דן זה כספק השקול אף בע"ה ולכן היה מחמיר שיחוצץ ות"ק שאמר אינו חוצץ הוא משום שסובר דספק לקולא כרשב"ג ואמר ר' יוסי שלא כן אלא דאף שספק הוא לחומרא אינו חוצץ בשל בוד משום דהוא פחות מספק השקול ורק בשל ת"ח נחשב לר' ישמעאל כספק השקול ואולי גם כהרוב מצד הכרעת החיוב. ומדויק מש"כ רש"י דר' יוסי אמר זה ג"כ לר' ישמעאל שלכאורה מ"ט לא פי' שהוא סברא דנפשיה אבל הוא משום דא"כ היה דחוק שיפלטו באם נחשב מקפיד או לא. אבל כיון שאלבא דר' ישמעאל הוא טעם למה שהיה סבור ר' יהודה שהוא ספק השקול בכגד של ע"ה אף שאינו כן לר' יוסי שאיפסק כן. אך צע"ק במחלוקת ר' יהודה ורבנן במטפחת של קייצין דבספק השקול הא גם הוא היה מחמיר ממה שהחמיר לר' ישמעאל בכגד של ע"ה וא"כ צריך לומר שסובר שהמקפידין

כאלו שזה גופיה הוא ענין קביעות. וגם הא אין להשהות אצלו אף בנודמן כדאיתא ברמ"א ואיך יכין שיהא אצלו.

אבל עיקר חדוש הב"ח והט"ו תמוה קצת להחשיב זה שצד טמאים וטהורים ביחד כשא"א לו לצוד הטהורים לבדם כנודמן איוה טעם הוא להחשיב זה נודמן. דמ"ש מלצוד טמאים בעצמם אף שיכול להרויח טובא מזה אסור משום שאיסור מסחר באיסורים הוא אף כשנודמן להרויח טובא ואף שלא בקביעות. א"כ גם להתכוין לצודם ביחד יש לאסור מלמכור הטמאים דג"כ ההורמנות הוא רק הרויח מזה שזה לא מתיר המסחר בהם. ואם מחמת שמועד עצם הצידה בשביל הטהורים, שוב אין לחייבו להשליכם דהוי ממילא כנודמן. א"כ גם לצוד במקום שאיכא רק טמאים נמי הא מותר עצם הצידה להתעסקות ולהנאה בעלמא ושוב לא יתחייב להשליכם דהוי כנודמן. ודוחק לומר שאה"נ שלצוד להתעסקות נמי יתיר המכירה דטמאים ורק כשכוננת צידתו היתה ע"ד למכור אסור. אך בט"ו משמע שמסברא קאמר כיון דהטהורים עיקר לו וצע"ק. ופלא גדולה על ראיית הב"ח מתינוק שנפל לים בשבת פורש מצודה ומעלהו אע"פ שהוא צד דגים עמו שאם היה מניח את הדגים מלצודם לא היה יכול להעלות את התינוק, איך פה קדוש אמר דברי הבל כאלו דהתם כיון שצידת דגים הוא המציל את התינוק מלטבוע הרי צידת הדגים עצמה הוא דבר שהותר עתה. דמ"ש מלאכת צידת דגים מכל המלאכות שנדחו מפני פק"נ דתינוק, והיכן מצא שבשביל היתר מותר גם לעשות איסור עמו. וגם בגמ' יומא דף פ"ד אין החדוש דמותר לצוד הדגים לפ"נ דאין בזה חדוש כלל, והחדוש הוא שמותר אף להתכוין ליהנות מהדגים שיצוד שאף שהיה לן לאסור דהוא דלא אפשר וקמיכוין שאסור לל"ק לכו"ע ולל"ב לר"ש לכו"ע ולרבא גם לר' יהודה בפסחים דף כ"ה, מ"מ מותר כאן, כדי שלא יתיירא המציל אולי לא יוכל שלא להתכוין להנאתו ויתמנע ח"ו מלהציל התינוק גם להתכוין ליהנות. ואיך שייך למילף משם לכאן להתיר למכור הטמאים שניצודו. וצע"ג. אבל מ"מ לרינא כיון שלא מצינו חולקים בפירוש עליהם יש להורות כמותם אף שלא מובן טעמם בברור.

ובדבר לקנות קיבות לחות מנו"ט שאין דרך לאוכלם אלא מייבשין אותם לצורך להעמיד בהם גבינות שהביא מהרא"ל ווילנער מאמרי יושר שלרשכ"א כיון שראוי לאכילה אף שאינו עומד

לאכילה אסור, הנה ברור לדעתי שגם לרשכ"א מותר כיון שאינו עומד לאכילה אף שראוי לאכילה כדמשמע מדבריו כדכתבתי לעיל. ולכן נהי שמה שאין עומדין לאכילה הוא משום דלהתייבש להעמיד גבינות הוא ביוקר נמי כיון שעכ"פ אינו עומד לאכילה מותר גם להרשב"א. ועיין ברש"י בכורות דף י' ד"ה בכפרים דמה שאין אוכלין בשביל יוקר נמי צריך מחשבה לקבל טומאה. ומש"כ דאף לתוס' כיון דעכ"פ יהיה לאכילה ע"י העמדת גבינות נחשב עומד לאכילה אינו כלום דהאכילה יהיה על הגבינה. ומש"כ דלכן לא אסח דעתיה מאכילתו ויש לחוש שמא יאכל בעינא כשהוא לח הם דברי הבל דהא לא אסח דעתיה אלא משום שעומד להתייבש להעמדת גבינות וכו"ע יודעין זה שלכן אין לחוש לא שיאכל ולא שיחשדוהו.

יידו.

משה פיינשטיין

סימן למ

בבלים ששייכים לכלל המדינה אם צריך
טבילה לישראל הקונה מהם

כ"ה טבת תשכ"א.

מע"כ ידידי הרה"ג ר' ישראל שווארצבלאט שליט"א.

ובענין כלים שבמדינה כוונת הכלים שייכים לכלל המדינה והבעלים על כל בתי החרושת שעושים כלים הוא כלל המדינה ואינם מיוחדים לשום איש ואף לא לשותפין שמסתפק כתר"ה אולי אינם צריכים טבילה כיון שאין שום שם עליהם והביא מריטב"א ע"ז דף נ"ג שיש חלוק בין שותפים לדבר של הפקר שהוא לרבים שזכות זה לא נחשב כזכות שותפות, ולא היה לו לכתר"ה להביא מהריטב"א דהוא מחלק בין מים של רבים שהוא הפקר דהזכות שיכול כל אדם לשתות מהם לא נחשב כזכות שותפות, וזה ל"ד לכאן דאינם הפקר ויש בעלות לכלל המדינה עליהם. אך היה יכול כתר"ה להביא מנדריים דף מ"ח שמתירים המודרים בדבר של עולי בבל אף שאינם הפקר דמיוחדים הם לכל ישראל, ושאני מיוחדים לכל בני העיר שנחשבו שותפין.

ליבא במדינתנו מציאות כלל שכל הקנקנים והצלוחיות נעשו ביחוד בשביל הפעקטערי שעושה הי"ש להכניס שמה הי"ש, ולפעקטערי דשאר משקין להכניס אותן המשקין שעושה.

וכן הוא להטעם שכתב המחבר באו"ח סימן שי"ד סעיף ח' בחותלות של תמרים וגרוגרות שמותר לחתוך אפילו גופן של חותלות. משום שכל זה הוא כשובר אגוזים ושקדים, שבארתי באגרות משה האו"ח סימן קכ"ב ענף ט' דהוא אף בכלים גמורים כשנעשו רק לתמרים וגרוגרות אלו, והמג"א בס"ק י"ג שכתב דדוקא הני דלאו כלים גמורים אבל כלי גמור פשיטא דאסור פליג על המחבר, ודברי המג"א מוקשין כדנשאר הפמ"ג בא"א ס"ק י"ד בצ"ע, ומסקנתי שם שמסתבר שאף המג"א לא פליג אלא שמפרש שדוקא כלים שדרך העולם לעשותם רק לתמרים וגרוגרות אלו ולא להשתמש בהם לדבר אחר אף שהם כלים שלמים וחזקים, אבל בכלים העשויין להשתמש בהם גם לדברים אחרים אף שהוא עשאו רק לתמרים וגרוגרות אלו אסור, דלכן בכלים חשובין שראוין לדברים אחרים הוא ממילא כנעשה גם לתשמישין האחרים עיי"ש, וא"כ מסתבר באלו הקנקנים וצלוחיות שהמוכר אינו מוזיל אף פרוטה אחת כשאחד ירצה לקנות בלא הקנקן, הרי אצל המוכר הוא ממש כקליפת אגוזים אף, אם נימא כמסקנתי להמג"א, דהמוכר הא ודאי לא החשיב זה לכלי, ורק לענין שבירה בשבת תלוי בהלוקח שכיון שלדידיה נחשב כלי אסור דאף אם נחשבהו לכלי הנעשה ממילא בלא כוונה נמי אסור, אבל לענין טבילה הא תלוי בנכרי המוכר שאם הוא לא החשיבהו לכלי אלא לקליפה הרי אין להחשיב אותו כלי של הנכרי שלקח ממנו כיון שלא היה אצל הנכרי בחשיבות כלי, אך טעם זה הוא רק באלו שהמוכר אין מוזיל כלום מצד הקנקן והצלוחית, ולא באלו שהמוכר היה מוזיל בשביל הקנקן והצלוחית, אבל לטעם הראשון הוא אף באם היה המוכר מוזיל, נמי אין להצריך טבילה והם לע"ד טעמים שיש לסמוך עליהם לדינא, וגם כפי שזכור אני מקטנותי לא הצריכו לטבול לאלו הקנקנים של י"ש שהיו נקנים ברוסלאנד בזמן שהיה שם מלך רק מחנויות המלכות, והשאירו לעצמם להשתמש בהם לדברים אחרים וחושב אני שהוא מהטעמים שכתבתי, והתם היו החנויות חזרות בעד הקנקנים כשהיו מביאים בחזרה איוה מטבע ומ"מ לא הצריכו טבילה, ובכלי זכוכית שטבילתן הוא רק מדרבנן יש ודאי לסמוך ע"ז, ואף אם יסמכו ע"ז גם בכלי מתכות אין למחות בידם.

ומסתבר שגם הצלוחיות של קאפא וכדומה אף

אבל עיין שם בר"ן ובתוס' שהוא ג"כ משום שהפקירוהו לכל ישראל כדי שלא יוכל אחד לאסור משמע דבלא זה גם שותפות לכל המדינה נחשבו כבעלים, ולכן גם בכאן כיון שאינו הפקר אלא שייך לכל המדינה יש להחשיבם כבעלים, אבל בלשון הרמב"ם פ"ז מנדרים ה"ב ובטור וש"ע סימן רכ"ד שכתבו ומותרין בדברים שהם בשותפות לכל ישראל, משמע שהוא מדינא לא משום שהפקירו, ועיין בפירוש המשנה שפי' הרמב"ם משום שאין לכל אחד כ"א זכות מעט מאד שאין לאחד מהם שום רשות, שלכן גם בכאן אף שאינו הפקר לא נחשב הזכות לכל אחד מהן כיון שהוא לכלל המדינה וא"כ אפשר שלא בעי טבילה, אבל יותר מסתבר שלא שייך זה לענין טבילה דנהי שלא נחשב שם היחידים עליו מ"מ שם כלל המדינה הוי עליו, וכיון שכלל המדינה הם נכרים הרי נמצא שהכלי הוא של נכרים וכשקנה מהם ישראל הרי נכנס מרשות נכרים לישראל שיש להצריך טבילה אף להרמב"ם ודעימיה.

סימן מ

ברבר הקנקנים והצלוחיות שיש לו מחמת שלקח מנכרי י"ש ושאר משקין וכן כלי הקאפא אם צריכין טבילה

ובדבר הקנקנים והצלוחיות שיש לישראל מחמת שלקח מנכרי י"ש ושאר משקין שאין נמכרים אלא בכליהם, מסתבר לע"ז שאין צריכין טבילה כשרוצה אחר שנתרוקן הכלי להשתמש בו למשקין אחרים, וטעמו הוא משום דהכלי נבטל להמשקין, כדמצינו לענין מע"ש דבכדי יין סתומות יצא קנקן לחולין בפ"א דמע"ש מ"ג, ובזוף לקנקן מע"ש סתם וגפן קנה מעשר בפ"ג ממע"ש מ"ב, ויש להקנקן כדין עור של בהמה, ונמצא שלא קנה מהעכ"ם כלי כלל, ורק אצל הישראל נעשה כלי שליכא ע"ז דין טבילה, ואף אם היו כלים שלא נעשו ביחוד להכניס שם המשקים למוכרם יחד ואח"כ הכניס לתוכן המשקין וגפן, נמי הא באופן זה הוא מתני' דפ"ג ממע"ש שנמי נבטל הכלי למשקין המע"ש וקנה מעשר, ובעצם

שאפשר ליתן אותם בנייר, נמי כיון שעכ"פ הם ניתנים בצלוחיות ונמכרים דוקא עם הצלוחית נמי הוא כמו צלוחיות של משקין, וטעם השני שהוא בחשיבות קליפה הרי נאמר עיקרו בדברים יבשים כתמרים וגרוגדות.

וכלים שמסתפקים שמא הפעקטערי הוא של ישראל וקנה אותם ממוכר ישראל אם א"א לברד הדבר יש לטבול בלא ברכה, וכלי זכוכית שהוא מדרבנן אם א"א להודע א"צ טבילה כלל כשיש טירחא גדולה להטבילם, ואם אפשר לברד צריכין לברד אף בשביל הברכה.

והנני ידידו מוקירו ומברכו.

משה פיינשטיין

שלא יוכל לבא לביתו על השבת, להתיר לעשות שם ביום שני מרגרינא כשרה. הנכון לע"ד דאם גם להגעלתם בשביל טובת המסחר וקפידת הממשלה הוא במדת החום של דותחין הצריך להגעלת הדין להכשיר יש לסמוך על זה, כדחזינן מהא דסומכין על עכו"ם דאמנקרותא קפדי בע"ז דף ל' אף לענין גילוי דהוא סכנתא דחמירא ובפוסקים וכמה תשובות סומכין על הא דקפדי אמנקרותא בכמה דברים להלכה באיסורין אף בחשש איסור דאורייתא, וא"כ כ"ש שיש לסמוך על מה שקפדי לעשות לטובתם שלא יפסידו מסחרם ושלא יענשו מהממשלה, ואף שהפועלים הם המגעילים שלדידהו אפשר לא איכפת בטובת בעל בית החרושת, אבל ודאי יש לסמוך שהבעלים ישגוהו על זה שיגעילו בטוב או בעצמו או ע"י אנשים שראוי לסמוך עליהם, וגם שהוא רק לאיסור דרבנן דהוא נו"ט לפגם משום שאינו בן יומו.

ועוד אני אומר דבעצם הדין לא היה לן להצריך הגעלה כלל אלא לקנח היטב שלא יהיה בעין מן המרגרינא האסור, דהא לא אסרו רבנן המאכל שנתבשל בכלים אסורים שאינן בני יומן, וכן התירו שמן של עכו"ם אף משחא שליכא כדאיתא בע"ז דף ל"ח ופרש"י משום דנתבשלו בכלים שאינם בני יומן דסתם כלי עכו"ם אינן בני יומן כדאיתא שם בתוס', וכל האיסור הוא על מעשה הבשול בהכלים שאסור להאדם להשתמש לבשולו גם בכלי שאינן בן יומו אטו בן יומו, שלכן אם בית החרושת הוא של בעלים עכו"ם וגם המרגרינא הכשרה הוא של העכו"ם בעל בית החרושת שעלייהו לא שייך איסורים, אין לאסור בשביל שאיכא ישראל המשגיח שלא יערב שם דבר איסור כדי שיוכלו ישראל ליקח מהעכו"ם המרגרינא הכשרה שעשה, דאיזה איסור שייך להיות בשביל המשגיח.

אך ראיתי בפ"ת סימן קכ"ב סק"ה הביא מלב"ש שנסתפק באם העכו"ם עושה בעצמו בשביל ישראל דאפשר בכה"ג אסור עיי"ש, ועינתי בלב"ש הוא בחרושי דינים בס"ק קנ"ג שציין להש"ך סימן קי"ט סק"כ ולהפמ"ג בש"ד סימן ק"ג ס"ק י"ד מש"כ בשם מהר"ם מלובלין שמתרוייהו משמע להיתר לע"ד, ובהא דמהר"ם מלובלין איירי אף בהיה שם איסור פחות מס' שאסור לבטל לכתחלה ואם בטל במויד אסרו למבטל ולמי שנתבטל בשבילו כדאיתא בסימן צ"ט סעיף ה' ומ"מ מתיר, מטעם שכתב דביד עכו"ם הוא מבושל ומה בכך שהישראל דואה עיי"ש, והטעם דכיון דהוא דק קנס משום שעבר על האיסור

סימן מא

אם רשאיין לסמוך על הגעלת עכו"ם ברותחין שעושין זה בשביל שלא יתקלקל ויפסידו וגם מאימת עונש מהמדינה ובבש"ל כמויד באינו בן יומו בלא הגעלה אם אסרו התבשיל

ל"ו בעומר תשכ"ד.

מע"כ ידידי הרב הגאון מוהר"ר שמדיהו יוסף קארעליץ שליט"א רב ואב"ד בבדיסעל, בעלגיא.

הנה בדבר בית חרושת של מרגרינא אשר מוכרחים הבעלים מצד טובת המסחר שלהם, וגם מצד דיני הממשלה להגעיל בכל יום ששי אחר שמפסיקים עבודתם בצהרים (כי אין עובדים שם ביום השבת וביום א' בשבת) להגעיל במים דותחין שלא ישאר שם כלום ממה שעבדו בכל השבוע דאם נשאר שם איזה משהו שבמשהו מהמרגרינא בהמכוונת יקלקלו מה שיעשו אח"כ מיום שני בכל השבוע וגם יענשו מהממשלה לסגור את הבית חרושת אם ימכרו ממה שיעשו בלא הגעלה מקודם, אם יש לסמוך על הגעלתם שהם נכדים כי א"א להמשגיח להיות שם בעת שמגעילין ביום הששי כי הוא רחוק מהעיר

ומצינו שנוהגין הם מנהגים טובים שהנהיגו אח"כ בכל דור ודור של הגאונים וגם מנהגים אלו הוזכרו בחבורי הראשונים. והדברים שהוכיזו כתר"ה כסדר הנענועים דלולב וסדר התפלות יש בזה חלוקי מנהגים כידוע ואיך חשב זה כתר"ה לדברים מקובלים בכל בית ישראל באותו דרך ומצב. וצבע הטלית של מצוה ודאי אין לחשוב. גם לשון כתר"ה שאשה לאו בת מצוה הוא לשון מוטעה דאשה חייבת בכל הלאוין חוץ מג' וברוב העשין וכוונת הגמ' ב"ק דאינה כאיש וכתר"ה לא דק בלשונו.

והנני ידו מוקירו.

משה פיינשטיין

סימן מו

בענין כלים יקרים מפארצעליין שלא נשתמשו בהם יב"ח אם יש מקום להתיר בהפ"מ וצורך גדול

כ"ב מנ"א תשכ"ו.

מע"כ ידידי הנכבד מוהר"ר שמואל וועלעד שליט"א רב בפארט וויין.

בדבר המשפחה שהשפיע כתר"ה עליה שיאכלו כשר, ויש להם כלים יקרים מפארצעלאיין שלא שמשו בהם משך שנה והוא הפסד גדול, הנה מצד הפ"מ ויותר מזה בשביל תקנת השבים שמצינו שכמה דברים הקלו חכמים עינתי ונראה לע"ד שיש להקל להתיר בהגעלה ג' פעמים.

דהנה החכ"צ הא סובר דאחר י"ב חדש ליכא טעם כלל כמו בכלי יין, ומטעם זה מתיר בפסח אף בבשלו דבר חריף בכלי חמץ שעברו יב"ח, ורק בכלי איסור אוסר כדי שלא יתירו להשתמש לכתחלה באינו בן יומו אף שלא עברו יב"ח כדהובא בפ"ת סימן קכ"ב סק"ג עיי"ש, ולכאורה הוא כעין גזירה לגזירה שתמוה קצת, וגם לטעם הנו"ב במה שלא גורו בכלי היין אחרי יב"ח אטו תוך יב"ח משום דכיון דכלה כל הלחלוזית דומה להגעלה ולא שייך לגזור אלא כשיש עדיין טעם האיסור אלא שנפגם הובא בגליון סה"ש"א סוף סימן קל"ה, והוא טעם

המסתבר לא שייך לאסור לסברת החכ"צ שגם בכל איסורין סובר שכלה כל הטעם, ויקשה איך אוסר בזה החכ"צ. ולכן צריך לומר דהאיסור שאחר יב"ח להחכ"צ הוא איסור אחר שקיל מהאיסור ראינו בן יומו תוך יב"ח, אף שבתרוייהו הוא רק איסור לכתחלה להשתמש בהכלי דהאוכל שנתבשל בהקדרה מותר אף בתוך יב"ח כשהוא אינו בן יומו, אך צריך באור חלוק שני האיסורים.

ונראה לומר שבתוך יב"ח גזרו לכתחלה מדין איסור אכילה מאחר שיש שם טעם האיסור אף שהוא פגום, ואחר יב"ח שכבר כלה הטעם לא שייך לאסור אף לכתחלה מדין איסור אכילה, אלא הוא איסור בעלמא להשתמש בכלים אלו כדי שלא יבא לטעות להשתמש אף בתוך יב"ח שלא ידע לחלק, שזה שייך לאסור. כדמצינו במג"א סימן תק"ט ס"ק י"א בטעם שנוהגין איסור להגעיל כלי חלב לאכול בו בשר או איפכא ואף ע"י ליבון אוסרין מהטעם שכתב בשם הר"י בנימין מפוזנא ששמע ממהר"ם יפה שאם יעשה כן לעולם לא יהיה לו רק כלי אחד ויגעילנו כל פעם שישתמש בו זה אסור דלמא אתי למטעי כדאיתא בחולין דף ח', וכוונתו על הא דמצריך ר' יהודה אמר רב שני סכינים לטבח אחד לבשר ואחד לחלבים משום שמא ישתמש אחר חלבים לחתוך בו בשר בלא קנוח, הרי חזינן דשייך לאסור אף שאין שום איסור בהכלי דאחר הגעלה וליבון הא ליכא שום בליעה, בשביל חשש שיבא למטעי.

אבל א"כ חזינן מלשון הגמ' דאינו איסור ממש דהא לא אר"י אמר רב בלשון איסור דסכין שמחתך בו חלבים אסור לחתוך בו בשר אף ע"י נקוח, אלא אמר בלשון צריך שלשון זה משמע שלא אסרו ממש דבר זה אלא שהצריכהו לכתחלה שיהיו לו שני סכינים ולא יסמוך על עצמו שיקנח אחר חתיכת החלבים, שלכן משמע שאם נאבד סכינו שמחתך בו בשר ובא לשאול אם יכול לקנח סכינו דחלבים ולחתוך בו בשר שמוכרח ליתן להקונים שיהיה מותר, וכמעט שהוא מוכרח שהא לא מצינו שאסרו לסכין שהיה מיוחד אצל טבח לחלבים שיהיה אסור להכשירו שיהיה מעתה סכין כשר, וכמו שמותר לאחרים אין שייך שיהיה אסור לדידיה, ואחר שיהיה כשר לא שייך שיאסרו מלחתוך בו חלבים ולאסרו. הרי נמצא בהכרח שלא אסרו ממש אלא שאסרו את הטבח מלסמוך על זהירותו וזריזותו לקנח אחר חתיכת החלבים, שלכן בהודמנות בשעת הדחק יהיה מותר. וא"כ גם בכלי איסור אחר יב"ח להחכ"צ שאין שם

סימן כא

כלי ישראל שמכרן לעכו"ם אם צריכים טבילה

בע"ה

כ"א מרחשון תש"ל.

מע"כ ידידי מר מרדכי זאב גדינעס שליט"א.

הנה בדבר כלים שעשאן ישראל ומכרם לעכו"ם אם צריך הקונה אח"כ מהעכו"ם לטובלם ולא בארת טעם ספקתך, ואני אבאר דאף שאיתא בש"ע יו"ד סימן ק"כ סעי' י"א דישאל שמכר כלי לעכו"ם וחזר ולקחו ממנו צריך טבילה, אפשר שהוא רק בכלי שעשאו עכו"ם שנעשה עליו חיוב טבילה כשיקחהו ישראל דהא כלים כאלו היו כלי מדין שבהו נאמר חיוב הטבילה שאף שטבלו ישראל כשלקחו מהעכו"ם חזרה לדין הטבילה שהיה עליו מעיקרא כשנעשה הכלי אף שבאמצע היה ישראל, אבל כלי שעשאו ישראל שבעיקרו לא היה ככלי מדין הם כמיני הכלים שלא נאמרו עליהו חיוב טבילה, או דלמא לא שנא וכיון שהיה איזה זמן כלי של העכו"ם כמו שהיו כלי מדין צריכין טבילה לישראל הלוקח ממנו, ואולי אין להצריך כלל דומיא דכלי מדין אף שהדין נאמר בכלי מדין, ויהיה דין הש"ע בכל אופן שמכר ישראל כלי לעכו"ם שצריך טבילה.

והנה בתוס' ע"ז דף ע"ה ע"ב ד"ה אי כתבו דהנותן כלי לאומן לתקן אפילו למ"ד אומן קונה בשבח כלי א"צ טבילה כיון דאין שמו עליו דלא הוי כמעשה שהיה שהוא הכלי של מדין הרי דמצרכי התוס' שיהיו דומין לכלי מדין, אבל עדיין אפשר שכיון שמכר הישראל לנכרי שנקרא על שם עכו"ם דמי זה לכלי מדין כדכתבו התוס' תיכף לזה במוכר כלי לעכו"ם ויהיה זה אף בכלים דעשאן ישראל דבדמיון זה שזויה של העכו"ם סגי אף שלא דמו לגמרי.

אבל יש להוכיח מהא שכתבו התוס' במשכנתא דממשכן כלי לעכו"ם. וחזר ופדה א"צ טבילה אע"ג דמספקא ליה לתלמודא אי משכנתא כוביני בנכרי שמשכן אצל ישראל לענין הא ודאי פשיטא דלא הוי כוביני, ולא כתבו טעם הלוקם כל כך בפשיטות, ועיין במהרש"א שכתב דבעכו"ם כל זמן שמשכנו ביד ישראל מחזי כשלו דשמא ישקעה אצלו משא"כ בישראל כיון שפדאו כבר שוב לא מהזי כוביני כשהיה ביד עכו"ם, ונמצא שליכא חלוק כלל אלא החלוק הוא בין קודם פדיה לאחר הפדיה דבעכו"ם שמשכן ביד ישראל הרי הוא קודם פדיה ובישראל שמשכן הרי איירי אחר פדיה, ועיין במטה יהונתן ביו"ד שם י"פ"י כן דברי מהרש"א שלכן כתב שלמהרש"א אם הישראל רוצה להשתמש בעודו ממושכן להעכו"ם קודם פדיה צריך טבילה ג"כ

מספק הבעיא. אבל הוא דוחק גדול לפרש זה בתוס' דכי שייר לומר פשיטא ממה שפדה על הזמן דקודם לזה הא ודאי אפשר דחשב מתחלה לשקועיה ולא לפדות ואח"כ נמלך לפדותו דהא תלוי זה אם אמרינן הוכיח סופו על תחלתו שפליגי בזה תנאי בתולין דף ל"ט ע"ב אף בזמן סמוך וכ"ש במשכנתא שהיה מונח זמן רב שלא ברור שנימא זה, וגם לא בכל המקומות שוין להוכחה זו, וגם הא איכא במשכנתא גם כאלו שהיו מזמן ההלואה ועד הפרעון כמה שינוים במקח החפץ שהוול והוקר שודאי יש לחוש שבשעה שהוול היה דעתו לשקועיה ואח"כ הוקר ופדאו דכשאיכא טעמים לשינוי הדעת אין לומר הוכיח סופו על תחלתו כיון שאין סופו ותחלתו שוין, ולא מצינו חלוקי דינים במשכנתא לענין טבילה, ולכן נראה דבשביל זה נקט מהרש"א כל זמן שמשכון ביד ישראל מחזי כשלו ולשון כיון שפדאו כבר שוב לא מחזי כוביני, דכוונתו דסובר דמדינא משכנתא בין של עכו"ם ביד ישראל בין של ישראל ביד עכו"ם אינה כוביני ורק שמדרבנן הוא הספק משום דמחזי כוביני, שלכן מחלק שפיר שקודם שפדאו מחזי כוביני ואיכא הספק ואחר שפדאו לא מחזי כוביני שוב אף על הזמן דהיה ביד העכו"ם. והטעם דלא הוי כוביני הוא משום דלא עכו"ם מישראל ולא ישראל מעכו"ם קונין משכון כדאיתא בפסחים דף ל"א ע"ב אליבא דרבנן וכן פסק הרא"ש והש"ע באו"ח סימן תמ"א ולכן אין להצריך טבילה מדאורייתא ורק מדרבנן הוא הספק, וכן כתב המג"א שם סק"ו דהספק בטבילה משום דמחזי כשלו. וזהו שיטת מהרש"א. וכיון שהוצרך מהרש"א לזה שהוא רק מדרבנן אין זה חלוק פשוט לומר שהוא ודאי פשיטא. וגם הא לא כתבו התוס' שהספק במשכנתא הוא דק בדרבנן, ואדרבה יותר משמע דסברי שהוא דאורייתא דהא כתבו וכיון דלא איפשיטא מטבילין למשכנתא בלא ברכה שאם הוא דאורייתא ניחא מה שצריכין להטביל מספק דספק דאורייתא הוא לחומרא, אבל אם סברי דבמשכנתא אף אם נימא שצריך לטבול הוא רק מדרבנן הרי הוא ספק דרבנן שיש להיות לקולא, אך אולי יש לומר דסברי התוס' דטבילה נחשב דבר שיש לו מתירין שאף באיסור דרבנן ספקו לחומרא ועיין ברמ"א יו"ד סימן ק"ב סעי' ג' בטעם דהגעלה לא נחשב יש לו מתירין הוא משום שצריך להוציא עליו הוצאות להגעילו, וא"כ בטבילה שברוב המקומות אין צריך להוציא הוצאות נחשב יש לו מתירין, ואף שהרמב"ם פוסק במשכנתא לקולא בפ"ז ממ"א ה"ו שהוא מטעם דסובר הרמב"ם שטבילת כלים הוא מדרבנן כדכתב הר"ן בע"ז שם, אולי הוא משום דהרמב"ם סובר כמהרש"ל שהביא הש"ך שם סק"ח דרק כשבא ההיתר ממילא מכה זמן נחשב יש לו מתירין ולא כשהוא ע"י מעשה אף שהוא בלא הוצאת מעות, והתוס' אליבא דמהרש"א יסברו כסברת

הרמ"א שהסכים לו הש"ך שרק כשהיתר הוא בהוצאת ממון הוא כאין לו מתירין אבל במעשה בלא הוצאת ממון נחשב יש לו מתירין. אבל אף שיש לתרץ כן הא דמצריכין לטבול מספק וממילא יש לפרש החלוק דקודם פדיה מלאחר פדיה הוא דחוק טובא לפרש חלוקו בתוס' כדלעיל.

ומש"כ בקרני ראם דהחלוק הוא משום דישאל מנכרי קונה משכון ועכו"ם מישאל אינו קונה כדאיתא בפסחים לא נכון כלל דהא רק לר"מ איכא חלוק זה אבל לרבנן הא מפורש התם דגם ישראל מנכרי אינו קונה משכון, ואף שלהרמב"ם שהשמיט דין ישראל שהלוח לנכרי על חמצו שכתב המ"מ בפ"ד מחמץ ה"ה בסופו דהוא משום שפוסק כר"מ דישאל מנכרי קונה משכון עיי"ש שלכן יש מקום לומר שגם התוס' יסברו כר"מ, אבל הא הרא"ש פסק כרבנן דר"מ שם בפסחים וחילק במשכנתא לענין טבילה כתוס' וגם באותו הלשון עצמו דתוס' וא"כ א"א לומר כחלוק הקרני ראם, ועיין במטה יהונתן שם דמשמע מסוף דבריו שיש לומר להש"ע שג"כ לא מצריך טבילה בכלי של ישאל שהיה ממושכן לנכרי וחזר ופדאו ממנו מטעם דנכרי מישאל לא קני משכון וא"כ נצטרך לומר במה שפסק בס' ק"כ סעי' ט' בכלי של נכרי שהיה ממושכן לישראל צריך טבילה שהוא משום דישאל מנכרי קונה משכון, והא הש"ע באו"ח סימן תמ"א פסק דגם ישראל מנכרי לא קנה משכון כהרא"ש ולא כהרמב"ם בזה וא"כ א"א לומר טעם זה להש"ע וצ"ע.

ולכן צריך לומר בטעם חלוק התוס' כדכתב הגר"א בס"ק ל' דאף שלא נכרי מישאל ולא ישראל מנכרי קונין משכון חייב לצד אחד מהביעא לטבול מדאורייתא כלי של נכרי הממושכן לישראל משום דלא כתיב לקוחין בקרא והיה מקום מטעם זה לומר דגם שאולין חייבין והוצרך ר"ג אמר רב"א ע"ז דף ע"ה ע"ב לחדש דדוקא לקוחין כמעשה שהיה שנחלטו להישאל בקנין דכבוש מלחמה ושייך למילף מזה דה"ה במשכנתא, וצריך לבאר כוונתו אף שודאי משכנתא אינו חלוט כמעשה שהיו קונין להישאל ממש ובמשכנתא הא ליכא קנין להישאל, והוא משום דענין החיוב טבילה הא עשה זה מה שהיו כלי נכרים, וכדאיתא בירושלמי בע"ז שם הט"ז שא"ר ירמיה על חיוב הטבילה לפי שיצאו מטומאת הנכרי ונכנסו לקדושת ישראל, ואף שאין זה ענין טומאה ממש דנכרים אין להם כלל ענין קבלת טומאה משום דבר ואין בהם לא זיבות ולא גדות ולא טומאת צרעת וגם ליכא שום איסור להשתמש בכלים טמאים לחולין, וגם אם הוא איסור מצד טומאה ממש הא גם כ"ח וכלי עץ מקבלין טומאה, אבל קורא זה בשמא דעלמא לכלי עכו"ם שהם טמאים לתשמישי אכילה דישראל קדושים, עכ"פ שמענין מזה שההסרון הוא אף כשהם עדיין ברשות הנכרי, שמטעם זה היה

שייך להצריך טבילה גם בשאולין אולי עוד מכ"ש, והוצרך ר"ג ארב"א לחדש שמ"מ לא נאמר דין טבילה בשאולין, דאין למילף מכלים שחלוטין לתשמישי ישראל בקביעות לשאולין שהוא רק אופן עראי, דאולי לא הקפידה תורה על תשמישי עראי, אבל בעי במשכנתא לישאל דאף שלא קנה מדיני ממון אבל כיון שאפשר שישקיע אותה שנמצא שאף שמדיני קנין הוא כשאלה מ"מ היא כחלוטה לתשמישי ישראל בקביעות, וגם שאין הישראל צריך להשמר בה מלהשתמש בדברים שלא טוב כל כך להכלי כמו שא"צ להזהר בשלו דנמצא דהוא לענין התשמיש כל זמן שלא פדאו כמשתמש בשלו ממש, שזה אולי יש למילף להצריך טבילה אף שלענין דיני ממון הוא עדיין של הנכרי לגמרי, או שעכ"פ כיון שביד הנכרי לפדותה הוא עדיין רק כעראי שאין למילף מכלים חלוטין ממש, אבל אין ספקו מצד דלא קנה משכון דתשמיש לקביעות ישראל שייך לאסור גם בלא קנין עוד מכ"ש.

ולכן מסיק הגר"א אבל של עכו"ם צריך להיות לגמרי, וכונתו דלפ"ז שמה שהוא של עכו"ם עשה פגם בהכלי שבשביל זה אסור ישראל להשתמש בו בלא טבילה ונקרא בירושלמי בשם טומאה הרי אין למילף מזה אלא כשהיו של העכו"ם לגמרי ככלי מדין שבהו נאמר דין הטבילה ולא כשאינו קנוי להעכו"ם אף שהעכו"ם יש לו בהכלי תשמיש קבוע דמה שלקנין הוא של ישראל אינו מניח שיעשה פגם הזה ושם הטומאה דירושלמי על הכלי. ונראה דלהגר"א אף אם היה הדין דעכו"ם קונה משכון נמי כיון שעכ"פ עיקר הדבר של הישראל הוא הרי נמי אין למילף מכלי מדין שהיו לגמרי של העכו"ם דכיון דעיקרו של הישראל לא נעשה הפגם והטומאה דירושלמי בהכלי וניחא יותר לשון התוס' דפשיטא דלא הוי כזביני דאף שלענין קנין שעכו"ם לא קני משכון מישראל הוא חדוש בפסחים לענין חמץ לענין טבילה פשיטא ואינו חדוש כלל.

וניחא החלוק דאף דבעכו"ם שמשכן אצל ישראל כשדעתיה לשקועיה צריך טבילה בודאי שגם מברכין עליו כדאמר מר ב"ר אשי ואיפסק כן בש"ע סעי' ט' וישאל שמשכן אצל עכו"ם אף שהיה דעתו לשקועיה נמי א"צ טבילה כדאיתא בש"ך ס"ק כ"ב וכן בט"ז ס"ק י"ד, ומש"כ הט"ז הטעם דבישראל מעכו"ם איכא פלוגתא ד"מ וחכמים אם קנה משכון ועכו"ם מישראל דברי הכל לא קנה לא מובן כלל החלוק לענין דעתיה לשקועיה אם אין זה חלוק לגבי עצם משכנתא מטעם דלדינא תרווייהו לא קנו משכון, וטעם הב"ח דהנכרי מסלק ידיו וזכה הישראל מדין הפקר והישאל אף שסילק את ידיו לא זכה הנכרי לא מובן כלל דהישאל אינו מסלק את ידיו להיות הפקר אבל כשהוא ביד הנכרי כשמסלק את ידיו מ"ט לא יזכה הנכרי, וגם הדמיון

להא דב"ב שאיירי במכירה ממש לא שייך לכאן. אבל להגר"א הוא פשוט דקנין ליכא מצד שדעתיה לשקועיה כיון דעכ"פ לא שקעו והניח לעצמו הזכות לפדותו כשירצה כמתחלה, אבל הא לחייב להישראל לטבול א"צ שיהיה קנין של הישראל אלא שיהיה להישראל לקביעות להשתמש שזה איכא בדעתיה לשקועיה אף שעדיין לא החליטו ולא קנאו הישראל לדיני קנין, אבל בישראל שמשכן אצל הנכרי כיון שעדיין הוא של הישראל לדינא לא נעשה בו שום פגם וטומאה דהירושלמי עליו. וגם הא דכתבו הט"ו והש"ך בשם מהרש"ל דהשכין הישראל אצל העכו"ם אדעתא שלא לפדות אין לחלק לפ"ו וכדאיתא בפר"ח שאין בזה חלוק, אבל נראה שאיירי מהרש"ל שאמר זה גם להעכו"ם בתחלת המזכנתא שדעתו שלא לפדות אך שמ"מ יש לו הרשות לפדות כשיודמן לו מעות שיש להחשיב כמו כולו של העכו"ם מאחר דהוא רק זכות בעלמא בשל העכו"ם, ואולי כשאמר זה להעכו"ם בתחלת המזכנתא שדעתו שלא יפדה משום שאינו סבור שיהיה לו מעות הוא ממש לפי דבריהם מכירה אך שמ"מ הבטיח לו העכו"ם שאם ירויח ויהיה לו מעות יוכל לפדות דהוי זה רק כעין הא דאיתא בב"מ דף ט"ו ע"ב בשומא דהדרא לעולם שאין זה חסרון ותנאי בהמכירה אלא הוא ענין ישר וטוב ואין זה ענין פדיון אלא תחלת קנין וכדפרש"י שם וה"נ במזכנתא זו שאמר ישראל הלוה להנכרי כשהשכינו שאין דעתו לפדותו שודאי אם היה רוצה העכו"ם שתהיה תיכף חלוטה לו היה הישראל ודאי מסכים לזה, ונמצא שהוא רק הבטחה בעלמא מהנכרי להישראל מצד חסד שרוצה לעשות עמו שאם יודמן לו מעות יחזיר לו המשכנתא שהוא זה רק כעין ישר וטוב שאף שודאי יקיים זה הנכרי ואף שעשה זה באופן שהערכאות יכופו לקיים אם יחזור נמי כיון שנעשה זה מענין חסד אין זה זכות ממש לבטל המכירה שלכן סובר מהרש"ל שצריך טבילה, וזה טעם גדול ול"ד לדעתיה לשקועיה אח"כ שבוה שחשב בלבו ודאי לא נתבטל זכותו והיא עדיין ברשות הישראל דלא כדמיון הפר"ח.

עכ"פ להגר"א שיש להצריך שיהיו כלי העכו"ם לגמרי כמו שהיו כלי מדין שבהן נאמר דין הטבילה אף שלענין חיוב שעל הישראל לטבול אין צורך שיהיה ממש כמו שהיה בכלי מדין מטעם דנתבאר, שענין הטבילה הוא חסרון שנקרא בשם טומאה בירושלמי שנעשה בכלי שהיה של עכו"ם, לכן אולי לא נעשה זה אלא בכלים שהיו של העכו"ם מעיקרן כמו שהם כלי מדין, אבל כשהיו עיקרן של ישראל לא אפשר שוב להעשות עליהן חסרון זה במה שנעשו אח"כ של העכו"ם דכה קדושת ישראל עשה שלא יוכל שוב ליפגם וליטמא ע"י לקיחת עכו"ם, ול"ד לכלים שמתחלתם היו של עכו"ם והיה בהם פגם זה שאף שבהטבילה

כשבא ליד ישראל נסתלק זה כיון שנמכר בהזרה לעכו"ם חזרו לחסרון ופגם הראשון מכאן ולהבא.

והנה ראיתי בספר הנדפס מחדש מספרי הראשונים שנמצאו בשם תוס' ר' יהודה מפאריש על ע"ז שכתב על דין התוס' דישראל שמכר כלי לעכו"ם וחזר ולקח ממנו שצריך טבילה שהוא שמע שהיה דבי מסופק אם יצטרך טבילה, אך מסיק שלו נראה דצריך טבילה מאחר שהיה שם גוי עליו לגמרי והוא כתוס', אבל חזינו דשייך לספוקי גם בעיקר הדין דישראל שמכר לנכרי והוא מטעם דכלי מדין לא היו אף שעה קטנה ברשות ישראל, ולכן אף שהתוס' וגם הר"י מפאריש נמי מכריעין שחייב לטבול כיון שהיה ברשות העכו"ם, לא רחוק שנימא דהוא רק בהיה מתחלתן של עכו"ם ונעשה של ישראל חזר במכירתו לדינו הראשון ולא כשהיו מתחלתן של ישראל שקדושה של ישראל שהיה עליו מתחלתו נעשה כלי שאינו מקבל חסרון ופגם זה, והוא כמיני כלים שאין צדיכין טבילה זו אף שמקבלין טומאות ממש לכן אף כלי מתכות שמתחלתן היו של ישראל אפשר שאין בהן טבילה זו מאחר שחזינו שחסרון ופגם זה אינו דבר המתקבל לכל הכלים. ולכן נראה שהוא ספקא דדינא וצריך להטביל בלא ברכה.

*

ובדבר י"ג מדות ביחיד העיקר שיאמר כל הפסוק עד רבעים וגם דוקא בלא בניגון דתחנונים אלא כלומד בתורה שאם דרכו בקריאת פסוקי התורה בטעמים בהניגון הרגיל צריך לומר בניגון ההוא ואם כשלומד פסוקי התורה קורא אותם בניגון אחר שיותר נקל לפניו רשאי לקרא בניגון של הלמוד פסוקים שהורגל שלא יראה כמתפלל.

והגני גומר בברכה שיתגדל בתורה ובמעשים,

משה פיינשטיין

סימן כב

כלי אלומיניום אם צריכים טבילה

בע"ה

סיון תשל"ג

למע"כ נכדי האהוב הרה"ג שמואל פישעליס שליט"א.

הנה כלי אלומיניום שהיא מתכת חדשה שלא נזכרה בקרא נראה דמה"ת אינם צריכים טבילה, דממה שנקט הקרא שש מינים בשמותיהם ולא נקט כלל כל כלי

סימן כג

כלים שמשתמשים בהם פעם אחת לענין
טבילה

בע"ה
סיון תשל"ג

למע"כ ידידי הרה"ג ר' אלימלך בלוט שליט"א.

הנה כלים העשויים לשימוש פעם אחת כי על הרבה פעמים אינם ראויין, ודובא דעלמא אינם דוחקין עצמן כיון שאין דמיהן יקרין ואין משתמשין בהן אלא פעם אחת אבל יש דוחקין עצמן ומשתמשין בהן בי"א או ג' פעמים אם צריכין טבילה.

הנה עיין ברמב"ם רפ"ב מכלים שכתב דטעם דכלים מלפת ואתרוג ודלעת יבשים שטהורים לפי שאי אפשר שיעמדו אלא זמן מועט, משמע אף ששייך להשתמש בהם איזה פעמים אבל אין מתקיימים כדרך כלי. וכן הוא מסתמא גם דעת התוס' שבת דף ס"ו ע"א, אך התוס' לא הביאו דלעת ואולי לא גרסי זה בתוספתא, דהרי איכא קרויה במתניתין כלים פרק ג' משנה ה' שהוא מקבל טומאה, והר"ש פירש שם דלעת יבשה, ומשמע שמתמא אף בלא חידוק, והתוס' מסתמא סברי כהר"ש ולא כהרמב"ם שהוא חרס, וגם רש"י בשבת דף קכ"ה פירש קרויה דלעת יבשה, שלכן לא יכלו לגרוס בתוספתא גם דלעת יבשה בכלל הטהורים, אבל הר"ש עצמו פרק י"ז מט"ו גורס גם דלעת והוא סתירה לדידיה, אך אולי בשביל זה אינו גורס יבשה, ועיין בביאור הגר"א על התוספתא ב"מ פ"ז ה"ג שכתב תיבת יבשה מיותר והוא כהר"ש, וטעמו הוא כדי שלא יסתור להא דפרק ג' דדלעת יבשה סובר שהוא דבר המתקיים לזמן גדול שלכן מקבל טומאה, ועיין בביאור הגר"א בכלים ב"ק פ"ג שפירש על הא דתניא חדוק הקרויה הבריאה אין זה חבור הרעועה ה"ז חבור לגירסתו, ופירש הוא כלי שעושים מדלעת שמבשלין אותו בתנור עי"ש דלכן נעשה כלי המתקיים להרבה זמן, ובתוספתא דב"מ פ"ז גריס הר"ש יבשה שהוא לח שלכן אינו מתקיים ואינו מקבל טומאה. ומצאתי בספר סדרי טהרות פרק י"ז דף קע"ו ד"ה ודלעת יבשה, שהקשה מפרק ג' שקרויה שהוא דלעת יבשה מקבל טומאה ותירץ שהוא משום החדוק דמתקיים עי"ז והבריאה שאינו חבור דמקבל טומאה אף בלא חדוק פירש שם שהוא דלעת לחה שאינה נוחה לישבר והוא ג"כ תירץ אבל להיפך ממה שכתבתי להר"ש הגר"א, ולא מסתברא כלל שלוזה תתחשב כלי המתקיימת דהרי עשויה גם להרקב, וגם הא עומדת להתייבש בזמן קצר ואיך תתחשב קיימת והנכון כדביארתי להר"ש והגר"א. עכ"פ חזינן דבלא מתקיימין אלא זמן קצר אף שישתמשו בהם איזה פעמים

מתכות מוכרחין לומר דדוקא הני מקבלין טומאה וצריכין טבילה ולא כלים ממינים אחרים דהתורה שניתנה מפי הקב"ה הרי הוא ברא את כל מיני המתכות שבעולם אף אלו שלא ידעו האינשי ואם היו בדין טומאה וטבילה לא היה להקרא לפרט אלו, וגם כיון דכלי זכוכית שהוא ג"כ דבר הניתך והיה טהור מדאורייתא וגם רבנן שגזרו על כלי זכוכית לא היתה עיקר גזירתם בשביל דדמי למתכות אלא בשביל דדמי לכלי חרס בזה שתחלת בריאתן מן החול כדאמר ר"ל בשבת דף ט"ו ורק אחרי שגזרו טומאה החמירו שיטמא אף מגבן ככלי מתכות ולר' אשי הוא רק מטעם דדמו לכ"ח עי"ש, וא"כ מוכרחין לומר דלא כל מתכות הם בדיני טומאה אלא הששה מינים שנאמרו בפירוש, ולכן לא היה שייך לגזור בשביל זה מאחר שאינו מהששה מינים שלכן היתה הגזירה משום כלי חרס, וממילא גם טבילה מדין כלים חדשים אולי אין להצריך דהא בפרשה ההוא נאמר גם דיני טבילת כלים, אבל נראה דטבילה מדרבנן צריך כמו כלי זכוכית שא"ר אשי הואיל וכי גשתברו יש להם תקנה ככלי מתכות דמו, שטעם זה איכא בשאר מיני מתכות עוד יותר, ואף שר' אשי אינו סובר טעם זה בזכוכית לטומאה בשבת, והתוס' בשבת הזכירו שר' אשי דק לטבילת כלים חדשים סובר טעם זה ולא לענין טומאה ולא כתבו טעם, ונראה דהוא מחמת דאיתא בביצה דף ז' אפוישי טומאה מדרבנן לא מפשינן לענין שלל של ביצים אף שגזרו לאסור לאכילה, ובתוס' מנחות דף ס"ט ד"ה דבלע הביאו בשם ר' האי גאון שלא גזרו לאפוישי טומאה לענין עיכול עי"ש, דלכן לא היו גוזרין טומאה על כלי זכוכית בשביל הדמיון למתכות כיון שרק אלו הששה מינים נאמרו ולכן הוצרכו לגזור משום כלי חרס, אבל לטבילה בכלים חדשים גזרו אף בשביל הדמיון למתכות.

והאוכל במלון (האטעל) או במסעדה וכדומה שאין טובלין כליהם ונתנו לפניו חתיכות בשר וכדומה מונחות ע"ג כלי מתכות או זכוכית ואינן צריכות לעצם הכלי ואינן משתמשים בו לצורך אכילה אף שגם כלי שמשתמשין בו לדברים יבשים הם ג"כ נחשבין כלי סעודה וצריכין טבילה אבל כיון שאין המאכל נאסר יש להתיר בשעת הדחק ליטול משם בידים או בדבר שאי"צ טבילה ולאכול, אבל במקום שהמאכל צריך להכלי כגון מרק ומאכלים לחים אסור לאכול ממנו בלא טבילה שנחשבו ככלי סעודה מדצריך להם לצורך האכילה ובשעת האכילה.

זקינך אוהבך בל"ג,

משה פיינשטיין

אינם מקבלים טומאה, וא"כ כלים אלו שא"א להשתמש בהם אף על פי הדחק רק ב' וג' פעמים אינם מקבלים טומאה, ורק אם אפשר להתקיים הרבה זמן אך בשביל הזול אין משתמשים מסתבר דמקבל טומאה, וממילא אפשר דאינם צריכים טבילה.

ידידו,

משה פיינשטיין

דכיון דא"א להיין להיות בלא כלי נחשב גם הקיום כמעשה תיקון דאפיה ובשול וכדומה. וכיון שחזינן שלא לו הכלים שאין משתמשים בהם בפעודה ממש אין צורך לטבילה אלא כשעושין אפיה ובשול וכדומה מעניני תיקון בהאוכל אין שום טעם להחשיב מעלת יבוש הפת ע"י הטואסטר לתקון וא"צ טבילה כן מסתבר ונראה לע"ד אף בעצם בלא שעת הדחק וכ"ש שיש לסמוך ע"ז בשעת הדחק.

והנני ידידו עוז מברכו בכל מעשיו בהצלחה בין בעניני הפרט בין בעניני הכלל,

משה פיינשטיין

סימן כד

טאסטר אם צריך טבילה

בע"ה

כ"ג שבט תשל"ו

מע"כ ידידי הרה"ג מוהר"ר קלמן כהנא שליט"א.

בדבר הטאסטר לע"ד אין צריך טבילה דהרי איתא בע"ז דף ע"ה ע"ב דכלי סעודה אמורין בפרשה, ולכלי סעודה נחשבו דברים שהוא צורך לסעודה מצד הבשול אף שאין מביאין אותם להשלחן ומקום הסעודה, ודברים שהם מביאין בהם את מיני האוכלין ומשקין להשלחן ומקום הסעודה, אבל הטואסטר שמייבשין שם פת אפוי בטוב וראוי לאכילת כל אדם אין להחשיבו צורך הסעודה בשביל מה שיש שרוצים לייבש הפת שנעים להו קצת יותר מאחר שלא חסר כלום להפת גם בלא זה, וקצת ראייה מהא דנקט בברייתא שם דברים שנשתמש בהן ע"י חמין כגון היורות הקומקמוסין ומחמי חמין מגעילן ומטבילן והן טהורין שלכאורה למה נקט גם מחמי חמין דהרי הן בכלל יורות וקומקמוסין, שלכן משמע שהוא לרבזתא שאע"פ שהם נעשו רק להחם מים שראוי בין לשתות ובין ללוש גם במים צונן שהיה מקום לומר שלא יצטרכו טבילה קמ"ל דגם הם צריכין טבילה משום שצורך גדול הוא לכל האינשי מים חמין יותר ממים צונן, וא"כ אין לנו אלא מחמי חמין שהוא צורך גדול לכולי עלמא אבל יבוש הפת ע"י הטואסטר שאף להרגילין בזה אינו דבר נחוץ ורובא דעלמא רובא אכילות אף להרגילין בזה הוא פת האפוי כמו שהוא אין להחשיבו כלי דצורך סעודה.

ועיין בחדושי רעק"א בסימן ק"כ סעי' א' שמביא מכנה"ג שהביא מהתחם מהר"י מילידא דחביות שמכניסין בהן יין לקיום א"צ טבילה דדוקא כלי סעודה בעי טבילה ואלו החביות אינן דק כדי להכניס בהם היין לקיום, הרי חזינן שאף שהיין צריכין לכלי מ"מ כיון שאינו סובר שהוא כלי סעודה מאחר דהכלי אינו עושה שינוי בהיין אלא קיום בעלמא לא נחשב בשביל זה כלי סעודה, ואף האו"ה המצריך טבילה הוא משום שסובר

סימן כה

הגעלת כלי מתכות שאנו בו עוגות שנילושו בחלב

בע"ה

ז' מנ"א תשל"ט

מע"כ ידידי הרה"ג מוהר"ר ניסן ליפא אלפערט שליט"א.

הנה בדבר בליעת חלב אם נחשב היתרא בלע לגבי שיהא סגי אף בכלים שנשתמשו על האור ג"כ בהגעלה כדתנן בנותר שסגי בהגעלה ואיתא בסוף ע"ז דמסיק ד' אשי כר' ששת דהוא משום דהיתרא בלע או שגם בבשר וחלב פליגי כמו שפליגי בחמץ, זהו דבר מפורש שבשר וחלב הבלועים בכלים הם נחשבו היתרא בלע דהרי היתר דנ"ט בר נ"ט נאמר בגמ' בחולין דף קי"ב בדגים שעלו בקערה של בשר דאמר אביי הלכתא דמותר לאכלן בכותח משום דהוא נ"ט בר נ"ט דהיתרא ואפילו להאוסרין בחמץ כתב המג"א סימן תמ"ז ס"ק כ"ד ולא שרינן מטעם נ"ט ב' נ"ט דהיתרא דדוקא היתר גמור כגון בשר שנתערב אותו טעם מועט עם חלב אינו ראוי לחול עליו שם חדש בשביל טעם המועט אבל חמץ הרי שמו עליו כמו שהיה אם מעט אם הרבה אלא שעד עכשיו לא אסרו הכתוב.

ומכיון שמסיק ר' אשי דהקולא שניתרין כלים שעל האור בקדשים בהגעלה כהא דהשפוד והאסכלא הוא משום דהיתרא בלע הרי ודאי איכא קולא זו מכלי בשר לחלב ואיפכא דהא ודאי היתרא בלע, ועדיפא מנותר כדחזינן דפליג רבא על טעם זה ואמר סוף סוף כי קא פליט איסורא קא פליט וברגים שעלו בקערה של בשר לא מצינו דפליג דבא אהלכתא דאמר אביי בחולין שלכן ברור שג"כ סובר כאביי דפסק כשמואל, וכן ר"פ פליג בנותר שמחשיבו איסורא בלע וברור

3 / 10

שלא כמתחלת התפלה שלכן אם אינו יכול להתחיל בשוה יש לו עכ"ם להשתדל להתחיל בזמן שעדיין הצבור מתפללין אף לדידיה, וכ"ש שיותר מסתבר שהוא בדין תפלה בצבור ממש.

סימן ה

בענין שינוי ההברות אם יכולין לשנות או לא

כ"ג טבת תשכ"ט.

מע"כ ידידי הרה"ג מהר"ר יחיאל מיכל טווערסקי שליט"א, רב במילוואקי.

הנה בדבר שינוי הברות בין אנשי אשכנז ובין אנשי ספרד, ודאי אין לשנות מהברה של אבותינו שהיו קורין בהברה זו אלפי שנים, לא מבעיא אם נימא שהוא גם מחלוקת לדינא איך לקרות שודאי אין לנו לשנות, דהרי לבני אשכנז אינו אמת כהברה הספרדית, ובפרט שבני אשכנז היו הרוב בכל הדורות, אלא אף אם נימא כדמסתבר שליכא פלוגתא לדינא ושניהם היו כשרין לדינא, דהא לכאורה מוכרחין לומר כן דקריאת חליצה הא נקרא בלה"ק דוקא ואם היבם והיבמה אין יכולין לקרא מעכבת הקריאה דאף באינה יכולה לקרא לא אבה בנשימה אחת מעכבת כדאיתא ביבמות דף ק"ו לגירסת הרי"ף ופסק כן הרמב"ם פ"ד מחליצה ה"ד ונמצא שנצטרך ללמד את האשה שתוכל לקרא בכל ההברות, דאל"כ נמצא שחליצות דשל הספרדים פסולות לדין וחליצות שלנו פסול להספרדים שלא מצינו דבר כזה, ולכן משמע ששתי ההברות כשרין שלכן אף שהאשה אינה יודעת אלא הברה אשכנזית או רק הברה ספרדית כשרה החליצה, מ"מ לא מסתבר שאבותינו כשהיו כולם יחד שהיה זה עד שגלו בחורבן ראשון היו מדברין בהברות אחרות, ומה שנחשב שתי ההברות כל אחת מהן לשון הקדש אף שרק אחת מהן היא אמתית, הוא מטעם שאם יש קהל גדול שקורין אותן האותיות והתיבות בנקודות שבלשה"ק בהברה קבועה נחשב זה ג"כ לה"ק אף שהוא שינוי מהברה שהן דברו ושניתנה התורה, והוא מוכרח דהא הברות משונות במקצת איכא גם בהברה אשכנזית גופא בין מדינות שונות כמו הברת אנשי ליטא והברת אנשי פולין והברת אנשי אונגארן שכולנו בני אשכנז שאין לומר כלל שגם מתחלה היו בהברות מיוחדות אלא שיש איזה שבויים במקום אחד שנעשה ברוב הימים מצד הברת אנשי המדינה בלשונם שנמשך ממילא גם על הברה של לה"ק, ומ"מ ודאי שהחליצות דכל המדינות כשרים לכולם אף שיש שינוי גדול בקריאת תיבות ככה יעשה ועוד, אף שודאי רק של אחד הוא קריאה האמתית, אלא ודאי הוא מטעם דנחשב גם הברה שאינה כפי שדברו

ובאחד שעומד באמצע התפלה שצריך לשתוק כשאומר הש"צ קדושה צריך לשמוע כשאומר הש"צ בעצמו דתרי קלי לא משתמעו ובפרט כשכל הצבור אומרים ביחד, ולכן יש להנהיג שהש"צ יאמר הקדושה בקול רם אחר שיאמרו הצבור בעצמו כדי שישמעו אלו שעומדים באמצע התפלה, ולשמוע מאחד מהצבור שעומד אצלו ושומע מה שאומר לא יצא אם לא שידעו קודם התפלה שיכוין להוציא כי לרמוז לו בתפלה אסור, אבל מהש"צ יוצא אף שבזמננו אין הש"צ מוציא מ"מ כיון שנתקן להוציא הוי סתם דעתו לעשות כהתקנה שהוא ממילא כנתכוין להוציא אם יש לאחד צורך לצאת אף שחזא אינו יודע מזה.

ובדבר כלים שיש ספק שמא נעשו בפעקטערע של ישראל צריך לטבול בלא ברכה, ואם הם כלי זכוכית שכל טבילתם הוא מדרבנן יש מקום להקל שלא להצריך טבילה כלל דספק דרבנן לקולא, אבל כיון שרוב הפעמים אפשר לברר שלכן אין להחשיב זה לספק מחמת העצלות לברר, לכן יש להטביל גם כלי זכוכית אצל בלא ברכה, ואם ידוע שהם מפעקטערע של נכרים צריך להטביל בברכה אף כלי זכוכית שלכן כלים הבאים מיאפאן וממדינת טשיינא שכולן נכרים, ואף הבאים ממדינות שביראץ צריך להטביל בברכה כי רובן של נכרים, והבאין מא"י א"צ לטבול כלל כי כולם של ישראל ואף אם מפעקטערע של עבריינים ומחללי שבתות נמי א"צ טבילה, ואף להמצריכין טבילה בנתן ישראל בסף לנכרי לעשות לו כלי מדין אומן קונה בשבח כלי שהביא הרמ"א בסימן ק"כ סעיף א' לא שייך בפעקטערעס שעיקר הכלי נעשה ע"י המאשענעס והאומנים הם רק כמסייעים בעשייתן, וגם בלא זה כל העובדים בפעקטערעס בעשיית כלים הם פועלים דשכיר יום ושבוע ולא קבלנים ואינם קונים בשבח כלי אלא אומנים שהם קבלנים.

ידידה.

משה פיינשטיין

ר"ש לדין אי ללוותי חלו לריכז טבילה מסיח מפני הנדיל שיש בו או דלח לריכז טבילה רק ערדנבן כשאר כלי זכויות וספג יעקב מרמי טבילה לטומאה לפי טעם הירושלמי דעבילה הוא כדי שילאו וטוואלחן של עבדים לקדושתן של ישראל וכל שאינו מקבל טומאה חיובי לריכז טבילה ואיכ גס לאספסוף זה כיון שלא נעשה אלא להסחשם ללוותיה של הזוכיה אינו לריכז טבילה מסיח כמיש סמנטיס צמיט ומסי' כלים כל שנעשה להסחשם לקרקע או למשם אה העץ אינו מקבל טומאה וגם אין לנדיל של הלאספסוף סם צמטי עלמו שובט גיב הכונטיס סם דאינו מקבל טומאה כי ומוכר בו שפוטתה של קנה זכויות וכלא שפוטתה של זכויות זה הנדיל לצד לא הוי כלי כלל ואיכ' גדולי אינו מקבל טומאה עסוס הנדיל ומיילא לדברי הסב יעקב אינו לריכז טבילה מסיח עביס רק מרדנבן שכחז ספריה דנכלי זכויות גס לסיטוה סקונרס דעבילה כלים וסיח אכל כשחברו איח לחו חקנה סוריכוו רבנן איכי טעמא מוסוס דכי כשחברו איח לחו חקנה סוריכוו רבנן ככלי מתכחז ונסיק דשנה דק עיו עיח מוכח דמיט כלי זכויות איס מקבלי טומאה רק מרדנבן ומסיס לא חזרו גיב לטומאה יסנה דרוקח צטומאה לחוריחא אחייה גס רבנן טומאה ולא צטומאה רדנבן רייל גיב דמיט לא כחז הכונטיס צהלי מיח דכלי זכויות לריכז טבילה ועיין צמיט שחווה על זה אלא מוסוס דסרמנטיס ספק דכל העבילס הוא רק מרדנבן דדשה דטהי רק ופי טמועס הוא כמיש סרין דסרמנטיס סקר דעבילה מרדנבן הוא ואיכ מסיט סכרו כמי דכלי זכויות לא לריכז טבילה כונו שאינו מקבל טומאה רדנבן ועבילה וטומאה בסדדי כינאו.

אלא דאיכ קשה כיון דכז אסי אטנ דכלי זכויות צני טבילה יסיח מוכח דכז אסי סקר דעבילה וסיח הוא וקשה למה ספק דעבילה מרדנבן ואספר דסרמנטיס מוטעמטוה סקוניח סוליא זבל סעבילס רק מרדנבן ואס כניס דבריי דכל סעבילה של אוחס ללוותיה אינו רק מרדנבן איכ יס ללדד וליחן טעם להמכחז שלא עובלין אותן למיט הנבי צמי קיב ולמד מהנסיח דאס לקסו ישראל לקסורס ולא לססמטס צו אס ססאיל ליסרלל אחר לא לריכז טבילה דלא נחמינ עוד צידי ישראל הנלשון כונו סקוכה לחחוך קלסיס דליל להטנילו ואף סאריה ממעיר וכחצו סעיו וסיך דים להטנילו בלא נכסס ייל דלא סחמיירו אלא ככלי מחכות לריכז טבילה מסיח אכל ככלי זכויות דהוי רק מרדנבן יס לסמוך על סמחנר והכמיח דלא לריכז טבילה כלל ואף טעביליסם של הללוותיס עשחעטיס בללוותיס אלו וכחצי סחמייר מיח דאקור להסחשם דרך עכאי בלא טבילה ייל גיב כיון טעביליס סחלסוסיס לוקמיס לקסורס להסאילס לאחריס ורק צענלי עטחמטיס לא סחמיירו ככלי זכויות דהוי טבילה מרדנבן ורק ככלי מחכות יס להממייר.

ישוב מלחתי ורלתי צניח אדס קינן קיס דיהינ טעמא להמכחז טסוליס צקעווחה גדולות כלי חרס מוטסיין וכלי זכויות מחמייר ישראל וכחצו כיון דסמיח לא סביח כלל דעה סאריה וגס ספריה חלק עניו אף סהפינ וספינ חוספינ לקצנה סאריה לעצול בלא צכס ללורכ שנה או אורמיס וקעורס גדולס יס לקמוך לאסמטס בלא צכס ואספר דאריה גס כן לא כחצו רק ככלי מחכות ולא זכויות דליכע עבילתן אינו אלא מרדנבן יעיש ואיכ' בללוותיה זולדלסלסשטן סיס עורס גדול לעצול כל אחס צמרת סלריך למקנן איצריס יס לחוש סיסחנרו מסיי כסנו להקל שלא לעצול אותן ולקמוך על סחימח סרמיח והמחנר ואף צעליסם של ללוותיה ססחמטיס עידי עכאי מסיי.

אלא שגוף דברי הסב יעקב קיי ליה טעמיה טעמא כלים לעבילה זו כבר הסינ על זה בספר גדולי ספרס צפריה קיי יי דאין ללוות טבילה לטומאה ואין לוס סורס צמיס וארנכס דהא כיסוי של כלי קייל קיי קיב דלריכז טבילה ואלו לענין טומאה מנסה סליווס סרינו דכל הכיסיין סוריס וסביח עוד דליות יעיש ועוד יס להניח דליות דלא דמי דהא לענין סרחה כלים מוטומלחס קני צנצנייה ונעסרה זו דוקח צמי קלס עיין בחוקי סוף עי' וצטור וכן כחצו חסי צמנה דק עיו עיינ דניה רב אסי אטיג דליח ליה לרב אסי לעכו

כניס דרכיו ליטב דברי הסיס וסחילוק ככון מסנלס יס ליטב צוה קוסיי חמורה סרלחי צפריה ריע אינר זיל קינן עיו דחחילה קשה על רל דלמחי לריכז לאוקורי צמסס סיס דייל דקטנע קחס סלל יוכל דנריס סקוריס וכל הסיס מנכילוס ועריסוה יחד דלא מלכטין דלא הוי מוסס אחר דלחיח' צמנטיס צמיד ונחלי מיח ולענין טמועס דהוי מוסס אחר חייב ולייל דוטמוע ליה מחייתן דלכל כנילוה וטריסוה סככל כנילוה או עריסוה ולא עיי לירוף וסוב סקשה לריי דלוקחי צכולל דנריס אקוריס עם דנריס מוטומלחיס הו סקחס סלל אכל דנריס אקוריס הוי כולל מנו דמייל על לירוף כנילוה וטריסוה דלא אכל וכל אחר אלא הסיס חיייל כמי אס אכל כויה מנכילה לחוד ומסיט מוסס סם כלל חדס דלא הוי כולל רק אס כולל עיין אחר אכל עיי אכילה דכז זה ובאופן אחר לא עוקרי כולל יעיש ולפי דברי כבוד זקני הסיס ייל אינו מוכח דלא הוי כולל כסיג דהא גס על הסיס עיי לירוף לא חל סקטנועס כיון דלריכז עביס לאכול כויה מופרי טמועסו ואין לו סייעור צמטי עלמו מנלי לירוף ואיכ גס על חיו לחוד לא חל סקטנועס על סעבילוח או ערפייה לריי אכל עדיין איל סיכח דקטנע סלל יוכל הסיס וכלל אחר כך כסייעור דחל עיי כולל לריי ועיין בחסיס סם סכחז על קוסיטוה ואיל דחיייר כסייעור כונו דלוח אין לוקינ על אכילתו הוא סיבוש דלי חיייל צבחי על הסיס מוילל בלכול כסייעור חייב סחיס מוסס חלצ ומוסוס צניח מוטעז דפסייע ליה דכסיג חייב סחיס כיון דכחצי ככר על איסור צניח ואחייב בסגור ססייעור חייב מוסוס חלצ גיב ווס דלא כדמוכח מוסמנטיס סם ואכי לעלמי דקדקחי גיב ונדברי קסיי ריס יייכ דוקשה על ריל ומיחו כסאכל לא אכל רק הסיס והסחכתי צדין זס והנחתי דליות סוכוה צמטנה אחרת ואכימ וכחצתי זלח רק ללוה לך כי עייכתי בדנכיק וסכני צריש — סרעסכניג נחדס כסליו חרנינו לפיק

היק שפחה בונם סופר נסיג וסחלסטיס זיל.

תשובה סו

שלום וברכה לבכור יירי הרב המאוהיג הדיב בעיס ערוגת הבושם צדיק תמיס כשית מויה דור גיימאן ניי דיין דקוללתינו המפוארה יעיא בעת בקיק יאטבאקרעט יעיא.

מכתבו קנחתי וסמחתי לדעה מסליוו העוב ואודוח אסר סעיר עידי זולדלסלסשטן דקכתי סחידנל טובח ונעליס יודויס מופי מה לא עובלין אותן כונו כל כלי קעורס של יודויס דלריכיס טבילה ומעיב מלדד ליחן טעם להמכחז וסכס ללוותיה אלו אייל להטנילו אותן אס לא סלוקמיס חלק סעלינוס סקקלל לאספסוף טעל ידה יולאסי מסיס מללוותיה וסוה כעסיה מנדיל ומחנר על הללוותיס של זכויות עיי סקורף ולריכז להטנילו איצריס וסליח לכאורה צמלונחז ריח רבנן סיך דקוכה דק עיו דריח סקר דמעה מוטמלוה חנייה ומעסרה חנייה ומכיל מועסרה איצריס ומטמאה איצריס עלייג דסחס קלמח מוסוס דחוי למקמוכיתו לטורה ולוקינ עלייסו ומסדל אסי וייל דמסייה דוקח מעסרה איצריס דלכתי מו יס חונח כלי על ארוכות וקלרוה של המעה אכל הלאספסוף של הללוותיס לא חוי לחוד ואין חורס כלי עניו מיח ייל דמטרה איצריס כונו מוטמאה איצריס ודמיה למיס סרלניד צמיי מחלי כליס צמטנה הלי טיו על הכונטיס צמלירוח סמוללה חליות חליות אס אין יודע להמזינה אלא אוןן סרי זס עקנלח טומאה כסחייל מחונכר ואס יולין סכל למקסו ולסחמייר אינו מקבל טומאה וכחצו סרלניד דהיסיך הוא וכמו סלמחריקן צמיס סנה צני עככל חונ סוליל והדיוע יכול לסחמיירס אסילו כעלו וכסחקן מקבליס טומאה וכן כמי מעסרה אסילו כסחקן סוליל ואין לריכז מעסס דטומלחן ועסכחן סוויס אס טומלחן באיצריס גס טסיתן כן הוא ועיין צמיי סם דחלורוח שאכי עסוס סהול של חליות יעיש ואיכ צמטי ללוותיה כיון סכל סדיוע יכול לסחמייר הלאספסוף על הללוותיס יכול לסחז גדולי איצריס ועדיף מוכעי המעה.

ל"ג א"ה
ב"ה

לכלי והא דרז שטח איירי נמקטק קטופי דהא חסילה רלס לדייק מה דקילוח שיוכר משפת הכלי ולווסה אסור דליקס מיכור ועיב לריך לאוקווי גיב נמקטק קטופי דלליכ קטס דאי הוי מיכור אף ויה שצחוף הכלי יהיה אסור עיב נמקטק קטופי איכ גס רז שטח דאוקי בכה גברא איירי גיב נמקטק קטופי ומשויס פסק רשיי ככז שטח נמקטק קטופי דלא שייך כילוק מיכור אכל מעשה דרשיי איירי גלא כפסק קילוח עיב לא מחיר רק נושוס דהוי כילוק צר כילוק אלו דבגיו. ועיי מחמה מלבד דלכז מדס הוא שאל יהיס כלסר מוס דפיק לכרזי מכה עכייס עד שיגיע לחוך הכלי גס משיס לא משמע כן דהא קחני דקילוח סיולא. משפת הכלי אסור ומשמע דמיד כלסר כוון אי אמרינן כילוק מיכור דלסלסר מיד הקילוח במיש רשיי גדיה דמקטק קטופי דבני וביני דמחובר עיי כילוק אסור לקלטו מן האורכ לסמחו אלו דבניו.

ומה שיל ליתן טעם ולישב דבני האור גנה דלא חלסר מיד ונה שפיק לכרזי עד שככס לכלי לפי מה שמבואר נס"י קציו צטור ושיע נסס הרבניד ושאר ראשוניס דלס ספק עכויס יין לטיע או לשאר מקוס וואוס לא נלסר סייך כלל משוס דכהייג לא גזרו כה עכויס משוס דאין דרך לכסך נך והוי דורכ מ"ס לטיע ועייין צשיך סייך ז' דלס גנע ככרי סכוכי שסופכו גיב מוחר דבטלים ונחשכחו רק אס גנע ככרי אחר אסור ואיכ י"ל כיון דעיי כה עכויס לא נלסר אס סולך סכילוק לאיכור ולריך להייה דוקא על קרקע צלי לכלוך או צכלי משיע י"ל דלא גזרו כל זמן שהאז באייר דהא כה עכויס רק ודרבנן הוא ואסרו נושוס דקרוז לכניעה וכיון דלאו צכל וקוס שסופך סכילוק חלסר דהא צוקוס לכלוך לא נלסר ונה שילא לחון ווהיע אף אס סופך לכלי כווי לא חלסר עד שמייע לחוך כלי דוקא ומיילא נמקטק קטופי דפסק קילוח וטעליון עד שלא גנע נמחחון מוחר אציג דננע ונה שצחוף הכלי כווי שילא לחון דלא חלסר עד שירד לחוך הכלי אכל אס ככר ירד הקילוח לכלי אף שאל ירד לחוך הכלי כל הקילוח ועדיין באייר מייע כיון דמקלמ מואחו קילוח ככר הוא בכלי כס ונה שצחוף אסור נושוס דקופו לירד גיב ואחו קילוח מחובר למה שצכלי ככר והוי כאלו ככר הוא צכלי ואיכ שפיר הא דקאונר גס ל"כז שטח קילוח סיוכר לנעוס אסור דהא גס לחאי דבני לדייק ונכרייהא ז' דליקוס מיכור עיב הקילוח ככר ננע ציין שצכלי וכסיג גס צכה דככרי אסור משאיכ נמקטק קטופי ועדיין הקילוח באייר לא חלסר הקילוח עוד עד שירד לכלי והא כיון דככר פסק הקילוח מכלי מוחר ונה דגואי ואי"ש.

ובזה יש לישב דבני הלבוש שהביא בש"ך קקיו דכחז אס שופך יין עיג קרקע ונגע עכויס צלוחו קילוח חלסר הקילוח והנגיעה ונלסר ונה שצפסיס עיי כילוק וכחז ששיך הא דלא פירס כפשוטו דנלסר ונה שצחוף נושוס כווי נושוס דלא חלסר נושוס כווי רק בשמיס ולא חלסר ונה שצפסיס משוס כילוק דאינו אוקר כילוק רק ציין שאסור צכנאה יעיש וצאננה לא פשיטא ללבוש כן דבסי קביה כחז דוקא בהספד מוכנה יש לחקל צכילוק הציג מכה ככרי ולסי דבני אור הנגה שפיר יש כפקוחא אי חלסר עיי כה ככרי אז עיי ונגע דלס ננע צקילוח דלא אי וקטק קטופי קורס שירד הקילוח לכלי מוחר וולד כילוק משאיכ אי ננע צקילוח חלסר הקילוח מיד וגס ונה דגואי אסור נושוס כילוק ונושויס קטס הלבוש צמנע עכויס דלא אסור אף נמקטק קטופי ואי"ש.

והנה דין דלס ספק הגוי היין עיג וקוס לכלוך דלא חלסר ונכחו ילא לסכאשוניס ונסיק פי אין מעמידין דך ליג עיג דמפשיי הא דרז צביד דלחור דנעסה כורכ מייס לטיע ציין של ישראל וספק סכוכי צזמה עיב סרי דאין דרך לכסך על הזפת וכדווסס אכל דסיי פיעס סס משוס דסולך יין לאיכור לגמרי צזמה איכ לא מוחר דלא חלסר סייך מכה ככרי אס סופך לאיכור ודכרינו אמוריס ליכז דבני רשיי מייע יש לווצר דרשיי כווי מודה לשיטת סמוקסיס אלו וולד סכוכיס משוס דאין דרך לכסך ולא גזרו צכה ככרי כסיג והא דלא פירס רשיי כן דבני רז צביד משוס דמשמע לכסיי דהקויאז איירי

טווחא דכלי זכוכיה סוואיל וכי כסנרו יש להס חקנה סויכמו ככלי מחכוה בעינן טבילה כסחן דרסיס אייה ליה לרז אסי סחי מעוסה צכדיח צציו עיב עיב יעיס מוין דלא דמי לשאר טווחא טבילה כליס דרסיס ורעיס דסמוקסיס למדו קלמ דיני טבילה מטווחא סיינו אי אזלינן צחר ימעמיד אכל לא לכל עכריס ועייין צרמיא קעייז דכלי סמוחוקן צימדוח של צכל ובלל סימדוח איא לסשחונס והס מנכסיס לריך טבילה ואיכ גס צכני ללווחי כיון סדרך שמישו איא אלא על ידי סללספק והסיס עוכריס גיב על סצדיל י"ל דלריך טבילה מוסיח ולריך לווצר דנחורו להקל עמי דבני סרריס סמוחוק על השיך וסיי וכסחינוח סמוחנר וכמיא דלא שייך טבילה כלל וסמוכו על דבניו כלסר ככנרו כי צלליס יש טווח גדול והשש סשפצרו וכן קייס סרריס לפיי ססואל כליס מיסרלל חנוכי לליך קטודה יכול לסשחונס צסס צלא טבילה דלא כשיך וסיי ששפסו לכנרה סאויס דליחא וכן סיקל צפירס אף לצעליס לסשחונס צו עריי יעיש וכן עווא דצז שסואלין כליס לחסונה מחנוכי יסרלל ואין טובלין ומשיע כסגו גיב שלא לצטול לחון ללווחי סל אזלשלאשטען וחנוח דעחו צזה וסנה להס ליסרלל.

ומה שחמה מעיב כ"י לשיטת דקובצים דטבילה כלים מדאורי"י ופסי מה לא נלעוו עליה צמלחמה קימון ועוב וסכוכיס צמי משיח כחז הא דלא נלעוו צכייחן ועוב על סנעלה כליס משוס דקימון ועוב ארלס ומלמח יסרלל הוא וסמילו קדלי דמורי אסררי להו כלסר דרסו מקרל ונחיס מלליס כל טוב אכל מדין לא היס מלסלס ולא לקחו אה ארלס רק לכקוס כקוחס לכן כחז איכור צכליסיס יעיש אכל עדיין קקא למה לא נלעוו על סכילוח דהא גס צכליס דרסיס לריך טבילה ומללחי קטופי כספר גדולי עורה ונחנך לצי ונה דלחוינין צעיי דמשעס שצכנה סלרן לאצרכס זכס צה וכל ונה שצכוכה וצכלל זה גיב מיני מחכוה סיולאיס מוסקקע איכ כל אלו סכליס סנעסיס ומחכוה ססויליוו מוסקקע מדינא איל טבילה כווחן כסך לאוחן לעשות כלי ואוחן שצנעשו ומחכוה סחיס להס קורס לכן או ממחכוה דלחי מעלמח י"ל דלחוינין צחר קוצה משאיכ צמלחמה מדין דלא היס סלרן קלליס וסח דבז סכלי.

ולפי דעמי י"ל לפי מה שכתב הרמב"ם גיב סס דלא כוסרו גיב סטווחא צמלחמה קימון ועוב כי מלחמה קימון ועוב היס כל יסרלל ועווחא סוחרס צלכוז איכ לפי מה שסייב ציריטלמי טעס לעבילה כליס כדי שילאו ועווחא עכויס לקדושה יסרלל וכיון שלא נהיו עווחא צמלחמה קימון ועוב גס טבילה כליס לא היס לריכין כי עיקר טעמס טבילה לסמלחון ועווחאחן ולא כחז אז ולא חנוך ועווחאחן מוסי ועייין וסכני ידיו דרסיס מלמס לשמוע כל טוב ועל ציחחו לסלוס לקחלחיו — סה פיר לכדר מטוח חרמייע לפייך היך שמהה בונם סופר צחיג מוסרלשצניס זלי.

תשובה סח

שלום להמוסלא ברך השגון יסית מויה אברהם ליב מרומצער שיי בקיך סאמאלשאן יעיא.

אחר ש"ה מכתבו קצלחי עיב וסניח לנו מה שכתב צספר אור הגנוח מנעל סויח פכיס מליכות ליכז דבני דסיי צעיי דך עיב עיג ספסק רשיי ככז שטח דלי מוריק נכרי מכלי דלסור סייך מכה נכרי דלא אסור רק מה דפסיק לצכאי אכל מה צגואי צחוף הכלי לא גזרו רבנן משוס דכס ככרי לא סוי דך מדרבנן ולא סמוחיו צום שצחוף הכלי וככר חווחו כל סכאשוניס דהא דסיי פסק ככז סקדל דכילוק מיכור איכ גס מה שצחוף הכלי יהיה אסור דכילוק מיכור וסכאשוניס סירלו דכנה עכויס דקיל לא אצרינן כילוק מיכור אלא סניי חקסס מיה דסניחו מעשה צל לפיי רשיי ככרי ססריק יין מוסקקן לכוס ואחיכ ומציווח לקקנן מוחר מטעס דסי כילוק צר כילוק משמע אכל כילוק למוד אוקר גס צכה ככרי ועייין צכניח ועיי סס סייך גי וסאור נכח ילא למדס דכנר רשיי דלא חלסר מה שילא לחון מכה עכויס עד שירד

מאכילה ושהיה כמוכן רק שביכולה להשתמש בכל מיני כלים אבל באש לבשל ולאפות רוב ההשמישים באור הם רק של מהכות כמו שזורים ואסכלאות ומחבות ואע"פ דמבשלים גם בקדרות של חרס אך כהא ודאי לא איירי קרא שהרי אין להם טהרה בניעול ובע"כ דמירי רק בשל מהכת :

בד כלי זכוכית הוא ככלי מהכות לענין מבילה וכך אמרו בגמ' שם אמר רב אשי דגוי כלי זכוכית הואיל וכי נשתברו יש להם תקנה בכלי מהכות דמי דכלי זכוכית שנשתברו חוי להקניננהו ע"י התכה ולעשותה כדי עשאום ככלי מהכות ומבילה זו היא סדרבגן בכלי זכוכית [ס"ט ס"ג] ובגוראי כן הוא שהרי לענין מוסאה דינן ככלי חרס כמו שאמרו בשבת [ס"ז]. רכלי זכוכית נזרו בהו מוסאה דהואיל שהתלה כרייתן מן החול שוינהו רבנן ככלי חרס וגם מבילה לא סדגי להו בכלי חרס כמ"ש הרמב"ם בפ"א מכלים ע"ש אלכא דלמוסאה הוי דינן ככלי חרס טמא ורק למבילה עשאום ככלי

מהכות מפעם דכי נשתברו יש להם תקנה ויש בזה שאלה והלא לענין מוסאה אמרו שם בשבת דלכך כלי זכוכית סמכא מנכר ככלי מהכות ולא ככלי חרס מהאי טעמא דני נשתברו יש להם תקנה ודחי לה הש"ס וכסיק שם רב אשי דלעולם לכלי חרס דמי בכל כלי חרס סממסאים כנכין הואיל ונראה הוכו בכרו ע"ש ואיך אמר כאן רב אשי בעצמו דלענין מבילה הויין ככלי מהכות מהאי טעמא [וע"ש נחום] :

כה ונלע"ד בשנדקדק על עצם הטעם דשוניהו רבנן ככלי מהכות מהאי טעמא איוה סכרא יש בזה הלא עיקרה היא חול ומה ראו חכמים על ככה לגזור עליהם מבילה מהך טעמא גופא שלענין מוסאה דחו לה אך הענין כן הוא דהנה כל המיני מהכות יסודם מן העפר אך שנאחזן המקומות שחופרין בהן המהכות נחרבקו חלקי העפר ול"ו בריבוק חוק ומטהנים לכמה איכויות ויסודות כירוע לחכמי המכע אבל עיקר יסודם הוא עפר ולכן כל המיני מהכות צריכין צירוף וזיקוק באש עד שפושמים צורה ולובשים צורה אחרת. כל מין מהכת לפי יסודותיו ולא כן כלי חרס לא לבשו שום צורה אחרת בהיותם כלים וכמו שיסודם מן העפר כן צורתם עפר ואין צריכין זיקוק וצירוף באש ורגה זה המין זכוכית אמה שיסורו מעפר אבל הא לבשו צורה אחרת לנמרי וצריכין זיקוק וצירוף באש כבד מיני מהכות ומטעם זה כי נשתברו יש להם תקנה דכמו שתחלתם מן האש כמו כן מינים בהשברם תקנתם ע"י האש ובכך יש להם כל מיני סגוליות של מהכת ואשר יסורו טהול הא מהכות ג"כ יסודם מעפר ולכן אמרו חכמים דבמין זכוכית גלך לחומרא בכל כלי דניניהם ולכן במוסאה שגם בכלי חרס יש מוסאה לא תוצרו חו"ל לעשותם כמהכות בשום מין כיון שעיקר יסודו מעפר ובחרם יש ג"כ מוסאה עשאום בכל דיני

מוסאה ככ"ח ודחו להך טעמא דכי נשתברו וכו' לעשותם כמהכות דשני חומרות א"א לעשות בהם דאיך נעשה שני הפכים לעשותן ככלי חרס וככלי מהכות ולכן הלכו אחר העיקר משא"כ במבילה דכלי חרס ליכא מבילה כלל בהכרח דהו לחו"ל לעשותם ככלי מהכות מפני שיש בה סגולת כל המיני מהכות והיינו חילוף הצורה וזיקוק באש וזה שאמרו הואיל וכי נשתברו יש להם תקנה זהו כביאור על כל מה שכתבנו דמהך שיש להם חילוף צורה וזיקוק באש לפיכך כי נשתברו יש להם תקנה :

כו עוד איהא בגמ' שם קניא צריך מבילה וזה כלי של פלופירי החלתו של חרס והופין אותו בתופיא של אבר והשמישו ע"י צונן וניקח מן העט"ס [ס"ז] ודווקא כשחפופה באבר מכפנים אבל אם מצופין רק סכרוין א"צ מבילה [מוס'] וז"ל המור וכן כלי חרס המצופין באבר וה"ם במצופים בפנים דהשתא דמו לכלי מעורה שהציטוי בפנים במקום ההשמיש אבל אם אינם מצופים אלא בתוין א"צ מבילה ומטעם זה נמי כלי של עץ שיש לו חסוקים של כרוך שמעמידים אותו א"צ מבילה אפילו למי שהולך אחר המעמיד עכ"ל וכ"כ הרמ"ם והרא"ש ע"ש :

כז ביאור הדברים דהגן בפכ"ב דכלים דאוליגן בטר חיפוי כלי אפילו לקולא לענין מוסאה ע"ש וכ"ש להומרא כדאיתא שלהי חגיגה ע"ש ולכן כלי חרס או כלי עץ הבהופה בבהל או בשאר מהות צריכה מבילה אמנם חיפוי אינו שייך רק במקום השמישו של כלי כמו בכלים ובחגיגה דמירי בשולחן שהיפודו שלמעלה ע"ש וכמו כן בכאן כשהחיפוי הוא בהך דכלי במקום שמשתמשים בו צריך מבילה אבל סכרוין א"צ מבילה אלא שטעם אחר יש לתייבו במבילה גם סכרוין דהנה בשבת [ס"ז] פלוגי ד"ג ורבנן אם דולכין אחר המעמיד של הכלי לענין מוסאה דרבנן ס"ל דדולכין אחר המעמיד ור' נחמיה ס"ל דדולכין אחר עיקר הכלי ואף דלכאורה הלכה כרבננים ס"ל יש פוסקים כר"ג כשם דהש"ס סוקמי שם משנה דשבת שם כר"ג ע"ש [רמ"ע] אבל משנה דכלים [פ"ג מ"ז] אהיא כחכמים אמנם אפילו לחכמים דדולכין אחר מעמיד א"צ מבילה דלא הוי דומיא דכלי סרוין דשם השתמשו בכקים דמהכות [שם] ודרמב"ם פ"ד מכלים דין ו' פסק ג"כ כחכמים דאוליגן בטר מעמיד ע"ש :

כח ודע שיש כהפוסקים דס"ל דגם במחצפים מכפנים ולא ככתוין א"צ מבילה דהציטוי שבפנים אינו אלא לניי בעלמא ולא משום תשמיש סדלא ציטרו מכהוין [ג"כ נש"כ וכו'] וחשש רבינו דה"א לריעה זו שכתב בסעיף א' ד"א דכלים המצופים באבר אמילו בפנים יטבול בלא ברכה וכן נודגין עכ"ל וי"א להיפך דאפילו רק מצופה סכרוין מעון מבילה לפי שלא חילק חכמים בין מצופה מכפנים למצופה סכרוין [מרדכי נש"כ רמ"ם]

לאנ"ס] וגם כיון שדרמב"ם פסק דאולינן בתר מעמיד כמ"ש וכתבו שיש לטובלם בקא ברכה [נ"י נכס הר"ק] אך רבינו הרמ"א לא חשש לדיעה זו ולא הביאה וגם רבינו הב"י שכתב בסעיף ו' בלי עין שיש לו חשוקים של ברזל מבחוץ שמעמידים אותו אינו טעון מבילה עכ"ל לא חשש לדיעה זו והאחרונים חששו לדיעה זו וכתבו שיש לטובלם עם כלי אחרת הטעון מבילה ויברך [ע"י סק"ד וסק"ה] ולדבריהם החביות שלנו אם החשוקים של ברזל שקורין רייפ"ן היה צריך מבידה ולא ראינו מעולם לנהוג בחומרא זו אך בחביות גדולות יש מקילין אפילו בכלו מהכת שאינם כלי סעודה כמו שיתבאר בס"ד בסעיף ל"ג ע"ש :

כ"ט והנה בימינו אלה בכל המדינות עיקר תשמישי כלי סעודה קערות גדולות וקטנות משל חרס סלובנים יפ"ס וברים שקורין פאליו"א או פארצעלאיי"י או פאייאג"ס ואין בהם שום מתכות ורק הם מלובנים באש והעולם נהגו להטבילן ואינו מובן הטעם על מה הם צריכים טבילה והרי אין בהם הטעם שאמרו חז"ל בזוכיות הואיל וכי נשתכרו יש להם תקנה שוינתו ככלי מתכות ואלו כשנשתכרו אין להם תקנה ככלי הבלי חרס וכבר נתעוררו שני גדולי הדור בזה הבנה"ג והח"צ [כמ"ס ספ"מ והגרש"א ניו"ד כחדשים] ולכן חלילה לברך על טבילתן דהיי ברכה לבטלה דא"צ טבילה ויראה לי דאולי בימים הקדמונים היו הכלים האלה מצופים בזוכיות רק שקורין גליויר"ס ואלו ודאי צריכים טבילה דחפיו בזוכיות היו כצופיו במתכות וראיתי כלים כאלו וסוזה נשתרבב המנהג דכלי פארצעלאיי צריכים טבילה ולא דקדקו בין גליויר"ס ובין אינם גליויר"ס אך גם הגליוירטי טוב למוכלן בלא ברכה :

ל כל סעודה הצריכין טבילה לאו דווקא כלים שאוכלים וששותים בהם אלא אפילו כלים שמבשלים בהם ואופין בהם ומטגנין בהם ושמתקנים בהם המאכל והמשקה כולן צריכין טבילה כשרם של מתכת וזוכיות ולכן כל מיני קדרות וכל מיני סחביות וכל מיני סבינין וגם הא"ק מעסע"ר וגם הסבין העב ששוברין בו עצמות וששוברין בו נופת והיינו צוקע"ר והכלי שנורדין בו תמכא שקורין קרי"ן וקורין אותו רי"ב אייו"ן או מארמק"א וכל מה שמשמשין לאכילה ולשתיה צריכין טבילה ולכן מוליא"ר שקורין סאמאוא"ר או מי"י מאשין צריך טבילה וכן מה שמסננים בו החמין אם הוא של מתכת צריך טבילה וכן עתה שיצאו המטונות שמבשלין בהם על השלחן שקורין מאשינק"א וצולין בהם ושוהים בהם חמים כולן צריכין טבילה כברכה וכן מכתשת של מתכת שכותשין בו מלח או פלפלן או שארי תבלין צריכין טבילה וכן ריחים של יר מסתכת שמוחנין בהן כל אלו צריכים טבילה כברכה ואם יש בהן עץ ג"כ יתבאר לפנינו בסעיף ל"ח ע"ש :

לא כתבו רבותינו בעלי הש"ע בסעיף ד' וסעיף ה' מריפיד"ש ששופחים עליהם קדירה אינם טעונות מבילה אבל בריליי"א מעונות מבילה מפני שנותנים עליהם המאכל עצמו. סבין של שחיטה או סבין שמשימין בו יש מי שאומר שא"צ מבילה ויש חולקין וטוב למובלו בלא ברבה והכרזים שמתקנין בהן המצות א"צ מבילה וכן כיסוי שפופין על הפת לאפותו אבל כיסוי קדירה צריך טבילה עכ"ל :

ל"ב ביאור הרברים דכלי סעודה אינם אלא מה שנוגע בהמאכל עצמו ולא בהכלי שבה המאכל ולכן המריפיד"ש שמעמידין עליה הקדרה א"צ מבילה ובלשוננו קורין אותה דרייפ"ס אבל הבריליי"א שצולין עליו המאכל עצמו צריך מבילה וסוזה למרט דכל כסיי הכלים כמו הנסיים שמעמידין עליה המוליא"ר וכל כיוצא בזה א"צ מבילה וכן הבסיים של המאשינק"א וכן כיסויים שעל המאכלות כמו כיסוי שעל הפת הרי אינו נוגע במאכל עצמו אבל כיסוי קדרות שמבשלים בהם צריך טבילה לעי שהבישוד מפעפע למעלה ונוגע התבשיל גם בהכיסוי וכן כיסוי טיגון ג"ל דהוה ככיסוי בישול וצריך טבילה דגם טיגון מפעפע למעלה [המוליא"ר א"צ סנילס רק נוף המוליא"ר שט המים אכל כהרונס שקורין קיימט"ן וכן הקאנפלרק"א שמעמידים עליה כלאנ"ק וכן כיסוי כנחלים א"צ סנילס וכן הנסיים כמ"ס ודו"ק] :

ל"ג אמנם במה שכתבו על סבין של שחיטה וסבין שמשימין בו עורות דיש מי שאומר שא"צ מבילד ויש חולקין וטוב למובלו בלא ברכה צ"ע בטעם דיעד ראשונה הלא הסבין נוגע בהמאכל עצמו ומפירשי הש"ע כתבו דהטעם הוא דכלי סעודה לא מקיין רק כשהמאכל ראוי מיד לאכילה אבל כשהמאכל צריך עדיין תקן אחר לא מקיין כלי סעודה [ג"ך סק"י ופ"י סק"ו] והכו אתר השחיטה וההשטם צריך עדיין בישול לא הוי כל סעודה ע"ש ואמת שמעם זה כתב האו"ה בכלל נ"ו סי' פ"ה בסבין של השטם וז"ל שם וכן כל דבר שאי משמשין למאכל הראוי לאכילה כמו שהוא עתה כנו הסבין שמשימין בהן את הבהמות וסחטין שתופרי בהן המוליותא א"צ מבילה עכ"ל אבל קשה דהוא בעצם כתב מקודם זה וז"ל כתב ראבי"ה סבין של שחיט לא בעי מבילה דלאו כלי סעודה הוא דהא אפילו צונן היה אסור לתתוך בו אם לא בתרחה וגו' הבשר צריך עדיין בישול או צלייה עכ"ל וכ"כ המרדכי ע"ש [והש"ך סס לא העתיק כנו"ס סס וטפ"ו] הרי שיעק הטעם הוא משום דאסור לתתוך בו אפילו צונן ומע דמחומר בישול הוא להעדפה בעלמא דאין לומר דיש טעמים קאמר דא"כ היה לו לומר ועוד דהבשר צריך עדיין בישול ועוד קשה דרבינו הרמ"א פסק בסעיף דרחים של פלפלן צריך טבילה ומקורו הוא מהמרדכי והרי אין לך מחמר תקון מן פלפלן שאין שום מאכל ולא תבלין אלא שנותנין אותם בחכשיל

KosherGram

בס"ד

A PROJECT OF THE MERKAZ—THE LAYMAN'S ASSOCIATION OF THE
VAAD HORABONIM OF GREATER DETROIT

TEVILAS KALIM (Immersion of Vessels)

The Torah, (Bamidbar 31:23) when describing the war against the midianites commands that vessels, captured as booty, not be used until they are both kashered and purified. The Talmud (Avodah Zarah 75b) explains that in order to be "purified" they must be immersed in a kosher mikvah.

In accordance with this commandment, many utensils, manufactured by or purchased from a non-Jew require immersion in a mikvah prior to use. Contrary to popular belief utensils requiring immersion must be immersed before even their first use. Prior to immersion all tangible chatzitzos such as labels, glue, etc. must be removed. Discolorations such as intangible rust spots are not considered a chatzitzah.

Prior to immersing vessels which require a bracha (see below) one recites the bracha "... asher kidishanu b'mitzvosav v'tzivanu al tevilas kalim." Even when only one vessel is immersed the custom is to recite "al tevilas kalim."

The following chart summarizes the types of utensils which do and do not require tevila. Items listed in the category "Tevila without a bracha" are debated among the poskim and therefore require tevila to avoid any possible transgression of the mitzvah. However, one should not make a bracha on these items in order to avoid a bracha l'vatalah (blessing in vain).

	Tevila with a bracha	Tevila without a bracha	Do not require tevila
Materials	Glass Metal (metal includes <u>aluminum</u> , steel, silver, lead, iron, tin, copper, brass, gold, etc.)	Glazed china (no <u>מכשיר</u>) Glass - Corningware GLASS - Duralux metal - Enamel porosilicate GLASS - Pyrex GLASS - Corelle	Wood Stone Bone China Earthenware Paper Plastic Asbestos
Types of utensils	Utensils which come in direct contact with food during preparation or eating		Utensils which are only used to hold other utensils
Examples (examples are only valid when the above conditions are valid i.e. type of material, manufactured or purchased from a non-Jew, etc.)	Silverware Glasses Dishes Pots and pans Pot covers Canteen Goblets Crystal	Storage containers Bread box Grinders Blades of a mixer Nut cracker Strainer Grater	Disposable pans Can openers

PLEASE NOTE:

Many utensils made of several different types of materials, some of which require tevila and some that do not. One should consult a halachic authority to ascertain the requirement for tevila.

This guide is a joint project of the Merkaz and Mikvah Israel, Inc.

INFORMATION SUPPLIED BY VAAD HORABONIM OF
GREATER DETROIT PHONE: 559-5005

שפתי כהן יורה דעה קב קבא הלכות הכשר כלים שוריי זהב

פיהל : ט מרדכי פרק ג'
דנילו וטו' חלמי' ט' עב"ל
ס' פ"ו ו' וכו' משינוי ס' ט'
מ' משה עבודת משה ע'
מ' וברייתא פ' ב טור
פ"ט' כג' מרדכי' מרדכי
מכריחה דקמי' מדינת
ומסקין : ג ט' וט' משה
דנחיש דף ג' מרדכי מכריח
הסוג משה כהנא ס' ט'
ד משה וברייתא פ' ט' ט'
ה טור כג' מרדכי' וכן כג'
הכרמ' משה מלכות חזן
ומטו : ו טור כג' י"י וילכ
הסוג' ט' עבודת משה כוכבים
דף ט' וברייתא פ' ט' ט'
דף ט' הכרמ' וברייתא פ' ט' ט'
דג' ט' דהו' סגול' וברייתא פ' ט' ט'

לקמן ס"ס קל"ח כ"י דגדה בני כוונה ס"ה סכא לא ענחה להן טבילה
קל"ח וקשה דהא סרטיב"ל פסק כ"י יוחנן גבי גדה וכוונתו כ"י ס"ס
פ"ד חלל עיקר עממו של כרטיב"ל הוא דטבילה דהכא שפתי כמו
שכריו בס"ס זה דבריו דמתלך כן וכו"כ בתי"ס ר"ל דשפתי מ"ד
גבי גדה בני כוונה מאן לינוח לן
דקן טבילה כלי חיצוני מוטומחה
למטה ואינה מוסרמה שבה לחוכה
קודם טבילה ואינה חלל גזירה
סכרוב מ"ל דבני כוונה עכ"ל וכן
גראה דעת הרב שסחה כאן כדברי
המחבר (ולקמן ס"ס קל"ח גבי גדה
פסק דלרין טבילה אחרת) וכן
ד"מ פסק סחם כדברי המחבר ועוד
דמדלא כהנ' בספיקו י"ד גבי קטן
דלרין ללמדו שפתי לטהר כמו
שכריו ד"מ כג' חלל חלמ"ל דכ"ל
מסקנה ח"ה ט' דטבילה דהכא
לא בני כוונה וכל היכא דלא בני
כוונה ח"ל ללמדו כלל כדמוכח נמי
נחום' פ"ק דמולין דף י"ב ריש ע"ב
וכן מתלך בעט"ו בין טבילה גדה
לטבילה דהכא ע"ש ולפ"י חס נבלו
כלים למים קודם טבילה ח"ל טבילה
כמי"ש בתוספתא מרדכי"ל דלא כרבי"ח
דכרס דבריו ומה דכ"ל דבעינן כוונה
לעובד כוכבים ב"י : עיין בח"ל ס' י
שכ"ג ס"ו כהנ' סרבי חקנה אחרת
ועיין בחפ"י מרדכי"ל ח' הוב"ב ס' י
ט"ו . השלום דיני טבילה כלים ע"ל
סימן ר"ח ור"ב :

מ"א א"א שבת ולא המביל כלי מערב שבת או
מערב יום טוב (י"ח) כמ"י יתנו לעובד כוכבים
במתנה נש"ו ואחר כך ישאלנו ממנו ומותר
להשתמש בו :

הנה וכן יעשה חפילו בחול במקום שאין לו (כ"ב) מקוה (ב"י) (מ"ב) והא
עבר והשתמש בכלי בלא טבילה לא נאסר מה ששתמש בו ויענינו
עד : (פור והספוקים) :

נקודות החקף
(סימן קל"ח ב"י פ"ק ג')
ותמרחו על שלא השתק
רמ"א ח"ו . ל"ק"ש דסגו
סוף וסוף סגור משינוי בלתי
ר"ס מ"ג :

פרי חדש
ודעו פ"ז טבילה וכן נכחו
באחרונים והוספו עוד כג'
הכרמ' ט"ל שם מתחלה סגור
החפ"ש דמשינוי ב"י כג'
כוכבים ונמ"ל ודעו פ"ז מ"ד
טבילה ע"כ וכן פ"ז מתוך
כמי"ש דהמ"י ח"י מתכחה
לדעתה ולקט"ו ח"י מק"י
זניו לו לנתיב טבילה וז'
מסתכלה לקט"ו ח"י ח"י ח"י
וכיון ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י
אם נמנו ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י
ואת"כ נגד דעתו ח"י ח"י ח"י
ונתן ודעו ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י
טבילה : ח"ד דף ג' מ"ד
כוכבים ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י
דמסתכלה ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י
דח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י
דדע"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י

קבא א כוונה כלים ישנים מן העובד כוכבים בדרך
שנשתמש בהן הולקח כלי תשמיש ישנים שנשתמש בהם
לפיכך הולקח כלי תשמיש ישנים שנשתמש בהם
בצונן כגון א כוסות וצלוחיות וכיוצא בהן מדיחין
והצריך לשפשוף היטב במים בשעת הדיחה כדי
להסיר ולמזקק האימור שעל גביהן (א) : ואחר כך
שופמן במים ב ומטבילין והם מותרים :

הנה (ב) יס מקומות שהנהו היסר לגוס יין ככלים פסוקים מדונקים
כגלגל מים (א) משכב היין נכרות מן החלב והחלב נקבץ ועומד
בעלמו ואינו נוטף כלל יין (רי"ש סימן קמ"ט) :

ב י לקח מהם כלים שנשתמש בהם בחמין (ג) בין
שהם (ב) של כחכת (ד) או של עין או א"י אבן
ג מעיעילין (ה) ואחר כך מטבילין אם הם של מחבת
והם מותרים יואם הטבילין (א) ואחר כך הגעילין
מותרים ד' וזו! יואם וכו' (ה) שצריך ת' לחזור
(ה) (ה) ולהטבילין :

הנה דין של עיני כהנ"ט פסק ס' ח"ל . ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
ג' (ב) כל זמן שהוא ב"י (ג) יומן (פור) (א) ואין להשתמש בני
עלמה לו הגעלה סכרי נוחן עטס בר נוחן עטס דהישרא הוא ופ"י
נקטרס של כשר ביורס מולחט ושיטהס כן יומן פסק סטור כגס דר"ס
כס' :

דוקא כלי מחבת לרין טבילה
כלעיל סימן ק"ב ולקמן ס"ב :

ג מעיעילין ב"י : והכח טבור כולד היא הגעלה וישפף הכלי היטב כדי
לסעביר הסגולה שבו וחל"ח מניעילין ב"י ועיין בח"ל סימן ח"ל ס"ג
וסי' : ד' וי"א ב"י : דה"ל כטובל ופרך בידו ו' העט"ו וחס לא ירלס
להשתמש בו חלל עונן יכול להטבילו ולהשתמש בו עונן וכשירלס חל"ח להשתמש בו חמין יגעילנו ויספיקו לו טבילה שהטבילו כבר חפילו למחן
דמלרין טבילה שנית דשפתי הכא שמתחלה לא היה דלעיל להשתמש בו חלל עונן ולגונן כפי ליה בטבילה וכיון שבתחלה כתיבה טבילה טוב ח"ל
טבילה שנית עכ"ל . ונראה דהיא שטבילו אדעתא לאכול בו חמין כיון דלרין לחזור ולהטבילין לה"א ח"ל חפילו עונן אסור לאכול בו בלא טבילה
וכן משמע לכאורה כדברי הר"ש והטור : ה לחזור ולהטבילין . ונראה דיש לחזור ולהטבילין בלא ברכה וע"ל סימן ק"ב : ח' אין להגעיל ב"י .

הנה דין של עיני כהנ"ט פסק ס' ח"ל . ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
ג' (ב) כל זמן שהוא ב"י (ג) יומן (פור) (א) ואין להשתמש בני
עלמה לו הגעלה סכרי נוחן עטס בר נוחן עטס דהישרא הוא ופ"י
נקטרס של כשר ביורס מולחט ושיטהס כן יומן פסק סטור כגס דר"ס
כס' :

דגל מוכבה
(סימן קכ"א בש"ע סימן ב')
ג' מעיעילין ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח' ח'
ונגל"ל דף ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח' ח'
לכ"ס ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח' ח'
אין כלל חולל וכן בידו
סנין חפ"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח' ח'

קבא א חל"ח סכ"ס : ב ומטבילין .
דוקא כלי מחבת לרין טבילה
כלעיל סימן ק"ב ולקמן ס"ב :

הנה דין של עיני כהנ"ט פסק ס' ח"ל . ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
ג' (ב) כל זמן שהוא ב"י (ג) יומן (פור) (א) ואין להשתמש בני
עלמה לו הגעלה סכרי נוחן עטס בר נוחן עטס דהישרא הוא ופ"י
נקטרס של כשר ביורס מולחט ושיטהס כן יומן פסק סטור כגס דר"ס
כס' :

הנה דין של עיני כהנ"ט פסק ס' ח"ל . ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
ג' (ב) כל זמן שהוא ב"י (ג) יומן (פור) (א) ואין להשתמש בני
עלמה לו הגעלה סכרי נוחן עטס בר נוחן עטס דהישרא הוא ופ"י
נקטרס של כשר ביורס מולחט ושיטהס כן יומן פסק סטור כגס דר"ס
כס' :

ד אפרים
(סימן קכ"א בש"ע סימן ב')
לקח מהם : ועיין בח"ל
יע"ל ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח' ח'
ח' ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח' ח'
הכרמ' וכן כג' ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח' ח'
שפתינו ויאר קט"ו ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח' ח'
סדרו מלמדת לו מן המותרים
סודת חלל כמתחמת
לכשנכנסו לו לבינון שילוחת
ממין דמ"ט ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח' ח'

קבא א חל"ח סכ"ס : ב ומטבילין .
דוקא כלי מחבת לרין טבילה
כלעיל סימן ק"ב ולקמן ס"ב :

הנה דין של עיני כהנ"ט פסק ס' ח"ל . ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
ג' (ב) כל זמן שהוא ב"י (ג) יומן (פור) (א) ואין להשתמש בני
עלמה לו הגעלה סכרי נוחן עטס בר נוחן עטס דהישרא הוא ופ"י
נקטרס של כשר ביורס מולחט ושיטהס כן יומן פסק סטור כגס דר"ס
כס' :

הנה דין של עיני כהנ"ט פסק ס' ח"ל . ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
ג' (ב) כל זמן שהוא ב"י (ג) יומן (פור) (א) ואין להשתמש בני
עלמה לו הגעלה סכרי נוחן עטס בר נוחן עטס דהישרא הוא ופ"י
נקטרס של כשר ביורס מולחט ושיטהס כן יומן פסק סטור כגס דר"ס
כס' :

חידושי בית מאיר
כל מזה חפ"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח' ח'
עונן כוכבי ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח' ח'
ישראל ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח' ח'
גריחה ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח' ח'
שיפוטת ונחלתה ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח' ח'
ע"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח' ח'
הכרמ' לא ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח' ח'
דלף למחלה כשר ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח' ח'
כוכבים : חלל ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח' ח'
ח' ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח"י ח' ח'

קבא א חל"ח סכ"ס : ב ומטבילין .
דוקא כלי מחבת לרין טבילה
כלעיל סימן ק"ב ולקמן ס"ב :

הנה דין של עיני כהנ"ט פסק ס' ח"ל . ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
ג' (ב) כל זמן שהוא ב"י (ג) יומן (פור) (א) ואין להשתמש בני
עלמה לו הגעלה סכרי נוחן עטס בר נוחן עטס דהישרא הוא ופ"י
נקטרס של כשר ביורס מולחט ושיטהס כן יומן פסק סטור כגס דר"ס
כס' :

הנה דין של עיני כהנ"ט פסק ס' ח"ל . ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
ג' (ב) כל זמן שהוא ב"י (ג) יומן (פור) (א) ואין להשתמש בני
עלמה לו הגעלה סכרי נוחן עטס בר נוחן עטס דהישרא הוא ופ"י
נקטרס של כשר ביורס מולחט ושיטהס כן יומן פסק סטור כגס דר"ס
כס' :

גליון
הנה דין של עיני כהנ"ט פסק ס' ח"ל . ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
ג' (ב) כל זמן שהוא ב"י (ג) יומן (פור) (א) ואין להשתמש בני
עלמה לו הגעלה סכרי נוחן עטס בר נוחן עטס דהישרא הוא ופ"י
נקטרס של כשר ביורס מולחט ושיטהס כן יומן פסק סטור כגס דר"ס
כס' :

קבא א חל"ח סכ"ס : ב ומטבילין .
דוקא כלי מחבת לרין טבילה
כלעיל סימן ק"ב ולקמן ס"ב :

הנה דין של עיני כהנ"ט פסק ס' ח"ל . ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
ג' (ב) כל זמן שהוא ב"י (ג) יומן (פור) (א) ואין להשתמש בני
עלמה לו הגעלה סכרי נוחן עטס בר נוחן עטס דהישרא הוא ופ"י
נקטרס של כשר ביורס מולחט ושיטהס כן יומן פסק סטור כגס דר"ס
כס' :

הנה דין של עיני כהנ"ט פסק ס' ח"ל . ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
ג' (ב) כל זמן שהוא ב"י (ג) יומן (פור) (א) ואין להשתמש בני
עלמה לו הגעלה סכרי נוחן עטס בר נוחן עטס דהישרא הוא ופ"י
נקטרס של כשר ביורס מולחט ושיטהס כן יומן פסק סטור כגס דר"ס
כס' :

